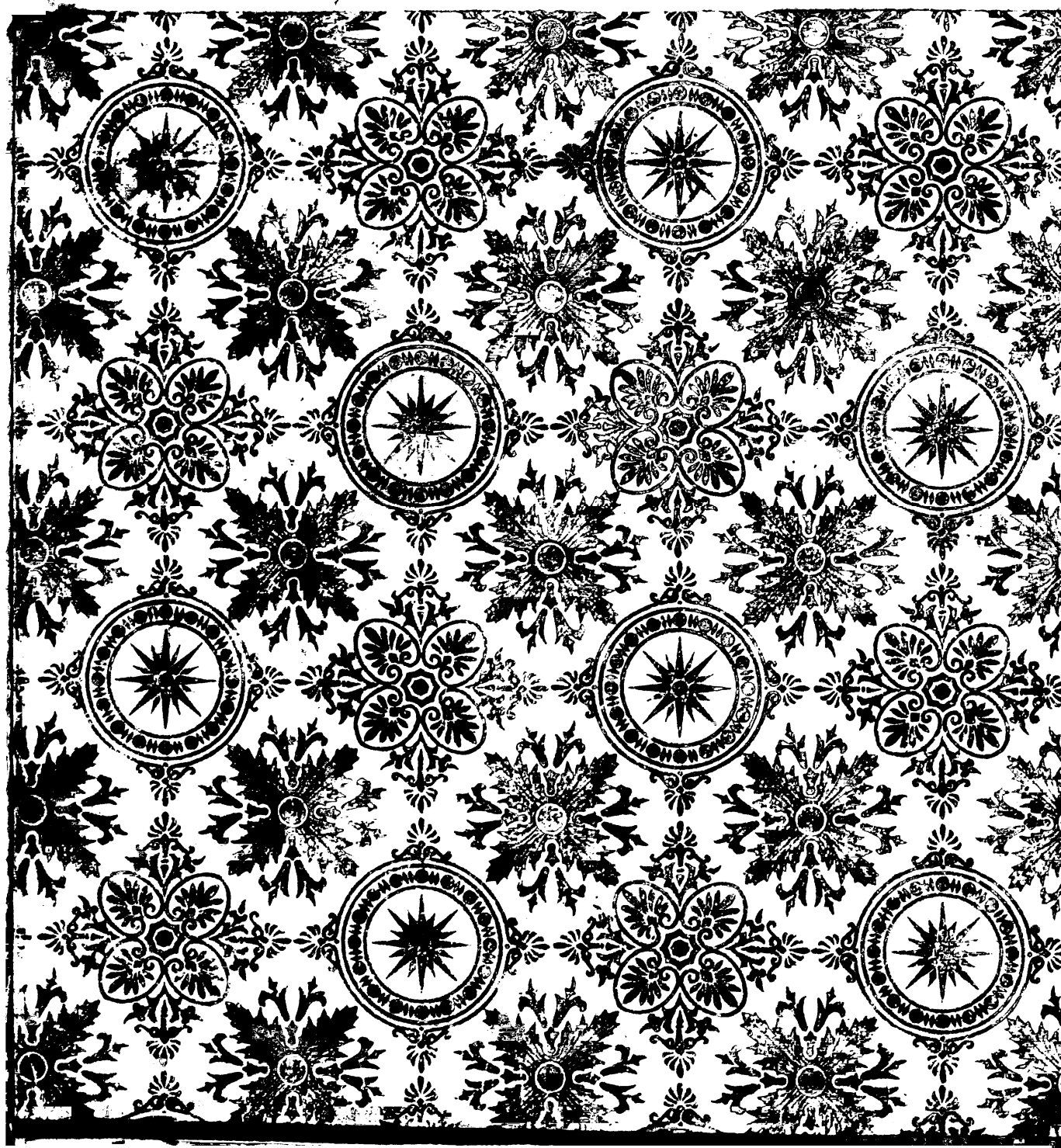

Пара 046122

4.1-9

Τὸ ἀνεκφραστον τοῦ παραδείσου κάλλος.

Ἡ καὶ τὸ φῶς ἐκεῖνο τὸ καθαρόν καὶ ἐκλαμπρόν ἀχω-
ράσως τὸ ἔβλεπον, διότι ἡ γάμφις καὶ ἡ χαρὰ ἐκεῖνη δὲν ἦτο
νά τὴν παρομοιάσῃ κανεὶς εἰς μίαν ἡραιότητα τοῦ κόσμου τού-
του· διὰ τοῦτο καὶ ποῦν χαρὰν ἔδειχνε ἐκεῖνος ὅπου τὴν
ἔβλεπαν. καὶ δὲν ἔδειχνε τὸ φῶς ἐκεῖνο νὰ ἔρχεται ἀπὸ ἕνα
ἥλιον, καθὼς βλέπομεν ἡμεῖς τοῦτον τὸν ἥλιον, ἀλλὰ ἀπὸ ὅλαις
καὶς μερῆς τοῦ τόπου ἐκεῖνου ἐφαίνετο καὶ ἔβγαине φῶς
καὶ κατὰ ἀλήθειαν ἐπάνωθεν τοῦ τόπου ἐκεῖνου ἐφαίνετο,
ὅταν νὰ ἔκαστε μεγάλη φωτῖα, οὕτως ἔφεγγε, καὶ διὰ τοῦτο
εἶχε καὶ ποῦν φῶς, ὅτι ὡς ἀστραπή ἐφαίνετο, ὅτι ἔβγαине.
καὶ ἐγὼ θαυμάζοντα τὰ τοιαῦτα πράγματα, ὅπου ἔβλεπα,
ἐτόλμησα καὶ ἠρώτησα ἐκεῖνον, ὅπου με ἠδύχηι, καὶ εἶπον.
Μύθένη, τίς ἐστὶν αὗτός γὰρ εἶναι ὁ παράδεισος, ὅπου ἐβύτευσεν
ὁ Θεός; ἢ μή γὰρ εἶναι αὐτὴ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν,
ὅπου ἀκούομεν; καὶ ἐκεῖνος μοῦ εἶπε, δὲν εἶναι αὗτός ὁ
παραδείσος, ὅπου ἀκούεις, οὐδέ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ἀλλὰ
ἐτούτη εἶναι ἡ γῆ τῶν πρᾶν, ἔχου τῶν καπεινῶν, ὅπου ἀ-
κούεις, καὶ ὁ τόπος τῆς ἀναπαύσεως τῶν ψυχῶν τῶν δικαίων
καὶ πάντων τῶν ὀρθοδόξων, τὸ ὅποιον εἰς αὐτὸν τὸν τόπον
ἤρτισεν ὁ ἀειτίρμων Θεός νὰ εὐρίσκωνται ἐτούται αἱ
ψυχαὶ, ἕως γὰρ θελῶν νὰ ποιῶν τὴν κρίσιν ὁ Θεός καὶ
τὴν ἀνταπόδοσιν, ἔχου νὰ γίνῃ ἡ δευτέρα παρουσία τοῦ
Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ δὲ βασιλεία τῶν οὐρανῶν καὶ
τὰ ἀγαθὰ ἐκεῖνα, ὅπου θέλου νὰ ἀπολαύσων οἱ δικαιοί,
ὁμοίως καὶ τὰ ἐτοιμασθέντα κολαστήρια, ὅπου θέλου νὰ ἀπο-
λαύσων οἱ ἁμαρτωλοὶ εἰς αἰῶνα αἰῶνος, εἶναι ὀπίσω κει-
τῶν εἶδες τὰς θύρας ἐκεῖνας τὰς σιδηρένιαις τὰς κλει-
σμένας, ~~καὶ οὐδεὶς δύναται εἰσελθεῖν εἰς αὐτάς~~ ἐκεῖναι αἱ θύραι αἱ μεγάλαι, ἡ

τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἢ δὲ ἄλλῃ ἢ ἀριστέρα ἀπὸ ἐμοῦ εἶναι σφάρα,
 ἃς οὐκ ἔστιν ἐν τῷ οὐρανῷ.
 μία ἢ δεξιά εἶναι σφάρα, ἃς οὐκ ἔστιν ἐν τῷ οὐρανῷ
 καὶ εἰς τὴν γένναν τοῦ πυρός. Ἐγὼ δὲ παῖν τὸν ἔρω-
 γος καὶ εἶπα τοῦ καὶ παῖοι εἶναι γῆρα καὶ εὐρίσκει.
 καὶ καὶ κατοικῶν ἐκεῖ εἰς τὴν γένναν τοῦ πυρός;
 καὶ ἐκεῖνος ἀπεκρίθη καὶ εἶπε μοι, δὲν εἶναι γῆρα κα-
 νένας γὰρ κατοικῆ, οὔτε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν,
 οὔτε εἰς τὴν κολάσιν, ἀλλ' εἶναι καὶ αἱ δύο εὐκαί-
 ραι καὶ κλειόμενα, καθὼς γὰρ εἶδες, ἕως ἄπου καὶ γῆ
 ἢ κρήνης τελεία καὶ ἡ συντέλεια καὶ τὸ τέλος τοῦ αἰῶ-
 νος καὶ ἡ φοβερά ἡμέρα τῆς κρίσεως, τότε ἀλύθεια χωρίζονται
 οἱ δίκαιοι ἀπὸ τοῦ ἀμαρτωλοῦ καὶ οἱ δίκαιοι ὑπάγουν εἰς τὴν
 βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, αἱ δὲ ἀμαρτωλοὶ ὑπάγουν εἰς τὴν γέν-
 ναν τοῦ πυρός. Ἐάν δὲ θεῖς γὰρ μάθος τοῦ εἶναι αἱ ψυχαὶ
 τῶν μαθῶν ἀγίων, γίνωσκε, ὅτι εἶναι εἰς ὑψηλότερον τόπον καὶ
 εἰς μέγα φῶς, πολλὰ φωτεινότερον τοῦ φωτός τοῦτου καὶ ὡς
 φαίνεται ἀπ' ἐκεῖ ἔρχονται αἱ ἀκτίνες τοῦ φωτός καὶ πᾶσι
 καὶ φέγγει τοῦτο τὸ φῶς, ἃς οὐκ ἔστιν, ἢ μάλλον γὰρ εἰπάμεν,
 ὅτι εἶναι εἰς ὑψος παρ' αὐτῶν καὶ ἀπ' ἐκεῖ θγαίνονται αἱ ἀκτίνες
 καὶ φέγγει ἐδῶ." ¹

ἰ" Διήγησι καὶ ὁπτασίᾳ ὑπερήκωτος ὀρθοδόξου τινὸς θεημη-
 τρίου συγγραφεύου πατρὸς μητροφάνου ἱερομ. προτροπῆ
 καὶ μελέουσι τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς κυροῦ θιοκωνσταντοῦ τοῦ
 ῥήτορος, μεταφρασθεῖσα εἰς κοινὴν φράσιν πατρὸς τοῦ ἀσκητά
 τοῦ κυροῦ λαυρεντίου, τοῦ ἐν τῷ ἀγιωνύμῳ "Ὀρεῖ τοῦ ἁθῆνος ἀσκητάτος".
 Ἡ ἱερατικὴ αὐτῆ διήγησι, ἐδημοσιώθη ἐν τῷ 217 Καρακ. τῆς ἐκδ. ἐν
 τῇ Ἐπιμορ. βιβλιοθήκῃ, ἢ τὸ ἀποσπασμα τοῦτο κῆται ἐν σ. 53-54
 τοῦ 10' τόμου 1949.

ΕΡ
4.2

Ἐπιστολή πρὸς τινὰ σπουδαῖον

λέγοντα, ὅτι ὁ θεὸς ἀπώλεσε καὶ τελείως ἠφάνισε

τὸν ἐπίγειον Παράδεισον μετὰ τὴν παράβασιν

καὶ ἔξωσιν τῶν προπατόρων. 1

« Καθὼς περ τὰς τοῦ ἡλίου αὐγὰς συσκιάζει τὰ νέφη, μηδὲ ὅπως ἡμῖν συγχωρούμενα καθαρῶς ἀπολαύειν τῆς ἡλιακῆς λαμπηδόνος, οὕτω δὴ καὶ ἡ προσπάθεια τῶν γηϊνῶν τὰ τε τῆς σαρκὸς ἄλογα πάθη, καὶ ἡ καθ' ἡμέραν ἐπιτηδευομένη τρυφή καὶ σπατάλη, ὡς ἄλλα τινὰ νέφη εἰς τὸν τοῦ ἡμετέρου νοῦ οὐρανὸν ἀναβαίνοντα, σκεπάζει τὰς διαυχεῖς τοῦ θεοῦ φωτὸς λαμπηδόνας, τὸ τε κοῦφον καὶ ἐλαφρὸν τῆς ἡμετέρας διανοίας ἐπιβαρύνει, καὶ τὸ ὀπτικὸν καὶ διορατικὸν τοῦ νοητοῦ ὀφθαλμοῦ τῆς ψυχῆς ἐκτυφλοῖ, καὶ σκοτίζει, ὥστε μὴ δύνασθαι τοῦ λοιποῦ κατ' ἰδίαν κινεῖσθαι ἐν ἐργείᾳ, ἀλλ' ἐπὶ τὰ κάτω καὶ ἀκυσσίως ἐπισυρόμενον ἐπιζάνειν ὅθεν ἐκ τούτου ἀκολουθεῖ ἀνάγκαιως ἡ ὄντως καὶ ἀληθινὴ τυφλωσις ἡμῶν. Ἰδὼν οὖν εἰπεῖν ἡ παρτελής τῶν ἐσωτερικῶν αἰσθητηρίων νεκρότης, εἰς ἣν περ οἱ κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ ἐμπροσθέντες καὶ ἐς αἰεὶ ἐν αὐτῇ διαμένοντες ἄξιοι τῷ ὄντι ἐλείνῳς ταλανίζεσθαι καὶ τῶν γραφικῶν ἐκείνων καὶ θεοπνευστῶν λόγιων καταλλήλως ἀκούειν, "ὀφθαλμοὺς ἔχουσι, καὶ σὺν ὄψεσιν ὠτα ἔχουσι καὶ σὺν ἀκούσεισιν· σὺ δὲ γὰρ ἐστὶ πνεῦμα ἐν τῷ στόματι κινήσων. 17 Ἐκεῖνο τὸ πνεῦμα τὸ ἀγαθόν, τὸ ζωοποιόν, τὸ φωτίζον, τὸ συνετίζον καὶ πηγάζον πᾶσαν φῶτισιν τε καὶ ἀγαθὴν νόησιν, πᾶσαν αὐγὴν τε καὶ λαμπηδὸνα τοῦ ἀφλασῶ καὶ ὑπερφῶτος ἐκείνου, καὶ ἀληθινοῦ φωτός, φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον, κεκαθαρμένην προσλαβὸν πάσης προσπάθειας γηϊνῆς καὶ τῆς ἡμετέρας διανοίας, καὶ πάντος σαρκικοῦ πάθους ἀπηλλαγμένην, τὴν καὶ ἄξιαν ἀληθῶς τῆς ὑπερουραμίου τοῦ οὐρανοῦ σφίρας ἀποκαθίσεισιν, καὶ δοχεῖον δεκτικὸν τῶν ὑψη-

1 Ἐπίφθῃ ἐν ἡμῖν "εὐαγγελ. σαρωκογος" τοῦ δεινοῦ γραμματικοῦ διδασκάλου καὶ ἐν τῷ πνεύματι ἁγίῳ ἔχοντι τὴν ἀληθινὴν ἐπίγνωσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ πληρώματος τῆς ἀληθείας.

νοσημάτων αὐτῶν ὡς περὶ γὰρ ἄνθρωπος φησὶν οὐδέχεται τὰ
θεοπνευματίας, ὅπερ καὶ αὐτὸς πέπονθα· καὶ σαρκικός ἂν τὸν κατὰ ὁμοί-
οτητα ἐν ἔδῃ παρὰ Θεοῦ ἐξ ἀρχῆς πεφυτευμένοι παραδείσῳ διεφθάρθαι
μετὰ τὴν τῶν πρωτοπλάστων ἐκείθεν ἐκπτώσιν ἐδογματίσθαι· εὐχέ σου
τῆς ἀρχαιοῦς φιλόσοφε· εἴ γὰρ παράδεισος μετὰ τὴν τῶν προπατόρων ἐ-
ξορίαν (ὡς φησὶ παρὰ τοῦ φυτουργοῦ Θεοῦ διεφθάρη, ποῦ ἢ φλογοῖν ῥομι-
φαία ἢ ἐνὶ πύλῳ φυλάττουσα τῆς ἔδῃ; ποῦ ὁ εὐρώμων ληστής, ὅς
ἦκουσε παρὰ τοῦ Σωτῆρος, «σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδεί-
σῳ»; ποῦ αἱ τῶν προπατόρων, καὶ τῶν δικαίων δαπάνων ψυχῶν, ὡς ἐκ
τῶν τῆς γῆς λαχόντων ὁ Κύριος ἀνεβίβασεν; ἢ ταῦτα λῆρος καὶ φλυαρία; γῆ-
θος τὰ τῆς εὐσεβείας τῆς ἡμετέρας; ψευδὴς ὁ ἰουδαϊκὸς λόγος; κωμῳδία
τὸ εὐαγγέλιον; ὡ τῆς θανοσοῦς· βαβαὶ τῆς παραφροσύνης· τῷ ὄντι ὁδοκῶν
εἶμαι σοφός, ἐμωράνθη, ἵνα οὕτως εἴπω κατὰ τὸν μέγαν ἀπόστολον· ἀλλ'
ἐγὼ φησὶν, σὺ ἀντιλέγω τῇ εὐσεβείᾳ οὐδέ κωμῳδίαν νομίζω τὸ εὐαγγέ-
λιον, ἀλλὰ πάντα τὰ τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως ὀρθῶς τε καὶ εὐσεβῶς
καὶ ὁδοῶμαι, καὶ ὁδομαίω· πλην διχῶς ἔχω εἰνωτὸν τὸν παραδείσῳ, αἰ-
θηθεὸν καὶ νοητὸν· ἐπιχειρῶν καὶ οὐράϊον καὶ τὸν εἰσθηθεὸν καὶ ἐπιχειρῶν,
λέγω, μετὰ τὴν ἐκπτώσιν τοῦ Ἀδάμ διεφθάρθαι, ἐπειδὴ εἰς ἡχρία
μετὰ τὴν ἐκείθεν ἐξορίαν τῶν προπατόρων τοῦ ἐπιχειροῦ παραδείσου; ὁ
παραδείσος διὰ τὸν ἄνθρωπον γέγονεν· ὁ ἄνθρωπος ἐξεβλήθη, ἀρα ὁ παρα-
δείσος ὡς μὴ εἶχεν τὸν καταικύντα, διεφθάρη, καὶ παντελῶς ἠφανίσθη· ἔδει
μετὰ τὰς λοιδορίας καὶ φλυαρίας ταύτας οὐδέ μιν ἄλλο ἔργον ἀκροά-
σεως ἀξιῶσαι σε· ἀλλ' ἵνα μὴ παράσχῃ σοι χώραν καὶ εἰς πλείονα ἀτο-
πία τὴν γλῶσσαν κινήσαι τὴν σεαυτοῦ (εἴ γὰρ τοῦ περισσεύματος
αὐτῆ λαλεῖ τῆς καρδίας) ἀποκρινόμενος λέγω σοι, ὅτι, εἰ ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔ-
λλε διὰ τῆς ἐσάρκου τοῦ Θεοῦ λόγου οἰκονομίας ἀναγεννηθῆναι,
καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν παλινδρομήσαι λαμπρότητα, εἶχεν αὐτοσυχώραν
ἵνα ἴθι ἢ παράλογος καὶ καινοτόμος αὐτῆ φωνή· ἐπεὶ δὲ ὁ ἄνθρωπος ἀνα-
γεννηθῆναι.

γενήθη, καὶ εἰς τὸ ἀρχαῖον ἐπανεκαμφε κάλλος, ἀρα καὶ ὁ αἰσθητός, καὶ
εἰρημὸς Παράδεισος καὶ ἔστι καὶ σώζεται καὶ οὐκ ἀσπασίσε διαφθάρη,
οὐδέ διασπασθήσεται, οὔτε ἐν τῆς καλλοῦς ἐκείνης, καὶ ὠραίοτερος
ἢ τε εἰπεσῆται, ἀλλὰ μάλιστα καὶ λαμπρότερος, καὶ ὠραίοτε-
ρος ἐν τῇ τοῦ παρόντος αἰῶνος συντελείᾳ ἀξιωθήσεται ἀποκαταστάσεως
ἐκείνης δὲ καὶ αὐτῆς ἡ κτίσις (καθὼς λέγει ὁ θεὸς ἀποστολῶν) ἐλευθερω-
θήσεται ἐκ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν καὶ δόξαν τῶν τέκνων τοῦ
θεοῦ καὶ γεννησεται οὐρανὸς καινός καὶ γῆ καινὴ, καὶ πάντα ἀνακαινισθή-
σεται, ὡς φασὶ τὰ ἱερά λόγια· εἰ σὺν ἡ κτίσις αὕτη, ἣτις πρὸς τὰς τοῦ ἡμετέρου
σώματος διηρεκεῖ χρεῖας, ἀνακαινισθήσεται καὶ εἰς τὸ κρεῖττον μετα-
βληθήσεται, ὁ παράδεισος, ὁ ἀσυχρητὸς τῆς δὲ τῆς ὀρωμένης κτίσεως ὑπερ-
κείμενος, διαφθάρη, καὶ εἰς τὸ παντελὲς ἠφανίσθη; καὶ εἰς τὸ πλεόν εὐκα-
ταφρότητον τῶν κτισμάτων, αἱ ρωῖαι (φερ' εἰπῶν) καὶ οἱ σκώληκες οὐκ
ἀπώλεσθησαν, ὁ παράδεισος μόνος, τὸ πλεόν εὐγενικόν καὶ λαμπρότατον
τῶν ἐπιλοίπων ἀπαντων μετὰ τοὺς ἀγγέλους τε, καὶ τὸν ἄνθρωπον δημιουργή-
μα, ἀπώλεσθη; βαβαί τῆς καινοτόμου φωνῆς! ὡ τοῦ παραλόγου φρονήμα-
τος· καὶ ἄνθρωπος τις διὰ τὸν υἱὸν τὸν ἑαυτοῦ, ἢ τὴν θυγατέρα οἰκοδομήσας οἴκι-
ον μετὰ τὴν αὐτῶν ἀποβίωσιν οὐκ ἀπώλεσεν, οὔτε ἐκ θεμελίω ἠδάφισεν
ἢ δὲ θεὸς μετὰ τὴν εἴπτωσιν τοῦ ἀδάμ καὶ τῆς εὐας τὸ λαμπρόν ἐκέ-
τε, καὶ θεοκτιστον οἶκημα κατηδάφισε, καὶ τελείως ἠφάνισε; καὶ ποῖα λό-
γου ἀκολουθία τὸν πάνσοφον ἀρχιτέκτονα καὶ δημιουργὸν τῶν ἀπάντων
θεὸν ἅπασι παράδεισον εὐ ἐδέμ δημιουργήσαντα καὶ ἐν αὐτῷ παντοῖ-
α γένη φυτῶν πολλῶ κρεῖττον τὴν θεωρίαν καὶ τέρψιν παρά τὰ ὀρώμενα
ἐμφυτεύσαντα, καὶ ἀρρήτοις καλλοναῖς καὶ θαυμασίοις ὠραίοτη-
των αὐτὸν καλλωπίσαντά τε καὶ ὠραίοντα καθελεῖν τε καὶ ἀπο-
λέσαι μετ' εἴπειτα; ὀραῖς τὸ ἀνακόλουθον, μᾶλλον δὲ τὸ σὸν παράλο-
γον φρόνημα; ἀλλ' ἐγὼ λέγω, φησί, μετὰ τὴν ἀνάστασιν μή δεήσει
εἶρημὸν παραδείσου τότε τὸν ἄνθρωπον, ἐν οὐρανοῖς ἔχοντα τε

πολίτευμα κατὰ τὸν θεῖον ἀπόστολον· ἀλλ' ὁ οὐρανός, ὡς φησὶν ἡ ἀποστολή, ἐστί τε καὶ λέ-
γεται ἡ τελεία ἀπόλαυσις, ἧς μέλλουσιν ἀπολαυεῖν μετὰ τὴν κοινὴν ἀνάστα-
σιν πάντες οἱ ἄγγελοι· ὁ δὲ ἐπίγειος παραδείσος, ἡ μερικὴ, ἧς τανῦν ἀπολαύσουσι μετὰ
τὴν ἐνεσθῆναι ἀποβίωσιν κατὰ τὴν τοῦ Σωτῆρος φωνήν, τὴν, «σήμερον μετ' ἐμὲ
ἔσθι ἐν τῷ παραδείσῳ» γ' σήμερον κατὰ τοὺς θεοφόρους πατέρας ἀντὶ τοῦ, ἕως
τοῦ ἵστασθαι ὁπαρὴν σῆτος αἰῶν, ἔσθι ἐν τῷ παραδείσῳ τῷ ἐπιχείῳ· μετὰ δὲ
τὴν τοῦ παρόντος αἰῶνος συντέλειαν ἐν οὐρανῷ μὲν πνευματικῶς, ἐν παραδεί-
σῳ δὲ σωματικῶς πιστεύεις, ὅτι ἐστὶ νεκρῶν ἀνάστασις; Ναί, φησὶν. Εἰ μὲν
ἐστὶ νεκρῶν ἀνάστασις (ὡς καὶ ἐστὶ ἐξ ἅπαντος) σωματικῶν ἐστὶν ἀνά-
στασις. Εἰ δὲ καὶ τὰ διαφθαρέντα σώματα ἀναστήσονται, ἄρα καὶ
σωματικῶς τόπος, ἵνα ἐκεῖσε συνδιατεῖνται, καὶ τῆς ὑπὲρ ἔννοιαν ἐκείνης
τοῦ παραδείσου τρυφῆς ἀπολαύωσι· τρυφήν δὲ λέγω οὐ τὴν διά στόματος
ἐπιπολιῶσιν παραδιδόμενῃ, ἧς τέλος ὁ ἀφροῦν· (τοῦτο οὐδὲ εἶπεν εὐσε-
βὲς κατὰ τὸν μέγαν Βασίλειον) ἀλλὰ τρυφήν τινα ἀόρατον καὶ ἀκα-
τααν ὄψον, ἧς ἔστι ὑπάρχουσαν τῶν λεπτῶν καὶ ἀπαθῶν ἐκείνῳ σωματικῶν.
ὁ μέγας Βασίλειος (φησὶ) διεφθάρθαι τὸν παράδεισον μετὰ τὴν ἐκείθι
τῶν πρωτοπλαστικῶν ἔξωσιν ἀριδῆλως ἐπὶ τὸ τέλος τῶν ἑαυτοῦ ἀσκητι-
κῶν λόγων κηρύττει, ἐνθα τὸν παράδεισον περιγράφει· ἀνάγε γινώσκεις,
ἀναγνώσκεις; ἐγὼ δὲ νῦν ἀληθῶς οὐ μόνον γινώσκοντα, ἀλλ' ἀναγνώ-
σκεις, ἀλλ' οὐδὲ ἀναγνώσκων ἐπιστάμενον βλέπω σε, τὰ τοῦ οὐρανο-
φαντορος μεγάλου πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου· ἐκεῖνος γὰρ ὁ πνευματο-
κίνητος μέγας τῆς οἰκουμένης φωστὴρ οὐδαμῶς τῶν συχρηματικῶν
τῶν ἑαυτοῦ φαίνεται διεφθάρθαι τὸν παράδεισον δογματίζων; καὶ
ἀλλὰ τὸναντίον, ὅτι ἐστὶν ἀφθαρτος, καὶ ὑπὲρ λόγον, καὶ ἔννοιαν, καὶ ὑπὲρ
πᾶσαν κατὰληψὶν ἀνθρωπίνην, τόπος ὑπερφέρων τῆς ὅλης κτίσεως,
πνευματικῶς τῷ κάλλει, ἐνπεριόπτῳ κείμενος, ἀνεπισκόπητος διὰ ὕψος,
πᾶσαι καὶ τῶν ἀστέρων ἀνατολαῖς καταλαμπόμενος, πεφωτισμένος
παντοθεν, τὴν ἐν τῶν ὡρῶν εὐκρασίαν ἠδίστην ἔχων, ἀέρι διαυρεσά-

αυ περιλαμπόμενος 77, και τὰ ἔξῃς· εἶσα << εἴπομαχῶν λέγει ὁ ἄγιος, πῶς σοι δευθῶ
ὑπ' ὄψιν ἐναρρῶς ἀγαγεῖν τὴν πατρίδα, ἵνα σε αὐτὸν ἐκ τῆς ἔξορίας ἀνακαλέσῃ; >>
σημείωσαι τὸ ἀνακαλέσῃ· τίνα ἀνακαλέσῃ; σε αὐτὸν φησι· ποῦ; εἰς τὴν ἀρχαι-
αυ ἐκείνην πατρίδα· ἀλλ' αὕτη, ὡς φησι σὺ, ἀπώλεσθη μετὰ τὴν ἔξορίαν τῶν σῶν
προπατόρων· οὐκοῦν ποῦ σε αὐτὸν ἀνακαλέσασθαι ὁ μέγας οὗτος πατήρ
διὰ τῆς περιγραφῆς ταύτης προτρέπει; εἰς τὸν οὐρανὸν φησιν· ἀλλ' ὁ μέγας οὗτος
πατήρ, ὃ θαυμάσιε, σὺ λέγει σοι περὶ οὐρανοῦ, και τῶν ἐν οὐρανῶ, ἀλλὰ περὶ
παραδείσου << τοῦ ὑπερφέροντάς, φησι, τόπου τῆς ὅλης κτίσεως, τοῦ εὐπεριόπτου,
κειμένου τοῦ παρα τὰ ἡδὴ ὑπάρχοντα γένη φυτῶν, συστήματτα δένδρων
ἔχοντα· και παρακατιῶν ὁ ἄγιος λέγει· οὔτε τὰ σωματικὰ εἰβάλλομεν,
και τὰ πνευματικὰ ἐπιζητοῦμεν· ὡς γὰρ εἴπῃ τοῦ νόμου ἦν μὲν και τὸ
αἰσθητῶν, ἀλλὰ ὡπὸν ἐποίησε τοῦ νοητοῦ, οὕτω και τὸν παράδεισον, νοη-
μέν μὲν σωματικῶς, ἀλλήγορ οὔμεν δὲ πνευματικῶς· και τελευταῖον
ἐπφέρει ὁ μέγας οὗτος πατήρ λέγων· εἰ σὰρκινος εἶ, ἔχεις τὴν ὑπογραφὴν τοῦ σω-
ματικοῦ ἐκείνου, και τὴν ἡδίστην ἐμφόρησιν· εἰ μεγαλύτερον ποιῆ τὴν ἀπό-
λαυσιν τῶν αἰσθητῶν, εἰπέγον πρὸς αὐτήν· εἰεὶ γὰρ χορηγία τρυφῆς ἀδι ἀλείπιος
εἰ πνευματικὸς εἶ, και ὑψηλότερα φρονεῖς τῶν σωματικῶν ἀπολαύσεων,
ἀναβα τῆ διανοίᾳ πρὸς τὰ κάλλη τῶν ἀγγέλων >> ὁρᾷς, ὃ γυναιῶνα, τὰ σαφῆ,
και παράλογά σου ἐπιχειρήματα εἰς ποῖον βάθος ἀμαθείας τε και ἀνο-
ησίας κατέστησαν; ὃν γὰρ σὺ πρὸς οὐσασιν τῶν ματαίων και ἀνοήτων
τοῦ λόγου συναγωνιστὴν ἔσχεις, αὐτὸς οὗτος τελείως σε ἀπεστόμισε και
ὡς ἰχθὶν ἀφῆκόν σε ἀποκατέστησεν· οὐκί, φησὶν, αὐτὸς οὗτος ὁ μέγας πατήρ
ἡτῶς οὕτως λέγει πρὸς τὸ τέλος τοῦ περὶ παραδείσου λόγου· τί δέ, ὃ λέγει,
ἐπιστημονικώτατε; ἐκείνη φησὶ τὴν πόλιν διαφρέν· ὃ μάτατε· καλῶς
προλαβὼν εἶπού σοι, ὅτι οὐδέ ἀναγινώσκων ἐπίστασαι, πολλῶ μάλλον δια-
γνώσκων τὸν σῶν τοῦ οὐρανοφάντορος· και πῶς εὐλαμβῶνεις τὴν (διαφ-
ρέν) λέξιν; ἀντὶ τοῦ διεφθαρτε, και ἠφάνισεν; ὃ τῆς ἀμαθείας· διαφρέν· πολ-
υ μέρους λόγου ἐστί, λογιώτατε; μετοχῆς φησιν· ποῖου γένους; οὐδέτερον

φροσίν· ἡ πόλις ποίου γένους! θηλυκοῦ φροσ· ἔσιν ἑνταῦθα συμφωνία, τήν πόλιν
ἐμείντη διαρρέν; τί σφιφογυρίζεις σαυτάν ἔνθεν κάρεισε, ὦ γενναῖοτα; ἀλλά τό
διαρρέω σὺ σημαίνει ἑνταῦθα τὸ φθείρω, ὡς σὺ παρεξηγεῖς, ὦ θαυμάσιε, ἀλ-
λά τὸ πανταχόθεν τρέχει, καὶ πλημμυρεῖν· εἰπὼν γὰρ ἀνωτέρω ὁ μέγας πα-
τήρ· καὶ ὄρημάτα τοῦ ποταμοῦ εὐφραίνουσι τήν πόλιν τοῦ Θεοῦ, ἔπεινα-
λαμβάνει αὐτὸς λέγων, ἐμείντη τήν πόλιν εὐφραίνουσι καὶ ὄρημάτα τοῦ
ποταμοῦ, διαρρέν· αὐτί τοῦ, διαρρέντα, πανταχόθεν διασπρέχοντα καὶ πλημ-
μυροῦντα ἐπὶ τήν πόλιν τοῦ Θεοῦ, εἰς τὸν ἔδემ ἐκεῖνον παράδεισον· καὶ
ἑνταῦθα λήγει ὁ ἄγιος· εἶτα ὡς ἐρωτώμενος δῆθεν, εἰς ὅπατα μὲς τοῦ Θεοῦ, ἀ-
ποκρίτο μινος λέγει, ὁ ἀρχόμενος ἐξ ἔδემ, ὁ ποτίζων τὸν παράδεισον· παῦσαι
σὺ ματαὶ ολοθῶν καὶ παρεξηγῶν τὸν μέγαν θεὸν ἐκκλησίαν ποιμένα τε καὶ δι-
δάσκαλον· γινῶθι σαυτάν· μὴ φρόνει παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν· μὴ ἐπαύραι ἐπὶ τῇ
μωρῇ σου καὶ καταργουμένη ἔξω σοφίας, ὅτι χωρὶς τῆς ἔσω καὶ οὐρανίης
οὐδὲν διήση κασαλαβεῖν τῶν ὑψηλῶν τε καὶ οὐρανίων· ἐπειδὴ τὸ μωρότερον
τοῦ Θεοῦ σοφώτερον ἔσσι τῶν ἀνθρώπων· αὐτῶν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώ-
νων, ἀμήν.

3 ΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΥ ΝΟΗΤΟΣ ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ

ΘΗΣΑΥΡΟΣ

25
Απριλίου

Χωδ. Μον. Διονυσίου αρ. 198

(0,205 x 0,155)

φ. 194.

1α Βίος εσχευία του οσιου πατρὸς ἡμῶν Νηφοριος ε επιουσιος πατριάρχης
ε συγγραφέως πύρου ἱερομονάχου. (Μαρίμω αὐτὸ εἰδότε ὅσο ἰσχυροί τὸν οὐρανὸν)

1β Αρχ. Μυστήριον θασιμῶν κρύσιων καθόν, τὰ δὲ ἔργα θεοῦ ἀνακηρυξάντων ἐν-
δοξον. ἡ δὲ εἰδότη καὶ διὰ ἔργα εσ μη δειγνομένη δὲ οὐνηριαν, ἡλίως κίνδυνος
ἔρα στανίσιλοι κατ' ἐκείνην τὴν ὕραν, ἕταν ἡμε εἰσι τῶ νερῶν ὁ μίγας κρεῖττα
ῖωνων εσ νερῶν, καὶ ἀποδοῦναι ἐκείτω κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Τοιγαρὶν

16 καὶ ὁ ἀλάχιος ἀκριβῆ σινιδίου φέρων τὰ σπρί λουθραμαρῖς νηφοριος μέ-
χολα ῖνδῆσιδοαι φηκοφῆν δειγνόμαλα, ὡρος ἔδνηα γράμματα τοῖς κρήφισιν ὡ-
φημιόδοαι εσ ἱεμανδάνων τὴν ἐνάρηλον εσχευία εσ τὰ διὰ ὄντων ἀγωνίσμα-
τα. σαρὰ δὲ γὰρ τοῦτο εἶρη, ὅτι ἐμπαδῶδεν ἔργη τον σπηρὸν διαδοχον
ἐσ τῶσ αὐτὸν ἱεραρῖσας. εἶτα σμελοδῆς οὐμοῖδοιως ὡσων ἔρῖδῆ ὁ νέος
ἰσο τοῦ σατανᾶ εσ σῖχατος ἀμαρῖας ἐγίντο. ὅμω, ὡσων ὡσπηρηναιῖς σφρα-
γιώσις ἱεραρῖσας κρηταῖως, τὸν ἀμᾶδαρδον εσ ἀχαφῖτα σινέλριγε δρᾶμοτα.
ἄλλ' ἰσοκῆ' ἀκριβῆσῖρον κρεῖν ἡμαῖ εἰσὼν εσ ἀνωθεν

(Τὸ φύλλον τοῦτο εἶναι μεταχρῆστῖρον προσειδεξιμένον. διότι ὁ κωδὸξ ἦν ἀμῆ-
ρατος. ὁδὲν μετὰ τοῦτο ἀρχελαὶ οὕτω.)

2α μένος ἐσ τὴν ἱεμνησίαν, ἱερίων τὰς χεῖρας αὐτοῦ ὡρὸς τον θεόν ἔργην:
δῶσα σοι χριστῆ ὁ θεός ὅτι ἐνφωρήσθην τῶ ἀγαθῶ σου ἐσ νεόρον, μετὰ τῶ
ἐσορανίω σου σπεριδῶ διὰ τὸ μίγα σου ἔχης. τοῦτο δὲ εἶργη ὡρὸς ἔδη
λοτόνοι ἐσ τὰς ὡροσυχᾶς αὐτοῦ, εσ σπρηφόμενος ἔργη τῶ διαβῶμ. ἀνα-
δῶστανε τῶν. ἰδὲ ὅτι ἰσοτὸ ὅσον ἔραγον εσ εἰσὼν τὰς δωρεᾶς τοῦ χριστοῦ.
ἱεμιν τοῦτου οὐδῆσῖμοι ἰσοίχλα δινῶσαι τῆς ἱεμνησίας . . .

(οὕτω διὰ τὰ ἰδικῖς κηρὸς σφραῖνελα. ^{ἱεμνησίας} ἀνορδουγραφῖας. ὁ δὲ
κωδὸξ ἰσοκῆ' ἐβράχη αἰσημφθησαν ἐν τῆ ἰσοτ. ὡσ τὰ γράμματα, τὸ ὡσ
στον ὅμω ἔχουσι σμημνηρῶδῆ, ἰσο σμημνηρῶδῆ χεῖρὸς. ἔναι δὲ τὸ ἰσομνη-
μνον σφρα ὡσλασίω, ἐμοκᾶσιω, δαμνομῖω παρᾶσχημῖω εσ ἱεμνησίω (δομ
τοῦ αἱ. ἀμνησί) περὶ παραδῖσ εσ κρηταῖως φρηβαί δειγνόμω, δινῶματα εσ σφρα
τὰ γράμματα ὡμοῖαφιδῆ ἰσοτὸ ὡρᾶ ἐσ σπρί ἱεμνησίω κρηταῖως τοῦ θεοῦ κρηταῖως)

(με τὸ βιβλίον (φ. 1929-1946) ἐκδόσεως συνεκκλησιαστικῆς διακονίας ἀπὸ τῆς ἀρχῆς κληρῶν. δι' ἐξ ἑσ
χοίσα μέρη τοῦ κώδικος τῆς ἐκκλησίας 3 φύλλα).

φ. 1936 ἡ. Π. Π. Π. οὐκ ἴσους γίνονται ὑποὶ τῆς ἐκκλησίας τοῦ ὑψίστου ἐς τοὺς ἀρχόντους δ
κὴν ὑπερβυβίων τοῦ ἀγίου γήροντος, καὶ ὁμοίως ἀνίσταται καὶ ἀναρίθμητα ἐπερὶ αἰσίων ὁ χ
σιός ἐς δόξαν τοῦ δούλου αὐτοῦ, ἅπαντα παραλούμεθα γραφῆ παραδοῦναι ἡ
δὲ διηγεῖσθαι διὰ τῶν αἰσίων ὅμοιον καὶ συγγραφῆς, καὶ οὐκ ὀλίγη βαρύνε
τό μακρὸν ὄραμα καὶ διὰ τῆς λαϊκῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς διηγήσεως. ἀλλ' οὐκ ἐξ
συνέπειαν ἐς ὑπέροχον καὶ ἀγορευμένον, οὐ μὲν γὰρ γίνονται παραδοῦναι, ἀ
λλ' ἐκ τῆς τοῦ ὁσίου ὁμοίως γεννηθῶσι τὸ μέγα βιβλίον ὄραμα ἐξ ὁμοίων καὶ

φ. 1946 ἡ. Π. Π. Π. οὐκ ἴσους γίνονται ὑποὶ τῆς ἐκκλησίας τοῦ ὑψίστου ἐς τοὺς ἀρχόντους δ
κὴν ὑπερβυβίων τοῦ ἀγίου γήροντος, καὶ ὁμοίως ἀνίσταται καὶ ἀναρίθμητα ἐπερὶ αἰσίων ὁ χ
σιός ἐς δόξαν τοῦ δούλου αὐτοῦ, ἅπαντα παραλούμεθα γραφῆ παραδοῦναι ἡ
δὲ διηγεῖσθαι διὰ τῶν αἰσίων ὅμοιον καὶ συγγραφῆς, καὶ οὐκ ὀλίγη βαρύνε
τό μακρὸν ὄραμα καὶ διὰ τῆς λαϊκῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς διηγήσεως. ἀλλ' οὐκ ἐξ
συνέπειαν ἐς ὑπέροχον καὶ ἀγορευμένον, οὐ μὲν γὰρ γίνονται παραδοῦναι, ἀ
λλ' ἐκ τῆς τοῦ ὁσίου ὁμοίως γεννηθῶσι τὸ μέγα βιβλίον ὄραμα ἐξ ὁμοίων καὶ

φ. 1946 ἡ. Π. Π. Π. οὐκ ἴσους γίνονται ὑποὶ τῆς ἐκκλησίας τοῦ ὑψίστου ἐς τοὺς ἀρχόντους δ
κὴν ὑπερβυβίων τοῦ ἀγίου γήροντος, καὶ ὁμοίως ἀνίσταται καὶ ἀναρίθμητα ἐπερὶ αἰσίων ὁ χ
σιός ἐς δόξαν τοῦ δούλου αὐτοῦ, ἅπαντα παραλούμεθα γραφῆ παραδοῦναι ἡ
δὲ διηγεῖσθαι διὰ τῶν αἰσίων ὅμοιον καὶ συγγραφῆς, καὶ οὐκ ὀλίγη βαρύνε
τό μακρὸν ὄραμα καὶ διὰ τῆς λαϊκῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς διηγήσεως. ἀλλ' οὐκ ἐξ
συνέπειαν ἐς ὑπέροχον καὶ ἀγορευμένον, οὐ μὲν γὰρ γίνονται παραδοῦναι, ἀ
λλ' ἐκ τῆς τοῦ ὁσίου ὁμοίως γεννηθῶσι τὸ μέγα βιβλίον ὄραμα ἐξ ὁμοίων καὶ

φ. 1946 ἡ. Π. Π. Π. οὐκ ἴσους γίνονται ὑποὶ τῆς ἐκκλησίας τοῦ ὑψίστου ἐς τοὺς ἀρχόντους δ
κὴν ὑπερβυβίων τοῦ ἀγίου γήροντος, καὶ ὁμοίως ἀνίσταται καὶ ἀναρίθμητα ἐπερὶ αἰσίων ὁ χ
σιός ἐς δόξαν τοῦ δούλου αὐτοῦ, ἅπαντα παραλούμεθα γραφῆ παραδοῦναι ἡ
δὲ διηγεῖσθαι διὰ τῶν αἰσίων ὅμοιον καὶ συγγραφῆς, καὶ οὐκ ὀλίγη βαρύνε
τό μακρὸν ὄραμα καὶ διὰ τῆς λαϊκῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς διηγήσεως. ἀλλ' οὐκ ἐξ
συνέπειαν ἐς ὑπέροχον καὶ ἀγορευμένον, οὐ μὲν γὰρ γίνονται παραδοῦναι, ἀ
λλ' ἐκ τῆς τοῦ ὁσίου ὁμοίως γεννηθῶσι τὸ μέγα βιβλίον ὄραμα ἐξ ὁμοίων καὶ

φ. 177. Ὁ δὲ ὁσίου γήροντος ἐκδοθέντος, διεχομίζετο ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτοῦ, τὸ καὶ ἂ
ἢ σύμφωνον τοῦ ἀρχαίου (ἴδε ὑπόθετα καὶ ὑπερβυβίων τοῦ βασιλέως, ἐν ἑ
στῇ ἢ διότι μνησθῆναι). καὶ δι' αὐτοῦ τὸ ἐπιπέτασμα ἢ ὅτι ὑπερβυβίων ἢ ὁ μακρὸς
στοχος ὁ δὲ ἀπὸ αὐτοῦ καὶ ἐπιπέτασμα καὶ ἐπαγγελίας κατὰ τοῦ ὑποῦ, καὶ ὁ
ὑπόθετα ὁ καὶ ἐπὶ τοῦ θεοῦ, ἢ γένεσθαι δι' ἢ ἐπιπέτασμα ἐπιπέτασμα, ὅμοι
οὐκ αἰδέσθαι ὁ ὅμοιως μνησθῆναι αὐτὸν ἀρχιεπιστοσύνην καὶ ὑποῦ
ὑποῦ. ἴδε δὲ οὐκ ἔστιν ἡν καὶ ἐπιπέτασμα τὸν κατὰ τὸν ἀγιώτατον ἀπὸ
ἀπὸς διότι τὸν ὅμοιως καὶ βασιλευσίου, διάδοχος ἐν τοῦ μακαρίου ἢ
ὑποῦ ἐπὶ τοῦ μακαρίου βασιλέως καὶ ὑποῦ. πάντως οὐκ ἐπι
ζῶν ὁ ὅμοιως ἀπὸ τῆς κατὰ τὸν γραφῆ, καὶ ἔστιν ὑποῦ
οὐκ ἔστιν ἡν καὶ τὸν κατὰ τὸν μακαρίου (φ. 1776). ἢ ὑποῦ τὸν κατὰ τὸν
οὐκ ἔστιν ἡν καὶ τὸν κατὰ τὸν μακαρίου. οὐ γὰρ κρείττον
ἡν καὶ τὸν κατὰ τὸν μακαρίου καὶ ὑποῦ κατὰ τὸν μακαρίου. ταῦτα ἐπιπέτασμα

τοῦ κυρίου αὐτοῦ, ἰάσας αὐτοὺς γέγονεν, καὶ κούδων ἐς τοῦτον αἴματι ἰασηδείοις
υὑπάρχοντες ἐν τῷ ἡμέρῳ ἰεράσασμεν ἐς ἀεζάνδριαν ἰασηδείοις
ἐκείνοι τοῦ μαμαρῖος ἀεζάνδρου, ὅσους ἦν αἰεὶ τὸ πῦρ τοῦ μαρτυροῦντος
εἰς δισαμπριανοῦ τοῦ τυράννου. ἐν αὐτῷ δὲ τῇ ἡμέρῃ παρῆνεν καὶ ὁ ἀγίος
καὶ ἰσχυρὸς πρινοταριανὸς τῆς πρυμνίου (sic) ἐπὶ τοῦ ἀρχιεπισκοποῦ ἀν-
ξανδρίας, ὅσους κερουρονήσι αὐτοῖς ἐπίσπουσι ὁ ἰσαρ' αὐτῷ ὁ θεὸς φαν-
ρώσει. ἦν γάρ ὁ ἰσομῆν αὐτῷ κρημνὸς ἢ πῦρ, χροιοφόρος ὄνομαφορῆση
ὁ δὲ ἴσμιος ἐκείνος ἀρχιεπίσκοπος εὐφράει μαρτῶν αὐτοῦ αὐτοῦ αὐτοῖς ἰδέτε τοῦ
θεοῦ τοῦ ἄλλου αὐτῷ αὐτοῦ ἀπομαρτυροῦν. καὶ αὐτῇ τῇ νυκτὶ ἀγίους τινὰ ἀν-
δρα ἠράειεν τὸ εἶδη ἀγία αὐτῷ (p. 178a) ~~ἰσαρ~~ γενοῦ οἷν αὐ-
μοι ἴσμιος μαρτῶν τοῦ κρημνοῦ ἐν τῷ τοῦ θεοῦ καὶ ὁ ἴσμιος ἀν' ἴσμιος ὁμοῦ
ταῦτα τῇ εἰδέτῃ μου ἰσαρῆς τῆς φαλαίρας, τοῦτο καὶ τῇ δέχαστα ἰσαρῆς
τῇ ἰσομῆν τοῦ χροιοῦ (p. 178c) ^{ἰσχυρὸς ἀρχιεπίσκοπος τοῦ οἴκου αὐτοῦ καὶ}
καὶ ἰσομῆν ἰσαρῆς τοῦ διέσαι
ον σοὶ δὲ τὸ εἶδη αἰουσιζῶν αἰουσιζῶν, καὶ ἐν τοῖς αἰουσιζῶν (ἰσαρῆς) ἰσαρῆς
ἰσαρῆς. καὶ τῇ τῇ ἀρχιδιακόνῳ αὐτῷ ἐστὸ οὗς. ἀγίους ἀδανάσις τὸ ὁμοῖοι κα-
θαρῆς ὁ ἰσαρῆς οὗτος τοῦ μαμαρῖος ἰσαρῆς τοῦ ἐκείνου; τῇ ἐπὶ αὐ-
τόν ὁ ἀρχιδιάκωνος. πιστεύουσιν δὲ ἰσαρῆς ἐκείνου καὶ φαίνονται ὅτι ἄλλος ἴσμιος ὁ
ἀνδρῆς οὗτος τοῦ ἰσομῆν καὶ ἰσαρῆς τοῦ χροιοῦ. ὁρῶ γάρ ἀγίους
θεοῦ σινωδέουσαι αὐτῷ. ἀγίους δὲ καὶ στέφανον ἐκείνου τῇ τῇ ἐκείνου ἰσαρῆς κα-
ραρῆς αὐτοῦ καὶ οὐδὲν ἰσαρῆς τοῦ ἐκείνου παύλου. τοῦτο μαρτῶν ὁ ἰσαρῆς
τῷ μαμαρῖος ἰσαρῆς αὐτῷ τῷ ἀγίῳ φαίναται, (καὶ διὰ ἰσαρῆς ἰσαρῆς
μαρτῶν ἰσαρῆς αὐτῷ καὶ κερουρονήσι ἐπίσπουσι)

. 1796 ὁ δὲ ἰσαρῆς ἰσαρῆς τῷ μαμαρῖος ἐν ἐκείνου ἰσαρῆς ἀγίους θεοῦ καὶ κερουρονήσι
τοῦτο ἰσαρῆς αὐτῷ ἀγίους φαίναται μαρτῶν, μαρτῶν ἀνδρῆς παρῆς
τοῦ ἐκείνου ἀδανάσις ὅτι ἴσμιος τοῦ ἀγίους τοῦ θεοῦ σινωδέουσαι αὐτῷ . . .

... οὐκ ἐκείνην αὐτὸν ὁ ἰσχυρὸς ἐς τὴν ἐπισημοσύνην αὐτοῦ· οὐκ ἔστιν αὐτῷ
φ. 180a βασιλεὺς ἀθανάσιος καὶ ἐπίκουρος αὐτοῦ ἄνδρας ὅσοι καὶ ἀγαθοὶ, ὅσοι ἰσχυροὶ
ἀκούον αὐτὸν ἐν τῇ ἐπισημοσίᾳ αὐτοῦ· ὁ καὶ ἐγένετο· παραλαβόντες δὲ τὴν βασιλείαν καὶ
συνελευθερίαν μὴ ἐπέβησαν τῇ ἐπισημοσίᾳ τοῦ βασιλέως

ἡρώδης δὲ καὶ ἡ ἐπισημοσία τοῦ θεοῦ καὶ σαχάρου ἀποδιδόντες εἰς τὴν ἐπισημοσίαν
καὶ πρὸς αὐτὸν ἰσχυρῶς ἐλάσαντο· ἰσχυρὸν δὲ ἡκούσαντες ἰσχυρῶς διδάσκοντες
συνελευθερίαν ἐπισημοσίαν τὴν σαχάρου καὶ καὶ τὴν διαδοχὴν ἀεὶ ἀναστανόντων

φ. 180b τῇ ἰσχυρίᾳ ἐπισημοσίᾳ τοῦ τῶν διαδοχῶν ἰσχυρῶν ἰσχυροῦν ἐπισημοσίαν τοῦ ἰσχυροῦ
ἐπισημοσίαν ἰσχυροῦν δὲ ἐπισημοσίαν αὐτὸν ὡς ὁ ἰσχυρὸς αὐτοῦ ἐπισημοσίαν
ἰσχυροῦ αὐτοῦ, ὡς τῇ ἐπισημοσίᾳ ἐπισημοσίαν ὡς ἰσχυροῦ αὐτοῦ ἐπισημοσίαν καὶ
ἐπισημοσίαν, ἀλλὰ ἐπισημοσίαν ἰσχυροῦ σαχάρου βασιλεῦς αὐτὸν (καὶ ἐπισημοσίαν
καὶ ἰσχυρῶν καὶ ἐπισημοσίαν ἀγαθῶν) ἀλλὰ ὅσοι ἐπισημοσίαν ἐπισημοσίαν
καὶ ἐπισημοσίαν, ὡς ἐπισημοσίαν ἐπισημοσίαν τῇ ἐπισημοσίᾳ τοῦ ἐπισημοσίαν καὶ ἐπισημοσίαν

φ. 181a καὶ ἐπισημοσίαν ἐπισημοσίαν καὶ ἐπισημοσίαν αὐτὸν, ὡς ἐπισημοσίαν, ὡς ἐπισημοσίαν καὶ ἐπισημοσίαν
ἐπισημοσίαν καὶ ἐπισημοσίαν (ἐπισημοσίαν καὶ ἐπισημοσίαν καὶ ἐπισημοσίαν)

φ. 188b ἰσχυροῦ ἰσχυροῦ (ἐπισημοσίαν καὶ ἐπισημοσίαν ἡ ἐπισημοσίαν ἐπισημοσίαν καὶ ἐπισημοσίαν
αὐτῇ τῇ ἐπισημοσίᾳ τοῦ) ἐπισημοσίαν διὰ τοῦτο ἰσχυροῦ ὁ ἰσχυρὸς ἀθανάσιος ὁ
ἐπισημοσίαν ἀθανάσιος ἐπισημοσίαν ἐπισημοσίαν αὐτὸν ἐπισημοσίαν ἐπισημοσίαν ἀθανάσιος
ὁ γὰρ βασιλεὺς ἀθανάσιος ἐπισημοσίαν τῇ ἐπισημοσίᾳ καὶ ἀθανάσιος ἐπισημοσίαν αὐτῷ
ἐπισημοσίαν ἐπισημοσίαν διὰ τὸ (ἐπισημοσίαν καὶ ἐπισημοσίαν καὶ ἐπισημοσίαν)

φ. 192b. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀθανάσιος τῇ καὶ αὐτὸς ἐπισημοσίαν ἐπισημοσίαν καὶ ἐπισημοσίαν καὶ ἐπισημοσίαν
καὶ ἐπισημοσίαν ἐπισημοσίαν τοῦ ἰσχυροῦ. μετὰ μὲν δὲ ἐπισημοσίαν ἐπισημοσίαν ἐπισημοσίαν
αὐτοῦ καὶ ἐπισημοσίαν ἐπισημοσίαν καὶ ἐπισημοσίαν. καὶ ἐπισημοσίαν ἐπισημοσίαν ἐπισημοσίαν ἐπισημοσίαν
ἐπισημοσίαν καὶ ἐπισημοσίαν, καὶ ἐπισημοσίαν ἐπισημοσίαν. καὶ μετὰ ἐπισημοσίαν ἐπισημοσίαν ἐπισημοσίαν
ἐπισημοσίαν ἐπισημοσίαν: καὶ ἐπισημοσίαν ἐπισημοσίαν (φ. 193a) ἰσχυροῦ ὁ ἰσχυρὸς ἐπισημοσίαν
καὶ ἐπισημοσίαν ἐπισημοσίαν ἐπισημοσίαν καὶ ἐπισημοσίαν. ἰσχυροῦ ὁ ἰσχυρὸς ἐπισημοσίαν ἐπισημοσίαν
ἐπισημοσίαν καὶ ἐπισημοσίαν ἐπισημοσίαν: ἐπισημοσίαν ἐπισημοσίαν ἐπισημοσίαν ἐπισημοσίαν ἐπισημοσίαν
ἐπισημοσίαν ἐπισημοσίαν ἐπισημοσίαν ἐπισημοσίαν

Προοίμια εβ' αιώνα
Εισαγωγή εβ' αιώνα. Ιστορία Καρολίν
ή εβ' αιώνα αιώνα του φιλοσοφού J. Huber
in Wissenschaftliche Tagesfragen έργου.
" Η κριτική ιστορική έρευνα. - του β' αιώνα σ. 259
Εξ ύψους όρα δημοκρατίας - τούτου έννοια
Παρά τον πυρήνα γραφεία σε σελ. 266 σελ.
"όσον αφορά στην ομοσπονδία του έθνους ή των παιδιών
ταμεία γίνονται ήμιας η φάση" J. Μαλιν Μιχαήλ
στ. 1104
Εν τω έθνει ήτοι της έθνης Αναστασία (αυτ. Ηθ. σελ. 1104)
αυτ. (Τελώνη) 1903, σ. 11, ήτοι την ομοσπονδία
αυτ. του 15' αιώνα

Περιγραφή ἀρίστη ἐνὸς παραδείσου ἑβραϊστῆτος.

Τὸν παράδεισον ἴδοις ἂν τὴν ἐκ τῶν ἑρῶν εὐκρασίαν ἠδίστην ἔχοντα, ἀέρι διαυγεσιᾶν
 περιλαμπόμενον. ἐκεῖ ἐν τῷ ἐμὸν παράδεισον οὐκ ἀνέμων βία, οὐκ ἑρῶν ἀμετρία, οὐχα
 ἀλα, οὐ φρησιῆρις¹, οὐ λάιλαωσι, οὐ σκηπτοῖ, οὐ χειμερινῆ ὠψίς, οὐκ ὑγρότης ἤρως, οὐ φθινη
 ἑρῶσι, οὐ φθινοπωρινῆ ξηρότης, ἀλλ' εὐκρατος καὶ ἐφρηνητικῆ συμφωνία τῶν ἑρῶν ἐπὶ ἀλ-
 λήλαις ἐκάστω αὐτῶν ἰδίῳ κάλλει κεκοσμημένης, καὶ μὴ ἐπιβούλευσμένης ὡρὰ τῆς γέτω-
 ρος, οὔτε τοῖς ἡρνοῖς κάλλεσι τοῦ θέρους λυμαινομένου, οὔτε τῶν θριτυῶν, ἢ τῶν μετοπωρε-
 τῶν καριῶν καταρρεομένων ὑπὸ τοῦ γήρως - ἄλλη ἄλλο γὰρ τὸν τόπον παρεχόμενοι -
 ἀλλ' ὁμοῦ καὶ τοῖς παρ' ἑαυτοῖς ἑξαίρετοις δορυφοροῦσαι συνέλκυσσον τῷ ἀέρι τὰ τριπλά-
 σου θέρους τὰ τροφίμα, ἢ μετοπωρινῆ εὐφροσύνη, ἢ χειμερινῆ ἀνάπαυσις. ἢ γῆ ὠρίων, μα-
 μακῆ, ὄντως ρέουσα μέλι καὶ γάλα ἐπὶ παραδοσίαν ἐπιτηδεῖα, κατὰ φρυτοῦ ὡσαύτως
 ἡνιμωτάτοις, τῶν ὄντων κάλλος ἀμύχανοι παρεχομένοις. λευκὰ γὰρ καὶ διαφανῆ τὰ ὕδατα, πο-
 ῦ μὲν τῆ ὄψει τὸ τριπλὸν ἔχοντα, πλεον δε τοῦ τριπλοῦ τὸ ὑφέλιμον παρεχόμενα. ἐν αὐτῶν
 ὡ παραδείσῳ ἐνεφύτευσα ὡσποδασὰ κάλλη τῶν δινδύων, ὄψιν τε χαριεσιᾶν καὶ ἀπόλαυσιν
 ἴστην ἐκ αὐτῶν παρεχόμενα (φ. 107^β). πῶς σοι δυναθῶ ὑπ' ὄψιν ἐναρχῶς ἀγαγεῖν τὸν παράδεισον μου;
 καὶ τὰ τὸ ῥόδον μετὰ τῆς ἀκάνθης ἐστὶ κεκρυμμένον τὴν ἠδύτητα τῆς χάριτι μιονονουχί
 ἀμαρτυροῦμενοι ἡμῶν. ἐκεῖ τὸ ἄνθος οὐ ἐπὶ βραχὺ διαλάμψον, ἀλλὰ διαρκῆς τὸ τριπλὸν
 ὦν, χαριέσσον τὴν ὄψιν, ἀτέλεστον τὴν ἀπόλαυσιν, τὴν ἐρωδιαν ἀκρόεσιον, καὶ τὴν εὐχρῶσαν ἐξα-
 ῥαίσιουσαν. οὐ βίαι ἀνέμων παραλυτοῦσιν², οὐ νεομηνίαι ἀπομαραίνουσιν, οὐ σαγετὸς ἀσοπή-
 σον, οὐκ ἡλίου φλόγῃσι καταφρύσσει, ἀλλὰ ὠνέσμα μέτρον λιωτῆν καὶ ἠδύτητα ἀνασπῶν παρεχόμε-
 ν, κούφως αὐτοῖς καὶ φροσπῶς ἀσοπνέον, ἀσάμαστον χρόνῳ τὴν χάριν αὐτῶν διασώζει. τὰ δὲ τῶν
 τῶν κάλλη ἄξια τῆς φυτείας τοῦ κίσαντος. ὅσα φρυγανικὰ, καὶ ὅσα ἐνδοσῶμα (σίε). τὰ μισο-
 ῖλεκα, τὰ πολύκλαδα, τὰ ὑψίκομα, τὰ ἀμφιθαλῆ, τὰ φυλλοβόλα, τὰ ἀείφυλλα, τὰ γυμνούμενα,
 ἀειθαλῆ, τὰ κάρσιμα, τὰ ἀκαρῶσα, τὰ μὲν τῆς κρείας ὄρῳμενα, τὰ δὲ ἐπὶ ἀπόλαυσιν οὐκ
 ἄλλομενα, πάντα μεγέθει καὶ κάλλει διαφέροντα. κατὰ σῶμα τοῖς κλάδοις, ἀμφιθαλῆ τῶν κῶ-
 ρων, θρύσσοντα τοῖς καριῶσι, ἄλλοις ὁμοῦ καὶ ἄλλῃ κρείαν καὶ τέρψιν πωροῖνται. ἑκάστων³ γὰρ
 ἢ καριῶν πολὺ μὲν τὸ χάρειν, πλεον δε ὡσὼν τοῦ τριπλοῦ τὸ χρεῖωδες. Πῶς σοι παρασιῶσω
 ὡτὶς ἐκείνης τὸ ὑπερβάλλον (φ. 108^α); εἰάν συγκρίνω τοῖς ὡσὼν, καθυβρίζω μάλλον τῆ παραθείου. ἢ τίνα
 ἐνέργημα ἐκ τῆς εὐκρίνουσος ὡρῆσι; πάντα τέλεια ὡσὼν ὡρῶμα. ἐκεῖ καὶ ὄρνιθων παντοδαπῶν.

φρησιῆρις.² παραλυτοῦσιν.³ ἐκάστων.

ἢ καὶ ποταμῶν τοῦ παραδείσου
ἐν τῷ προλόγῳ τοῦ σπουδαίου τούτου εἶναι τῆς αἰσθητικῆς βελτίου τοῦ ^{θεοτόμου} ⁹⁰ ^{παραδεισίου}
"Ὁ Βασιλεὺς, ὁ δούλου μὲν τῶν τῆς φιλοσοφίας μανθάνων ἐμπειροπληθὴς, ἀράγμα-
: δὲ γὰρ ἀληθῆ αὐλόχημα κωμωδῶς, ὃ τὰ θεῶν καὶ ἀνθρώπων διακω-
μῆσαι καταδρασκόντις..." ¹ Περαιτέρω ἐν ὧρος τὰς ἐνοστάσεις γράφει: "Οἱ γρόφοι
ἐν τῇ τῆς αἰσθητικῆς ἀνασκιάσει (εἶναι οὖν) ἀναμαστῆσαι τὰ παλαιὰ καὶ ἔωλα τὰ
πρὸ Ἱωργίνου, Ἐυσέβιου (χρ. καὶ Κλήμεντος), Ἐπιφανίου, Κυρίλλου, Θεοδορίτου
εἰς) καὶ ἰλλικῶν μακαρῶν καὶ ἰεροσολιτῶν, ὡς ὅσοι ἂν εἴησαν καὶ ἀ-
γνα καὶ ἐκτετρακτῆ καὶ τεσσάρων..." (σ. 16').

Ἄλλ' ἀκούσωμεν αὐτοῦ τοῦ ἐδίου προσημαζομένου ὡδε: "διὰ τοῦτο ἀποδει-
καὶ αὐτοῖς ἦν... ἡ ἀφορὰ πᾶσα ἡ μακαρῶν τῆς ἰστορίας (καὶ
ἐβλὼ) φιλοσοφίας ἐν τῷ ἀμφιβάλλοντι παραλόγῳ περὶ πάντων τῶν τῆν εὐσέβειαν
στηρίζοντων ὑπομνημάτων καὶ ἐν τῷ δεχέσθαι μετὰ ἀναδοχῆς εὐπιστίας
προσεσκαμμένα ἵνα σκοπεῖται ἢ διηγήματα ἀποκρυφῶν καὶ ἀποσιγήσῃ."
" (σ. 18'). Ἴδου δὲ ὡς ἀντιμάχεται ἐν τῷ περὶ παραδεισοῦ παραδειδο-
μεῖνα ἐν τῷ τ' κεφ. περὶ τοῦ τῆς γενέσεως βιβλίου, ἄρθρον δ'. Περὶ τῆς τοῦ εὐσεβοῦ
παραδεισοῦ εἰσεύου: "ἀλλ' ἡ Βουλγαρία ἢ ῥήσις: ἐξήχετο ἐν τῆς τῆς ἰστορίας
πρὸς πάντας τῆν εὐσέβειαν". περὶ τῆς τῶν κριτικῶν σημειώσεως τὰ
ἐν τῷ. "τὰ ὕδατα τῆς ἰστορίας τῆς οὐκ ἔχοντο ἐκχεῖσθαι ἐπὶ τῆς αἰσθητικῆς
τῆν τῆς ἰστορίας. ἀντὶ οὗ τῶν πᾶσαν τῆν γῆν, νοητέον ἐξ ἀνάγκης τῶν
ἐπὶ οὗ ἦν ὁ κύριος. ἀκμήν (= ἀκρότης) οὐκ ἦν βροχή, ἦσαν ὄρεα ὕδα-
τα κατώτερα, ἐξ ἧν ἐκείνη ἀφορῶν ἀλλ' ἢ ἰστορία". Ἡ δυσκοιλία ὄρεα αὐ-
τῆς λείπει, ἵαν ἐφορούσθαι ἐν τῷ ἐβραϊστῶν κείμενον, ὅσοι ἀκολουθεῖ, ἐν-
ταῦτα αὐτῆς ἰστορίας ὕδατος ἔχει ἀμφοτέρωθεν πολὺς ὑπερῶς συγγραφῶς (σ. 340)

περὶ αὐτῶν ποταμῶν τοῦ παραδείσου παρατηρεῖ ταῦτα: "Οἱ ὑπομνηματι-
αὶ ἵνα τῆς συγγραφοῦ περὶ τοῦ ὅτι ὁ φάσκει εἶναι ὁ φάσκει ποταμῶς τῆς
ἰστορίας... ὁ δὲ γέν, ἵαν ῥήσις ἐν τῇ ἀδελφότητι, οὐδεὶς ἄλλος ἐδὲν, ἐμὴ ἔνελε."
τῆν ἀναφορῆν σ. 340-342), καὶ δὲ τῶν ἰστοριῶν τούτου ἀπὸ τοῦ φάσκει εἰσιλεῖται περὶ
χίμαι καὶ ἐπιτακτικῶν" (σ. 340-4)

ἐξ τῆς τῆς ἰστορίας τῆς παλαιῆς Διαθήκης βιβλίου καὶ σ. 9'. Περὶ
συγγραφῆς ὅ βρετιτῆς μετὰ ἀλλῶν ἄλλων ἀσφαλισμένων μετὰ ἰστορίας ὄνο-
μα καὶ τῆς τῆς Θεοτόκου, ἀλλὰ καὶ ὁ οἰκονομῶς ἐξ οἰκονομῆν ἀδελφότητος τοῦ
συγγραφῆ καὶ συγγραφῆ μᾶλλον ἢ μεταφραστῶν (Ἰεραβ. Α, 823)

μιν τὸν ποταμὸν, τὸν ποτίζοντα τὸν εὐσημον παράδεισον ἡ διαφθόμενον ἐν 4 κλάδοις
ἢ ἔξῃ: οἱ ποταμοὶ τῆρας ἡ εὐφραΐης ἐνοόμενοι ἐνταῦθα ἡ ἠνωμένου ρέοντες δια-
ρύνται μετ' ὀλίγον ἐν δύο ποταμοὺς κλάδους τὸν Γηνὴν ἡ τὸ φεισὴν, εἰσβάλλοντες ἀμ-
φοτέρους ἐν τὴν περσιεὴν διαλαοσάν: ὅθεν ἔρχην δύο ποταμοὺς εὐφραΐας ἡ διοφι-
ρίστας, ... ὁ φεισὴν κατὰ Μυῦσῶν κυκλεῖ πᾶσαν τὴν γῆν εὐελάτ, ἐκεῖ οὖ ἴσῃ τὸ
χρυσίον. τὸ δὲ χρυσίον τῆς γῆς ἐκείνης καλόν. τὰ χαρακτηριστικὰ ταῦτα ἀ-
παντῶμεν ἐν τὸν εὐελάτ, εἰσβάλλοντα κλάδον τοῦ ἠνωμένου ποταμοῦ, ρέοντα
εὐφραΐαν ἡ τὴν Ἀραβίαν, τὸν Σεμὰν - ἔμπ - ἀράβ ἡ τοῦ ποταμοῦ τῆς Ἀραβίαν. Ἡ γῆ ἰστ
εὐελάτ εἶναι ἡ Ἀραβία αὐτὴ κατὰ τὸν Ἰώσηπον (β. Σαμοιτῆς ἐν τῆς Α' Βασιλείῶν, ὅτι
λαοὶ παρελάσαντο τοῖς ἐχθροῖς ἀπὸ εὐελάτ μέχρι Σοῦρ ἐγγὺς Αἰγύπτου ἡ τοῖ
Πηλοῦστον). ... ἵνα παραδεχθῶμεν τὸν Γηνὴν ἡ τὸν ἀνατολικὸν ἐν τῶ δὲ εὐφραΐαν
τῶν τοῦ ἠνωμένου ποταμοῦ κλάδον... πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι τὸ ὄνομα τῆς
Αἰθιοπίας ἀνεβόδη ἐν διαφόρους χώρας φερούσας ἐπίσης τὸ ὄνομα χώρας Χούς.
(ὡς παρά τῆς ἑρῶδραν διαλαοσάν δυτ. μέρος τῆς Ἀραβίας, ἐν τῆς Απαρακίαν τῆς
Ἀφρικῆς, ἐν τῆς ἐν τῶ περσ. κώλιω Σουβιανῶν ἡ Χουσισιάν). τέλος ἀναμνήσκο-
μεν ἐν τῶ Α' Βασιλείῶν, ὅτι ἐσθρία τῆς τῆς Ἀσσυρίας ἐκαλεῖτο Χούδ. ὅτι δὲ Χούδ
ἡ Χούς εἶναι τὸ αὐτὸ τῶ Χούς δύναμιθα νὰ φέρωμεν ἐν τῶ Αἰῶνος Κασσας,
Βεβαιοῦντες ὅτι οἱ Χαλδαῖοι μετεβαλλον ἐν τῆς προφορᾶ τὸ σ ἐν τ, λέγοντες Αἰου-
ρία ἀπὸ Ἀσσυρίας. Ἐπειδὴ λοιπὸν πάντες οἱ γεωγράφοι βεβαιοῦσιν, ὅτι τὸ Χουσι-
σιάν εἶναι ἡ χώρα τοῦ Χούς (λέγεται δὲ ἡ οὕτως ἀνεῖ τῆς περσ. μαζαήξην),
ἡ δὲ χώρα αὕτη κεῖται παρα τὸν ἀνατολικὸν κλάδον τοῦ ἠνωμένου ποταμοῦ, εἰσπαι
ὅτι ὁ κλάδος οὗτος εἶναι ὁ ἐν τῆς Γενέσει ὀνομαζόμενος ποταμὸς Γηνὴν. σ.

Λόγος Πεντηκοστὸς Β΄

Περὶ νοητοῦ παραδείσου τηλαυγῆς θεωρία, καὶ περὶ τοῦ ἐν αὐτοῦ ξύλου
τῆς ζωῆς.

Εὐλογητὸς εἶ Κύριε εὐλογητὸς εἶ μόνε.

Εὐλογητὸς εἶ εὐσπλαγχνε ὑπερευλογημένε,

Ὁ ὁὐδὲ ἐν τῇ καρδίᾳ μου τὸ φῶς τῶν ἐντολῶν σου

καὶ ἐμφυτεύσας ἐν ἐμοὶ τὸ τῆς ζωῆς σου ξύλον.

Ἔδειξάς με παράδεισον ἄλλον ἐν ὄρωμένοις.

Ἐν αἰσθητοῖς μὲν νοητόν, νοητὸν δ' ἐν αἰσθήσει,

ζυνήνωσας γὰρ τῇ ψυχῇ ἄλλο Πνεῦμά σου θεῖον,

Ὅπερ καὶ ἐσκήνωσας ἐν τοῖς ἐμοῖς ἐγκάτοις.

Τοῦτο τὸ ξύλον τῆς ζωῆς ὄντως ὑπάρχει μόνον.

Τοῦτο ἐν ἥπερ φυτευθῆ γῆ, εἴτ' οὖν ψυχῇ ἀνθρώπου,

καὶ ἐν καρδίᾳ βιζωθῆ παράδεισον δεικνύει

ταύτης εὐθὺς λαμπρότατον πᾶσι κεκοσμημένον

φυτοῖς ὡραίοις δένδροις τε, καὶ καρποῖς διαφόροις

Πεποικιλημένον ἀνθεσι, καὶ μυριπνόοις κρίνοις.

Ταῦτά δ' εἶσι ταπείνωσις, καὶ χαρὰ καὶ εἰρήνην.

Πρότης καὶ συμπάθεια, πένθος, ὄμβροι δακρύων,

καὶ ξένη τέρψις ἐν αὐτοῖς, αἴγλη τῆς χάριτός σου,

Ἄπασιν ἐπιλάμπουσα τοῖς ἐν τῷ παραδείσῳ.

Σὺ εἶ κρατῆρ προχέων μοι ζωῆς τὰ νάματά σου,

καὶ λόγους θείας γνώσεως ἀφθώνως ἐμπαρέχεις.

Ἐὰν δὲ σὺ μὴ βουληθῆς, ἀλλ' ἀντανέλης ταῦτα,

Ἄνους ἐγὼ, ἀναίσθητος, ὥσπερ λίθος τυγχάνω.

Ἡ σάλπιγξ ἄνευ πνεύματος οὐδέποτε ἤχησει.

Οὕτω κἀγὼ σοῦ ἀνευθεν ὡς ἀψυχος ὑπάρχω.

Δίχα ψυχῆς ἀδύνατον ἐνεργεῖν τί τὸ σῶμα.

Οὕτως οὐ δύναται ψυχὴ δίχα τοῦ Πνεύματός σου

κινεῖσθαι, καὶ τὰς ἐντολάς τὰς σὰς, ζῶτερ, φυλάττειν,

οὐδὲ ὄραν σε δύναται, οὐδὲ παρίστασθαι σοι,

οὐδὲ ὑμνεῖν τὴν δόξαν σου συνετῶς, Ὡς θεός μου.

Διὰ τοῦτο οὖν σοὶ βοῶ καὶ διὰ τοῦτο κράζω.

Ὁ ἄνω ὢν σὸν τῷ Πατρὶ καὶ μεθ' ἡμῶν τυγχάνων

οὐχ ὡς τινες λογίζονται τῇ ἐνεργείᾳ μόνῃ,

οὐδ' ὡς νομίζουσι πολλοὶ τῷ θελήματι μόνῳ,
οὐδὲ δυνάμει μόνῃ σου, ἀλλὰ καὶ τῇ οὐσίᾳ,
εἶπερ οὐσίαν ἐπὶ σοὶ τολμητέον τοῦ λέγειν,
Ἦ ἐννοεῖν ἀθάνατε, ὑπερούσιε μόνε.
εἰ γὰρ ὑπάρχεις ἀληθῶς ἀνερμήνευτος ὅλως.
Ἄδρατος, ἀπρόσιτος, ἀληπτος ὅλος, Σῶτερ.
Πῶς σε προσονομάσωμεν; πῶς δέ σε καὶ οὐσίαν,
Ποταπὴν τε καὶ ὅποιαν τολμήσομεν εἰπεῖν σε;
Ἵντως οὐδὲν τῶν πάντων γὰρ ὑπάρχεις, ὦ θεέ μου,
Ἄλλὰ τὰ πάντα ἔργα σὰ ἐξ οὐκ ὄντων προήχθη,
μόνος δ' ὑπάρχεις ἄκτιστος μόνος ἀναρχος, Σῶτερ.
Τριάς Ἁγία καὶ σεπτὴ, ὁ θεὸς τῶν ἀπάντων,
καὶ φῶς παρέδειξας ἡμῖν δόξης σου τῆς ἀχράντου.
αὐτὸ καὶ νῦν παράσχου μοι ἀδιάστατον, Σῶτερ.
Δός μοι δεῖ σε δι' αὐτοῦ ἐνοπτρίζεσθαι, Λόγε,
καὶ κάλλος τὸ ἀμήχανον καλῶς κατανοεῖν σου,
Ἵπερ ἀκατανόητον παντάπασιν ὑπάρχον,
Ἵπερεκκλήττει μου τὸν νοῦν ἐξιστᾶ μου τὰς φρένας,
καὶ πῦρ ἐν τῇ καρδίᾳ μου σῆς ἀγάπης ἀνάπτει.
τοῦτο δ' ἀποτελούμενον εἰς φλόγα θείου πόθου
τρανοτέραν δεικνύει μου τὴν δόξαν σου, θεέ μου.
Ἵν προσκυνῶν αἰτοῦμαί σε, Υἱὲ θεοῦ, παράσχου,
καὶ νῦν καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ἀδιαδόχως ἔξειν,
καὶ δι' αὐτῆς σὲ τὸν θεὸν καθορᾶν αἰωνίως.
Μὴ δός μοι δόξαν, Δέσποτα, ἐν τῷ κόσμῳ ματαίαν.
Μὴ πλοῦτον ἀπολλύμενον, μὴ τάλαντα χρυσοῦ,
Μὴ θρόνου ὕψος, μὴ ἀρχὴν τῶν δὲ τῶν φθειρομένων.
τοῖς ταπεινοῖς με σύζευξον, τοῖς πτωχοῖς τε καὶ πρᾶοις,
καὶ τὴν διακονίαν μου, εἰ μὴ πρὸς τὸ συμφέρον
καὶ πρὸς τὴν σὴν ἀρέσκειαν καὶ τὴν σὴν θεραπείαν
μετέρχομαι, εὐδόκησον ἀξιωθῆναι ταύτης,
καὶ μόνας, Δέσποτα, θρηνεῖν τὰς ἐμὰς ἁμαρτίας,
τῆς κρίσεώς τε μεριμνᾶν τῆς δικαίας σου μόνης
καὶ πῶς ἀπολογῆσομαι πολλὰ σε παροργίσας

Και ὁ Ποιμὴν ὁ συμπαθὴς, ὁ ἀγαθὸς καὶ κρᾶτος,
Ὅ θέλων πάντας τοὺς εἰς σὲ πιστεύοντας σωθῆναι,
Ἐλέησον, εἰσακούσον δεήσεώς μου ταύτης.
Μὴ ὀργισθῆς, μὴ πρόσωπον ἀπ' ἐμοῦ ἀποστρέψῃς,
Ἄλλὰ τὸ σὸν με δίδαξον θέλημα ἐκκληρῶσαι.
Οὐ γὰρ ζητῶ τὸ θέλημα ἑμαυτοῦ γενέσθαι,
Ἄλλὰ τὸ σὸν, ἵνα καὶ σὲ θεραπεύσω, οἰκτίρμων.
Ὅρκίζω σε, ἐλέησον ὁ φύσει ἐλεήμων
Καὶ τὸ συμφέρον ποίησον ψυχῆς μου τῆς ἀθλίας.
Ὅτι θεὸς φιλόανθρωπος αὐτὸς ὑπάρχεις ὁ μόνος,
Ἄκτιστος, ἀτελεύτητος, παντοδύναμος ὄντως.
Πάντων ζωὴ καὶ πάντων φῶς τῶν σὲ ἀγαπησάντων
Καὶ παρὰ σοῦ, φιλόανθρωπε, λίαν ἀγαπωμένων,
Οἷς με συντάξαις, Δέσποτα, καὶ δόξης σου τῆς θείας
Ἀποτελέσαις κοινωνόν τε καὶ συγκληρονόμον.
Σοὶ γὰρ ἡ δόξα τῷ Πατρὶ ἐν Υἱῷ συνανάρχω
Καὶ θεῖω πρέπει Πνεύματι εἰς αἰῶνας αἰώνων.

¹ Τούτου ὁσίου καὶ διοφόρου πατρὸς ἡμεῶν Συμεῶν τοῦ Νέου θεολόγου, τὰ εὐρωπαικῆ παρὰ Διονυσίου... Ζαγοραίου. Β' ἐκδοσις ἐν Σύρῳ (σε. Σμύρνη) 1886, σ. 81

144

217 x 15) 214. ΧΡΤ

Χαρτ. Κώδιξ Μονης Διονυσίου 200

Βίος και πορεία τῶν ὁσίων πατέρων ἡμῶν Μαναρῶν τῶν ἐπισημοῦ
ἀπο ἱεροῦ γέγρα ταῖς παραδίδου.

Παραμαρτυροῦμεν ὑμῶν (ἡ. ἡμῶν) οἱ ταπεινοὶ μοναχοί, θιόφιλοι, δεργιοὶ κα

ταῖς ἀγίῳ Μαναρῶν ἀποσταλέσης ἡμῶν τὸν ἕσπερον εἰσὴν ἵδμεν ἐν

νασσιριον τοῦ ἀγίου Ἀσημέντιου ἐν τῇ Μικροασίᾳ Συρίας

καὶ τῶν ἡμερῶν ὡσιολογῶν ἡμῶν ἐν τῇ ἱερατικῇ (ἡ. ἱερατικῇ) ὑμῶν ἡμῶν

οὐκ ἔστιν ἐν τῶ νοί μου τοῦ ταπεινοῦ θιόφιλου, λογισμῶν τούτων καὶ

τῶν ἀδελφῶν δεργίων καὶ ἐργῶν ἔχον ἄξιον πάντα τὰ ἐν τῇ σῶντι μ

ριωτικῇ, ἕως ἂν ἴδω αὐτὸ ἀναστάσας οὐρανός. ἐπειδὴ γίνονται οἱ γραφ

εῖς σῶντι ἀδελφῶν ἀναστάσας καὶ γίνονται ἐν τῇ οἱ ἀδελφοί. ὁ θιόφι

λο ἄξιον ἀδελφῶν ἀναστάσας καὶ πατέρα ἀναστάσας καὶ ἀπο τοῦ νῦ

καὶ ἀπὸ τῆς ἀναστάσας ἐστὸν ἐν τῇ Μοναστηρίῳ καὶ ἀπ

τις ὑπομένει ἐν τῇ ἀναστάσας οἱ ἡμερῶν ἀναστάσας καὶ ἀποστάντων

ἀγίῳ Ἀναστάσι καὶ ἀναστάσας τοῦ ἀγίου τῶν ὁσίων καὶ ἀποστάντων

καὶ ἀποστάντων ἀναστάσας ἐν τῇ ἀναστάσας ἀναστάσας καὶ ἀποστάντων

καὶ ἀποστάντων ἀναστάσας ἐν τῇ ἀναστάσας ἀναστάσας καὶ ἀποστάντων

καὶ ἀποστάντων ἀναστάσας ἐν τῇ ἀναστάσας ἀναστάσας καὶ ἀποστάντων

καὶ ἀποστάντων ἀναστάσας ἐν τῇ ἀναστάσας ἀναστάσας καὶ ἀποστάντων

101 a
Θησαυροὶ Χρ. κώδιξ Μονης Διονυσίου
στασ τῶν ἀδελφῶν τῶν ὁσίων τῶν ἀποστάντων

* ἀναστάσας ἀναστάσας ἀναστάσας ἀναστάσας ἀναστάσας ἀναστάσας
* ἀναστάσας ἀναστάσας ἀναστάσας ἀναστάσας ἀναστάσας ἀναστάσας

(για το Μισαίν): Έτσι δὲ ὁ γόιος οὖλος μήνοδι γαυχίη Βαβυλῶνος. ὁ
ωφροσυτοαυτῆς τοῦ αὐτοῦ ἀγῆ παῖδας [ἡ γαυχίη ἢ πῶντες ἐνε
οδύμεν εἰ νόρον ἐνχαρισίαν δὲ τῶν δειῶ ἢ ἐξιδόντες
ἢ ὡς ἐκ Κρησιφάντες] ^{ἢ Βδωίχη} ὡς οὐδαμῶς ἢ διασέρας ἢ κῆ
τι Περσῶν ἢ ὡς ἐκ τῆς Ἰνδίας διαφανῆ γέο
ἢ γαυχίη τῶν ἰσχυρῶν τῶν ἰσχυρῶν AB

τὴν τῶν ἰσχυρῶν τῆς παρασκευῆς ἢ τῶν θυσιῶν, ἐδίδωσαν ἡμᾶς οἱ ἄγγελοι ἑαυτῶν τῶν
 ἰσχυρῶν· οὐ γὰρ ἔχουσιν αἰσῆς ἀλλὰ συννάς κατὰ τόσον· καὶ οὐκ ἔμελλεν ἀσκήθωμεν ἐν αἰσῆς
 συννήν μὴ ἔχουσαν ἀπορωσῶν, καὶ ἡμετέραν τῆς ἡμέρας σου· καὶ ἕδωκεν ἀνδρῶν
 νοῦ καὶ ἐν ταῖς κερφαῖς αὐτῶν, ἐφορούσαν ^{εἶπα AB} ζῆλον ἡμῶν κατὰ δὴ τὴν σκεφαίαν·
 καὶ ἰδοὺς ἡμᾶς εἶπον ἀπὸ ἀλλήλων· οὗτοι κατὰ δόξαν εἰσι καὶ μὴνύσαντες
 τοῖς ὁμοφύλοις, ὡς ^{διηγήθη AB} χιφῶν ἀνδρῶν ἦλθον καὶ ἕδωκεν ἑαυτοῖς τὴν εἰσοσάρα μέρη
 τῆς οὐσίας ἀπὸ τῶν κούρας ἡμῶν· ἡμεῖς δὲ τὸν θεὸν ἀρραμαγέσαντες ἐμνησθῆμεν
 ἐν τῆς συννήν καὶ ἐστῆμεν ἐν μέσῳ αὐτῶν μὴ δύναμεθα φυγεῖν· καὶ κινήθη τῆς
 ἰσχύος διακινήτω ἡμῶν, ἡμεῖς δὲ τὴν ἕλκον οὐκ εἰδόμεθα· καὶ συλλαβόντες ἡμᾶς
 ἀπέμνησαν ἐν οὐσίᾳ ^{εἰς} ἀπὸ τῆς οὐσίας καὶ οὐσίᾳ· ^{εἶπα} ἡμεῖς δὲ ἡμῶν τῶν
 θεῶν ἐκχαριστοῦμεν ἡμέρας καὶ νυκτῶν· καὶ μετὰ δὴ τὰς ἡμέρας τομῆς οὐ
 εἰδόμεθα, ἡμεῖς οὐκ ἔχουσιν ἕλκον καὶ ἀσκήθωμεν τοῖς οὐσίᾳ, εἶπον ἡμᾶς
 ἀποδοῦναι τὴν τῶν θεῶν· καὶ ἐμβαθύνει ἡμᾶς ἀσκήθωμεν τοῦ τόσου αὐτῶν
 οὐσίᾳ ἡμᾶς μετὰ ζῆλον· καὶ ἐμνησθῆμεν ἡμέρας εἰσοσάρα μέρη
 κατὰ ἀνατολῆς ἀσκήθωμεν καὶ κερφαῖς οὐσίᾳ, ἡμεῖς ἔμελλεν ἐν τῶν οὐσίᾳ ἡμᾶς
 δύνεμεν ὡς τὰ κερφαῖς οὐσίᾳ, ἡμεῖς τῶν ἰσχυρῶν καὶ τῆς οὐσίας ὑπερβαίνα, ὡς ἔμελλεν
 ὡς τὰ κερφαῖς οὐσίᾳ· καὶ εἰδόμεθα τὸν Κύριον ἡμᾶς Ἰησοῦν Χριστὸν εἶπα
 ἡμᾶς ἐν τῶν κερφαῖς οὐσίᾳ καὶ ἐμνησθῆμεν ἐν κερφαῖς οὐσίᾳ· καὶ κινήθη ἡμᾶς
 ἡμᾶς ἐν τῆς κερφαῖς οὐσίᾳ τῶν κερφαῖς οὐσίᾳ, καὶ εἰδόμεθα ἐν μέσῳ αὐτῶν ἡμᾶς
 ἡμᾶς τὸν θεὸν ἡμᾶς· οἱ δὲ δὲ ἡμᾶς ἡμᾶς, μόνον ἐμνησθῆμεν ἡμᾶς· κατὰ τὸ
 ποῦ δὲ ἐμνησθῆμεν οὐκ ἔμελλεν καὶ τῶν κερφαῖς οὐσίᾳ, κατὰ τὸν ἡμᾶς ἡμᾶς
 ἡμᾶς κερφαῖς οὐσίᾳ ὡς ἀπὸ τῆς οὐσίας· ἡμεῖς δὲ τῆς οὐσίας ὡς ἀπὸ τῆς οὐσίας
 ἀνατολῆς δὲ ἡμᾶς ἡμᾶς ἡμᾶς ἡμᾶς ἡμᾶς ἡμᾶς ἡμᾶς ἡμᾶς ἡμᾶς ἡμᾶς ἡμᾶς ἡμᾶς ἡμᾶς
 οὐκ ἔμελλεν ἐμνησθῆμεν ἐμνησθῆμεν καὶ εἰδόμεθα ἡμᾶς, ἐμνησθῆμεν
 ἀπὸ ἡμᾶς· καὶ εἰδόμεθα τὸν θεὸν τὸν ἡμᾶς ἡμᾶς ἐν τῶν οὐσίας οὐσίᾳ
 καὶ οὐκ ἔμελλεν ἐμνησθῆμεν ἐμνησθῆμεν ἡμᾶς, ὡς ἡμᾶς ἡμᾶς ἡμᾶς ἡμᾶς ἡμᾶς
 εἰδόμεθα ἡμᾶς (ἡ. ὡς ἡμᾶς) οὐκ ἔμελλεν ἐμνησθῆμεν ἡμᾶς, ἡμᾶς ἡμᾶς ἡμᾶς ἡμᾶς

102a

102b

εσθιάς και ἔχιδνας (κ. ἔχιδνες, και δραιοτρις, ἀπὸ ἀγγλῆους κυρίως και ζυγιόν
 ὄδων ἀστυγούρι. ἔδωκεν δὲ και ἀθρία ἔτρα παρὰ, ἵνα τὰ ὄνομα ταυ οὐκ οἶδα
 μιν καὶ οὐκ ἐπινοήσαμεν δὲ βουβάνου, και βαυλισμου και μοουέρου και ὄνο.
 κινταίρους και ποσαρδάρις και τὰ ἄλλα και ταυ ὅσα ἔστιν ἐπὶ τῆ γῆ και ἔδο
 ζάσαμεν τὸν Θεόν των ρυσάμενον ἡμᾶς ἐν τῶν σκοτασι αὐτῶν και ἰσχυόντα
 ἡμᾶς ἐν ἀσῶν ὄδῳ. και κερταλοῦται ἡμᾶς ἐπὶ ἡμέρας ἑκασι, κινουσι τῆν
 φωνῆν των δραιοτριων ἔφρασαμεν τὰ ὕδα ἡμεῶν ἐν κρησῶν, ἵνα μὴ δυναμῆτων
 ἕσπερῖται τῆν φωνῆν του κυριου αὐτῶν, και του Θεου σιμωσι οὐδὲν ἡδι.
 κηθημεν, ἀλλὰ διήδομεν τὸ ὄρος ἑβραῖο ἀβραῖς. ὄδῳ παρὶν ἡδραῖ ἐν κρη
 μῶν μέγαν και βαδῆν, ἵνα οὐδὲ ἴνοι ἔφαινελο, ὅτι οὐδέποτε ἀνδρωσῶνη ρυ
 οισ κατὰ γῆσι και παραμῖναντες ἐπὶ ἡμέρας ἑκα, ἔδιδθημεν του Θεου του
 σωθῆτες ἡμᾶς ἀπὸ του μεγάλου και φοβερού κρημῶν ἑβραίου. και ἴδου
 ἦσαν ἡμέρας μέγας και ἠμνησάτο αὐτῶν ἡμῶν, και ἀπορροδῆσαντες τῆν
 φωνῆν αὐτου ἐπέδθημεν ἐν ἔτερος κρημῶν φοβερούς. ὄδῳ κα γδοῖτες
 μετὰ φόβου παρῶν και μεγάλου μῶσις ἡδωμεν ἐν κρησῶν τῶσων. ἦσαν δὲ
 ἐπὶ ἡμέρας παρῶν και ἐν τῶ μῶσων αὐτῶν διηδοῖτες, οὐδὲν ἡδι κηθημεν
 παρ αὐτῶν. και ποσῶν οὐκ ἐπινοήσαμεν (κ. κυρίως οὐκ ἔδωκεν).
 Τότε δειδῶντες του ρητορῶν Θεου, τῆ φρονητῆ ὄδῳ ὠδύσαμεν μηδὲ
 νὸς ρυσάμενοι κερταλοῦται δὲ ἡμῶν ἡμέρας ἐβραῖο κινουσα ἡδωμεν ἐν
 ἰσῶν ὄρατον και κινῶν ποσῶν μετὰ κρησῶν ἡδωσῶν και οὐκ.
 κη ποσῶν τὸ πῶν ἔφρασαμεν ἡμῶν. οὐτε γὰρ πῶν ἔφαινελο ἐν τῶ τῶσων ἑβραῖ
 ἡμῶν μῶσων ομῆχη σιωπηλή και κηδωδῶντες μῶσων, ἔσθησαμεν ἄρῆνον
 και κηδῶντες μέγαν. διὸς ἐπιπέδη ἡμῶν ἡ ὄδοσῶν και ἐπὶ πῶν τῆν ἡμέρας.
 κησῶν δὲ ἡμῶν ἐπὶ ἡμέρας ἑκα και ἰσχυομένῳ ἀπὸ Κυρίου, ἀεστῶν
 κησῶν και κηδῶσα ἐν ἰσῶν ἡμῶν, κησῶν ἀνίστη κησῶν κησῶν
 κησῶν ἡμῶν. ἡμῶν δὲ γαβῶντες χαρὰν μέγαν ἔδοζάσαμεν τὸν Κύριον και
 ἀπορροδῆσαντες τῆν κησῶν, ἔδωκεν κησῶν ἀνίστη κησῶν, κησῶν

γράφουσα ἐν τῶν ῥιζῶν τῆς ἀψίδος οὕτως· τούτων τὴν ἀψίδα ἤχησεν Ἀλέξανδρος ὁ βασιλεὺς τῶν Μακεδόνων ὅτε παρεδίωκον αὐτὸν Χαλκιδεὺς Δάριον τὸν τῆς Περσῆς βασιλεὺς ἕως Ἰταλῆα· ταῦτα δὲ εἶσι τὰ στοιχεῖα αἱ δυνάμεις· ὁ δὲ ἔχει ὅν κερσεὺ ἰσχυρὸν ἐν τὰ ἀριστερὰ μέρη κερσεύσῃ· πάντα γὰρ τὰ ὕδατα τοῦ ὑποσίου, ἐν τῶν ἀριστερῶν μέρους ἐκασπύονται ὁ γὰρ διερχόμενος τὴν ροὴν τῶν ὑδάτων ἀπορροεῖται καὶ ἐξέρχεται ἐν ῥοῆ· τὰ δὲ δεξιὰ μέρη, ὅρα εἶσι πάντα καὶ κρημνοὶ καὶ γήμη καμμεγέδη ὄρεα καὶ σφοδαίων μεμεσπυμένη· ὡς ὅν ἀνεγνωρῆν πάντα ἐν τῆς ἀψίδος (καὶ ἀψίδα) τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐξέδομεν δάροισι καὶ ἀποδύσαν καὶ ἰδοῦσαι αὐτὸν τὸν θεοὶ τὸν κατασχοῦ διασώσαντα ἡμῶν· καὶ ἠρξάμεθα διδοῦσαν ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ τῆς ἀψίδος, καὶ κερσεύσάντων ἡμῶν τῶν ἡμέρας τρεσσαράκοντα, αἰσθητοὺν ἡμῶν ὄρη δύσωδης δριμυτάτης· καὶ μὴ βέρονται τὴν ἰσχυρὴν οὐκὴν τῆς δύσωδης, γήμοισιν ὡς ἡμῶν· κερσεύσμεν δὲ καθεύδοντες ἡμέραν τῶ κυρίῳ τοῦ ἀποδύσαν ἡμῶν τὰς γήμας· καὶ ἡμέρα ἐν ὅλῃσι ἀνεύσασα· ἀνήχεται δὲ καὶ ἐξέρχεται μέρη ἐν γήμασι τῶν ἡμῶν· ὡς ὅν κερσεύσμεν τὴν οὐκὴν, ἰδοῦμεν αἰσθητοὺν ἡμῶν καὶ ἰδοῦ γήμη καμμεγέδη γήμουσα ὅληδου ὄρεα ὡς μὴ φαίνεσθαι τὸ ὕδωρ ἐξ αὐτῶν· καὶ ἰδοῦ ὄρη καὶ ὄρη καὶ ὄρη καὶ ὄρη καὶ ὄρη ὡς αὐτὸ ὅληδου ἀνδρῶσιν ἀνήχεται ἐν τῆς γήμας τοῦ ὑδάτος· καὶ ἡμῶν σφοδαίων ὡς τῶν οὐρανῶν γήμουσα, οὕτως εἶσιν ὁ γαῖος τῆς κερσεύσας καὶ οὕτως εἶσιν ὁ ἀνεύσασμεν τὸν κύριον· καὶ μετὰ φόβου μεγάλου κερσεύσμεν τῆς γήμας ἐκασπύων τῆς κερσεύσας· ἐπὶ δὲ πάντα κερσεύσάντων ἡμῶν οὐκ ὅληδου ἡμῶν δαστήμα, ἠρξάμεν ἐν τῶσπι τῶν καὶ ἠρξάμεν ἐπὶ ὄρη ὑψηλὰ δύο· καὶ ἠρξάμεν τῶν δύο ὄρεα ἠρξάμεν, ἀνδρῶσιν μαυροὶ καὶ ὑψηλοὶ· καὶ ἠρξάμεν ἐν ὅλῃ τῶ σώματι αὐτοῦ, ἀγύσσοι χαλμαῖς οὐκὴν καὶ αἱ μὴ τρεσσαρεῖς ἀγύσσοι, ἦσαν

δεδομένας ἰδοὺ τὸ δεξιὸν μέρος, αἱ δὲ ἐκείνην εἰς τὸ ἀριστερόν· ἦν δὲ καὶ αὐρ μέγα
κατακλιθεὶς γυρῶδιν τοῦ σώματος αὐτοῦ καὶ ἀπορχετο ἡ φωνὴ αὐτοῦ ἀπὸ μεγάλων
κρίσεων· καὶ ἰδοὺ ἡμεῖς ὁ ἄνθρωπος ἑμῶν, ἤρξατο κλαίειν καὶ θρηνεῖν καὶ ῥη-
σαι τῶν νεφελῶν αὐτοῦ καὶ τῶν γῆν· ἦν δὲ ἔχοι κερχισμένους ἕως τῆς κεφαλῆς, ὡς μὴ
φαίνεσθαι αὐτοῦ τὰ ἄλλα· ἡμεῖς δὲ ἐν τῷ φόβῳ καὶ τῷ τρόμῳ συνεκείνην τῶν
ὄψεων ἡμεῖς διήκοον τὰ ὄρη ἑμῶν· ἔρχε δὲ ἡμεῖς φόβος μέγας καὶ τρόμος ὄψεως
καὶ ἰδοὺ ἡμέρας πάντα κερχισμένους, κρούσαντες τὴν βίβλον τοῦ συνακτικῆς αὐ-
τοῦ καὶ ὄψιν ἤκοον ἢ τὴν κρημνίδει· καὶ ἦν ἑστὸς βόδινος κρημνίδει
καὶ γυνὴ τῆς συστρίχει, ἔστηκεν καὶ τὸ χεῖρ τοῦ βόδινου· καὶ ἦν δρῶντες μέ-
γας ἠνεγκμένοι ἐν αὐτῇ ἀπὸ τῶν ὄψεων εἰς τὸν τραχήλου αὐτῆς, καὶ ὅτι ἠδὲ
105b. γὰρ ἀνοῖξας τὸ στόμα αὐτῆς τοῦ λαλῆσαι ἐκείνην ὁ δρῶν τὰ χεῖρ αὐτῆς·
ἦσαν δὲ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς αὐτῆς κρημνίδει εἰς τὴν γῆν· καὶ ἔρχε δὲ φωνὴ ἔρχο-
ρχετο εἰς τὸν βόδινον ἑμῶν ὡς τὸ ἔχου ὄψιν ὄψεως μέγαστα πάντα· ἐγένεον
ἡμεῖς Κύριε υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου ἡμεῖς δὲ ἐν τῷ φόβῳ ἤκοον· Κύριε Ἰησοῦ
Χριστέ ἀγῆρωσαι ἡμεῖς τὴν γῆν ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ ὅτι ἔδοξεν οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν
εἰς τὴν γῆν εἶνα καὶ παραδοῖα μυστήρια καὶ κρύβουσι μεγάλα· καὶ ὄψιν ἤκοον
τῆς καὶ θρηνεῖν ἤκοον εἰς τὸ ὅσον τινὰ, καὶ ἦν ἑστὸς δένδρον κρημνίδει, ὃ
ἦ ἰδὸν ἠδὲ ἰδὸν ὡς ἰδὸν· καὶ ἦσαν ἑστὸς ὄφθα μύριαδες μύριαδων, ἅτινα
ἦσαν τῆ ἰδὸν ὡς σπονδία μύρια, καὶ ἡ γαλιὰ αὐτῶν ἀγῆρωσι ἀνθρωπίνης γαλιᾶς·
καὶ ὅτι μία φωνὴ ἤκοον μέγαστα ἄντι ἡμῶν Κύριε, ἄντι ἡμῶν ὡς ἠνεγκμένοι Θεοῖς, ὅτι
ἡμεῖς ἠμαρτήσαμεν κατὰ ἕσασιν τὴν κτίσιν ἡνώπιόν σου· ἡμεῖς δὲ οἱ ταπεινοὶ
106a. διωρούμεν τὰ τὰ βοθρὰ καὶ εἶνα σφραῖα, φόβῳ ὄψιν κερχισθέντες, καὶ
τῶ δὲ ἰδὸν ἠδὲ ὡς ἠνεγκμένοι ἡμῶν τῶν κρημνίδων ἑμῶν τῶν κρημνίδων· καὶ
ἠδὲ ἠνεγκμένοι ἡ γῆ ἠμαρτήσαμεν ἡμῶν καὶ ἠνεγκμένοι φωνὴ μέγαστα· οὐκ ἔστιν ἡμῶν βοθρὸν

105b.

106a.

μαρτύρων τὰ μυστήρια τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἐσπρίνωδε τὴν ὁδὸν ἡμῶν· καὶ διηγήσαμεν τοῖς ἑσπεροῖς
ἐπιπέτοις μετὰ φόβου κορυφῶν· καὶ ἄξιον ἠΰδαμεν ἐν τόσῳ ἑσπεροῖς καὶ ἰσχυ-
ρον καὶ ἰσχυρὸν ἐν τῷ ἑσπερῷ ἀνδρῶν μετὰ ἐπιπέτοις μεγάλης ἰσχυρίας ἰδέσθαι ἀνευδιήγη-
τον· καὶ ἦσαν ἡμετέροις τούτων τῶν ἁγίων ἀνδρῶν, ζήτη ἡμῶν καὶ στήθους κα
σπλά και διάφορα, ἀράγτων και ἀθῶν, δρῶντων και ἰσχυρῶν γυμνῶν αὐτῶν· ἐμ
προσδὸν δὲ αὐτῶν ὡς μετὰ και οἱ ἐσπεροῖς ἀνδρῶν ἐπιπέτοις, ἦσαν φοροῦντες ἐν ταῖς
μεγαλαῖς αὐτῶν, σπῆρανους βασιλικῶς διαχρῦσους· και ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν ἐπέτοις
θραβίλα χρυσα· και ταῦτα ἰδόντες ἡμεῖς ἐροθῆδαμεν και ἐρριψαμεν ἑαυτοῖς ἐπὶ
την γῆν ἐν τῷ ἑσπερῷ κρῆνον και μέγαν· ἐπῆσατε ἡμεῖς ἀνδρῶν οὐράνους και μὴ ἀ-
μνηστῶν ἡμῶν τὰ ἀθῶν και τὰ ζήτη και τὸ ἑσπερ· και ἀνευδιήσατε οἱ ἄγχοι μέγαν
ἐν ἡμῶν· μὴ φοβῆσθε ἀπὸ ἀνασταίνων ἐσπρίνωδε τὴν ὁδὸν ἡμῶν ἐν ἐρήνῃ, ἐν ὁκῶ-
ρισ ἐσπρίνωδε ἡμῶν βασιλικῶν ἐν αὐτῇ μετὰ φοβούμενοι· οὐκ ἔχουσι γὰρ ἐσπρίνωδε ἐν
ἐν ἡμῶν, ὅτι ἡμεῖς ἐμνηστῶδαμεν ταῦτα μετὰ τῆν ἡμέραν ἐπιπέτοις, ὅταν
ἐρχῆται ὁ Θεὸς ἐν τούτῳ τῷ ἑσπερῷ· ταῦτα ἀκούσαντες ἡμεῖς καὶ αὐτοῖς, ἀσπῆ
προσδὸν ἐσπρίνωδε αὐτοῖς ἰδόντες αὐτοῖς τὸν Κύριον και διηγήσαμεν ἐπιπέτοις
ὡς ψυχῶν μὴ ἰσχυρίας ἀσπῆ τοῦ φόβου, ὁδηροῦντες ἡμεῖς τοῦ Κυρίου· και ἄξιον ἐσ-
πρίνωδε ἡμῶν ἐπὶ ἡμέρας μετὰ ἀθῶν μὴ γινώσκοντες ἡμῶν ἐπιπέτοις ἡ-
δατο, και ἐπῆσατε ἡμεῖς ἐπὶ τῆν ἡμέραν ὡς ἀθῶν ὅχλων ὡς ἀθῶν μετὰ τῆν ἐπιπέτοις
τῶν ἀθῶν ὁδηροῦντες ἐν τούτῳ ἐπῆσατε ὡς ἀθῶν μετὰ τῆν ἡμέραν ἐπιπέτοις και
τὰ ζήτη ἡμῶν ἐπῆσατε ἡμῶν ἡμῶν και ἐπιπέτοις και διηγεσθῆντες ἀσπῆ
μετὰ και ἰδόντες ἡμῶν μετὰ ἐπιπέτοις και ἐπῆσατε ἡμῶν ἐπὶ τῆν ἡμέραν ἐπιπέτοις
τῶν ἀθῶν και ἀθῶν ἐν τούτῳ ἐπῆσατε ὡς ἀθῶν μετὰ τῆν ἡμέραν ἐπιπέτοις και
ὡς ἰδέσθαι ἡμῶν, ὡς νομίζον ἡμεῖς ὅτι ἀθῶν μετὰ τῆν ἡμέραν ἐπιπέτοις και ἐπιπέτοις
ἐπῆσατε, ἰδόντες ἡμῶν ἀθῶν ἀνδρῶν φοβηροῖς και ἀθῶν μετὰ τῆν ἡμέραν ἐπιπέτοις
και μετὰ τῆν ἡμέραν ἀθῶν και ἰδόντες αὐτοῖς ἐπῆσατε μετὰ τῆν ἡμέραν, και ἐπιπέτοις

ναμεν ἐν τῷ τόπῳ σημεῖον ὡς ἐν νεύροι· καὶ ἰδοὺ ἐς ἐξ αὐτῶν ἀνήρ ἅ-
 γιος καὶ ὠραῖοι τῆ ὄψεσ φέδρα ἐν τῶν ἰσώτων ἐς τὸ ὕδωρ εὐρίνης τῆς
 ἀγγῆς, ἐως ἐπὶ ἡμῶν· αὐτὴ ἰσὶν ἡ ἀδάνατος ἀγγῆ, ἡ ἐστηρήμενη τοῖς διαιαίσις
 ἐς ἀσώσανσιν αὐτῶν καὶ ἀτάπανσιν· ἡμῶς δὲ ἀκούσαντες τὰυτα ἀσῶντες
 ἐπὶ τῆς γῆς ἰδοῦσάμεν τὸν θεὸν καὶ τὸν ἅγιον ἀνδρα εὐρίνον καὶ τοῖς συνόν-
 τας αὐτῶ· καὶ ἰσῶσθον μετὰ ἰσῶσθου βόθου καὶ χαρᾶς διήδομεν τὸν ἰσῶσθον
 εὐρίνον μηδένος γενεάμενος, ἀλλὰ τὰ χεῖρη ἡμῶν ἐν τῆς γυναικίαις τοῦ ἕ-
 δατος εὐρίνου ἰσῶσθοντο ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς ὡς ἀσῶ μύκτοι ἀσῶντος· καὶ ἰσῶ-
 σθον ἡμῶν ἰσῶσθοντο ἰσῶσθοντο ἰσῶσθοντο ἰσῶσθοντο ἰσῶσθοντο ἰσῶσθοντο
 ἰδοῦσάμεν τὸν κύριον· ἦν δὲ ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς ἰσῶσθοντο ἰσῶσθοντο ἰσῶσθοντο
 καὶ ἰσῶσθοντο ἀπὸ τὸ χεῖρη αὐτοῦ, οἰσῶσθοντο ἀπὸ ἀγγῆς ἰσῶσθοντο· ἦν δὲ
 αὐτὸ τοῦ ἰσῶσθοντο εὐρίνου βῶν διασῶσθοντο τούτου τοῦ βῶτος· καὶ ἀναβῶσθοντο
 ἐς τὰς τρεῖς ἡμέρας τῶν οὐρανῶν καὶ τῆς γῆς οὐκ ἰσῶσθοντο ἐπὶ ἀγγῆς· οὐ γάρ
 ἀνίσῶσθοντο ἐπὶ ἀγγῆς ἐπὶ καδῶν ἰσῶσθοντο ἐπὶ ἀγγῆς τῶν ἰσῶσθοντο· καὶ γάρ ἐπὶ ἀ-
 νίσῶσθοντο τῶν ἰσῶσθοντο ἀγγῆς ἀνίσῶσθοντο· ἡ γάρ γῆ τῆς ἀναβῶσθοντο ἰσῶσθοντο κα-
 λῆν· ἡ δὲ γῆ τῆς δῶσθοντο, χροῖαν σφασῶσθοντο, ἡ δὲ γῆ τῆς ἀρῶσθοντο χροῖαν
 αἰματος καδαροῦ, ἡ δὲ γῆ τῆς μεσῶσθοντο γῆ τῆς χροῖαν ὡς ἐπὶ χροῖαν· οἱ δὲ
 ἀσῶσθοντο τοῦ οὐρανῶν γαροσῶσθοντο ἰσῶσθοντο ἀσῶσθοντο γαροσῶσθοντο καὶ οἱ ἰσῶσθοντο ἰ-
 σῶσθοντο ἀσῶσθοντο ἰσῶσθοντο ἰσῶσθοντο τούτου, καὶ τὰ δένδρα ἰσῶσθοντο ἀσῶσθοντο
 μεσῶσθοντο καὶ ἰσῶσθοντο καὶ ἀσῶσθοντο ἰσῶσθοντο ἰσῶσθοντο ἰσῶσθοντο ἰσῶσθοντο
 καὶ τὰ ὄρη ἰσῶσθοντο ἰσῶσθοντο καὶ ἰσῶσθοντο ἰσῶσθοντο ἰσῶσθοντο ἰσῶσθοντο ἰσῶσθοντο
 διαρῶσθοντο ἰσῶσθοντο, ἀσῶσθοντο καὶ γαροσῶσθοντο ἰσῶσθοντο καὶ τὰ ὄρη τῶν ἰσῶσθοντο ἰ-
 σῶσθοντο κατὰ γῆς ἀγγῆς ἰσῶσθοντο ἰσῶσθοντο καὶ ἀγγῆς μεσῶσθοντο· ἰσῶσθοντο δὲ ἡμέρας
 ἀσῶσθοντο ἰσῶσθοντο ἰσῶσθοντο ἰσῶσθοντο ἰσῶσθοντο ἰσῶσθοντο ἰσῶσθοντο ἰσῶσθοντο ἰσῶσθοντο
 ἰσῶσθοντο ἰσῶσθοντο ἰσῶσθοντο καὶ ἰσῶσθοντο ἰσῶσθοντο ἰσῶσθοντο ἰσῶσθοντο ἰσῶσθοντο ἰσῶσθοντο
 ἰσῶσθοντο ἰσῶσθοντο ἰσῶσθοντο καὶ ἰσῶσθοντο ἰσῶσθοντο ἰσῶσθοντο ἰσῶσθοντο ἰσῶσθοντο ἰσῶσθοντο ἰσῶσθοντο

107 b

108 a

και αυτων ωσει πληθυν ενα (κ.μ.ιαν) ~~και εως καταβα εισησθησαν~~ ες δε
 αιμα αυτων και βοειροι και εντες αυτων ημερις εροτρα εροθηδην
 μετω καταραχισον ημω και εουρωσθηδα εισησθησαν. εγω δε ο γαλι
 στος θεοριχοι εησοι τοις μετ' εμε. δευτε αδυροσι ανασταντες διαχουσην η
 μων και πριχαι και υπραηη και κατανομοι εντες, και εσοδραμεμεν εν
 αυτου και η φενηουσιν ημας η βαγοντας και ανασταντες εισησθησαν ουτωι
 οι δε ιδοντες ημω εροθηδισαν και ερωτοι φενηοντες τοις οδοι τοις αυτωι και
 ερεαφοντες αυτωι και εμω. ημερι δε εραπατα τον ποταμον εντηντοι ε
 αυηδομεν εντηντοι και ενρομεν εντη ενδοσ βοτανη ημωτοι ωσπερ γαλαζου
 η θρωσις ην ωσπερ μελι και υπριου. ισταται δε εντωι εντη ημ ωσει ~~και~~
 πληθυν ενα (κ.μ.ιαν) και βαγοντες εφ αυτη εντη βοτανη εμωροθηδην και ηγα
 γη ημωι τοις και η ισχυς ενδυναμωδη και εδοξασαμεν τον θεον τον μαδ' ε
 καισθη ημεραν τριποτα και οδηγουντα ημας. και καμωι ωδυσσαμεν τη φε
 ρομενη οδω εντη ημερας δευτερωτω μη εσοσταμενοι την οδοι. και ομωο
 μωιαν δε του δευτερου θεου ενρομεν την οδοι ενδυσαν και πριβον και αυραηη
 ην εβαδισον ο αγιοι και οσιοι Μωυσειοι, και εδοξασαμεν τον θεον ^{κ.μ.ιαν} μετ' χα
 ραι μεγαλη και ανηροθησαντες την ενδυσαν οδω εντη ημερας πολλα ενρο
 μεν το σσημα του αγιου Μωυσειου κωμομενην εν ταυ αγιωι. τοτε εν
 ζαμενοι εσοραγισαμεν εντου και βαγοντες αροδυμωιαν εντηνδομεν εν το
 σσημα του και μη ενροντες εντα εντομεν ωροι αγηητοι αυτη η ριγομαγια
 ουδωι ανθρωποτη ενωιχη. εγγ' ενδεξωμεδα εντα εσορα και ιδωμεν τον
 κατακουοντα εν αυτω. ωσ ουν μαδ' εδοθημεν μωρον ιδου ενωδια μωρον
 μεγαλη η γηγονον εν το σσημα του και ηρχετο εν ταυ ρινα ημωι, ωσπερ νωτα
 ζαι και ενωιχα ημας αειωικη και ενωιθησαντες εσηηδομεν του σσημα
 του ενωιτου και βηησαντες εντα ανατολαι ενδομεν ομοιωμα σοφισμου ανδροι

186.

109 a

1096

βοδρου ενδεδυμενον αισο γεννησιν επιχων. ην δε ουτως ο ουτως μιγας και
 οσιος ^{πρωτος} Μαναρτοι και γαρ ηυζηνηθησαν εν τω χρονου αι επιχων επι κρησθησιν
 τω και ελευσων ογοι το σωμα αυτου. ερχομενου δε αυτου εσι το σωμα αυτου,
 ωσπερ ^{κ. οσπερ} αυτου (κ. οσπερ αυτου) αισο μαυροδεν την οσπην του σωματος ημων και ερρ.
 ην εναντιον εσι την ηην καταθουεν προς ημας μεθ' οριου και ηγων. εν αισο
 θου εναντιον ημας και ηγγισατε προς με. εν δε αισο του διαβοδου, αναχωρη.
 τι αω ημου του ταπεινου και αμαρτωου. ημην δε εβοησαμην μεχουσι ηγισον
 ημας ηγισον και ηυρησον οδιε πατερ και αμην γαρ οι ταπεινοι, δουγοι ε.
 σπην του μεγαου θου και δωσθησ ημων υνου Χριστου και εν διαβοδου αει.
 ταφαιμεθε. τοτε ανουσαι ερχεται προς ημας, και ως ηγγισον ημων ενδωα εναντι.
 και ται χιτρας εν τω ουρανο και ενδωαμνος προς κυριου τον θου ενυρησεν
 ημας και ηρησεν. ησαν δε αι επιχων επι κρησθησ αυτου και του σωματος
 ημωναι ωσι χιων. εν δε του σωμου ηηρωσ (κηηρωσ) ουη εναντιον οι ορδαμμοι
 αυτου. αι γαρ ^{οσπερ} αυτου χαλαδινου, εναντιον τους ορδαμμοι αυτου.
 οι δε ονυχαι των χιρων αυτου και των ποδων εναντιον μεγαου ωσι εαρ.
 δαμνος και αι επιχων του μυσταμου αυτου εναντιον αυτου το σωμα
 και ηρησεν εν τω σωμου αυτου. οδεν ως ηρησεν (κηρησεν) ημων εναντι.
 ημην οη αισο θαδουσ εναντιον εδωγεται προς ημας και ενδωμην το σωμα
 αυτου και ουτως ην αηριον ερησεν, ωσπερ ερησεν χιωνησ. και ηρησατο εναντιον
 ημας ηγων. οδεν εναντιον και διατι ηημυδατε εναντιον και ασηρησεν.
 αυτω εναντιον τα συμβεθαιμια ημων εν τη οδω αση η εναντιον ημην, και οη.
 εν του ποδου εναντιον. εναντιον εναντιον δε ασηρησεν οδου ο ουρανο εναντιον.
 και ασηρησεν ο αγιοσ Μαναρτοι ησαν ημων. ανουσαι μου εναντιον,
 αισο του ποδου τουτου ουη εναντιον δυνατον ανωρωσεν εν σωματι εναντιον.
 εναντιον εναντιον και νααμαδην η κατανοησεν τα δαμνασεν του κυριου.

ρ. 110a

φ. 110β

καὶ γὰρ ὁ ἀμαρτωλὸς, ὡς ἡ ἠγωνισάμενη τοῦ ἀεγυθίου ὕψους ὁ οὐρανὸς ἀ-
 ναπέευσεν, καὶ διὰ νυκτὸς ἐφαίνε μοι ἀγγελοὶ Κυρίου μέγας· μὴ δειλήσῃς Μα-
 ρίε ἀεράσθην τὸν ὑψίστατά σε· οὐ γὰρ δύνησιν εἶς διεγυθίων τὸν πόσον τοῦ-
 τόν· καὶ γὰρ ἴσθαι, διατί Κύριε· μέγας μοι ὁ ἀγγελοὶ· ἐπειδή ὡς αὐτὸς μέγιστος ἴσθαι
 οἱ τῶν ὕψους, ἐστὶν ὁ ἀπαράδειστος ὕψους ἢν ποτὲ ὁ Ἄδამ καὶ ἡ Ἔνα· καὶ ἀνωθεν τοῦ
 παραδείσου κατὰ Ἄνατρεφάς, ὁ οὐρανὸς ἀναπέευσεν· ἐξῆθεν δὲ τοῦ παραδείσου ἐτα-
 ζεν ὁ Θεὸς τὰ χερουθὴν καὶ τὴν θρονίον ῥομφαίαν τὴν σπερρομένην φυλαττὴν τὴν
 ὁδοὶ τοῦ ζύγου ἐν τῷ ἴσθαι· ἴσθαι δὲ τὰ χερουθὴν τῆ ἰδέα, αὐτὸς μὴ τοῦ αὐτοῦ μέγας
 τοῦ ὄμορου· ἀίδρωσθαι· τὸ δὲ στήθος μέγας καὶ ἡ κερουθὴν εὐχρημα ἄλλο, καὶ αἱ
 χεῖρες κρυσταλλίνοι, ζῆν κούρια κατὶχουρας ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν· τὸ δὲ τὴν ῥομφαί-
 σαι τὴν ἐστὴν ἐν τὸν παραδείσον· κατὰ γὰρ αἱ δυνάμεις αἱ βοθραὶ
 καὶ οἱ ἀγγελοὶ οἱ ἰσχυροὶ καὶ αἱ ψῆλαι τοῦ οὐρανοῦ ἴσθαι ἰστανταὶ ὕψους ὁ οὐ-
 ρανὸς ἀναπέευσεν· τὰντα ἀνοίσαντες ἡμεῖς παρὰ τοῦ Ἁγίου Μαρμαρίου
 ὡς διηγήσατο ἡμᾶς ἡσῆτες τοῦ ὀπίου ἀγγέλου ἐροθήθημεν φόβῳ μέγιστῳ
 καὶ κροῦντες χαρὰ καὶ ἰδοξασάμεν τον Κύριον· καὶ ἴσθαι ἄγιον Μαρ-
 ριον ἐμπαλαίνοντες, ὅτι ἀνηγγέλην ἡμῖν τὰ δαυμάσια τοῦ Θεοῦ· καὶ γνο-
 μένη ἰσῆραι· ἄγιον Μαρμαρίον παρ ἀπὸς ἡμᾶς· αὐτῶντε ἀδελφοὶ καὶ ἰδ-
 αν μέγιστον· ἔγω γὰρ δύο τέσσα ἠγαῦντα κατὰνοῦντε μετ' ἡμῶν καὶ κατὰ
 τὴν ἡμέραν ἐν τῷ ὄρει διαγούσι· μοῖον δὲ αὐτὸ ἰσῆραν ἐπὶ ἰσῆραν ἔρχοντας
 ἐπὸς με καὶ φοβοῦμαι μὴ ξηνοβήθητε ἀδυνήσωσιν ὑμᾶς· ἡμεῖς οὐκ ἠσῆρα-
 μεν ὅτι κερὶ ἀδελφῶν μέγας καὶ ἰδοξασάμεν αἰσῆτες· καὶ ἰδοῦ δύο μέγας
 ἡμεῖς ὀμοίως ἀπὸ τῆς ἐρήμου, καὶ κροῦντες ἐν τοῖς ποταμοῖς αὐτοῦ, ὀρυ-
 μένοι ἀποκρινόμενοι αὐτοῖς· ἡμεῖς δὲ ἐν τὸν φόβον ἰσῆσαμεν χαρὰ καὶ μὴ δυνάμεν
 τοῖς ἀγγέλοις καὶ ἰσῆραι τὰ αὐτῶν τὰ χεῖρας αὐτοῦ μέγας αὐτοῖς· τέσσα μόνον
 παρὰ τρεῖς ἀδελφοὶ ἐν τῆς τῶν ἀνδράων βύσῳ τοῦ ποταμοῦ ἐγγυθασαί

111a

111b

απὸς ἡμῶν· μηδὲν οὖν αὐτοὺς ἐδιμήνητε· δούλοισ γὰρ ἦσθε τοῦ Θεοῦ ὡς καὶ
ἐγὼ ὁ ταπεινός· καὶ θωρήσατε ἀπὸς ἡμῶν ὁ ἅγιος Μανασίος ἦτορ· δέξατε ἀδελ-
φοὶ ἔγγιστε ἡμῶν μὴ φοβούμενοι καὶ ~~ἐπισημαίνοντες~~ ^{ποιοῦμεν} τὴν ἐσπερινὴν εὐχὴν·
καὶ ὡς ἐξηγοῦμεν φοβούμενοι τοῦ ἀγγελίου ὡς αὐτὸν, ~~ἐξ~~ ^{ἰδραμον} ἵνα οἱ δύο
ἴδωμεν εἰς ἀγάπην ἡμῶν, καὶ ὡς ἀνδρωσθε γοητοὶ καματόνους τοῦ
κόσμου αὐτῶν ἐπιβυθίζοντες ἡμῶν· τότε καὶ ἡμεῖς ἐδοξάσαμεν
τὸν Θεὸν τὸν ἡμερώσαντα αὐτοὺς ἀπὸς ἡμῶν· καὶ ποιήσαντες τὸν ἐ-
σπερινὸν ἡμῶν, ἐευχάσαμεν ἅσασ τὴν νύκτα ὑμῶν· καὶ τῆς εὐ-
χῆς ἀναστάντες τὸ ἕσπερον καὶ τὸν Θεὸν δοξάζοντες ἐπέστη ἀπὸς
τοῦ ἁγίου Μανασίου· δέξομαι σου ἀνάγκη ἡμῶν τῆσδε ἁγίᾳ
αὐτοῦ ὡς ἐξηγῶμαι ἑνταῦθα· καὶ ἀσσυρίδης γένη ἡμῶν· ἀδελφοὶ καὶ
πατέρες γίνεσθε τὸ οὖς ἡμῶν εἰς τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου καὶ
ἀκούσατε μου ὡς ὡς ἐγὼ ὁ ταπεινὸς ἐξηγῶμαι· ἐγὼ ὁ ταλαίπωρος
καὶ ἁμαρτωλός, ἐγέννημην εἰς τινὸς Νωαρου καλοῦμένου βασιλεῦσος συ-
ρητικῆς, καὶ μηδὲν ἔσθην, ὁ πατήρ μὲ ἔθηκε γυναῖκα· καὶ ποιήσατε
μετὰ θείας τοῦ γαμοῦ, τῆς ἐσπερίας οὗ ἐγέννη ὁ πατήρ μου ποιήσθην
ἡμῶν εἰς μίαν γυναῖκα συναρῆσαι τρέφω, χρῆμα γαστροῦ περιεσπασμένος
ἐξηγῶμαι μόνος εἰς κρυβή καὶ ἑαυτὸν καὶ ἀγγελῶν ἐκρύβην ἐν οἴκῳ
ματρὸς μίας γυναῖκος χήρας καὶ ἀνιχνῶν ἡμέρας ἑσπῆ, ἐν αἷσ ἡ ἀληθι-
νὸς γράψ ὑμῶν ἢ φέροντα τὰ ἀσσυρίδης ἐμοί, γινώσκουσα μοι
καὶ ὑμῶν ἡμέραν τοῖς νόμοις αὐτῶν καὶ τὸν ἡμερωσθὸν καὶ τὴν
ἐξείρησ ἀπροσδοκίαν αὐτῶν θλίβην· ὅμως εἰσὶ ὡς φησὶ ἡμεῖς με
καὶ μὴ ὑπὸντες, ἐποίησαν δρῆναι μίαν καὶ ποσὶν ποσόν· ἐγὼ δὲ
μετὰ τὰς ἑσπῆς ἡμέρας ἀναστὰς μεσῆς νυκτὸς ἐδοξάσα τὸν Θεὸν καὶ
ἐευχαριστήσα τῆς ἀνιχνῆς γυναῖκα ἐξηγῶμαι εἰς τὴν εὐχὴν ὑμῶν εἰς τὴν

p. 112a

.112b

τὴν δημόσιον ὁδόν. ὁ δὲ βυζάνθρωπος Κύριος, ὁ μὴ καταγεγραμμένος τι-
 νά σοτι, ἀλλὰ χεῖρα βοηθῆσαι δίδους πᾶσι τοῖς ἐπιμαρουμένοις τὸ εἰ-
 νάχιον αὐτοῦ ὄνομα, ἀπέστειλε μοι τὸν ἄγγελον αὐτοῦ Παραῆν ἐν σχήμα-
 τι ἀνδρὸς γέροντος ὀδύοντος καὶ συνοδοιποροῦντος μοι. ἐν οἷς καὶ ἠ-
 ρώτησα αὐτὸν ἐγώ, πού πορνή τὴν τιμὴν πατρὸς; ὁ δὲ ἔταξέ μοι. ὅτι οὐκ αὐ-
 τὸς ἔχει τὸν τῶν σου ἑταῖρος καὶ ἐγὼ πορνήσας. ἐγὼ δὲ ἵδον Κύριε ὁ-
 δημῶσόν με ἐν τῇ ὁδοῖ τῆς φωτὸς καὶ κατημαροῦδον αὐτῷ ὡς
 σαν τῇ ὁδοῖ. ἤκουσας δὲ ἐν ταῖς κώμαις ἄρτον καὶ ὕδωρ ἔφα-
 βάνομεν ἐν διασπορῇ ἡμῶν. καὶ βαδίσαντες πᾶσαν τὴν ὁδὸν πᾶ-
 νας ἡμεῖς ὠδύναμε ἰδίως μοι ὁ ἄγγελος Κυρίου ὁ ἐν σχήματι γέ-
 ροντος συμπροσιαῶν μοι καὶ ὀδηγῶν με πάντα ταῦτα. ἡ δὲ πο-
 ρνῆα ἡμῶν καὶ ὁ δρόμος ἐγένετο ἕως τρία ἕως τῆς παρουσίης ὁ-
 δοῦ οὐ ἐμύνημεν ἀναπαύεσθαι. καὶ αἰδοματωσθησάμεν ὁ ἄγγε-
 λος Κυρίου ἐπὶ τὸ σπήλαιον τοῦτο ἐποχθόνως ἵδον ἐποκλήθημεν σὶ
 δύο ἄμα τούτω τῷ τόπῳ. ἐγὼ δὲ ἐξήνοιχθης οὐκ ἐπὶ ἵδον αὐτὸν καὶ ἄρξαμε-
 νος βραχυμῆν καὶ μωτῆν καὶ ἱλαίην, ἠδὲως ἔβραχίης μοι ὁ ἄγγελος Κυρίου ἐ-
 αὐτὸν γέγον. ἐγὼ ἐπὶ Παραῆν ὁ ἄγγελος Κυρίου ὁ ἀγαθῶς ἐπὶ ταῦτα ἐν σχή-
 ματι γέροντος ὡς ὁ Κύριος ἐμύνησεν. ἀπεδείχθησεν οὐκ τὴν μύσῃ σου μη-
 δὲν διαλλάσσης, ἀλλὰ δὸς δόξαν τῷ θεῷ σου κατὰ καὶ τὴν κείραν ἰδοῦ διηδῶς
 τὰ σποσσινά, καὶ ἕως πάντα τὰ δαυμάσια τοῦ θεοῦ καὶ τοῖς ἑπίσται τῶν
 ἀμαρτυγῶν, καὶ τοῖς τόποις τῶν ἁγίων καὶ δικαιοῦν καὶ τὴν ἀθανάτου στήθην
 καὶ ἕτηματ ἐπὶ τὸ βῆθ τῆς φωτὸς, μηδὲ οὐκ μωτῆν οὐκ μωτῆν καὶ οὐκ ἀδράσασε, ἀλλὰ
 μωτῆν χεῖρων δόξατε τὸν θεοῦ κατ' ἰλάσσης, τοῖς βύσαμνῶν οὐ ἐπὶ τῆς μετὰ τῆς
 ἐμῶν καὶ ἀπάσῃ τῶν ἀνδρώων τῶν ἰσομῶν καὶ ταῦτα ἵδον μοι ὁ Παραῆν
 ὁ θεοῦ ἄγγελος Κυρίου, ἦρθε ἐξ ὀρεθῶν μου καὶ γέγονε ἀπατος ἀπ' ἐμοῦ. ἐγὼ δὲ

113 α

113 β

δι' ἡράκλειον ὁδὸν καὶ ἰσθμὸν ἑσπέρου καὶ ὀταγροῦ βοσκωμένη καὶ ἔρποντα ἀπὸ τῆς γῆς
 θεῶν τοῦ ἰσθμοῦ σε, δέξοι μοι ἀνδρώστονον σπηλαιον καὶ ἰσθμὸν τοῦ καὶ ἔρποντα
 ἰσθμοῦ) ἔμπαροσθὴν μου καὶ ἡμεροῦδον αὐτῆς ἡμέρας δύο καὶ ἅγιον ἀσάντα μοι ἐ
 μέγας καὶ ἰδὼν ὁ ὀταγρος τὸν ἕλαθον, ἀνεχώρησε καὶ ἔπεστρεψεν εἰς τὸν τόπον
 ἑαυτοῦ καὶ ὠδήγησέ σοιν ἡ ἕλαθον ἡμέρας τρεῖς καὶ ἰδὼν ἅγιον ἀσάντα μοι ἐ
 μέγας σὺρόμενος εἰς τὴν γῆν καὶ ἰδὼντα ἡ ἕλαθον τὸν δραμόντα ἀνεχώρησε
 ἔπεστρεψεν εἰς τὸν τόπον τοῦ ἰδίου. ἐγὼ δὲ βοθῆδῆς τοῦ δραμόντα πᾶν ἠρξ
 ὀρμίστην αὐτὸν κατὰ τοῦ θεοῦ τοῦ φωτός τοῦ μή ἀδύησαι με, καὶ ἀνορθώσας
 τὸν ὀδράμων καὶ σταδίς εἰς τὴν οὐρανὸν αὐτοῦ, καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ
 χρῆμα ἕλαθον μοι ἀνδρώστονον γῆν καὶ ὡς ἔγγυδας ἐπὶ ταῦτα δοῦναι τοῦ θεοῦ
 καρδίᾳ: ἔτι γὰρ εἰς δώδεκα ἔφ' οὗ ἰσθμῶντα σε τὸ ὄρος τοῦτο ἰδὼν γὰρ κα
 νον κατοικητηρίου ἡσθμοῦσά σοι κληροδοῦναι κατὰ Παράτη τοῦ ἀρχαγγέ
 λου γὰρ εἰ μακάριοι οἱ καὶ προσηύχοντες μοι ὁ αὐτὸς ἀρχαγγέλος Παράτη, ἀλλὰ
 ἱστορήσέ μοι τὴν ἰδέαν σου καὶ ἀνορθώσῃς μοι τὸν ἀροσιώσθου σου τὴν ὁ
 καὶ τὰ θῆματα σου καὶ τὴν γαίαν καὶ ἰδὼν ἡρώδην τοῦ ἰδίου σε σήμερον·
 γὰρ ἡμέρας δέκα ἔφ' οὗ ἀροσιώσθου σε, μήτε εἰς βρώσῳς μήτε εἰς κ
 ἀνθρώπων ἐπιπύδου καὶ τὴν ἐσπίραν πᾶσαν ἰδὼν σε καθήμενον εἰς νεβύ
 τινῆς καὶ ἡδὲ πρὸς με φωνή γῆγούσα· ἀνάστα ποίωσον καὶ δέξαι τοῦ θεοῦ
 τοῦ θεοῦ Μακαρίου καὶ νῦν δέντρο ἀμοροῦδου μοι καὶ δέξω σοι τὸν ἰδίου σ
 τόπον τοῦ δεξάσθου σε ἀσάντως τὸν θεὸν ἐν αὐτῷ· τὰντα τοῖνυν γὰρ
 ὁ δραμων δωροῦντός μοι αὐτὸν οὕτως περιεπάτη ἔμπαροσθὴν μου ὡς π
 ανίας, καὶ ἔδόντω ἡμῶν εἰς τὴν οὐρανὸν τοῦ σπηλαιῶν τοῦτου, στήσαι με ἐν
 τῷ ἀφάντι ἕλντο ἕξ ὀρδαμῶν μου· ἐγὼ δὲ ὁ ἀμαρτωλὸς ἐσπερῶν ἐν τῷ σ
 χῆμα τοῦτο ἔρον γαίαν νεύραι κλημένην εἰς τοῦ ἰσθμοῦ καὶ τὰ δύο αὐτ
 σῆματα εἰς κλημένα αὐτῆ καὶ κληματα καὶ μή ἐνρίσματα γὰρ ἀμαρτωλῶν

φ. 114 α

φ. 114 β

και γαβών έχω τα δύο σφυαρόνια άνδρεια αυτά εν των αμφοδρύων ως
 να μου γνήσια· την δέ μητέρα αυτών εν βαβών έχω εδάφα εν την γην και
 μην δοξάσιν τον θγαυδρωσον θεόν· και ετι ημίν ομνησύντος ταυτα του εγ
 Μαμαριου ιδου πορα εοιστη και ενάδησεν εν μέσω ημώ έχων εσι του σ
 τος αυτου αρτους δύο και εσθηεν αυτους ενώσων ημώ και ασηθδε και α
 δη ο γέρων ημίν· νυν έχων άδύρσοι ότι ουκ ενματήσαν ημεί ο κύριος, αλλά
 υμίν και εμοί αείσσηε την τροφήν· ιδου γάρ ως την σήμερον ικανά εσσι
 αρτου δίχεται την τροφήν παρά του αετινου τουτου καιδημίραν ημεις α
 εδεξάμεθα σήμερον ύμαιοι ένα ημίν αρτου παρά του μόνου αμφοδρυ
 θεου ασο του αετινου τουτου· φαγωμεθα σύν ποισοι και αναχησώ υμίν τ
 μαρτίαι μου· τουτου γάρ εννην και αείσσηε προς ημί τον ταυτον εν
 μαρτυρόν παρά του θγαυδρωσον και ηγήμονος θεου· και εσθησάντων ημώ
 χην και καιροδίντων υπορίσθημεν τροφήν και εδοξάσαμεν τον κύριον και
 κάμιν ημίν ήρξάτο σήμερον· ότι μετά το εσθησαι με εν ταυτα και εσθησαι ε
 δνα, εζηθον εν μια έχω του σσηγαιου προς ήραν εδοθήμην και ενάδιδθη
 τον ηγιον μετά των δύο μόνων, και ιδου ο σατανά ήρξάτο με απράβην· και α
 σαι εν αυτοί ο ποιηρόι δαίμων ² και κείσσοι ως σουδαρίον γυναμίοι και εν τη
 ύμηνόι ύμω αείναντι μου χαμαί· έχω δε ο ταγαισωρος αρωδής τή λογισμ
 μη νοήσαι τον σσηγαιον του υδρου, έχωσιν αυτο και εδνα εν μέσω του σσηγαιου
 διχογιόμην εν εντω τή εσι τουτου και κώδην, και αριβρονησαι εν κατε
 ρσα εναντιον (ο γάρ αγιος στανός βυγαδύτηριον δαίμονων εσσι) και κάμιν τή
 αμφοδρυον εζηθον και ενρίσσω ενάδημα αγηδινόν γυναμίοι· αριβρονησαι δε
 μή κατασπραγισθίνας, αλλά μάλλον ενάσαι και αυτο εδνα προς το σουδαρί
 και κάμιν αρωδής την καρδίαν ημείνα ασεράγιστοι· τή δέ τρίτη ήμην
 δώσ τον σσηγαιου προσκυνήσαι τον θγαυδρωσον θεόν και αρωδής την κερσο

φ. 115a

φ. 115b

και γαβριηλ ενω τα δυο σωματια ανδρεια αυτα εν των ανδρων ως τε-
 να μου γησια. την δε μητερα αυτων ευχαριστησεν ενω εδωκε εν την γην και ηρξα-
 μην δοξασεν τον θγαυρωσον θεον. και ετι ημιν ομνουντες ταυτα του αγιου
 μακαριου ιδου κοραζ υφιστη και εκαδην εν μέσω ημων ενω ενω του σωμα-
 τος αυτου αρτους δυο και εστην αυτους ενωσθη ημων και αυτηδε και αποκρι-
 δη ο γερων ημων. νυν ενω ανδρωι οτι ουκ εγνωμεν ημεις ο κυριος, αλλα και
 υμιν και εμοι αεισχυε την τροβην. ιδου γαρ ενω την σημερον ινανα εσθιν ετη
 αρ ουδ εχουαι την τροβην παρα του αεινιου τουτου καδηνιραν ημιν αρτου
 εδξαμεθα σημερον ενωσθη ενά ημιν αρτου παρα του μονου παντοδυναμου
 θεου αιδου του αεινιου τουτου. φαγωμεθα συν ποσην και αναχηνην υμιν τας α-
 μαρτίας μου. τουτου γαρ ενωσθη και αεισχυητε προς ημιν τον ταυτην και α-
 μαρτωθην παρα του θγαυρωσον και ηγημονος θεου. και εσθησαν των ημων εν-
 χην και καδιδενων υποδθημεν τροβην και εδξαμεν τον κυριον και μετὰ
 καιην ημων ηρξατο ομνην. οτι μετὰ το εσθησαι με ενταυθα και εσθησαι ετη δυ-
 δυνα, εζηδον εν μια ενω του σωματιου προς υραν εδοθην και εναδεδθη εν
 τον ημιν μετὰ των δυο ζωντων, και ιδου ο σατανα ηρξατο με απραξην. και εσθη-
 σαι ενωσθη ο ποτηρος δαμην και καινοστος ως σουδαριον γυραμοσ και εν σημεν και
 ενημον ενωσθη αειναντι μου χαμαι. ενω δε ο σατανασως κωρωδεις τη λογισμη και
 μη νοησαι τον θεον του υδρου, ελαβο αυτο και εδθη εν μέσω του σωματιου και
 δεχομενη εν εντω τη ενω τουτου και κωδην, και εριβροησαι ον κατωπρα-
 ρισα ενωσθη ο γαρ αγιος σαυρος θγαυρωτηριον δαμηον ενωσθη και καιην τη ε-
 σαυριον εζηδον και ενωσθη ενωσθημα αγηδον γυραμοσ. εριβροησαι δε του
 μη κατωπραγισθησαι, αλλα μαχηθην ενωσθη και αυτο εδθη προς το σουδαριον.
 και καιην κωρωδεις την καρδιαν ημιν αειραγιστος. τη δε τριτη ημερα εζη-
 δων του σωματιου προσυνησαι τον θγαυρωσον θεον και κωρωδεις την καρδιαν

φ. 115a

φ. 115b

* [] ...

ἰσὸς τοῦ σατατᾶ οὐ κατ'ορραγίᾳ ἑμῶν, ἕως διὰ τοῦ τιμίου σταυροῦ ἐμύη
 τὴν ἀνομίαν μου· καὶ πάλιν ὁμῶς ἄξιον θανάσιον τοῦ ἕδρου· ἰδοὺ γὰρ ἑαδῆτο·
 ὁ διάβολος ἑάνω μίθου ὡσαύτ' ἡ γυνὴ κηκοσημένη, ἐν ἱματισμῷ καὶ χρυσίῳ πομπ-
 τῆς, τοῦ δὲ καλλίου αὐτῆς οὐκ ἦν κόρη· καὶ ἔλασε ὡμῶς ὡστε καμὶ κελύκη-
 μιν εἰς τὸ κλαῖν καὶ εἶπεν πρὸς αὐτήν· γύναι κώδεν ἔδε παραμένοντα· ἡ δὲ εἶπε
 πρὸς με· ἐγὼ ἡ ταλαίπωρος γυνὴ ἐγὼ ὀνόματι Μαρία, θυγάτηρ ὑπαρχόντα ρωμαίου τι-
 νοῖ καὶ ἠναγκασθὲν με εἰς πορνείαν μου συναρθεῖν ἄνδρῶν, καὶ γὰρ μὴ βοηθῆσαι τοῦτο
 εἰσῆσαι, ἐροῦσα γαστροὺς μαδούσα τοῦ χερνύοντα καὶ τὸν ἄνδρα αἰσὸ τοῦ παστοῦ
 ἐβουλομένη γινώσκοντος· καὶ μὴ γινώσκοντα τὴν ἐνδύσαν ὁδοῦ, ἀναμνηθῆναι διὰ
 τῶν ὀρέων καὶ τῶν θούτων μόλις ἀρρήματα ἔδε μὴ γινώσκοντα ὡς ἀπερχομένη· ἐγὼ δὲ
 ἔτακτο ἵνα ὑπαρχὸν ἀπερωμῆνος εἰσῆσεν αὐτῇ ὅσα ἔλασε μοι τῆ δὲ τυχῆ
 τῆ ἀσπληνῆς μεθόδου ἐδύνασε τὴν ταπεινὴν μου ψυχὴν· καὶ ἐσθλαβόμενος αὐτῆν
 τῆ χερσὶ ἐσθλαβόμενος αὐτῆν ἐν τῷ σπηλαίῳ τούτῳ· τὰ δὲ δάκρυα αὐτῆς καὶ εἰς
 στεναγμοῖς οὐδέποτε ἐσάνοντο· καὶ συμπάθησα αὐτῆν διὰ τὴν τῆ ἀνδρωεινῆς
 σαρκὸς ἀέναν ἐσθλαβόμενος αὐτῆ βαρύν ἐν τῷ ἀποδύον τούτων, μὴ ὡς μὴ
 ἀποδάνη καὶ κηκοσῶ μου τὴν ψυχὴν· ὅμως ἐπὶ ὑπερῆν ἡ ψυχὴ μου ἀπορωμῆ-
 νη καὶ ἀσπληνῆ· καὶ γινώσκοντα εἰσῆσαι εἰσῆσαι ἀπὸ ἀπορρῆσιν τοῦ εἰσε-
 ρινον ἕμνον τοῦ χριστοῦ· καὶ ἰδὲ οὕτως ἔδωκα ἑμῶν εἰς τὴν γῆν ἀρνηθῆσαι
 με ὅτι· ἐμὸν δὲ τοῦ ἀδίου καδύδοντος, εὐμένη ἐνδύς ἔρχεται ἔγγιστα μου καὶ
 ἐπάρσα μὴ ἴδον τὸν κληνδύτην μου, βαρύντα ἔσδεν τὴν χεῖρα αὐτῆς ἐμῆ
 ἀπρωμῆσιν μου ὅτι τὸ σῶμα, καὶ ἡμῶν ἐν τῷ ὑπὸ μου ὅτι βεβαρημένοι· ἐγὼ δὲ ὁ ἀ-
 διος καὶ ταλαίπωρος ὁ μηδέποτε ἐνδυκῆδης καλὴν ἀρῆσιν, κληνδύς ἐν ἐσθλαβί-
 αν ἀπορρῆσιν, τὴν αὐτῆν ἕραν ἠρῶσιν ταλαίπωρος εἰς ἀμαρτίας ὡς ἔραδύς ἐ
 αὐτῆ, καὶ ἐσθλαβόμενος αὐτῆν πρὸς ἑμῶν ἠβουλόμην συγγνώσθαι αὐτῆ εἰς
 ἀμαρτίαν, εὐμένη δὲ ἀπὸ ἀφῆς ἔγιντο ἀπὸ ἐμοῦ· ἐγὼ δὲ ὁ ἀδιος ἐπὶ ἀπρωμῆσιν

116 a

116 b

απρωμῆσιν μου ὅτι τὸ σῶμα, καὶ ἡμῶν ἐν τῷ ὑπὸ μου ὅτι βεβαρημένοι.

τῷ νόηματι ἐν ἑσθῇ ἕσπεσι κτισμένοι ἕσι τὴν γῆν ὑπερ ἀπὸ ὕδατος θαλάσσης
 καὶ ὅτι ἀνὴρ ἐν τῇ σφαιρῇ τοῦ διακόου καὶ ἕδον ἐν ἑμαυτοῖς, ὑπερὸς τὴν
 αἰσχύνην μου καὶ τὴν δύνῃν καὶ ἀφόρητοι ἀμαρτίας καὶ ἀνομίαν οὐκ ἐγγύθη καὶ
 ἀνυπακοῆς ἔσιν ἐν ἕδῳ ἐν τοῦ σσημαίου ἑγώ σαρῶν σφῶρα καὶ νοσησάντες
 οἱ πρότεροι οὗτοι τὴν ἀνομίαν μου καὶ τὴν ἀμαρτίαν, ἕσι δὲ ἡμέρας οὐκ ἐγγύθη
 σίαςάν μου ἕγὼ δὲ ὁ ἄδελφός καὶ γαλιῶνος θνητῶτα ἀπὸ μαρτύρων τὰ δύο πρότεροι
 ρια ἕγώ σαρῶν καὶ σαρμαῖα τὸν θνητῶσθον θεόν τοῦ συγχρησάι μου τὴν ἀ
 νομίαν τάντων ὁ δὲ ἕσπεσθων καὶ ἕσπεσθον θεοῦ ἀποστρέψα τὰ δύο πρότεροι
 τα ἀπὸ με μετὰ τὰς δύο ἡμέρας καὶ ἕσπεσθον σὺν ἕσπῳ ἐν τῷ σσημαίῳ, σαρμαῖα
 σα αἰετὸ τοῦ ὀρύζαί μου γάμινον βαδίν, καὶ ὕρυσαν τοῖς ὄνυξιν ἑαυτῶν βαδοὶ ἀνδρο
 μήσων ἕν. τότε ἕσπεσθον ἕμαυτοῖς ἐν τῷ γάμινῳ καὶ ἕσι ἡμέρας αἰετὸ κτισμένοι
 ἐν τῷ ἕσπεσθῳ, παρακαλῶν αὐτοῖς καὶ δρομένον ὅσῳ χῶσσι καὶ σαρῶσσι
 με, καὶ μόσθ δαίμονα βαγόντες ἀνδρῶσθον καὶ κτισμένοι, ἕσπεσθον με καὶ ἕσπεσθον κτισ
 μέσων ἕσι τὴν γῆν διὰ τὴν δύνῃν ἀμαρτίαν ἐστὶ γῆ καὶ ἕσπεσθον γῆ καὶ σαρῶσθον,
 καὶ οὐκ ἀσθενῶσθον ὅτι γῆ καὶ σαρῶσθον Κύριος ἀνυπακοῆσθον μου ἕν. μετὰ δὲ τοῦ πρώτου
 χρόνου κατὰ πρόνοιαν θεοῦ, γίνεσθον χημὴν γίγασθον καὶ κατὰ βούλησθον τοῦ βαγανδρῶ
 σθον θεοῦ, γρῦνῶσθον τὸ σσημαίον ἀνωθεν τῆς κτισθῆς μου κατὰ τὴν ὄνυξί μου, καὶ
 τὸν σαρῶσθον κατὰ κτισθῆς μου ἕσπεσθον τὴν γρῦνῆσθον τὸν σσημαίον καὶ ἕδον τὸ
 βῶσθον τῆς ἡμέρας καὶ ἕδον τὰς τὸν θνητῶσθον θεόν τὸν ἕσπεσθον μου τὴν
 δύνῃν ἀμαρτίαν, τὸν ἕσπεσθον σὺν ἕσπῳ κατὰ δυνάμεισθον ἀμαρτωλῶσθον ἐν με
 τὰσθον τότε ἕσπεσθον τὴν χεῖρά μου διὰ τὴν γρῦνῆσθον ἐν τῷ σσημαίῳ, ἕδον τὸ
 τὴν ὄνυξί μου καὶ ἕσπεσθον ἐν αὐτῆ καὶ ἕσπεσθον ἐν τῷ σσημαίῳ ἕδον τὸν Κύριον
 ἕσπεσθον καὶ οἱ δύο πρότεροι ἐν τῷ σσημαίῳ καὶ ἕδον τὴν κτισθῆς μου καὶ τὴν
 ὄνυξί μου ἐκτίθεισθον μου τὸ σῶμα, καὶ ἀνομύσθον (καὶ ἀνομύσθον) τοῖς σαρῶσθον αὐ
 τῶν ἕσπεσθον ἐν τῷ ὀρύζαί μου ἕσι ἕσπῳ, ἀποστρέψα καὶ βαγανδρῶσθον τοῦ Κυρίου ἕσπεσθον
 ἕσπεσθον Χριστοῦ καὶ ἕσπεσθον τὴν ἰσχύν μου διασῶσθον τῆς σαρῶσθον καὶ ἕσπεσθον ἕδον τὸ
 τὸν ἕσπεσθον θεοῦ, καὶ ἕσπεσθον τῷ σσημαίῳ καὶ κτισθῆς τὰς ἕσπεσθον ἕσι τὴν γῆν

17a

1176

118a

* [...] λέξις

ημεραι τρισαριακοτα ^{ημερας} παντασι απο της ημε αριστου εν το σωματι και υιον
 τας τρισαριας ημερας του σωματου έχοντας φωταγιαν μεγαλην εν δε τω μέσω του
 σωματου υιοτης μακροτέρου φωτι των ημερων αυτων και μέσω τωσθα του φωτα
 αυτων εν σχηματι ανθρωπου τον δωτηρα χριστον και εν βορει ιωάννη τον κρηνη
 αυτου στέφανον χρυσου απο ιδων ημεων και ηγαγεν υδων θαυμαστην ουραν
 ον, εν δε η φωτη αυτου μεγαλη και ισχυρη, και εν εσθησιν των υδων ημεων αλη
 φωτη εν των ουρανων ηγουσα τριτον αμην, αμην, αμην εν αυταις αιωνες και σα
 μην υσυχουσα νεβη εν το σωματι ανηλικωτο εν μέσω του σωματου το βοθρον ευτινο και
 υαερμαφο φωτι και ανερχομενη των νεβη εν τον ουρανον ηγινωτο μεγαλοι σινοσι και
 αστρασαι και φρονται και τα εστυνα του ουρανου ημασον κατα την ιδιαν φωτην ημασον
 ηγινωτα αγιοι, αγιοι, αγιοι κυριοι υψιστων δε ενω και αφωνος ηγινωτων εν ημεραι σαχαλ τα δε δυο
 ηγοταρια ουκ ανηχρησαν αα ημων και τον ευωδην οτι ανηδωτ ο δωτηρ του κοσμου χρι
 στος μετα νεβη και ουροι ημεων εν το σωματι και ηγιασεν αυτου ενω δε ο ταφεισω
 ροι και ακαρηχοι θαυματωσιν ενω ημε και ανασιος εν ημεων ταυτα θαυσασασα και
 απο τον υιον εν η εδοκησασα η και οηρον ημεων δε τον ενων μεν. και ιδου
~~και~~ κατερς τιμοι εν καρους και ημεσιους αδηρους, αατα οσα ερασα ανηχρηγα ημων, και ενω
 δυνασδε βασταην και υσομενην τον αιρασμοι του διαβοθου, μαρτηρσασα εν ταυτα ει δε μη δυνα
 σδε ο κυριος διαβηλας ημαεν ηρηνη. Ημεις δε οι τασηνοι ταυτα ανουσαντες παρα του τιμι
 ου και αγιου Μαμαριου υψιστημεν και εδοξασαμεν τον θεον και ιδου εξαίρηης ερχοται οι δυο
 ηγοταρι εν τω ερημον και υσοδεις αυτοις τας χηρας ημεων αυτα και αισοτα χαμαι
 προσκυνησαν ημας ημεις δε βοθηδεις προσκυνησασα τον αγιον Μαμαριου ενω την
 ημεν ο δε οηρω Μαμαριου ημεν ενωδεις και ημεις αδηροι τας χηρας ημων ενω
 αυτα και ενωδησασα τας χηρας ημων μετα ισχου βοθου ο δε κυριος ημερωσεν αυ
 τος του μη ανηδητας ημας εν αυτων τον υσομεν προσ τον αγιον Μαμαριου εδοξη
 μη ενω και ενω οηριαν οση πατερ και αγιε, ινα υσοσενεφανη εν τον υσομεν
 αταρησασαμεν τα αρι σου και την αγιαν σου σσηριαν ημερωσεν εσανταχου
 ο δε εσησασα ενω μεγαλην υαερ ημαεν και ανουσαντες μαρτηρο ημας ενω

1186

αλλοι

119α

* ενωσθε υιοσασα τον ημερωσεν ενω οηριαν οση πατερ και αγιε, ινα υσοσενεφανη εν τον υσομεν
 αταρησασαμεν τα αρι σου και την αγιαν σου σσηριαν ημερωσεν εσανταχου ο δε εσησασα ενω
 μεγαλην υαερ ημαεν και ανουσαντες μαρτηρο ημας ενω

Κυρίως τὸν ὁδηγεῖται καὶ διασωθεῖται ἡμᾶς ἐν σωτηρίᾳ τῆς ὁδοῦ ^{καὶ ἀποσωθῶμεν} ~~καρδίας~~ ὅς ἡμῖν τοῦ ἀπο-
 σωθῆαι κατὰ τὴν ὁδὸν τοῦ δούλου σου καὶ τοῦ Κυρίου σου ἐργαζόμενος ὡδήγησάν ἡμᾶς
 καὶ ἀσώσωσάν ἕως τῆς σωτηρίας. Ἰδοὺντες δὲ ἡμεῖς τὴν ἀγάπην τοῦ Ἀβραάμ σου καὶ
 καὶ γεννηθῆναι τὸν γόστον γεννηθῆναι καὶ κληθῆναι αὐτῶν ἐν μέτρῳ προσευχῆσαν
 ἡμᾶς καὶ ἐκείνησαν ἀπὸς τὸν ὄστον ἐν τῷ σωματιῶν. ὁ δὲ ἕκτερος καὶ βυζαντινός
 θεὸς διέφυγεν ἡμᾶς ἀνεύθυνους καὶ ἀδύνατους ἀποσωθῶμεν ἀδύνατους ^{καὶ ἀδύνατους} ~~ἀποσωθῶμεν~~
 ἀποσωθῶμεν τῶν ἐθνῶν, ἐν οἷς καὶ βασιλεύει ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Περσῶν ἐκτεθῆναι
 ἐν τῇ σοφίᾳ τῆς καλοσύνης καὶ καλοσύνης καὶ προσευχῆσαν τοὺς ἁγίους ἐπὶ πάντας
 καὶ ἐκτεθῆναι τὸν τῆς ἐπιστολῆς ἐκτεθῆναι χριστιανούς καὶ ἰσοπέθους ἐν
 αὐτῶν ἀνεύθυνων αὐτοῖς τὰ τῆς ὁδοστροφίας ἡμῶν μυστήρια καὶ ἐκτεθῆναι
 σάντες καὶ ἡμέρας ἐκτεθῆναι καὶ ἐκτεθῆναι ἐκτεθῆναι ἐν τῇ ἁγίᾳ σοφίᾳ ἡ-
 ρουσαίμης καὶ ἐκτεθῆναι τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τοῦ Κυρίου καὶ θεοῦ καὶ
 ζωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ ἁγίου ἁγίου τῶν ἁγίων ἐκτεθῆναι ἐν τῷ ὄρει τῶν
 ἡμῶν καὶ ἐκτεθῆναι τῆς μεγάλης καὶ ἀνεύθυνων δύναμιν τοῦ ζωτῆρος
 ἡμῶν θεοῦ καὶ τοῦ ὁσίου Μανασίου τῆς σοφίας. ἴσως δὲ οἱ ἀνοήτους ἐκτεθῆ-
 σαν τὸν βυζαντινὸν θεὸν καὶ ἐκτεθῆναι ἐν βίβλῳ πάντων τῆς σοφίας τοῦ
 ἁγίου Μανασίου διὰ τὸν ὄστον τῶν βυζαντινῶν ἀποσωθῶμεν καὶ ἐκτεθῆναι τῆς ἰσοπέθου-
 μιν ἀποσωθῶμεν ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ τῆς Συρίας ἐν τῷ ποταμῶν ἡμῶν καὶ ἐκτεθῆ-
 ναι ἐν τῇ ἁγίᾳ Μονῇ προσευχῆσαν τὸν ὄστον καὶ ἁγίον Ἀγγελικὸς τοῦ
 ἡμῶν ἡμῶν καὶ τῶν ἀδύθων πάντας. ἴδ' οὕτως αὐτοῖς καὶ ἐκτεθῆναι πάντα τὰ
 θαυμάσια τοῦ θεοῦ καὶ τῆς σοφίας τοῦ ἁγίου καὶ ὁσίου Μανασίου ὄστον
 οἱ ἀνοήτους ἀποσωθῶμεν καὶ οἱ μετὰ πάντα μέγιστον ἀποσωθῶμεν δόξα
 καὶ ἰσοπέθου τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι ἑνὶ καὶ
 ἐνὶ καὶ ἐν τῶν αἰώνων τῶν αἰώνων, Ἀμήν.

196.

120a

ΕΡ.
43

Ὁ Παράδεισος τοῦ Ἰαννῆ ἢ Ἰαμβρότῃ.

1

« Ἰαννῆς καὶ Ἰαμβρότῃς. Δύο ψευδοπροφῆται ἀναφερόμενοι εἰς τὴν
 β' πρὸς Τιμόθεον ἐπιστολὴν τοῦ Παύλου, οἷτινες ἀντέστησαν εἰς τὸν
 Μωυσῆα καὶ τὸν Ἰακώβον μιμούμενοι τὰ θαυμάτια των. Κατὰ τινὰς
 ραββίνους ἦσαν υἱοὶ τοῦ ψευδοπροφῆτου Βαβαάκμ. Κατὰ τὸν Ἰερικίμ
 ὑπῆρχεν ἡδὴ ἀπὸ παλαιότητος ἀπόκρυφον βιβλίον ἐπονομαζόμενον
 Ἰαννῆς καὶ Μακρότῃς, ὅθεν ὑπερέβη ὅτι ἤντησεν ὁ Παῦλος τὰ ὀνό-
 ματα, ἐκ τούτου δὲ τινες ἠδύναντο νὰ θέσουν ἐν ἀμφιβολίᾳ
 γνησιότητα τῆς δευτέρας ταύτης πρὸς Τιμόθεον ἐπιστολῆς του. Τὰ
 αὐτὰ ὀνόματα ἀπαντοῦν εἰς ἄλλα ἀπόκρυφα, παρὰ εἰσι ραββίνους
 εἰς μουσουλμανικὰ κείμενα (Αβουλφάρας) καὶ εἰς ἔθνικοὺς
 συγγραφείς, ὅπως ὁ πυθαγορικὸς Νουμήνιος καὶ παρὰ Πλινίῳ,
 οἷτινες ἀπαριθμοῦντες τὰς διαφόρους αἰρέσεις ἢ σχολὰς
 τῶν μάγων θέτουν τὸν Μωυσῆα καὶ τὸν Ἰαννῆν εἰς ἴσην μοί-
 ραν. Τὴν γνήμην ὅτι ὁ Παῦλος ἤντησεν ἀπὸ τῆς προφορι-
 κῆς παραδόσεως διετύπωσε πρῶτος ὁ Θεοδώριτος. τοῦτο δὲ
 εἶναι πιθανόν, διότι τὸ αὐτὸ παρακρητίζεται Ἀλλαχοῦ (πράξ. 2,
 22). Ὑπάρχει ἀκόμη ἱστορία εἰς ἀποδομένη εἰς τὸν ἅγιον Μα-
 κάριον, ἀρχαιότατον μοναχὸν τῆς Αἰγύπτου, ὅστις θεβαιώνει ὅτι
 εἶδε καὶ τοὺς τάφους των¹

~~Ὁ Παλλάδιος, ὅσως συγγραφεὺς τῶν ἀλλ' ἀνδρέα Μακάριον ἐπιφέρει: "Ἐσδομένη σου
 οὐδὲς~~

Μ. ἐκδ. ἑλληνικ. 1B, σ 784^ο

Ὁ παράδεισος τοῦ Ἰαννῆ καὶ Ἰαμβροῦ κατὰ Μακάριον τὸν Ἀλεξανδρεῖα

Ἐπεθύμησέ ποτε οὕτως, ὡς αὐτὸς ἡμῖν διηγήσατο, εἰς τὸ
κνυποαφείον εἰσελθεῖν Ἰαννοῦ καὶ Ἰαμβροῦ τῶν μαγῶν τῶν ἐπὶ τοῦ
φαραῶ χάριν ἱστορίας ἢ καὶ συντυχίας τῶν ἐκεῖ δαιμόνων· ἐλέ-
γητο γὰρ παμπόμοις καὶ χαλεποῖς ἀποκεκρωσθαι παρ' αὐτῶν
ἐκεῖνων πῶ τῶν δαίμονας, δι' ὑπερβολὴν ~~μαγικῆς τέχνης καὶ πρῶ-
τα~~ εἰς ἀτίμου τέχνης αὐτῶν· τοῦτο δὲ τὸ κνυποαφείον
γέγονε παρὰ τοῦ Ἰαννοῦ καὶ Ἰαμβροῦ τῶν ἀδελφῶν, δι' ὑπερ-
βολὴν ~~μαγικῆς~~ μαγικῆς τέχνης πρῶτα ἐχόντων κατ' ἐκεῖνων
καιρῶ παρὰ τῷ φαραῶ. Ὡς οὖν κεκλυμένοι τῶν δυνάσεως
τῶν ἐν Αἰγύπτῳ ἐν τῷ τῆς βίβης αὐτῶν χρόνῳ ἐκ τετραπέδων
λίθων ἐκτίσαντο τὸ ἔργον ἐκεῖνο ἐν αὐτῷ τὸ μνημεῖον πε-
ποιμνιόζες καὶ χρυσὸν πικρὸν ἀποθέμενοι, ἐφύτευσαν δένδρα
παντοῖα καὶ φρέαρ ὕδατος μέγιστον ὑψῆσαν· ὑψικμος γὰρ
ἔστιν ὁ τόπος. Ταῦτα δὲ πάντα ἐποίησαν ἐπιφρονες μετὰ τῶν
ἐγγεῦθεν ἐκεῖσε ἀφίξιν ἐν εὐσῶ τῷ παραδείσῳ κρυφῶν.
Τέτος γοῦν ἀγνοῶν τῶν ὁδῶν τῶν ἀγούσαν ἐπὶ τὸν κήπον τοῦ-
τον, ὁ τοῦ Χριστοῦ δούλος Μακάριος στοχασμῶ μόνον ἠμο-
τούθει τοῖς ἀστέροις, καθάπερ οἱ ναυτικοὶ διαβαίνοντες
καὶ πελάγῃ· οὕτως ὁ ἅγιος τῶν ἔρημον πᾶσαν διώδωκε
καὶ ταύτην δέμα κατὰ μιν ἕνα κατὰ μίλιον ἴστα χά-
ριν σημείου, ἵνα εὐρῆ δι' αὐτῶν ὑποστρέψαι. Διοδύσας οὖν
ἐκεῖνην τῶν ἔρημον πᾶσαν ἐντός ἡμερῶν ἐγγέα καὶ γε-
νόμενος πηλοῖον τοῦ κήπου ἐκεῖνον καταταβούσης νυκτός,
μικρὸν ἐκαθεύδεν. Ὁ οὖν ἅγιος δαίμων, ὁ αἰεὶ τοῖς ἀδικη-
ταῖς τοῦ Χριστοῦ ἀντιπράττων, συναγαγὼν ὄχλους τοὺς κατὰ
μοῖς ἐκεῖνους, τοῦ Μακαρίου καθεύδοντος ὡς ἀπὸ σταδίου·
ἐγὼς τοῦ κνυποαφείου, πρὸς εἰ μεφὰ τῆ αὐτοῦ κειμένης, ἀπηλ-
τάμ. Ἀναστὰς οὖν εὗρε τοὺς κατὰ μοῖς δεδεμένους, οὓς αὐτὸς

¹ Πυλλαδίου ἢ Ἐφ' Ἐσθλαῶσσαν ἱστορία. 10. Περὶ τοῦ ἁγίου Μακαρίου τοῦ Ἀλεξανδρείας, ὡς ἴσως. Ἀγιοσύνην Ἰερουσαλῆμ, 1914, σ. 51-53.

χάριν σημείου κατέπηξε τάχα δὲ καὶ τοῦτο τοῦ Θεοῦ
 συχωρήσαντος εἰς μείζονα τοῦτου γυμνασίαν, ἵνα μὴ καίτοι
 ἐπελήθη. ὁδοῦσι τοῦτον, ἀλλὰ τῆ χάριτι τοῦ Θεοῦ, τοῦ δια
 στήλου νεφέλης ὁδηγήσαντος τὸν Ἰσραὴλ τσοσαράμονα ἐγὼ
 ἐν τῇ ἐρήμῳ τῇ φοβερῇ. ἔλεγε δὲ ὁ ἅγιος, ὅτι ἐγγίσαντός μου
 μόνον εἶμι καὶ υποταφείω, ἐξήλθον εἰς συνάντησίν μου ἐβδωμήμον-
 τα δαίμονες παντοῖω εἶμι σχήματι, οἱ μὲν βοῶντες, οἱ δὲ πηδῶν-
 τες, οἱ δὲ κινήσῃ βρυχῶ τρίτονες κατ' ἐμοῦ τοῖς ὁδοῦσιν.
 ἔξεροι δὲ ὡς κόρακες περυσσομένοι ἐτόλμων κατὰ εἰς ὄψιν
 μου, λέγοντες: Τί θέλεις, μακάριε, πειρασμέ τῶν μοναχῶν; Τί πρὸς
 ἡμᾶς παρεγένου; μή καὶ ἡμεῖς εἰς τινὰς τῶν μοναχῶν
 ἐμῶν; τὰ ἡμέτερα ἔχεις ἐκεῖ μετὰ τῶν σοι
 ὁμοίων τῆν ἐρήμον. καὶ εἶπεν τοῖς συγγενεῖς ἡμῶν ἐδίω-
 ξατε, οὐδὲν κοινὸν ἡμεῖς ἔχομεν μετὰ σοῦ. Τί ἐπιθαίνεις
 ἡμῶν τοῖς τόποις; ὡς ἀναχωρητής, ἀρκέσθητι τῇ ἐρήμῳ. ἡμῶν
 τοῦτον τὸν τόπον οἱ κτισάντες ἀπεκλήρωσαν. οὐ δύνασαι αὐτὸς
 μείναι ἐνθάδε. τί ζητεῖς εἰσελθεῖν εἰς τοῦτο τὸ κτίσμα, εἰς ὃ
 οὐδεὶς τῶν ἀνθρώπων τῶν ζώων εἰσῆλθεν. ἀφ' οὗπερ οἱ τοῦ-
 το κτισάντες ἀδελφοὶ ἐφ' ἡμῶν ἐνθάδε κατεπέθεσαν.
 καὶ ἔτι πολλά τῶν δαιμόνων παραττομένων καὶ ὀφθυρο-
 μένων, εἶπεν αὐτοῖς ὁ μακάριος, ὅτι εἰσελθὼ μόνον καὶ ἰσο-
 ρήσω καὶ ἀπέρχομαι ἐντεῦθεν. εἰσερχομένου δὲ αὐτοῦ,
 ὑπῆντησεν αὐτῷ ὁ σατανᾶς μετὰ ρομφαίας ἐσπασμένης
 ἐπαπειλῶν αὐτῷ, πρὸς ὃν ταύτην τῆν ῥῆσιν. « Σὺ ἔρχη πρὸς
 με ἐν ρομφαίᾳ ἐσπασμένη; καὶ ἡ πρόπορῶσομαι πρὸς σε
 ἐν ὀνόματι κυρίου σαβαώθ, ἐν παρατάξει Θεοῦ Ἰσραὴλ.
 (Α'. Βασιλ. 18'. 45).

Ὁ παράδεισος τοῦ Ἰαννῆ καὶ Ἰαμβρῆ κατὰ Μακαρίον Αἰγύπτου.¹

Ἄλλοτε δὲ ποτὲ νηστεύσας καὶ προσευχόμενος ἤγει-
ρατο παρὰ τοῦ Θεοῦ δεῖχθῆναι αὐτῷ τὸν παράδεισον, ὃν ἐν τῇ
ἐρήμῳ τῆς Αἰγύπτου Ἰαννῆ καὶ Ἰαμβρῆ ἐφύτευσαν, ἀντίστοιχον
τοῦ ἀγγελοῦ παραδείσου ποιῆσαι βουλομένοι. Πτερυφόμενον οὖν
αὐτὸν διὰ τῆς ἐρήμου ἐπὶ τρισὶν ἑβδομασί καὶ ἄσιτον δια-
τελέσαντα καὶ ἕδω λειποψυχύσαντα ἄγγελος τῷ τῷπῳ ἐπέστη-
σεν ἦσαν δὲ δαίμονες φυλάσσοντες τὰς εἰσόδους τοῦ παραδεί-
σου καὶ μὴ ἐῶντες αὐτὸν εἰσελθεῖν, ἣν δὲ παμμέγεθες τό-
χαριον καὶ ποτὸν τὸ διάστημα εἶχεν. Ὡς δὲ προσευχόμενος
εἰσελθεῖν κατετάμην, εὗρεν ἔνδον δύο ἄνδρας ἁγίους, οἱ
καὶ αὐτοὶ τὸν τρόπον ἐκεῖ ἐληλύθεισαν χρόνον ἰκανὸν ἕδω
ἔχοντες. Προσευχόμενοι δὲ ἀλλήλους ὑπαγόρευον, τίαν ἐπ' ἁλ-
λήτοις καίροντες. νύφαντες δὲ αὐτοῦ τοὺς πόδας, εὖν καρπῶν
τοῦ παραδείσου παρέθυσαν. Ὁ δὲ μετεληφώς ὑψαρίσχευσε
τῷ Κυρίῳ, θαυμάζων ἐπὶ τοῖς καρποῖς τοῖς μεγάλοις καὶ
παιμπομίαις οὖσιν. Ἐλεγον οὖν πρὸς ἀλλήλους κατόν ἦν
πάντας ἕδε εἶναι τοὺς μοναχοὺς. Ἦσαν δὲ, φησί, πηγαί τρεῖς
ἐν τῷ παραδείσῳ μεγάλαι ἐν τῆς ἀβύσσου θρύουσαι καὶ πο-
εῖναι τὸν παράδεισον, δένδρα δὲ παμμέγεθον καὶ πολυκαρπα,
πάν γίνος ὀπώρας τῆς ὑπὸ τὸν οὐρανὸν καρποφοροῦντα. Ἐπι-
μείνας οὖν πρὸς αὐτοὺς ἡμέρας ἑπτὰ, ἡγίου ἀπελθεῖν ὁ Μα-
κάριος εἰς τὴν οἰκουμένην καὶ ἄξειν σὺν αὐτῷ τοὺς μο-
ναχοὺς οἱ δὲ ἅγιοι ἄνδρες ἔλεγον πρὸς αὐτόν, μὴ δύνασθαι
αὐτὸν τοῦτο ποιεῖν ποτὲν γάρ εἶναι τὴν ἐρήμον καὶ ἐμτε-
ραμένην καὶ ποτῶν εἶναι δαίμονας τοὺς πλανῶντας τοὺς
μοναχοὺς κατὰ πᾶσαν τὴν ἐρήμον καὶ ἀναίρουντας, ὡς
ποτῶν καὶ ἄλλους ποτῶν βουληθέντας ἐλθεῖν ἀκνήσθαι.
Ὁ δὲ Μακάριος μὴ ἀνασχόμενος ἔτι μένειν ἐκεῖ, ἀλλ' εἰπὼν

¹ Περὶ τοῦ ἀββᾶ Μακαρίου θεολογοῦ τοῦ ἀββᾶ Ἰωννῆ (ἢ κατὰ Αἰγύπτου τῶν μονα-
χῶν ἱστορία" ἀγνώστου συγγραφέως, ἐκδ. Ἀγγλοῦν-Ἰορδανίτου μετὰ τοῦ Λαοσαϊνῶν, σ. 259-
261) ἢ Λαοσαϊνῶν τοῦ Παλλαδίου, ὅπου ἀποδίδει τὸ αὐτὸ περιεχόμενον πεπλασμένον κῆ ὡς Ἰω-
ζανδρῆ Μακαρίων (σ. 51-54)

ὅτι δεῖ με αὐτοὺς ἀγαγεῖν ἐνθάδε, ἵνα τῆς κρυφῆς ἀπολαύ-
 σωσι, ᾧ ῥημῶσεν ἐπὶ τὴν οἰκουμένην ἐπιφερόμενός τινα τῶν καρ-
 πῶν εἰς ἐπίδειξιν· καὶ θαῖον δὲ πλῆθος σιτιῆας, ἐβάστασε
 σημεῖα κειθῆς ἐξ αὐτῶν κατὰ τὴν ἔργμον, ἵνα μὴ σφατῆ που
 ἐπαυρόμενος. Ἀπονυστάξας δὲ που κατὰ τὴν ἔργμον καὶ
 ἔξυπνος γινόμενος εὗρε πάντα τὰ βατῖα πρὸς κειθῆς αὐτοῦ
 συμμημένα ὑπὸ δαιμόνων. Πρὸς οὓς φησὶν ἀναστὰς· εἰ θέλημα
 θεοῦ ἔστιν, οὐ δυνασθε ἡμᾶς κειθῆσαι τοῦ εἰσελθεῖν εἰς τὸν
 παράδεισον· παραγινόμενος δὲ εἰς τὴν οἰκουμένην, ἐπεδείκνυσε
 τοὺς καρπούς τοῖς μοναχοῖς προτρεπόμενος αὐτοὺς ἀπελθεῖν
 εἰς τὸν παράδεισον. Συναχθῆντες δὲ πατέρες πολλοὶ πρὸς αὐτόν,
 εἶπον· μὴ ἐπ' ὀλέθρῳ τῶν ψυχῶν ἡμῶν ὁ παράδεισος ἐμεινός
 γίνονται; εἰ γὰρ νῦν ἀπολαύσομεν, ἀπειλήφαμεν τὰ ἀγαθὰ
 ἡμῶν ἐπὶ τῆς γῆς· τίνα δὲ μισθὸν ἔχομεν ὑστερον πρὸς τὸν
 θεὸν ἀφικόμενοι, ἢ ὑπὲρ ποίας ἀρετῆς ἐμνησθόμεθα; καὶ ἔπι-
 σαν αὐτόν τοῦ μηκέτι ἀπελθεῖν. ἤλπισε δὲ σταφυλαῖς
 πεμφθείσας αὐτῷ καρπῶν, ἐπιθυμῆσαντι μεταβαθεῖν
 ἐνδεικνύμενος τὴν ἐγκράτειαν, ἀπέστειλεν αὐτὰς πρὸς
 ἀδελφόν τινα κείνοντα καὶ αὐτόν σταφυλαῖς ἐπιθυ-
 μούντα. Ὁς δεξάμενος καὶ λίαν περιχαρῆς γινόμε-
 νος, κρύπτειν ἑαυτοῦ τὴν ἐγκράτειαν βουλόμενος, πρὸς
 ἄλλον αὐτοῦ ἀδελφόν ἐξαπέστειλεν, ὡς αὐτὸς ἀνορετικῶς ἔχει
 πρὸς τὸ βρῶμα, δεξάμενος δὲ κείνους τὸ αὐτὸ πάλιν ἐπαίσει,
 λίαν καὶ αὐτὸς ποθῶν μεταβαθεῖν. Ὡς δὲ λοιπὸν εἰς πολλοὺς ἀδελ-
 φούς ἦλθον αἱ σταφυλαί, μηδενὸς βουληθέντος αὐτῶν μεταβαθεῖν, ὁ
 τελευταῖος αὐτὰς πάλιν λαθῶν, πρὸς μακάριον ἀπέστειλε, ὡς
 μέγα δῶρον αὐτῷ κεραιόμενος. Ἐπιγνοὺς δὲ αὐτὰς ὁ μακάριος
 καὶ πολυπραγμονήσας, ἐθαύμασεν εὐχαριστῶν τῷ κυρίῳ ἐπὶ τῇ
 ποικιλίᾳ αὐτῶν ἐγκράτειᾳ καὶ οὐδὲ αὐτὸς αὐτῶν τέλος μετελήθη.

1A. *

Φιλοστοργίος περί τῶν ιστοριῶν τοῦ παραδείσου

καὶ τῶν ἐν τῇ αἰρετικῇ αὐτῷ ἰστορικῶν καὶ οὐρανίων δένδρων καὶ ζώων.

Ἡνούτος Κατωσαδίου ^{λαϊκῶς} καὶ ἐστὶ ἐν κτηνῶν. ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἦν ἔγραψε κατὰ τὰ
στοιχεῖα τοῦ ὀνόματός του τὰ διάφορα ἐπιγράψας κεφάλαια, καταφέρει
διερμῶς κατὰ Ἀδανασίαν καὶ Κυργίον καὶ Ὀσαδὸς τοῦ Ἀρείου καὶ τοῦ συμπο-
λίτου του Εὐνόμιου. Οὗτος εἶπετο τῷ Ἀετίῳ διαδόχῳ τοῦ Οὐρείου καὶ εὐση-
μῆ τῶν ἀνομοίων (ανόμοιος τῶ πατρὶ ὁ υἱός). Ὁ φώμιος εἰσήνεκε τὸ βίβλα
ἀποσπασματὶ τῆς ἱστορίας του, ἦν ἔγραψεν ὡς συνέχεται τῆς τοῦ εὐσεβίου
μέχρι τοῦ 425 καὶ γράφει, ὅτι "ἐξαίρει τοὺς ἀρειανίζοντες ἄσπαστα, λαοφρι-
αίς πλέονει τοῖς ὀρθοδόξοις, ὡς εἶναι τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ μὴ ἱστορίαν μακρόν,
ἀλλ' ἐπιμύριον μὲν τῶν αἰρετικῶν, γόρον δὲ γνησίον καὶ μαθητορίαν τῶν ὀρθοδόξων".
Τὰ ἀποσπασματα ἐξέδοτο ὁ J. Bidez: "Philostorgius Kirchengeschichte mit
dem Leben des Lucian von Antiochien und den Fragmenten eines ariani-
schen Hagiographen". Leipzig, 1913.

Τὸ περί τῶν ἱστοριῶν τοῦ παραδείσου μέρος ὑπάρχει ἀνολογίᾳ καὶ παρὰ τῶν ἱ-
στορικῶν Καλλιόλων (βιβ. IX, κεφ. 10, Migne, Patr. Graec. 146, σ. 297-308

Ἐν τῶν ἱερουργησασαυῶν ἱστοριῶν φιλοστοργίου ἐπιτομῇ ἀπὸ φωνῆς φωτῆ
πατριάρχου. Ἐν τῆ τρίτῃ ἱστορίας θ. 1
στ. 487: Ὅτι ἐπὶ τῷ στόματι τῆς Περσικῆς θαλάσσης, ἣν ὁ ταύτης ἀνεσκαπὸς εἰσέχων

ἀπὸ τελευτῆ, μερῶν τε οὖσαν, καὶ ἔθνη κώκλω πολλά, περιβαλλομένη, ἄλλοι τε ποταμοὶ
ποταμοί, καὶ ὁ Τίγρις τοῖς ρείθροις ἐμβαλλεῖ, ὅς πρὸς ἀσπλιώτην καὶ κάσπ-
θεν τῆς ἄρμενίας θαλάσσης, εἰ κορδαίσις μὲν τὰς ἐμφανεῖ ἀνασῶσαι λαμβά-
νει παρὰ τῆ Συρίαν ἐλκόμενος. Ἐπὶ δὲ ἄν γένοιτο, κασσά τῆν Σουσιδάτην, ἐνταῦθα
τῷ εὐφράτῳ ῥείθρον αὐτῷ μνηύοντος, μέγας ἦδη τοῖς χώμασι χωρήσας πρὸ-
εισι παφλάζων. ὅθεν αὐτῶν φασὶ καὶ τοῦ θηρίου τοῦ τίγρητος λαβεῖν τὸ ἔπωνυ-
μον. Πρὶν ἢ δι' ἐπὶ θαλάσσαν καταβαίνει, σχίζεται εἰς δύο μεγάλους ποταμούς. ἕπειτα
δυσὶ τοῖς εὐχάτοις στόμασιν ἀλλήλων διερχόμενοι, εἰς τῆν Περσικὴν θαλάσσαν ποι-
εῖται τὰς ἀμβολάσῃν εὐμέσῳ πλείστην περιτεριτόμενος, καὶ ἧσον αὐτῆ ποιῶν,
ποταμῶν τε ὄμα καὶ θαλασσίαν, ἣν ἔθνος ἐνοικεῖ τῶν Μασσητῶν ἐπικουλού-
μενον.

Ὁ δὲ εὐφράτης ποταμὸς ἐξ ἄρμενίας κασσά τὸ προφανές εἶνα εἶται, εὐθα τὸ
ὄρος εἶσι τὰ ἀράρατῃ, ἔτι καὶ πρὸς ἄρμενίαν οὖσα καλούμενοι, ἐφ' οὗ καὶ τῆν κίβωτον
ἰδρυθῆναι φασὶ ἢ τῶσφῃ ἢς ἀχρι καὶ τῶν εἶναι φασὶν ἀγμυρὰ λειψάνα τῶν τε ἔθ-
λων καὶ τῶν ἡλῶν ἐκείσε σωζόμενα. Ἐπεὶ οὖν καὶ ὁ εὐφράτης ἐλίγιστα πρῶτα ῥεύ-
σας προβεῖται ἀείγινεται μείζων πλείστους ἐμβαλλονας αὐτῷ ποταμούς εἰς τῆν ἑαυτοῦ
προσηγορίαν ἀνεφελευμένος. Τῆν ἄρμενίαν δὲ, τῆν τε μεγάλην καὶ τῆν μικράν δι-
ελλῶν, ἕπειτα πρόεισι, τῆν μὲν πρῶτον τῆν Συρίαν καὶ τῆν ἰδίῃς εὐφράτῳ ποταμῶν καλου-
μένην. ἕπειτα μὲν τοὶ καὶ τῆν ἀλλήν διαμειφάμενος, καὶ ἔλθια διασπῶν, ἄν δὲ ἰσὶ ποι-
κίλ κῆσῳ κλασθεῖς, ὅπτηκα τῆ ἄραβία πελάεσσι, ἐνταῦθα δὲ κικιλοτερῶς καὶ ἀντι-
κρὺ τῆς ἐρυθρῆς θαλάσσης παρενεχθεῖς, καὶ χώραν σὺν ὀλίγην ἐρηλοτῶσάμενος, ἕπει-
τα πρὸς κικιλίαν ἀνεμῶν ἐπισφῆρει τὸ ρεῖθρον, ὅπερ οὖν βορέαν τε καὶ ἀσπλιώτου μέσος
ἔσσηκε. Καὶ πρὸς Τίγρητα ποταμὸν ὀρμήσας, σὺν οἷός τε ἔσση αὐτῷ ὅλας οὐρμύξας, καὶ κί-
κίλ κῆσῳ ἐν τῷ διαμείσῳ παρακαλούμενος, τῆ ὑπολειπαμένη μερῶν τε οὖσῃ καὶ κικίλ
492 κῆσῳ εἶσαι δινασάσῃ, τῷ Τίγρητι κατὰ Σούσας μάλιστα συμπίπτει. Καὶ δὴ τῆς ἑαυ-
τοῦ προσηγορίας, ἀποπαύσάμενος, σὺν ἐλαίνῳ πρὸς τὴν Περσικὴν κατὰ βορέαν κολίπον.
καὶ τὴν μισαδὴ τῶν δύο ποταμῶν τούτων, τοῦ τε Τίγρητος καὶ τοῦ εὐφράτου, Μασσητῶν
ἐρηλοτῶσάμενος.

Ἐν τῷ ἐπισημογραφικῷ ἐπισημογραφίῳ ἀπὸ φατῆς φωτῆος
παλαρχοῦ. Ἐν τῷ τρίτῳ ἰσορίας θ. 1
στ. 481 « Ὅτι ἐπὶ τῷ σῶματι τῆς Περσικῆς θαλάσσης, ἣν ὁ αὐτὸς ἀνεσῆκε εἰσεῖναι

ἀπὸ τελευτῆς, μερῶν τε οὖσαν, καὶ ἔθνη κῶκλω πολλά περιβαλλομένη, ἄλλοι τε ῥέ-
ηστοι ποταμοί, καὶ ὁ Τίγρις τοῖς ῥέθοις ἐμβαλλεῖ, ὅς πρὸς ἀσσηλιώτην καὶ ἰσάω-
θεν τῆς Ἀρμενίας θαλάσσης, εἰ κορδιαίοις μὲν καὶ ἐμφανεῖ ἀναδόμενοι λαμβί-
ναι παρά τῇ Συρίῳ ἐλκόμενοι. Ἐπὶ δ' αὖ γένοιτο κασαὶ τῇ Σουσιδάσῃ, ἐν αὐτῇ
τῷ Εὐφράτῳ ῥέθρῳ αὐτῷ μὴ ῥέοντος, μέγας ἤδη τοῖς χώμασι χερῶν πρὸ-
εισι παφλάζων. ὅθεν αὐτὸν φασὶ καὶ τῷ θηρίου τῷ ἕρπτος λαβεῖν τὸ ἔπωνυ-
μον. Πρὶν ἢ δι' ἐπὶ θάλασσαν καταβαίνει, σιζεται εἰς δύο μερῶν ποταμούς: ἕνα τε
δυσὶ τοῖς ἐσχάτοις σῶμασιν ἀλλήλων διερχομένοις, εἰς τὴν Περσικὴν θάλασσαν ποι-
εῖται καὶ ἐκβολὰς, ἣν εὐμέσῳ πλείστῳ περιτεμνόμενος, καὶ ἦσον αὐτῇ ποτῶν
ποταμῶν τε ἄρμα καὶ θαλασσίαν, ἣν ἔθνος ἐνοικεῖ τῷ Μεσποταμίῳ ἐπικολο-
μένοι.

Ὁ δὲ Εὐφράτης ποταμὸς ἐξ Ἀρμενίῳ κασαὶ τὸ προφφῆς αἰατῆρι, ἔνθα τὸ
ὄρος ἐστὶ τὸ Ἄραράτ, ἐπὶ καὶ πρὸς Ἀρμενίῳ οὐα καλούμενον, ἐφ' οὗ καὶ τὴν κίβητον
ἰδρυθῆναι φασὶ ἢ τῶ αἰφῆ ἢς ἄχρι καὶ τῶ εἰναί φασὶν. ἀμφὸς λείψανα αὐτῶν ἐξ-
λων καὶ τῶ ἡλῶ ἐκεῖσε σῶζομενα. Ἐν αὐτῇ καὶ ὁ Εὐφράτης ὀλίγος τὰ πρῶτα ῥεῖς
προβαίνει ἀεὶ γίνεσθαι μείζων πλείστους ἐμβαλλοντας αὐτῷ ποταμούς εἰς τὴν ἑαυτοῦ
προσηγορίαν ἀνεφελεόμενος. Τῷ Ἀρμενίῳ δὲ, τῇ τε μεγάλῃ καὶ τῇ μικρᾷ διε-
ελθῶν, ἔπειτα πρὸς τὴν μὲν πρῶτον τῇ Συρίῳ καὶ τῇ ἰδίῳς Εὐφράτῳ ποταμῶν καλου-
μένην. ἔπειτα μὲν καὶ τὴν ἄλλην διαμεμφόμενος, καὶ ἔλθῃ διασπῶν, ἂν δέισι ποι-
κίλωσιν κλασθεῖς, ὅππῃ καὶ τῇ Ἀραβίᾳ πελάσῃ, ἐν αὐτῇ δὲ κυλιότερως κασα ἀνα-
κύ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης παρενεχθεῖς, καὶ χώραν οὐκ ὀλίγην ἐρωλοπώσασθαι, ἔπει-
τα πρὸς Κελκίαν ἀνεμοὶ ἐπιστρέφει τὸ ῥέθρον, ὅπερ οὖν βορέου τε καὶ ἀσσηλιώτου μέσος
ἔσθαι. Καὶ πρὸς Τίγριτα ποταμὸν ὀρμήσας, οὐκ οἶός τε ἔσθαι αὐτῷ ὅπως συμμίξαι, ἀλλὰ
καί τῳ εὐ τῷ διάμῳ παραναλούμενος, τῇ ὑπολειπομένη μερίσῃ τε οὖσῃ καὶ κατῶν
492 ἀνασχεθῆναι δινοσάσῃ, τῷ Τίγριτι κατὰ Σοδῶν μάλιστα συμπίπτει. Καὶ δὴ τῆς ἑαυ-
τοῦ προσηγορίας ἀποπαυσάμενος, οὐκ ἐκείνῳ πρὸς τὸν Περσικὸν κατασφραγίσαι κολπῶν.
καὶ τὴν μετὰ τῶν δύο ποταμῶν τούτων, τῶν τε Τίγριτος καὶ τῷ Εὐφράτῳ, Μεσποταμίᾳ
τῶν καὶ προσηγορευόμενον.

σελ. 492. "Οτι ὁ Τριγυρὺς καὶ ὁ Εὐφρατινὸς καταμιντο εμφανεῖς, ὅθεν καταδύονται,
εἶδονται. Ἡ δὲ ἱερά ἡμῶν Γραφή, ἐκ τοῦ Παραδείσου τούτους λέγουσα ὀρμιάζει. τὸ
ἀληθέστατον ἴσασθαι. Καὶ γὰρ ἐξ αὐτῶν τὰς πρώτας ἀρχὰς τῶν ρεῖθρων φέρονται εἰς,
ὄχι μὲν κενὸς προϊῶσιν, ἴσως ὑπὲρ γῆς ῥέοντες. ἔπειτα δὲ τῆς μεγάλης ἐρήμου
καὶ ἀμνηστέου αὐτῶν ἐκδοξαμένης, πρὸς τὸ βάθος ἐνταῦθα κατασπινόμε-
νοι, οὐ πρότερον ἴσασθαι τῆς ἐπὶ τὰ κάτω φορᾶς, πρὶν ἐπ' αὐτὸ δὴ τὸ στεφανῶν καὶ
πετραῶδες τῆς αὐτόθι κατασπινώσῃ γῆς. Στάσι δ' αὐτοῖς τῆς ἐπὶ τὰ κάτω προχω-
ρήσεως τῆς αὐτόθι κρηπίδος παρασχομένης, ἐνταῦθα ἤδη τῶν ρευμάτων αὐτοῖς
συναγερομένω ὑπὸ πλήθους καὶ ἰσχύος τοῦ ἀεὶ ἐπιφερομένου τε πρὸς
χωρῶσιν ἐπ' εὐθὺ βιαζόμενοι. ἀλλ' οὗτοι μὲν οἵ ποταμοὶ καταρῦχι οἱ πορευό-
μενοι, μοῖραν αὐτῶν σὺν ὀλίγῃ τῆς ἐν μέσῃ γῆς ὑπεξαίρουμένης, ἐλάττους
σπαναῶσιν ἤδη καὶ ἀσθενέστεροι ἐπὶ τοὺς τόπους τῶν ἀναδύσεων. Καὶ τὸ γε
μυχίους αὐτοῖς πλείω ἐπιέναι γῆν, σὺν εἰκὸς ἀποσῆν. Πολλὰ γὰρ ἔστι καὶ
ἄλλα ρεύματα πανταχοῦ καὶ τῶν σφόδρα μεγίστων τε καὶ ἰσχυροτάτων,
ὑπὸ γῆν ἀφικνούμενα. Ἀπὸ δὲ ἡχῆς τε γὰρ ἀπ' αὐτῶν αἰσθάνεται μέγας,
σὺν ταραχῇ καὶ ῥοίζῳ πολλῷ φερομένω. ἄλλα καὶ τινες ὑπὲρ αὐτῶν φρέατα
ὄρυσσόμενοι. καὶ τῆς ἀπὸ κρηπίδος αὐτοῖς πλακῶς κατὰ τὸ ἐπὶ ὀλίγον τρω-
σαντες, ὑφ' ἧν τὸ ρεῖθρον ἤδη καχλάζον τὴν ἐπὶ τὸ αἶψα φορᾶν βιαζόμενοι, μόλις
γ' ἀνελήφθησαν ὑπὸ τῶν ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς φρεωρυχίας ἐσώτων ἀναρπασθέν-
τες. Καὶ τὸ ρεῖθρον ἐφορμαρτέωσιν εἰς ὅχετόν πρὸς ἰσχυρῶσιν ὑπ' οὐδεμίαν ἀνα-
βρίαν ἔτι παραλύπουμενον. διὰ τὸ τῆς κορηγίας ἀέντατον. Ἡ γὰρ Θεοῦ ἀπόρ-
ρητος σοφία, οἷον εἰς φλέβας κορηγίας τῶν ἀναγκασίων καὶ τῶν ρεῖθρων διακλα-
μαί, καὶ μὲν ἀφανεῖς, καὶ δὲ προδήλους εἰργάσατο. Ταύτην ἄρα καὶ ὁ προφή-
της ἐμελίωσεν Δαυὶδ. "ὡς ἐπὶ θαλασσῶν ἐθεμελίωσεν αὐτήν, καὶ ἐπὶ ποταμῶν
ἠαῖμασεν αὐτήν. ὡς καὶ μὲν θαλάσσης τοῖς μεγίστοις αὐτοῖς κοιλώμασιν οἷον
ἀποθησαυρίσας. καὶ τὴν βάσιν αὐτοῖς κρατυνάμενος πρὸς τὸ ἀνέχεσθαι
εὐσπύτου ὄχλου καὶ πλήθους τῶν ἐν αὐτῇ φερομένων. τοῖς δὲ ποταμοῖς τὴν διέ-

Ξοδον ἀπόλυτον ταῦς εὐρηχάνοις αὐτῆς διαθέσει δούς ἀεί ταῦς· τῶν χωρίων ὕπα-
 ρηγαῖ τε καί κατανώτιστον ἀπό τῶν ὑψηλοτέρων ἐπὶ τὰ χαμαλώτερα τοπον ἐπι-
 ῥοπή τοῦ θριβοντος ὕδατος παρασχών.

« Ὅτι κείσθαι τὸν Παραδείσον οὕτως εἰκασίαις χρώμενος λέγει, ἵνα τὰς ἰση-
 μερίας τῆς ἡούς, πρῶτον μὲν ἐξ ὧν τὰ πρὸς μεσημβρίαν δηλὸς ἔστι πάντα οἰκούμενα
 σχεδὸν μέχρι τῆς ἔξω θαλάσσης, ἣν θάλατταν ὁ ἥλιος ἡδὴ συμφλέγει καθέτως
 ἐπὶ αὐτῇ τὰς ἀκτῖνας ἐρείδων· καὶ ἡ διάμεσση λεγομένη ζώνη τοῦτο ἔστιν. Ἐπι-
 δὲ καὶ διότι ὁ νῦν ἄφρασις καλούμενος ποταμός, ὃν ἡ Γραμὴ φεισὼν ὀνομά-
 ζει, καὶ αὐτὸς τοῦ παραδείσου ἀνὰ ἀβλύζων. Ἐκ τῶν ἀρκιτῶν μᾶλλον τῆς
 ἀνατολῆς μερῶν ἐπὶ τῇ μεσημβρίᾳ φαίνεται ρεῖν, καὶ εἰς τὸν αὐτὸν
 ὠκεανὸν τὸ ρεῖθρον εἰσερευγόμενος ἀντικρὺ τῆς ἡούς Ταπροβάτης. Οὗ
 παρά τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ εὐρίσκεται τὸ λεγόμενον Καρυόφυλλον, εἴτε
 κορπίς, εἴτε δὲ καὶ ἄνθος τυγχάνει. Καὶ πεπιστεύκασιν οἱ ἐκεῖνη· τῶν
 ἐκ τοῦ παραδείσου τοῦτο δένδρον εἶναι. Καὶ γὰρ καὶ ἡ ὑπὲρ αὐτοῦς γῆ· ἔ-
 ρημος τὴν ἔστι δεινῶς ἀπασα καὶ ἀκαρποτάτη. Ἐκ δὲ τοῦ φέρειν τὸν
 ποταμὸν τὸ ἄνθος ἐπίδηλον ἂν εἴη ὡς οὕτως ὁ ποταμὸς ὑπὸ τῆς ἀπασ ρεῖ.
 μηδὲ καμῶθι καταδύομενος· οὗ γὰρ αὖν τὸ ἐκείθεν φερόμενον ἡδύναστο φέ-
 ρειν. ἔχει δὲ τι καὶ ἄλλο σῆμα τῆς παρά τὸν παραδείσον γηροῦς ἐπι-
 μιζίας· φασὶ γὰρ ὡς εἴαν τις τύχοι πυρετῶ λαύρῳ φλεγόμενος εἰς τὸν ποτα-
 μὸν βαπτισάμενος, παρανομιὰ τοῦ νοσήματος ἀντιλλάττεται. ὁ δὲ Τι-
 χρης καὶ εὐφράτης, διότι καταδύουσι καὶ πάλιν ἀνίσχουσιν, αὐδὲν ἐκείθεν δύ-
 ναται νομίζεν ὡς ὁ ἄφρασις, ὁ ὕδὲ γε δεινός· καὶ γὰρ καὶ τοῦτον ἐκείθεν
 ρεῖν ἡ Μωσαῖος ἐπίπνοια λέγει, ἰπὼν αὐτὸν ὀνομάζουσα· ὃν οἱ παρ' Ἑλλήσιν αἰγύ-
 πτιον ἐκάλεον. Οὕτως, ὡς ἔστι σινβαλεῖν, ἐξ ὀρμῶν τοῦ παραδείσου, πρὶν ἐπὶ
 τὸ οἰκούμενον φθάσει καταδύομενος, ἔπειτα τὴν Ἰνδικὴν ὑπελθὼν ἔτι, καὶ
 κυκλῶ γε αὐτὴν περιελιχθεὶς, ὡς εἰκάσαι φεῖ γὰρ ἀνθρώπων ἀκαρπώσειε τῶν
 τῶν καὶ ὑπὸ πᾶσιν τῶν εὐμέσῳ γῆν ἐνεφείς μέχρι τῆς ἐρυθραῖς θαλάσσης· καὶ
 καὶ αὐτὴν ὑποδραμῶν ἐπὶ θέτερον αὐτῆς ἐκδοῖσθαι μέρος, (στ. 495) ὑπὸ τῆς

σελίτη καλούμενοι ὄρος. ἐν αὐτῷ δύο πηγὰς λέγεται ποιεῖν μεγάλας, ἀλλήλων ἀντι-
 ἄλλοι διεστηκίαι, κατὰ τὴν βιαίως ἀναρυθδυνμένας. καὶ διὰ τῆς αἰθιοπίας ἐ-
 νεχθεῖς ἐπὶ τὴν αἰθιοπικὴν χωρὴν, διὰ πετρῶν ὑψηλοτάτων καταραττόμενος.

“Ὅτε φησὶν ἅπαν τὸ πρὸς ἀνίσχουσαι ἡλίον καὶ περὶ τὴν μεσημβρίαν κλίμα,
 καὶ αἰπέρα τοῦ μετῆρος θαυπόμενοι, ὅμως τὰ κράτιστα καὶ μέγιστα φέρει τῶν
 ὅσα μὴ καὶ βάλαττα δυνατὴ εἶναι φέρει. Τὰ τε γὰρ κτήνη τὰ ὑπερμεγέθη τὰ
 ἐν εἶναι τῆ θαλάττης· καὶ ἡδὴ ἄφθνη πολλάκις ἐπιπολάσσοντα τοῦ τὸν ὠκε-
 αῖον ἐκείνοις ναυτιλλομένοις. “Ἡ τε γῆ τοὺς ἐλέφαντας ἔχει τοὺς μεγίστους καὶ
 ὑπερφυεστάτους. καὶ δὴ καὶ τοὺς ταυρὲλεφαντας λεγομένους· ὧν τὸ μὲν γένος τὰ
 μὲν ἄλλα πάντα βοῦς ἐστὶ μέγιστος, τὴν δὲ βύρσαν καὶ τὸ χρῶμα ἐλέφαντος καὶ
 σχεδὸν εἶπεν καὶ τὸ μέγεθος. καὶ γὰρ εἰς Ῥωμαίους κομισθέν τὸ ζῶον ἔθεασάν τι
 καὶ τὸ θέαμα γράφω. ἀλλὰ καὶ δράκοντες ἐν τούτοις εἰσι, παῖχος μὲν ὀδόντων
 ἀνιέλουστος, τὸ δὲ μήκος εἰς δεκάσπεντε παρατεινόμενον ὀργυρίας· καὶ γὰρ
 καὶ τούτων τὰς ὀφθαλμοὺς εἰς Ῥωμαίους ἀποκομισθείσας εἶδον. Ὅτε μονόκερος
 τὸ ζῶον παρ’ αὐτοῖς ἐστὶ, τὴν μὲν κεφαλὴν δράκοντος φέρων, κέρα δὲ σκυλίων
 αὐτῷ πέφυκεν, οὗτι σφόδρα μέγα· ὁ δὲ ἀνθρεῶν αὐτῷ πῶγμος ὑποπίμπλασαι
 ἅπασ. Μαυρὸς δὲ ὁ τράχηλος εἰς ὕψος ἀνατεινόμενος, ὀλίγῳ δράκοντος ἐγ-
 γύστατα παρασιλήσιος. τὸ δὲ ἄλλο σῶμα ἐλαφρῶ προσέοικε μάλλον, τοὺς
 δὲ πόδας λέοντας ἔχει· καὶ ἐστὶ με αὐτοῦ τὸ εἰκνύπωμα ὄρα ἐν ἐν Κανσαντι-
 νου πόλει. καὶ εἴη καὶ ἡ καμνηλα πύρραλις τῆς ἐκείνης γέννημα χώρας, ἢ τὰ
 μὲν ἄλλα ἐλαφρὸς ἐστὶ μέγιστος, καμνηλῶ δὲ ὕψος ἐπέδωκε τὸ σῶμα μιμνῆ-
 σθαι· τὸ μὲντοι αὐχένα μήκιστον, καὶ ὑπὲρ τὴν ἀνταλορίαν τοῦ λοιποῦ
 σώματος φέρει εἰς ὕψος ἀνορθούμενον· ἀλλὰ καὶ τὴν ὀφθαλμὸν ἅπασαν ἀπὸ
 κεφαλῆς ἀκραι εἰς ἑκάστην ποδῶν παραδίδει μάλιστα τὴν ποιικιλίαν προ-
 σφερεσάτην ἔχει· καὶ τοὺς ἐμπροσθεν πόδας ὑψηλοτάτους τῶν ὀπίσσω.
 Παρ’ αὐτοῖς δὲ ἐστὶ καὶ ὁ λεγόμενος αἰγοπίθηκος, πίθηκός τις ὧν· μωρία
 γὰρ ἐστὶ γέννη πίθηκων. αἰγοπίθηκοι γὰρ εἰσὶν ἐν αὐτοῖς, καὶ λεοντοπίθη-
 κοί, καὶ κυντοκέφαλοι· καὶ ἄλλαι πελλῶν ζῴων· Ἰσθαί, τῆς πίθηκειας

1 τὸ κίμων, εἰδέαι.

μορφῆς ἐπιμνημένῃς. Καί δ᾽ ἄλλον ταῦτά ἐσσι πολλῶν εἰς ἡμᾶς κομιζομένων. ὅς
 δὴ καὶ ὁ πᾶν ἐπικληθεὶς ὑπάρχει, ὅς τὴν κεφαλὴν αἰγοπρόσωπος ἐσσι καὶ
 αἰγόνερος, καὶ εὐλαρόνων τὰ κατώ αἰγοσελής, τὴν δὲ κοιλίαν καὶ τὸ στέφνον
 καὶ τὰς χεῖρας (σε. 497) καθαρὸς πιθήκιος. ὃν καὶ ὁ τῶν Ἰνδῶν βασιλεὺς Κων-
 σταντεῖα ἀπεσταλκεῖ. Τοῦτο δὲ τὸ ζῷον ἔτι μὲν φερόμενον ἄχρι τινός, ἐν τῇ
 πλείματι διὰ τὸ θηριῶδες εἶρημένον. Ἐπεὶ δὲ ἀπέθανε, ταριχεύσαντες αὐτὸ οἱ
 κομιζόντες, θεάματος παρομοιῶν ἀσυνήθους εἰκόνα. μέχρι τῆς Κωνσταν-
 τίνου διεσώσαντο πόλεως. Καί μοι δοκῶσι τὸ ζῷον τοῦτο ἔλλεπε παλαιῖδων
 καὶ εὐπλαγέστες τῷ ξένῳ τῆς θεᾶς, θεὸν σφίσι νομίσαι, εἰθισμένοι αὐτοῖς καὶ
 παραδόξα θεοποιεῖν, ὥσπερ καὶ τὸν σάτυρον. ἔσσι δὲ καὶ τοῦτο πιθήκιος. ἐρυ-
 θρὸς τὸ πρόσωπον καὶ γοργὸς τὴν κίτσην καὶ οὖραν ἔχων. Καὶ μὲν καὶ ἡ σφίγξ
 γένεσ ἐστὶ πιθήκιον. αὐτὸ γὰρ θεασσάμενος γραῖω. ἥς τὸ μὲν ἄλλο σῶμα λαιστὶ
 ἐσσι ὡς τοῖς λοιποῖς πιθήκιοις. τὸ δὲ στέφνον ἄχρι γε αὐτοῦ τοῦ τραχήλου ἐπίλω-
 ται. μαζοὺς δὲ γυναικὸς ἔχει, ἐρυθροῦ τινος βραχέος κεχροειδῶς ἐπιουασῆ
 ματος ἅπαν ἐν κύκλῳ τὸ γεγραμμένον τοῦ σώματος περιθέοντος, καὶ εὐ-
 πηλὴν τινα εὐπρέπειαν ἀνθρωποφανεῖ, ὅτι τῷ εὐμέσῳ χρώματι. συναρμο-
 ζομένου. τότε πρόσωπον ἐνεσφραγίζεται μάλλον, καὶ εἰς γυναικείαν ἔλκει
 μορφῆν. ἢ τε φησὶ ἐπιεικῶς ἀνθρωπεῖα. πλήν ὅσον σὺν εἰς ἀρθρα διασπαι-
 νη, ἀλλὰ τινεταχέως καὶ οἶον μετακινῶς ὀργῆς τε καὶ ἀχθῆδος ἀσπαι-
 νη ἀποθερημένη προσεοικητῆ. βαρυτέρα τε μάλλον ἐσιν ὀξυνομένη. ἄγριόν
 τε ἐσσι δεινῶς τὸ θηρίον καὶ πανουργότατον, καὶ οὐδὲ φραδίως τιθασσευμέ-
 νον. ταῦτα εἰς θῆβας μοι δοκῶ τὰς Βοιωτίας παλαιὰ κομισθείσης καὶ τῶν
 ἰσθμῶν ἐπὶ θεᾶ συνεῖρητων ἐφαλλομένης, καὶ τοῖς προσώποις λυμνα-
 μένης, δεινὸν πιησάμενος ὁ οἰδίπους τὰς τῶν ὀμοφύλων λῶβας, καταφρονεῖ-
 σαι τὸ ζῷον, καὶ δῖον μαλαμπρὸν ἐκείθεν λαβεῖν. Καὶ αὐτὸν ὁ μῦθος εἰς αἰ-
 δρῆαν κοσμήν. ὑπόπερον μὲν τὸ θηρίον ἀναπλάττει. διὰ τὸ ὄξως ἐπιπηδᾶ
 στέφνον δὲ γυναικὸς ἐφαρμόττει. καὶ τὸ σῶμα λέοντος. γυναικὸς μὲν, διὰ
 τὸ πρόχειρον τῆς γυναικείας, καὶ πρὸς τὸ γυναικείον εἶδος ὀμοιωσεως.

λέοντος δέ, διά τὸ θηριῶδες, καὶ ὅτι κοσμά τὸ πλεῖστον τοῖς τέσσαρσι τυχάνει
 ποσὴν ἐρειδόμενον. Λόγου δὲ τὸ θηρίον μετεδῶκε τὸ πλοσσμα, διά τὸ τῆς
 φωνῆς ἀνθρωποειδές· αἰήματα δὲ οὖς δὲ, διά τὸ ἄσημα φθέγγεσθαι. Καὶ θαυ-
 μαστὸν οὐδέν· πολλά γάρ καὶ ἄλλα σῆμτες τοῖς ἔλλησι πρὸς τὸ μωτῶδες δια-
 πλάττειν. Καὶ αὐτὴ δὲ χώρα καὶ θηούς ὄφρ' ἴους μεγίστους τε εὐμεγέθει
 φέρει, καὶ κνήδρα καὶ κοσμά τὸ ξένισον πεποικιλμένους, λευκοῦ σφίσι
 καὶ μέλανος χρώματος οὐ κατὰ μικρὸν σφηποικιλλομένου, ἀλλὰ
 ζῶνται ἐνέες εἰσὶν ἀπὸ τῆς ράχους ἐπὶ τὰς πλευράς καὶ τὴν κοιλίαν
 καθήκουσαι· καὶ ἐνταῦθα ἐποχιζόμεναι, καὶ κοσμάτινα περιφερέας
 ἀλλήλους ἐνελιτόμεναι, θαυμασιῶν τε καὶ ξένων ἀπεργάζονται πλο-
 κῆν καὶ ποικιλίαν. ἀλλὰ γε δὴ καὶ ὄφρ' ἴξ, τὸ πολυθρύλλητον πεπνόν, παρ' αὐ-
 τοῖς τυχάνει μόνον. Καὶ μὲν δὲ (στ. 500) καὶ τὴν σιταίνην ἐμείθεν
 ἴσμεν κομιζομένην, ὅ τῶν ὀρνέων ἐστὶ λαλίστουσι, καὶ τῆς ἀνθρω-
 πίνης φώτης μιμητικώτατον· καὶ τοὺς ποικίλους δὲ καὶ κοσμοειγῆς
 ἄρνας, οὓς γαράμντας ἐπικαλοῦσιν ἐνεες, ἀπὸ τοῦ ἔθνους, οὗ μάλιστα
 πλεῖστοι κομίζονται, τὴν ἐπωνυμίαν θέμενοι. Καὶ ἄλλα δὲ πλεῖστα
 διαφανῶς ὑπερφύεσθαι φέεται, ἢ τὸ πλῆθος ἢ διήρησις ὑποστέλλεται.
 ἀλλὰ καὶ ὀχρυσῆς ἐνταῦθα γινᾶται καθαρῶτατος, χρυστείδων οἴα-
 νει τριχῶν αὐτοφυῶν τῆς ἐκείνης γῆς ἀνασθόμενων, καὶ ἐπ' ἀλλήλοις κει-
 μένων καὶ ἐπίδηλον αὐτοῦ ἐνήνεσιν παρεχόμενων. Καὶ καρποὶ δὲ
 καλλιστοὶ τε καὶ μέγιστοι, ἢ γῆριμα καὶ τὰ κάρνα. ἀλλὰ μὲν
 καὶ τὸ ἐπὶ τοῖς ὄρησι καὶ κλίμασι πάν μὲχρι τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης
 οἷς τοῦ εἰνατοῦ ἐνταῦθα οἷσι τοὺς καρποὺς. Ἐξ οὗ καὶ τὴν χώραν ὄρε-
 θίαν εὐδαίμονα προσηγορευσαν· καὶ ὅλος ἢ πρὸς αἰόχοντα ἥλιον ἀπασα
 γῆ μακρῶ τῆς ἀλλῆς εὐπᾶσι διαφέρει. ὁ δὲ παραδῆσις ἀπόσεως τῆς ἐπὶ τὸ
 κράσιον τε καὶ καθυμνωσάν ὑπαρχῶν, καὶ τοὺς ἀέρας ἀκραίφνεσάτους
 καὶ καλλίστους ἔχων, καὶ τοῖς διαφανεσάσις ὕδασι καυμῶμενος, ὅπλον ὡς ἀ-
 παραβλήτων ὑπεροχῆ τῆς ὑφ' ἡλίῳ πίση εὐπᾶσι τὸ κράσιον φέρει· τῆς ἔξωθεν θα-
 λίσσης κατ' αἰόχοντα τὸν ἥλιον αὐτῷ παρακλυζομένης.

ἐν τοῖς ἰσοῦ παραλήξ
ὁ Ἡσαΐας, κωνάκις ἢν ὁμοί
σικκος κωδ. αἰ. 2^η μ. 9 φ. 1^η
ἐπιτομή σουδ. σ. 78, 38, 4^η φ.

βλ. Migne 158, σ. 793-8.

Παραδεισιακὴ

ἰο ὠριμῆ. χρ. μετὰ
φρασὲν ὁ Β.φ. μανῆς
δὲ ἐδόσαμεν ἐν 1802 κς
1953. (Βασ. φάβης;), ἐν σ. 188
σημ. 2. ἐχομεν τὴν ἀρχαίαν
ἐν Βελ. φρίκη

ἐν τῇ Παραδεισιακῇ "ὡς ὁ τοῦ εἴρου, κα-
ταρίου ἢ ἀπὸ ἡμετέρων πνεύματων εἶναι
αἱ ἀεθλοὶ τοῦ ἰσοῦ αἱ τριάντα ἔξ.
τῆ ἐν τῷ ἐκείνῳ πέντε τῶν 1802 μ. τῶν
ἡμετέρων ἐπιτομῶν κατὰ τὸν ἴσον τῶν
ἡμετέρων παραίτων. τῆ ἐκείνῳ εἰστέταται
τῆ ἐκείνῳ τῶν τριάντα, ἢ το κατὰ τῶν
τῶν φρασῶν "ἐπιτομῆς ἀποτομῆς"
ἡμετέρων. Migne 158, σ. 265 περ.

179) Παράδεισος (Ιων. Δαμ.) Ταμειον
Ὀρθοδοξ) 107.
Κατηχ. Νεωτ. Κεφαλαῖα 230 Βασ. Τομ. 306
ἀναστάσιος Σιναιτης.

190) Παράδεισος, παλαιὰ λέξις ἢ ἢ ἔλερ, ὡς
καὶ πᾶσαι αἱ γλώσσαι ἐκ ἀνατολῆς,
ἔδαν εἰσθῆ ἐκ τῆς Περσ. καὶ ἢ τὸ πρῶτον
ἔσθρον πάντων συνεκασφαλίου, ... ἐρωτοῖ
μητῶν ἐνὸς ἠθέλε συνεχισθῆ δια πάντα ὁ θεὸς
εὐκὼς βίβλ ὅτι οἱ ἦγον ἐπὶ τῆς χιμαυρικῆς.
Ἰδὲ Ρενάν σελ. 99.

85) Παράδεισος
τὰ ἐν τῷ παραδείσῳ Λουκ. 622

197) Παράδεισος. Δημιουργ. ἐν μισῶ τῶν ἀπεράτων
ουρανῶν τῶν οὐρανῶν οὐδὲν ἔργον ἔχειν ἐνοχλήσει καὶ
ἀδύνατα καὶ οὐδὲν ἀρκεία εἶχε συγκινήσει καὶ
συμπαθῆ ἔσον ἀσροφυτῆ μωσῆρια

185) Παράδεισος σεβασμός Λουκ. 184

197) Παράδεισος καλλι ἀναστλ. ἔτος 1899 Ἰωαν. κ.

189) Παράδεισος τὰ ἀγαθά. ἃ ὁ θεὸς ἡτοί-
μασε τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν, πτόσιν οὐ
χωρεῖ, ἐλπίς οὐ ψηλαφᾷ, ἀγάπη οὐ περι-
κλείει, πᾶσαν ἐφρον ὑπερβαίνει, πᾶν
τὰ παθεῖ γινάσκοντες μὲν κατασχεῖν,
ἀδύνατον δὲ ἐντεριψῆσαι. ἀύγνωστον.

203) Ἰωαν. Δαμ. κεφ. κη' περι Παράδεισου

186) Παράδεισος.
Πλούσιος μόνος ὁ χριστιανός τομ. 8
κλήμης ἀλεξ. 604 καὶ 608. λαζαρος

203) Παράδεισος βασιλεία ἀδικοδοχῶν - ἡ ἀρχαία
ἀπόλωνος - θαλάμιας οὐρανῶν περιπολ.
ἐν τῶν ἀναψύξων ἐν χώρα ἀβραάμ
ἀδελφῶν ἐστίν. ἐν τῇ ἀφράσῳ καὶ δεῖα λαμ
πρόσκει εἰς μὲν τῶν καλλι τῶν ἀδελφῶν.

109

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΑΠΑΞ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΚΑΤΑ ΤΕΤΑΡΤΗΝ

ΕΤΟΣ Θ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤ/ΠΟΛΕΙ, 26 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1889 ΑΡΙΘ. 26

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ	ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ
+ Ο Σισανίου' Αθανάσιος (πρόεδρος) Αρχιγρ. Ι. Συνόδ. Κωνστ. 'Αλεξανδρίδης Ν. Α. Νικολαΐδης (ταμίας) 'Ιωάν. Δ. Τανταλίδης (γραμματεὺς) 'Αλκιβιάδης Μαυράκης.	κχ'όλον τὸ ὀθωμανικὸν Κράτος μετζίτια ἀργυρᾶ 5 ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25 ἐξζητηεὶα τὰ ἡμίση.
'Αρμισυντάκτης Μανουὴλ 'Ιω. Γεδεών	'Η συνδρομὴ προκαταβάλλεται Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Νοεμβρίου καὶ τὴν 1 Μαΐου.

Διὰ πᾶσαν ἀφῆσιν ἀφορῶσαν εἰς τὴν 'Εκκλησιαστικὴν 'Αληθεϊαν ἀπευθυνόν: α' Τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Σισανίου κ. 'Αθανασίῳ Προέδρῳ τῆς τῆν 'Εκκλησιαστικῆν 'Αληθεϊαν διευθυνοῦσας 'Επιτροπῆς. Εἰς τὰ Πατριαρχεῖα: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΝ». — Αἱ ἀποδείξεις τῶν συνδρομῶν καὶ λοιπὰ ἔγγραφα τῆς ὀλικῆς διαχειρίσεως φέρουσι τὴν σφραγίδα τῆς 'Εκκλησιαστικῆς 'Αληθείας καὶ τὴν ὑπογραφήν τοῦ ταμίου. Οἱ τόκον διαμονῆς ἀλλάσσοντες συνδρομηταὶ πρέπει νὰ εἰδοποιῶσι τὴν Διεύθυνσιν, ἵνα μὴ παραπίπτωσι τὰ φυλλάδια.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

'Εκκλησιαστικὰ χρονικά — Ἐθνικὰ Φιλανθρωπικὰ Καταστήματα — Πατριαρχικὴ 'Απόδειξις πρὸς τοὺς ἐπιτρόπους τῶν ναῶν καὶ ἐφόρους τῶν σχολείων — Στολὴ ἑορτῆς, ἐνδομα γάμου — Πνευματικὴ κίνησις τοῦ γίνους ἡμῶν κατὰ τὰ τελευταῖα τοῦ 19' αἰῶνος ἔτη ὑπὸ Μ. 'Ι. Γεδεών (συνέχ.). — Οἱ οὐρανοὶ τῆς 'Αγίας Γραφῆς - Χριστιανικὸν μνημεῖον ἐπιτίμιον ὑπὸ Πελοπίδα Δ. Κούπη. — Δηλοποιήσις — 'Αγγελία βιβλίων.
Παράρτημα — Κανονικὰ διατάξεις τῶν πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως (τόμος Β', σελ. 185 — 192).

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

'Υπὸ τῆς ἐνταῦθα Αὐτοκρ. Ρωσικῆς πρεσβείας διεβιάσθη ἀπαντητικὴ ἐπιστολὴ τῆς ἀγιωπότητος διοικήσεως Συνόδου τῆς Ρωσσίας εἰς προηγουμένην πατριαρχικὴν ἐπιστολήν, ἀναγγέλλουσα ὅτι ἡ ἀγιωπότη διοικοῦσα Σύνοδος πᾶσῶν τῶν Ρωσσιῶν ἐπέτρεψε τοῖς ἀπεσταλμένοις τῆς ἐν Τραπεζοῦντι ἱερᾶς σταυροπηγιακῆς μονῆς τῆς Ὑπερχείας Θεοτόκου Σουμελά, ὅπως ἐπὶ ἐν ἔτος περιέλθωσι τὴν ρωσικὴν αὐτοκρατορίαν ἐπὶ συλλογῇ ἐλεῶν πρὸς ἀγκούρισιν τῆς δυσχεροῦς οἰκονομικῆς θέσεως αὐτῆς. — Παρομοίᾳ ἄδεια ἔχορηγήθη πρὸ τινος καὶ τῷ ἡγουμένῳ τῆς ἐν 'Αγίῳ Ὁρει ἱερᾶς βασιλικῆς καὶ πατριαρχικῆς μονῆς τῆς Σιμωνος Πέτρας, ὅπως περιέλθῃ τὸ ρωσικὸν κράτος ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ.
— Συνεπεῖχ πρακτικῷ τῆς ἐφορίας τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰωακείμιου Παρθεναγωγείου ἐπικυρωθέντος ὑπὸ τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου ὅπως ἀναγράφονται Μεγάλου Εὐεργέτου τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ τούτου καταστήματος οἱ πλέον τῶν 100 λιβρῶν τουρκικῶν ἐρ'ἄπαξ ἢ πλέον τῶν 50 κατ' ἔτος χορηγοῦντες, ἐνεκρίθη ν' ἀγκυρωθῶσι Μεγάλου Εὐεργέτου τοῦ Παρθεναγωγείου οἱ μεγίστιμοι

ὁμογενεῖς ὅ τε ἐν Μασσαλίᾳ διατρίβων κ. Στέφανος Ζαχειρόπουλος καὶ ὁ ἐν 'Αθήναις κ. Ἀνδρέας Συγγρός. Ἡ ἀνκκήρυξις αὕτη ἐγένετο ὑπὸ τῆς Α. Θ. Π. διὰ πατριαρχικοῦ πιττακίου.
— 'Αποφάσει τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου, διωρίσθη αὐτῆς μέλος τῆς ἐπὶ τῶν μοναστηριακῶν γαιῶν 'Επιτροπῆς ὁ διευθυντῆς τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ὀθωμανικοῦ Γραφείου Ἐνδοξ. Ἀνδρῆκο ἐφένδης Νικολαΐδης καθὸ δυνάμενος ὡς ἐκ τῶν γνώσεων αὐτοῦ καὶ τῆς ἐν τοῖς Πατριαρχείοις πολυετοῦς ὑπηρεσίας νὰ παρέχῃ τῇ 'Επιτροπῇ πᾶσαν διασάφισιν ἀφορῶσαν εἰς ὃ αὕτη ἀνέλαθεν ἔργον.
— Διὰ πατριαρχικῶν ἐπανειλημμένως ἐκδοθεισῶν Ἐποδείξεων καὶ διὰ τῆς α' 'Εκκλησιαστικῆς 'Αληθείας» συνεστήθη πᾶσαις ταῖς ἐπιτροπαῖς τῶν ἱερῶν ναῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ταῖς ἐφορίας τῶν παρ' αὐτοῖς σχολείων, νὰ μὴ προδύνωσι μήτε εἰς συνομολόγησιν δανείων, μήτε εἰς πολυδυσχεροῦς ἐπισκευὰς ἢ οἰκοδομὰς, δι' ἃς ἤθελεν ἀπαιτηθῆ ποσὸν ἀνώτερον τῶν πεντακοσίων γροσιῶν, ἄνευ προηγουμένης ἱεροδικτικῆς ἀποφάσεως καὶ τῆς ἀπαραιτήτου ἐγκρίσεως τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου. Πρὸς τὰς διατάξεις ταύτας, ἀνγεγραμμένας ἐν τῷ διέποντι τοῦς ἱεροῦς ναοῦς Κανονισμῷ, τινὲς μὲν τῶν ἐπιτροπῶν ἢ ἐφοριῶν ἤδη συνειμορρώθησαν· ἐπειδὴ δέ τινες ἀνάβηλλουσι εἰσέτι τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ μέτρου τούτου, ἀπελύθη καὶ ἀνεγνώσθη ἀπ' ἄμβωνος τῇ παρελθούσῃ κυριακῇ νέα πατριαρχικὴ Ἐποδείξις, εἰδοποιούσα ὅτι καθίστανται προσωπικῶς ὑπεύθυνοι οἱ τε συνομολογούντες δάνεια καὶ οἱ προβαίνοντες εἰς ἐπισκευὰς καὶ οἰκοδομὰς ἐπιτροποὶ καὶ ἐφοροὶ ναῶν καὶ σχολείων· καὶ ὅτι οἱ δανειζόντες ἄνευ ἀδείας τοῦ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβουλίου οὐδ' ὅπως δικαιοῦνται ἵνα ζητήσωσι τὴν

νική τῶν ἐνοριτῶν συνελεύσει, καὶ δεύτερον ἢ ὑπὸ τοῦ Διαρκοῦς Ἐθνικοῦ Συμβουλίου ἐκ προτέρου ἔγκριστι τῆς συνομο-λογήσεως τοῦ δανείου καὶ τῆς γενησομένης δαπάνης, γνωστὸν ἡμῖν ποιούμεθα ὅτι, κατ' ἀπόρατον τοῦ εἰρημένου Συμβουλίου, οἱ ἐκ τῶν ἐπιτρόπων τῶν ἱερῶν ἐκκλησιῶν καὶ ἐφόρων τῶν ἐνοριακῶν σχολῶν παραβαίνοντες τὴν ἀνωτέρω ἐντολὴν καὶ τὰς σχετικὰς διατάξεις τοῦ διακληθέντος Κανονισμοῦ θεωρηθῆσονται ἐρεξῆς ἀτομικῶς εὐθυνόμενοι διὰ τὰ γενησόμενα ὑπ' αὐτῶν δάνεια καὶ τὰς ὑπερβαίνουσας τὸ ὀρισθὲν ποσὸν δαπάνης· ὡσπύτως δὲ ἴστω τοῖς πᾶσι γνωστὸν ὅτι οἱ δανείσοντες εἰς ἐκκλησίαν ἢ εἰς ἐνοριακὴν σχολὴν ἔπαι προηγουμένης ἀδείας τοῦ Διαρκοῦς Ἐθν. Μ. Συμβουλίου, καὶ ὑπαρξούσης ἔτι ἐνοριακῆς ἀποράσεως πρὸς συνομολόγησιν τοῦ δανείου, οὐδαμῶς δικαιούνται ἵνα ζητήσωσι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν χρημάτων αὐτῶν παρὰ τοῦ ταμείου τῆς ἐκκλησίας ἢ τῆς σχολῆς, ἀλλ' ἀτομικῶς παρὰ τῶν δανεισθέντων ταῦτα ἐπιτρόπων. Ταῦτα τοίνυν ἐκκλησιαστικῆ προνοίᾳ πᾶσιν ἡμῖν ἀνακοινούμενοι καὶ τὰς πατρικὰς ἡμῶν ἀπονέμοντες ἡμῖν εὐχὰς καὶ εὐλογίας, ἰδιαζόντως τὴν προσοχὴν ἡμῶν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀποράσεων τούτων ἐπιστώμεν, χάριν τοῦ τε ἱεροῦ καὶ τοῦ ἀτομικοῦ ἡμῶν συμφέροντος. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ τὸ ἔπιπρον ἔλεος εἴη μετὰ πάντων ἡμῶν.

ΕΝ ΜΗΝΙ ΑΠΡΙΑΙῶ ΙΝΔΙΚΤΙΟΝΟΣ Β'.

ΣΤΟΛΗ ΕΟΡΤΗΣ, ΕΝΔΥΜΑ ΓΑΜΟΥ*

Εἰς τὴν καθημερινὴν ἐορτὴν ἀπαιτεῖται στολὴ κεκαθαρμένη, στολὴ δηλαδή τῆς ψυχῆς, ὡς ἐν τοῖς ἐμπροσθεν ὀλίγοις λόγοις ἐξηθήσαμεν, διότι φρονούμεν ὅτι διαλεγόμεθα πρὸς χριστιανούς, οἱ ὅποιοι, καθὼς γινώσκουσιν ὅτι ἡ βασιλεία τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, καθὼς δὲν ἀπαιτεῖται νὰ μῆθωσιν ὅτι δέον νὰ θεραπεύωμεν καὶ τὰς τοῦ πνεύματος καὶ τὰς τῆς ψυχῆς ἀνάγκας καὶ ἀπαιτήσεις, ὡς θεραπεύομεν τὰς τῆς σαρκὸς καὶ τὰς τῶν αἰσθήσεων τοῦ σώματος, οὕτω γινώσκουσιν ὅτι καὶ τῶν ἐορτῶν τούτων ὁ προορισμὸς εἶναι ὑψηλότερος ἢ ὡς νομίζομεν, καὶ ὅτι πρέπει νὰ γεραιώωμεν αὐτάς δι' ἔργων ἀγαθῶν, μὴ λειπόντες τὴν ἱερὰν παράδοσιν καὶ τὸ καθήκον τῆς εἰς τὰ θεῖα τεμνὴ καὶ προσκυνήματα φοιτήσεως, μὴ λειπόντες τὴν ἄπαξ τῆς ἐβδομάδος τούλάχιστον μικρὰν ταύτην ἱερὰν πορείαν, τὴν ὅποιαν δὲν θὰ κοπιῶσωμεν ἀναλαμβάνοντες ἐν πίστει, καὶ δι' αὐτῆς ἔχοντες τὰς ὑσφύας ἡμῶν περιεζωσμένας. Διότι τὸ θεμέλιον τοῦτο τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν δὲν πρέπει νὰ λείψῃ, ἀφ' ἡμῶν οὐτε λέγεται, οὐτε εἶναι χριστιανὸς ἐκεῖνος, ὅστις στερεῖται αὐτοῦ, καὶ οὐτε εἶναι δυνατόν νὰ εἴπῃ ὅτι ἔχει ὕλας τὰς ἄλλας χριστιανικὰς ἀρετάς ἐάν δὲν ἔχῃ ταύτας βασιζομένας ἐπ' αὐτῆς. Εἶναι αὕτη ὁ χιτῶν, ὁ ὅποιος θὰ φορεθῇ πρῶτα πρῶτος, ὅπως ἐπ' αὐτοῦ περιενδύθωμεν ὑστερον τὴν λοιπὴν τῆς καθ' ἡμέραν ἐορτῆς στολὴν· ἀκριβῶς ἐκεῖνος ὁ χιτῶν, ὁ ὅποιος ἐάν λείψῃ ἀφ' ἡμῶν, οὐτε τὸ βῆπτισμα αὐτὸ ἀκόμη δὲν ἔχει θεμέλιον, μένει δὲ—τολμηρὸν εἰπεῖν—ὕδωρ, λουτρὸν ἀπλοῦν, ἢ δὲ τοῦ θεοῦ

Πνεύματος δωρεὰ δὲν ἐπέρχεται εἰς τὸν βαπτιζόμενον, ἐάν μάλιστα ἡ ψυχὴ δὲν ἀπορρίψῃ τὰς πρὸ τοῦ βαπτίσματος κηλίδας τῶν παθῶν, ὡς ἐδίδασκον οἱ παλαιοὶ τῆς Ἐκκλησίας Πατέρες πρὸς τοὺς ἐν ἡλικίᾳ βαπτιζομένους. Ὅλη ἡ λοιπὴ στολὴ, στολὴ φαιδρότητος ἠθικῆς καὶ ψυχικῆς, τῆς ὁποίας ὑπῆρχε τύπος, καὶ, νομίζομεν, ἐνθύμησις ζωντανὴ μέχρι τέλους τοῦ βίου ἢ λευκὴ στολὴ, ἢ ἐμφώτιος, ὡς ὀνομάζει αὐτὴν ὁ θεολόγος Γρηγόριος, τὴν ὅποιαν ἐνεδύοντο οἱ βαπτιζόμενοι, φυλάττοντες ἐπιμελῶς μέχρι τέλους τοῦ βίου, κατὰ τινὰ τῶν νεωτέρων θεολόγων, ὅλη ἡ λοιπὴ στολὴ τῆς ψυχῆς εἶναι πρὸς τοὺς τοὺς ἢ μόνη, τὴν ὅποιαν ἐπιτρέπεται νὰ φέρωμεν ἐν πολυτελείᾳ, χωρὶς ν' ἀκούσωμεν καμμίαν ἀπὸ στόματος οὐδενὸς ἀποδοκιμασίαν καὶ κατὰχρισιν. Ἡ στολὴ τοῦ σώματος εἶναι ἀπλὴ καὶ κοσμικὴ ἢ περπερεία, ἢ σπατῆλη καὶ ἐπίδειξις περὶ τὰς πολλὰς καὶ χρυσοπαρῦρους καὶ ποικιλοχρωματίστους στολὰς τοῦ σώματος δὲν ἐπληρέθη ποτέ παρ' οὐδενὸς, ὑπὸ δὲ τῶν ἀγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας ἐμποδίζεται. Ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος, θεολογῶν ἐπὶ τῆς ὑλικῆς στολῆς, ἀρίστα περὶ ταύτης ἐκφράζεται· «Ἡ τῶν ἱματίων περιβολὴ—λέγει—ὕπόμνησις ἡμῖν γενέσθω διηνεκῆς τῆς τῶν ἀγαθῶν ἐκπτώσεως, καὶ διδασκαλία τῆς τιμωρίας, ἣν διὰ τὴν παρακοὴν τῶν ἀνθρώπων γένος ἐδέξατο. Λεγέτωσαν τοίνυν ἡμῖν οἱ τοσαυτῆ κεχηρμένοι τῇ φαντασίᾳ, ὡς μὴδὲ εἰδέναι· λοιπὸν τὰ ἀπὸ τοῦ ἐρίου τῶν προβάτων ἐνδύματα, ἀλλὰ τὰ σερικὰ περιβαλλόμενοι καὶ εἰς τοσοῦτον ἐξοκειλάντες μανίας, ὡς καὶ χρυσίον συναφάνειν τοῖς ἐνδύμασι· μάλιστα δὲ τὸ τῶν γυναικῶν γένος ταύτην ἡμῖν ἐπιδείκνυται τὴν βλακείαν· τίνος γὰρ ἐνεκεν, εἰπέ μοι, τοῦτοις τὸ σῶμα κλωπιεῖς, καὶ χαιρεῖς τῇ ἐντεῦθεν περιβολῇ, καὶ οὐκ ἐννοεῖς ὅτι ἀντὶ μεγίστης τιμωρίας διὰ τὴν παράθεσιν ἢ σκέπη αὕτη ἐπενοήθη;» Διότι, τοιοῦτον ἀφροῦ θέτουσι τὸν τῆς σωματικῆς ἐνδυμασίας σκοπὸν, ἐννοεῖται ὅτι τὴν ἄκρυσιν, τὴν ματαίαν καὶ πρὸς ἐπίδειξιν γινομένην καὶ σωρευομένην πολλὴν στολὴν ἀποδοκιμαζούσι πάντες οἱ διδασκαλοὶ τῆς Ἐκκλησίας· ἐν τοῦτοις ἡ στολὴ τῆς ψυχῆς, ἢ τῶν ἀρετῶν, ἢ πληροῦσα τὴν καρδίαν εὐφροσύνης ἐπὶ τῇ τοῦ καθήκοντος ἐπιτελέσει, αὕτη δύναται νὰ ἦναι ὑπέρφωτος, πεπλουτισμένη, ὅλον τὸν τῶν ἀρετῶν ἐσθλὸν ἔχουσα περικοσμοῦντα τὸν χιτῶνα τῆς πίστεως. Ὅστις δύναται νὰ φέρῃ στολὴν τοιαύτην, φέρει πάντοτε λοιπὸν τὴν τῆς ἐορτῆς στολὴν, ἀγεί δὲ τὴν ἐορτὴν τὴν καθ' ἡμέραν.

Λευκὴ, ἢ τούλάχιστον φαιδρὰ πως, ὅχι μέλαινα, μῆτε κἄν φαῖα τις ἦτον ἢ τοῦ γάμου στολὴ, τὸ ἐνδυμα τοῦ γάμου, τὸ ὅποιον φαιδρὸν αὐτολεξεῖ ὀνομάζει ὁ τῶν Νυσοκίων ἱερώτατος φωστῆρ Γρηγόριος. Ἐνδυμα γάμου, καὶ χιτῶνα γάμου λέγομεν ὅλοι, καὶ καθ' ἡμέραν ἐπαναλαμβάνομεν παρομοιωδῶς, ἀλλ' ἴσως χωρὶς νὰ γινώσκωμεν τί σημαίνει πράγματι.

(ἔπεται συνέχεια).

* Συνέχ. ἀπὸ σελ. 194—195 τοῦ μετὰ χεῖρας τόμου.

ἐπιστροφὴν τῶν χρημάτων αὐτῶν παρὰ τοῦ ταμείου τῆς Ἐκκλησίας ἢ τῆς Σχολῆς, ἀλλ' ἀτομικῶς παρὰ τῶν ἐπιτρόπων ἢ ἐφόρων. Δημοσιεύοντες παρὰ πόδας τὸ ἐκκλησιαστικὸν τοῦτο γράμμα, περιττὸν νὰ ἐπαναλάβωμεν καὶ πάλιν ὅτι οἰοσδήποτε ἀναλαμβάνει νὰ ὑπηρετήσῃ οὕτως ἐκκλησίᾳ τινὶ ἢ σχολείῳ, πρέπει νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν ὅτι τῶν ἱερῶν καὶ κοινῶν κτημάτων τάττεται οὐχὶ κύριος καὶ κτήτωρ, διχτάττων τὰ κατ' αὐτὰ ὡς θέλει, ἀλλὰ θεματοφύλαξ ὑπέχων εὐθύναν ἀπέναντι τοῦ γένους καὶ τῆς Ἐκκλησίας.

— Ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ ἐν Βλάχκῃ ἱεροῦ ναοῦ τῶν ἁγίων Θεοδώρων, ἀκακῶς καὶ μετὰ ζήλου ἐργαζομένη πρὸς βελτίωσιν τῶν οικονομικῶν τοῦ ναοῦ τούτου, οὗ τὸ πρὸς διαφόρους χρέος ἀνέρχεται σχεδὸν εἰς ἑξακισχιλίαν τουρκικὰς λίρας, ἀνήγγειλεν εἰς τὴν Μ. Ἐκκλησίαν ὅτι ἐπέτυχεν μέτρου τινός, εὐκολύνοντος τὴν ἐντὸς μικροῦ ἀπόσβεσιν τοῦ χρέους τούτου, διὰ τῆς ἀντικαταστάσεως τῶν ἐντόκων χρεωστικῶν ὁμολόγων τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ τῆς ἐνορίας Βλάχκας ταμείου δι' ἀτόκων, τῇ συγκαταθέσει τῶν δανειστῶν, πλὴν ὀλιγίστων, εἰς οὓς μὴ εὐποροῦντας ἐξακολουθήσει ἀποτίνοσα τόκων. Τοῦ οικονομικοῦ τούτου μέτρου ὑποβλήθεντος πρὸς ἔγκρισιν εἰς τὸ Δ. Ἐθν. Μ. Συμβούλιον, τοῦτο ἐν τῇ προτελευταίᾳ αὐτοῦ διοικητικῇ συνεδριάσει ἐπειψήφισεν αὐτὸ, ἐνέκρινε δὲ διὰ πρακτικοῦ νὰ παρακληθῇ ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης ὅπως δι' ἰδίων πιττακίων διαβιβάσῃ τοὺς ἐπαίνους τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὰ πρόσωπα τὰ ἀποτελοῦντα τὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ ναοῦ τῶν ἁγίων Θεοδώρων, προεδρευομένην μὲν ὑπὸ τοῦ ἀξιολύτου κ. Ἰω. Καραγιαννίδου, ἀπαρτιζομένην δὲ ἐκ τῶν ἀξιολύτων κκ. Π. Κιουρουτσόγλου, Γ. Ζήση, Στυλ. Χ. Ἱερεμίου, Πρ. Καρατζάογλου, καὶ Θ. Ἀσκενδέρογλου.

Τῇ παρελθούσῃ Κυριακῇ τῶν Μυροφόρων, καθ' ἣν ἄγεται καὶ ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου Νικοδήμου, ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης συνεχάρη τηλεγραφικῶς τοῖς ἄγους τὴν ὀνοματικὴν αὐτῶν ἐορτὴν, τῷ τε μακαριωτάτῳ πατριάρχῃ Ἱεροσολύμων καὶ τῷ σεβασμ. μητροπολίτῃ Κυζίκου.

— Τῇ Κυριακῇ, (23 λήγοντος) ἐπὶ τῇ ὀνοματικῇ ἐορτῇ τῆς Α. Α. Μ. τοῦ βασιλέως τῶν Ἑλλήνων Γεωργίου Α', ἐπεσκέψατο ἐκ μέρους τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου τὴν Α. Ἐξ. τὸν πρεσβευτὴν τῆς Ἑλλάδος κ. Ἀνδρέαν Κουντουριώτην ὁ πανοσιολ. Μ. πρωτοσύγκελλος κ. Ἱερόθεος. Πρὸς πάντας δὲ τοὺς ἄγοντας τὴν ὀνοματικὴν αὐτῶν ἐορτὴν λογάδας τοῦ γένους ἡ Α. Θ. Π. διεβίβασε καταλλήλως τὰς εὐχὰς Αὐτῆς.

Χθὲς ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην ἡ Α. Ἐξ. ὁ πρῶν μουτεσαρφης Λήμνου κ. Κωστάκης Λογάδης.

Τῷ σαββάτῳ ἀφίκετο εἰς τὴν πόλιν ἡμῶν, ἀδείξ ἐκκλησιαστικῇ, ὁ θεοφιλ. ἐπίσκοπος Ἱερισσοῦ καὶ Ἁγίου Ὀρους κ. Μελέτιος.

Ἐκκλησία τοῦ βασιλείου τῆς Ἑλλάδος.—

Ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἐβδομάδος ἐπανελήφθησαν αἱ ἔνεκα τῶν ἐορτῶν τοῦ Πάσχα διακοπταί ἐργασίαι τῆς διοικήσεως ἱερᾶς Συνόδου.— Ἀφίκετο εἰς Ἀθήνας ὁ πανιερ. ἐπίσκοπος Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας κ. Εὐθύμιος.

Ἐθνικὰ Φιλανθρωπικὰ Καταστήματα

Τῇ προσεχεῖ κυριακῇ, 30 Ἀπριλίου φθινοπότης, τελεσθήσεται Πατριαρχικὴ καὶ Συνοδικὴ Λειτουργία, ἐν τῇ ἱερᾷ νοσοκομειακῇ Μονῇ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ἐν Βαλουκκίῳ, ὑπὲρ μακαρίας μνήμης τῶν ἀοιδίμων κητόρων, εὐεργετῶν καὶ συνδρομητῶν τῶν Ἐθνικῶν Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων καὶ πάντων τῶν ἐν αὐτοῖς ἀποβωσάντων ἀδελφῶν ἡμῶν.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 25 Ἀπριλίου 1889.

Ἐκ τοῦ γενικοῦ γραφείου τῶν Ἐθν. Φ. Καταστημάτων

Ὁ διευθυντὴς

E. KABA ΔΑΣ

Ἡ πατριαρχικὴ Ἀπόδειξις πρὸς τοὺς ἐπιτρόπους τῶν ἱερῶν ναῶν καὶ τοὺς ἐφόρους τῶν σχολείων, ἧς ἐποιησάμεθα μνηεῖαν ἀνωτέρω, ἔχει ὧδε :

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ἐλέφ Θεοῦ κτλ.

Ἀριθμ. πρωτ. 1647

Ἀριθμ. διεκπ. 964

Τιμιάτατοι ἐπίτροποι τῶν ἱερῶν ἐκκλησιῶν τῆς Πόλεως, τοῦ Γαλατᾶ καὶ τοῦ καὶ ἡμᾶς Καταστένου, καὶ λοιποὶ πάντες εὐλογημένοι χριστιανοί, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἡμῶν ἀγαπητὰ, χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ. Ὁ τὰς ἱερᾶς ἐκκλησίας τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως διέπων Κανονισμὸς δι' εἰδικοῦ αὐτοῦ κεφαλαίου κανονίζων τὰ τῆς χρηματικῆς αὐτῶν διαχειρίσεως, ρητῶς ἀπαγορεύει τοῖς ἐπιτρόποις τὴν συνομολόγησιν δανείων καὶ τὴν δαπάνην εἰς ἐκτάκτους ἐπισκευὰς καὶ οἰκοδομὰς ἄνευ προηγουμένης ἀδείας τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ μέτρου τούτου ἤδη ἡ Ἐκκλησία συνέστησε τοῖς διέπουσι τὰ ἐκκλησιαστικὰ τῶν ἐνοριῶν πράγματα, ἐπανειλημμέναι δὲ περὶ αὐτοῦ ἀνεγνώσθησαν ἐπ' ἐκκλησιῶν Πατριαρχικῶν Ἀποδείξεις, αἵτινες ἔσχον ἐν μέρει τὸ ἐπιζητούμενον ἀποτέλεσμα, καθότι, ὅσοι τῶν κυρίων ἐπιτρόπων κατενόησαν τὸ ἀληθὲς ἐνοριακὸν αὐτῶν συμφέρον καὶ τὴν κοινωφελῆ σκοπὴν τῆς ἀπαγορεύσεως ταύτης, ἀσμένως προσθυμήθησαν ἵνα συμμορφωθῶσι πρὸς τὸν εἰρημένον Κανονισμὸν καὶ πρὸς τὰς ἐκκλησιαστικὰς προτροπὰς καὶ παραινήσεις. Ἐπειδὴ ὁμοῦ πολλοὶ εἶτε καθυστεροῦσιν ἐν τῇ ἐφαρμογῇ αὐτοῦ ἀδικαιολογητῶς ἐξακολουθοῦντες ἵνα συνάπτωσι δάνεια καὶ ἐκτελῶσιν υπερρόγκους δαπάνας ἐν ἀγνοίᾳ τῶν Πατριαρχείων, ὑπεκφεύγοντες οὕτως ἀσυγνώστως τὴν ἐποπτεῖαν καὶ ἐξέλεγγιν αὐτῶν, διὰ ταῦτα, ὑπομιμνήσκοντες αὐτοῖς ταῖς ἐπιτροπαιεῖς τῶν ἐκκλησιῶν καὶ ταῖς ἐφορραιεῖς τῶν ἐνοριακῶν σχολῶν ὅτι ἀπαγορεύεται αὐτοῖς τὸ συνάπτειν δάνεια καὶ ἐνεργεῖν πολυδαπάνους ἐπισκευὰς ἢ οἰκοδομὰς ἀπαιτούσας ποσὴν ἀνώτερον τῶν πεντακοσίων γροσίων, ἐν μὴ προηγηθῶσι πρῶτον μὲν ἀπόφασιν ἐνοριακῇ λαμβανομένη ἐν γὰρ

νική τῶν ἐνοριτῶν συνελθεῖν, καὶ δεύτερον ἢ ὑπὸ τοῦ Διαρκοῦς Ἑθνικοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου ἐκ προτέρου ἔγκρισιν τῆς συνομο-
λογήσεως τοῦ δανείου καὶ τῆς γενησομένης δαπάνης, γνωστὸν
ὑμῖν ποιούμεθα ὅτι, κατ'ἀπόφασιν τοῦ εἰρημένου Συμβουλίου, οἱ
ἐκ τῶν ἐπιτρόπων τῶν ἱερῶν ἐκκλησιῶν καὶ ἐφόρων τῶν ἐνορι-
κῶν σχολῶν παραδεινόντες τὴν ἄνωτέρω ἐντολὴν καὶ τὰς σχε-
τικὰς διατάξεις τοῦ διαλαθρήντος Κανονισμοῦ θεωρηθῆσονται ἐφε-
ξῆς ἀτομικῶς εὐθύνεμενοι διὰ τὰ γενησόμενα ὑπ' αὐτῶν δάνεια
καὶ τὰς ὑπερβαινούσας τὸ ὀρισθὲν ποσὸν δαπάνης· ὡσαύτως δὲ
ἔστω τοῖς πᾶσι γνωστὸν ὅτι οἱ δανείοντες εἰς ἐκκλησίαν ἢ εἰς
ἐνοριακὴν σχολὴν ἄνευ προηγουμένης ἀδείας τοῦ Διαρκοῦς Ἑθν.
Μ. Συμβουλίου, καὶ ὑπαρξούτης ἐπι ἐνοριακῆς ἀποράσεως πρὸς
συνομολόγησιν τοῦ δανείου, οὐδαμῶς δικαιοῦνται ἵνα ζητήσωσι
τὴν ἐπιστροφὴν τῶν χρημάτων αὐτῶν πρὸς τὸ ταμεῖο τῆς
ἐκκλησίας ἢ τῆς σχολῆς, ἀλλ' ἀτομικῶς παρὰ τῶν δανεισθέντων
ταῦτα ἐπιτρόπων. Ταῦτα τοίνυν ἐκκλησιαστικῆ προνοίᾳ πᾶσιν
ὑμῖν ἀνακοινούμενοι καὶ τὰς πατρικὰς ἡμῶν ἀπονέμοντες ὑμῖν
εὐχὰς καὶ εὐλογίας, ἰδιαζόντως τὴν προσοχὴν ὑμῶν εἰς τὴν ἐκτέ-
λεσιν τῶν ἀποράσεων τούτων ἐπιστώμεν, χάριν τοῦ τε ἐνοριακοῦ
καὶ τοῦ ἀτομικοῦ ὑμῶν συμφέροντος. Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ
τὸ ἄπειρον ἔλεος εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν. ,αὐπθ'.

ΕΝ ΜΗΝΙ ΑΠΡΙΑΙΩ ΙΝΔΙΚΤΙΩΝΟΣ Β'.

ΣΤΟΛΗ ΕΟΡΤΗΣ, ΕΝΔΥΜΑ ΓΑΜΟΥ*

Εἰς τὴν καθημερινὴν εορτὴν ἀπαιτεῖται στολὴ
κεκαθαμένη, στολὴ δηλαδή τῆς ψυχῆς, ὡς ἐν τοῖς
ἐμπροσθεν ὀλίγοις λόγοις ἐξεθέσαμεν, διότι φρονοῦμεν
ὅτι διαλεγόμεθα πρὸς χριστιανούς, οἱ ὅποιοι, καθὼς
γινώσκουσιν ὅτι ἡ βασιλεία τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν οὐκ
ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, καθὼς δὲν ἀπαιτεῖται νὰ
μῆψωσιν ὅτι δέον νὰ θεραπεύωμεν καὶ τὰς τοῦ πνεύ-
ματος καὶ τὰς τῆς ψυχῆς ἀνάγκας καὶ ἀπαιτήσεις, ὡς
θεραπεύομεν τὰς τῆς σαρκὸς καὶ τὰς τῶν αἰσθήσεων
τοῦ σώματος, οὕτω γινώσκουσιν ὅτι καὶ τῶν εορτῶν
τούτων ὁ προορισμὸς εἶναι ὑψηλότερος ἢ ὡς νομίζομεν,
καὶ ὅτι πρέπει νὰ γεραίρωμεν αὐτὰς δι' ἔργων ἀγα-
θῶν, μὴ λείποντες τὴν ἱεράν παράδοσιν καὶ τὸ καθῆ-
κον τῆς εἰς τὰ θεῖα τεμένη καὶ προσκυνήματα φοιτή-
σεως, μὴ λείποντες τὴν ἀπαξ τῆς ἐβδομάδος τοῦλά-
χιστον μικρὰν ταύτην ἱεράν πορείαν, τὴν ὁποίαν δὲν
θὰ κοπιᾶσωμεν ἀναλαμβάνοντες ἐν πίστει, καὶ δι' αὐ-
τῆς ἔχοντες τὰς ὁσφύας ἡμῶν περιεζωσμένους. Διότι
τὸ θεμέλιον τοῦτο τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν δὲν πρέ-
πει νὰ λείψῃ, ἀπ' ἡμῶν οὔτε λέγεται, οὔτε εἶναι χρι-
στιανός ἐκεῖνος, ὅστις στερεῖται αὐτοῦ, καὶ οὔτε εἶναι
δυνατὸν νὰ εἴπῃ ὅτι ἔχει ὅλας τὰς ἄλλας χριστιανικὰς
ἀρετὰς ἐὰν δὲν ἔχῃ ταύτας βασιζόμενος ἐπ' αὐτῆς.
Εἶναι αὕτη ὁ χιτῶν, ὁ ὁποῖος θὰ φορεθῇ πρῶτα πρῶ-
τος, ὅπως ἐπ' αὐτοῦ περιενδυθῶμεν ὕστερον τὴν λοιπὴν
τῆς καθ' ἡμέραν εορτῆς στολὴν· ἀκριβῶς ἐκεῖνος ὁ χι-
τῶν, ὁ ὁποῖος ἐὰν λείψῃ ἀπ' ἡμῶν, οὔτε τὸ βᾶπτισ-
μα αὐτὸ ἀκόμη δὲν ἔχει θεμέλιον, μένει δὲ—τολμη-
ρὸν εἶπεν—ὕδωρ, λουτρόν ἀπλοῦν, ἢ δὲ τοῦ θείου

Πνεύματος ὕδωρ δὲν ἐπέρχεται εἰς τὸν βαπτιζόμενον,
ἐὰν μάλιστα ἡ ψυχὴ δὲν ἀπορρίψῃ τὰς πρὸ τοῦ βα-
πτίσματος κηλίδας τῶν παθῶν, ὡς ἐδίδασκον οἱ πα-
λαιοὶ τῆς Ἐκκλησίας Πατέρες πρὸς τοὺς ἐν ἡλικίᾳ
βαπτιζομένους. Ὅλη ἡ λοιπὴ στολὴ, στολὴ φαιδρότη-
τος ἠθικῆς καὶ ψυχικῆς, τῆς ὁποίας ὑπῆρχε τύπος,
καὶ νομίζομεν, ἐνθύμησης ζωντανῆ μέχρι τέλους τοῦ
βίου ἢ λευκὴ στολὴ, ἢ ἐμφώτιος, ὡς ὀνομάζει αὐτὴν
ὁ θεολόγος Γρηγόριος, τὴν ὁποίαν ἐνεδύοντο οἱ βαπτι-
ζόμενοι, φυλάττοντες ἐπιμελῶς μέχρι τέλους τοῦ βίου,
κατὰ τινα τῶν νεωτέρων θεολόγων, ὅλη ἡ λοιπὴ στο-
λὴ τῆς ψυχῆς εἶναι πρὸς τούτους ἢ μόνη, τὴν ὁποίαν
ἐπιτρέπεται νὰ φέρωμεν ἐν πολυτελείᾳ, χωρὶς ν' ἀκού-
σωμεν καμμίαν ἀπὸ στόματος οὐδενὸς ἀποδοκιμασίαν
καὶ κατὰκρισιν. Ἡ στολὴ τοῦ σώματος εἶναι ἀπλή
καὶ κοσμία· ἡ περπερεία, ἡ σπατάλη καὶ ἐπίδειξις
περὶ τὰς πολλὰς καὶ χρυσοπαρούσας καὶ ποικιλοχρω-
ματίστους στολὰς τοῦ σώματος δὲν ἐπηρεθή ποτέ παρ'
οὐδενός, ὑπὸ δὲ τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας
ἐμποδίζεται. Ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος, θεολογῶν ἐπὶ τῆς
ὕλικῆς στολῆς, ἀριστα περὶ ταύτης ἐκφράζεται· «Ἡ
τῶν ἱματίων περιβολὴ—λέγει—ὕπόμνησις ὑμῖν γενέ-
σθω διηνεκῆς τῆς τῶν ἀγαθῶν ἐκπτώσεως, καὶ διδασ-
καλία τῆς τιμωρίας, ἣν διὰ τὴν παρακοὴν τῶν
ἀνθρώπων γένος ἐδέξατο. Λεγέτωσαν τοίνυν ἡμῖν οἱ
τοσαύτη κεχρημένοι τῆ φαντασίᾳ, ὡς μηδὲ εἰδέναι·
λοιπὸν τὰ ἀπὸ τοῦ ἐρίου τῶν προβάτων ἐνδύματα,
ἀλλὰ τὰ σερικά περιβαλλόμενοι καὶ εἰς τοσοῦτον ἐξο-
κεῖλαντες μανίας, ὡς καὶ χρυσίον συνφαίνουσιν τοῖς ἐν-
δύμασι· μάλιστα δὲ τὸ τῶν γυναικῶν γένος ταύτην
ἡμῖν ἐπιδεικνύται τὴν βλακείαν· τίνος γὰρ ἕνεκεν,
εἰπέ μοι, τούτοις τὸ σῶμα καλλωπίζεις, καὶ χαίρεις
τῆ ἐντεῦθεν περιβολῇ, καὶ οὐκ ἐννοεῖς ὅτι ἀντὶ μεγί-
στης τιμωρίας διὰ τὴν παράθεσιν ἢ σκέπη αὕτη ἐπε-
νοήθη;» Διότι, τοιοῦτον ἀπὸ θέτουσι τὸν τῆς σωματι-
κῆς ἐνδυμασίας σκοπὸν, ἐννοεῖται ὅτι τὴν ἄκαιρον,
τὴν ματαίαν καὶ πρὸς ἐπίδειξιν γινομένην καὶ σωρευο-
μένην πολλὴν στολὴν ἀποδοκιμάζουσι πάντες οἱ διδά-
σκαλοι τῆς Ἐκκλησίας· ἐν τούτοις ἢ στολὴ τῆς ψυ-
χῆς, ἢ τῶν ἀρετῶν, ἢ πληροῦσα τὴν καρδίαν εὐφροσύ-
νης ἐπὶ τῆ τοῦ καθήκοντος ἐπιτελεσει, αὕτη δύναται
νὰ ἦναι ὑπέρφθοτος, πεπλουτισμένη, ὅλον τὸν τῶν
ἀρετῶν ἕσμον ἔχουσα περικοσμοῦντα τὸν χιτῶνα τῆς
πίστεως. Ὅστις δύναται νὰ φέρῃ στολὴν τοιαύτην, φο-
ρεῖ πάντοτε λοιπὸν τὴν τῆς εορτῆς στολὴν, ἀγεί δὲ
τὴν εορτὴν τὴν καθ' ἡμέραν.

Λευκὴ, ἢ τοῦλάχιστον φαιδρὰ πως, ὅχι μέλαινα,
μήτε κἂν φαί τις ἦτον ἢ τοῦ γάμου στολὴ, τὸ ἐνδυ-
μα τοῦ γάμου, τὸ ὁποῖον φαιδρὸν αὐτολεξεῖ ὀνομάζει
ὁ τῶν Νυσσακέων ἱερώτατος φωστὴρ Γρηγόριος. Ἐνδυ-
μα γάμου, καὶ χιτῶνα γάμου λέγομεν ὅλοι, καὶ καθ'
ἡμέραν ἐπαναλαμβάνομεν παροιμιωδῶς, ἀλλ' ἴσως χω-
ρὶς νὰ γινώσκωμεν τί σημαίνει πράγματι.

(ἔπειτα συνέχεια).

* Συνέχ. ἀπὸ σελ. 194—195 τοῦ μετὰ χεῖρας τόμου.

Η ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΗΜΩΝ ΚΑΤΑ ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΤΟΥ ΙΘ' ΑΙΩΝΟΣ ΕΤΗ*

Μετά τὸν λόγον περὶ τῶν Ἀλφειογράφων καὶ τῶν διδασκαλικῶν τῆς ἀναγνώσεως βιβλίων, μετὰ ἀτελεῖ τινὰ ἔρευναν τῶν διαφόρων περὶ συντάξεως καταλλήλου Γραμματικῆς γνωμῶν, καὶ περὶ τῶν Ἐγκυκλοπαιδειῶν, καὶ τοῦ τρόπου τῆς διδασκαλίας αὐτῶν, ὁ λόγος φέρει ἡμᾶς εἰς τὰ Λεξικά τῆς γλώσσης, διότι βέβαια περὶ Λεξικῶν ἐπιστημονικῶν οὐδεμία ἦν δυνατὸν ἵνα γένηται φροντίς, εἰ καὶ σκέψις τις εἶχε παρεμφερῆσαι που· ὁ Κοραῆς λ. γ. ἐνόμισεν ὅτι ἡδυνάμεθα ἵνα καταρτίσωμεν ἱστορικὸν Λεξικόν, πρόθυμος δ' εἰς τὸ χορηγεῖν ὁδηγίας ἔγραφεν, ἄγνωστον πότε, περὶ τινος ὁμογενοῦς Κ. ἀσχολουμένου εἰς σύνταξιν τοιοῦτου Λεξικοῦ, ὅπερ, ὡς ἔοικεν, ἐκ τοῦ γαλλικοῦ μετεφράζετο μετὰ τινῶν ἀτελειῶν. Ἐνῶ τὸ ἔθνος ἐδίψα ἵνα ἴδῃ Λεξικὸν χειραγωγοῦν τοὺς σπουδάζοντας εἰς ἐκμάθησιν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, ὁ Κοραῆς, ὅστις ἠδύνατο ἵνα κωλύσῃ τὸν φίλον αὐτοῦ Κ. ἀπὸ τοιαύτης ἐνασχολήσεως, ὅστις ἠδύνατο ἵνα συμβουλευσῇ πρῶτα τοὺς λογίους ἡμῶν περὶ συντάξεως γλωσσικοῦ, ὅστις ἠδύνατο καὶ μᾶλλον ἔπρεπε ἵνα συστήσῃ τὴν ἐπεξεργασίαν καὶ κατάρτισιν ἐγκυκλοπαιδικῶν τινος καλοῦ Λεξικοῦ, συνίστα περὶ τοῦ Ἱστορικοῦ τούτου ὅτι «ἤθελεν εἶσθαι χρυσοῦν ἔργον, εἰ ἀντὶ μεταφράσεως ὀλοκλήρου, ἔκμινεν ἐκλογὴν τῶν ὅσα εἶναι ἀναγκαῖα, ἢ χρήσιμα εἰς τὴν παρούσαν ἡμῶν κατάστασιν⁸²». Πρακτικώτερον ὁ σοφὸς Εὐγένιος ὁ Βουλγαρις ἔκρινε περὶ τῶν εἰς βιβλία καὶ ἐπιστημονικὰ σωματεῖα καὶ σχολεῖα τοιαῦτα πτωχῶν ἐθνῶν· ἔχει ἀνάγκη, εἶπεν, ὁ πεινῶν ἄρτου πρῶτιστα πάντων· καὶ ὅταν αὐτὸς στερητῆται τοῦ ἀναγκασιωτέρου, μόλις ἤθελε κυνηγήσῃ τὰ περιττὰ, καὶ ἐκεῖνα, ὧν τὴν χρῆσιν ἀζημίως ἠδύνατο νὰ ἀναβῆ⁸³. Ἀγνοῶ τί εἶπεν ὁ Κοραῆς μαθὼν ὅτι, συγγρόνως τῇ συντάξει Λεξικοῦ Ἱστορικοῦ, Μιχαὴλ ὁ Γκιγκας μετέφραζε τῷ 1817 ἢ 1818 τὸ Γεωγραφικὸν Λεξικὸν τοῦ Vosgien, προστιθεὶς τὰ παλαιὰ ὀνόματα⁸⁴. Εἰ δὲ τὴν ἑλλειψιν ἱστορικῶν, μυθολογικῶν ἢ γεωγραφικῶν Λεξικῶν ἀνεπλήρουν τὰ ἐν τισιν ἐκδόσεσι τοῦ ἄλλοτερον μνήμην καταλιπόντος φιλογενεῖας Νεοφύτου Δούκα, τὴν ἑλλειψιν ἀκριβοῦς ἢ πλήρους, ἀν' ἣ δυνατὸν εἶπεν, Λεξικοῦ τῆς γλώσσης, ἐκ τῆς ἀρχαίας εἰς τὴν τότε γραφομένην ἐξηγοῦντος, ἀνεπλήρωσεν ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἀνθίμος Γαζής, εἰσαγαγὼν ἀντὶ τοῦ

* Συνέχ. ἀπὸ σελ. 68—71 τοῦ μετὰ χεῖρας τόμου.

82. Ἀπάνθισμα ἐπιστολῶν Ἀδαμαντίου Κοραῆ, ἐκδιδόντος Ἰακώβου Ρῶτα· ἐν Ἀθήναις, 1839, σελ. 146. Ὁ μεταφράστης τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ ἄγνωστος, διότι μόνον Κ. γράφεται περὶ αὐτοῦ.

83. Λογικὴ Βουλγάρως· σελ. 40.

84. Λόγιος Ἑρμῆς τοῦ 1818, σελ. 180.

Λεξικοῦ τοῦ Γερασίμου Βλάχου, τῆς ψυχραγωγίας ἀπὸ τῶν ἡμετέρων σχολείων ὡς ἡμέραι ψυχραγουμένης, τὸ Λεξικὸν αὐτοῦ, ἐκδοθὲν εἰς τρεῖς μεγάλους τόμους ἀπὸ τοῦ 1809—1816, ὀγκῶδες καὶ ὠκιστῶς ἀπροσπέλαστον εἰς μαθητοῦ πτωχοῦ βαλάντιον. Ὁ ἐξ Οἰκονόμων Κωνσταντίνος δέκα καὶ πέντε μετὰ τὸν Ἀνθίμον Γαζὴν ἔτη συνέταττε τὸ ἑαυτοῦ⁸⁵, συγγρόνως ὁ Κωνσταντίνος Κούμας μετέφραζε τὸ τοῦ Ρεμμέρου καὶ ἐξεδίδου δέτομον ἐν Βιέννῃ, ἐνῶ τῷ 1821 ὁ Σπυρίδων Βλαντῆς, ὁ τῆς ἐκδόσεως καὶ ἐτέρων Λεξικῶν ἐπιμεληθεὶς, ἐξεδίδου ἐπίτομον τοιοῦτο.

Τὴν ἑλλειψιν μεγάλου Λεξικοῦ τῆς ἑλληνικῆς, θησαυροῦ τῆς γλώσσης, πρὸ τούτων ἔτι, κατείδεν, ὡς μαθητόμεν, εὐθύς ἐν τοῖς πρώτοις ἔτεσι τῆς ἡμετέρας ἐκατονταετηρίδος, ὁ ἡγεμονικὸς γόνος Δημήτριος Μουρούζης, ἔχων ὁμόφρονά τὸν ἡγεμόνα Ἀλέξανδρον Χαντζερῆν καὶ τὸν τῆς Πατριαρχικῆς Ἀκαδημίας ἀρχιδιδάσκαλον Δωρόθεον Πρώτον⁸⁶. ἔτυχε δὲ τότε δῆθεν ὁ ἱατρὸς Ἰωάννης Βλαστός ἀσχολούμενος εἰς τὴν μετάφρασιν τοῦ Θησαυροῦ τοῦ Ἑρρίκου Στεφάνου, οὗ τὴν ἐθνοφιλήτον ἐνασχολῆσιν ταύτην ἔλαβεν ὁ Μουρούζης ὑπὸ τὴν ἑαυτοῦ προστασίαν, ἐργασθέντων καὶ τινῶν ἐτέρων ὁμογενῶν λογίων. Ὁ ἀρχιμανδρίτης Δωρόθεος Πρῶτος ἠρώτησε διὰ γράμματος τὸν Κοραῆν, οὗτος δ' ἐχορήγησεν ὅσας ἐνόμιζεν ἀναγκαῖας ὑποθήκας⁸⁷. Ταῦτα ἔγραφε τραπεζοῦν-

85. Κ. Οἰκονόμου Φιλολ. Σωζόμενα· ἐκδιδόντος Σοφοκλέους Οἰκονόμου· τόμ. Α', πρλγμ· σελ. ζ'.

86. Λόγ. Ἑρμῆς τοῦ 1817, σελ. 41.

87. Βλ. περὶ τοῦ Λεξικοῦ τούτου μεταξὺ τῶν ἐγγράφων τῆς Πατριαρχ. Ἀκαδημίας, τῶν προσηρητημένων τῷ Π' τόμῳ τῆς Ἐπετηρίδος τοῦ ἐνταῦθα Ἑλλ. Φιλολ. Συλλόγου: Τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Κοραῆ βλέπετε ἐν Ἀπανθίσματι τῶν ἐπιστολῶν αὐτοῦ· σελ. 218—232, ὅθεν ἀποσπῶ τοὺς ἐξῆς κανόνας περὶ συνθέσεως Λεξικοῦ Περὶ συνθέσεως Λεξικοῦ.— Κανὼν α'. Μαρτυρίας ὀλίγας, καὶ ταύτας ἐκ τῶν κλασικῶν συγγραμμάτων. Τοιοῦτους ὀνομάζω τοὺς μέχρι τῶν πτολεμαϊκῶν χρόνων προηγουμένους, καὶ μετὰ τούτους κατὰ συγκατάθεσιν, τοὺς μέχρι τῆς δευτέρας ὄλης ἐκατονταετηρίδος ἀπὸ Χριστοῦ. Τοὺς ἐνεῦθεν καὶ κάτω δὲν ἤθελα φέρειν εἰς παράδειγμα, πλην ὅσαίς δὲν εὐρίσκεται παράδειγμα τῆς φράσεως εἰς τοὺς κλασικούς· καὶ τοῦτο ὄχι ὡς κανὼνα ἑλληνισμοῦ, ἀλλὰ πρὸς ἱστορικὴν γνῶσιν τῶν διαφόρων ἐποχῶν καὶ μεταμορφώσεων τῆς γλώσσης.— β'. Γραμματικὰ παρατηρήσεις ἢ οὐδ' ὅλως, ἢ τὰς ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖας. Πρῶτον, διότι οἰκειότερος τὸπος τῶν τοιοῦτων εἶναι ἡ κυρίως λεγομένη Γραμματικὴ. Δεύτερον, διότι πολλὰ ἐξ αὐτῶν δὲν εἶναι ἀξιόπιστοι. Ὁμολογῶ, ὅτι ὁ κανὼν οὗτος εἶναι ὁ δυσκολώτερος, διότι δὲν εἶναι ἀκόμη ἀκριβῆ τὰ ἀληθινὰ ὄρια, τὰ χωρίζοντα τὴν Γραμματικὴν ἀπὸ τῶν Λεξικῶν. Ὅπως ἂν ἦναι τὸ πρῶτον, ἂς λαμβάνοντες κἂν οἱ κανόνες ἀπὸ δοκίμους Γραμματικούς, παραβαλλόμενοι μὲ τὰς παρατηρήσεις τῶν νεωτέρων ἀλλοφύλων ἑλληνιστῶν, καὶ ὄχι ἀπὸ γραμματικούς, τοὺς ὁποίους ἡ παρεργομένη τοῦ γένους δυστυχῆ ἔκαμεν ἐνδοξούς.— γ'. Ἡ ἐξήγησις, ἂν ἦναι εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, πρέ-

τιός τις ἐν τῷ «Λογίῳ Ἑρμῆ⁸⁸», ἀλλ' ἠγνοεῖ τέλειον ὅτι πολὺ πρὸ τοῦ Μουρούζη σφόδρ διδάσκαλος τῆς ἐν Ἰασιῶ τῆς Μολδαβίας Ἀκαδημίας Ἰωάννης Δημητριάδης ὁ ἐξ Ἀγορῶν τῶν μεταγλωττίσας τὸν τοῦ Ἑρρίκου Στεφάνου Ἑθναγῶν· οὗτος ἐγένετο ἡ βῆσις μεγάλου καὶ ἀκριβοῦς Λεξικοῦ, ὑπερ ἢ Πατριρχικῆ Ἀκαδημία, συνδρομῆ καὶ προστασίχ τῶν ἀοιδίμων Ζωσιμάδων, ἀνέλαβε ἂν συντελέσῃ, ἡ δὲ Μ. Ἐκκλησία διέταξε ἂν ἐκδοθῆ ἐν τῷ πατριρχικῷ τυπογραφείῳ. Πολλὰ εἰπὼν ἄλλοτε περὶ τοῦ Λεξικοῦ, εἰς τὴν ἐκδόθῃ ὁ τίτλος κισωτοῦ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης⁸⁹, παρατίθημι σήμερον μίγα μέρος τῆς ἐκδοθείσης ἐπὶ τούτῳ πιθανῶς τῷ 1815 ἀγγελίας, ἥτις ἐν τῷ «Λογίῳ Ἑρμῆ» ἀνατυπωθεῖσα, ὅπως, ὡς εἰσικε, χλευσθῆ τὸ ἔργον πρὶν εἰς φῶς ἀχθῆ. ἔχει οὕτω:

«Εἶναι γνωστὸν πᾶσι τοῖς ὁμογενέσιν, ὅτι, πρὸ ἑνδεκα ἡδὴ ἐτῶν ἀσχολεῖται τὸ γένος ἐν Βυζαντίῳ περὶ ἐν Λεξικὸν τῆς ἑλληνικῆς, πληρέστατον ὅσον διδεται, μὲ ἀγῶνας πολλοὺς καὶ μεγάλους, μὲ ἐξοδα ὑπέρογκα καὶ μὲ κριτερίαν ἀσύγκριτον. Τοῦτο δὴ ἀποπερατωθὲν, σὺν Θεῷ, καὶ ἐπιθεωρούμενον ἡδὴ μὲ τὴν ἀκρίβειαν καὶ ἐντέλειαν, εἰτοιμάζεται διὰ τὸν τύπον, ὡς ἄξιον φωτὶς τυπικοῦ καὶ κλέους ἐμπροσητικὸν οὐ τοῦ τυχοῦτος. Δὲν χρειάζονται λόγοι πολλοὶ εἰς τὸ νὰ καταλάβῃ ἕκαστος τῶν ὁμογενῶν ὅτι τὸ Λεξικὸν τοῦτο εἶναι τὸ ἐντελέστερον τῶν ὅσα μέχρι τούδε ἀπέκτησε τὸ γένος, ὅπουτᾶν μῆθῃ ὅτι ἔχει ἐν ἑαυτῷ συνειλεγμέναις οὐ μόνον τὰς λέξεις καὶ τὰ διάφορα σημαζινομένα τούτων, τὰς φράσεις καὶ περιφράσεις τῶν μέχρι τούδε ἐκδοθέντων Λεξικῶν, εἴτε ἐν τῷ ἡμετέρῳ γένει, εἴτε ἐν τοῖς εὐρωπαϊκοῖς ἔθνεσιν, ἀλλὰ καὶ ὅσας ἠδυνήθησαν νὰ συνάξωσιν ἐκ περιτοῦ οἱ φιλόπονοι ἐργάται τούτου τοῦ Λεξικοῦ ἀπὸ διαφόρου ποιητῆς, συγγραφῆς καὶ ρήτορας τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, τὰς ὑποίας κατέστρωσαν θαυμασιώτατα κατὰ στοιχειακὴν τάξιν, ὅπου ἐν ἄρχῃ εὐκολίχ εὐρίσκει τις τὸ ζητούμενον. Αἱ

πεὶ νὰ ἦναι ἀκριβῆς, ἤγουν δι' ἀληθινῶν συνωνύμων λέξεων, εἰς τὴν τῆς τοῦ Μουρούζου, καὶ ὅχι τοῦ Σουλῆ. — δ'. Ἐὰν εἰς τὴν κοινὴν γλῶσσαν ἡ ἀκρίβεια εἶναι ἀσυγκρίτως πλέον ἀναγκαῖα, διότι συνεργεῖ καὶ εἰς τὴν κατανόησιν τῆς παλαιῆς ἑλληνικῆς, καὶ εἰς τὴν διόρθωσιν τῆς νέας, ἀλλ' ὅμως εἶναι ἀσυγκρίτως δυσκολωτέρα, διότι κατὰ δυστυρίαν μᾶς λείπουσιν ἀκόμη παρατηρήσεις εἰς τὴν μητρικὴν ἡμῶν γλῶσσαν. — ε'. Τὸ ὕψος τῆς εἰς τὴν κοινὴν γλῶσσαν ἐξηγήσεως πρέπει νὰ ἦναι ὁμαλὸν, ἤγουν τοιοῦτον, ὅστε ἐξ αὐτοῦ νὰ συντίθεται μίγα δπουσοῦν σύμφωνος, ἀλλ' ὅχι πολλὰ, καὶ ποικίλα, καὶ ἀντιφατικά ἑρμηναιτικά, καὶ κανόνες τῆς γλῶσσης ἀνακρηπτικοὶ ἀλλήλων. Ἴσως εἶναι καὶ ἄλλοι περισσώτεροι κανόνες, τοὺς ὁποῖους τῶρα δὲν ἐνθυμοῦμαι. Οἱ προειρημένοι ὅμως μὲ φαίνονται οἱ πλέον ἀναγκαῖοι.»

88. Λόγ. Ἑρμ. Περὶ τοῦ Λεξικοῦ βλ. ἔτους 1816 σελ. 55—65 καὶ 265—267 καὶ ἔτους 1817, σελ. 39—51.

89. Μ. Ι. Γεδεῶν Χρονικὰ Πατριρχ. Ἀκαδημίας, σελ. 240—242.

σημασίχ ὅσον τὸ δυνατὸν εἶναι ἐκθεμεμέναι εἰς τῶν ὅστε νὰ φαίνηται ὅτι ἡ μίγα γεννᾶται ἀπὸ τὴν ἑλλην καὶ παριστῶσιν ἐν οὕτως εἶπω μίαν σειρὰν γενεολογικὴν· ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ πρὸς πειθῶ ἰσχυρότερον μέσον εἶναι τὰ πράγματα, ἀρίστη λοιπὸν καὶ πειστικωτάτη ἀπόδειξις τῆς ὑπεροχῆς τοῦ ἡμετέρου Λεξικοῦ εἶναι ὁ παραλληλισμὸς πρὸς τὰ ἄλλα, τὰ ὅποια ἢ φιλοπονία τῶν φιλελληνιστῶν μέχρι τούδε ἐξέδωκε. Πολυδεύκης, λοιπὸν, Ἠσύχιος, Σουλῆς, Φώτιος, Ἐτυμολόγος, Εὐστάθιος, Βαρίνος καὶ οἱ Ἀττικισταί, Στέφανος, Ἑρρίκος, Σακπούλας, Τουσάνος, Βενιαμίν, Ἐδερικος, καὶ ἄλλα κοινὰ τῆς Εὐρώπης Λεξικά, εἴτι δὲ καὶ Σχυνεῖδερὸς Λεξικός Γερμανός καὶ ὁ Ἑθναγῶς τοῦ Μορελλίου· ταῦτα πάντα καὶ ἕτερα διάφορα Λεξικά ἔχουσι λόγον πρὸς τὸ ἡμέτερον, ὃν ἔχουσι τὰ μέρη πρὸς τὸ ὅλον· ἀλλ' αἱ προσθήκαι ἔπειτα λέξεων καὶ σημασιῶν ἐκ τῶν καλλιωτέρων ἐκδόσεων ποιητικῶν καὶ πεζογραφικῶν βιβλίων, καὶ αἱ ἐπαυξήσεις ἄλλων πολλῶν ἀναγκαζίων εἰς τὸ Λεξικὸν πραγμάτων, αἰτινες γίνονται μετὰ φιλοπονίας ἀτῆτου παρὰ τοῦ ἐξ ἀρχῆς μὲν ὄντος ἐνός τῶν συγγραφέων τοῦ Λεξικοῦ ἡδὴ δὲ ἐπιδιορθωτοῦ κυρίου Λογάδου, τοῦ ἡδὴ τῶν ἑλληνικῶν μαθημάτων διδασκάλου ἐν τῇ κατὰ τὸν Κουρούτσεσμεν τοῦ Γένους Σχολῆ, ἐπισφραγίζουσιν εἰς τὸ Λεξικὸν μας τὴν ὑπερέτερησιν πολλῶ τῶν μέτρῳ τῶν μέχρι τούδε Λεξικῶν· πλουσιώτατον ἄρα κατὰ λέξεις, σημαζινομένα, φράσεις καὶ περιφράσεις καὶ παραδείγματα· εἶναι προοικιστήριον· εἶναι ἱστορικὸν σύντομον τῶν παλαιῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν. Ἡ μυθολογία, τὰ ἔθνικα καὶ τοπικὰ ὀνόματα καὶ ἡ τούτων κατασκευὴ ἐκ τοῦ ἔθνογράφου Εὐσταθίου τε καὶ Στράβωνος, εἶναι ὑποκαίμενον τοῦ Λεξικοῦ μας ὅχι εὐκαταφρόνητον. Αἱ ἐκκλησιαστικαὶ καὶ θεολογικαὶ λέξεις ἐρμηνεύονται ἐκ τῶν ἐρμηνευτῶν τῆς Ἐκκλησίας Πατέρων, δύσκολοι φράσεις καὶ συντάξεις τῶν παλαιῶν ἀναπτύσσονται ἐκ τῶν σχολικστῶν αὐτῶν, καὶ πολλαχοῦ, κατ' ἐκθεσιν τῶν διαφόρων γνωμῶν, ἐγερνεται ἡ πιθανωτέρα.

(ἔπειτα συνέχεια).

ΟΙ ΟΥΡΑΝΟΙ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΓΡΑΦΗΣ

α'

Κατὰ τὰ γραφέντα πρὸ τινος ἐν τῇ «Ἐκκλησ. Ἀληθείᾳ»¹ ἐπιβλαλλόμεθα σήμερον νὰ λάβωμεν ὑπὸ ἐξέτασιν, μετὰ τὴν ἐρευναν καὶ διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῶν πατερικῶν ἐρμηνειῶν, τὴν περὶ οὐρανῶν ἢ οὐρανοῦ διδασκαλίαν καὶ παράδοσιν τῆς Παλαιᾶς Θείας Γραφῆς, κυρίως δὲ τῆς βίβλου τοῦ θεόπτου², ὅστις περὶ τῆς ἐνοργάνου καὶ ἀνοργάνου δημιουργίας ἐν τοῖς πρώ-

1. «Ἐκκλησ. Ἀληθεία», τόμ. Θ', σελ. 35 καὶ 47.

2. Βλ. τὸ ἡμέτερον ἔργον περὶ τῶν τῆς Πεντατεύχου βιβλίων ἐν τῷ μ. Γ' «Ἐκκλ. Ἀληθείας», σελ. 715—717, 744—749 καὶ 759—761.

τοῖς κεφαλαίοις τῆς Πεντατεύχου ἔγραψε. Γράφομεν δ' ἐνικῶς καὶ πληθυντικῶς τὴν λέξιν, οὐχὶ βεβλῶως ἀδιαφόρως αὐτὴν λαμβάνοντες, ἀλλὰ διότι συνήθως ἐν τῇ Π. Γραφῇ εἰς πληθυντικὸν ἐκφέρεται, γνωστὸν δ' ὅτι ὁ Ψαλμωδὸς οὐρανοὺς λέγει, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Σωτήρ, διδάξας τὴν Κυριακὴν προσευχὴν, «ὁ πατήρ ὁ ἐν οὐρανοῖς» εἶπε, καὶ οὐρανοὺς ἀνεωγόταξ³. Καὶ περὶ μὲν τῆς πληθυντικῆς πτώσεως, ἐκφερομένης καὶ ἐν ἐπικρατήφει⁴, παρατηροῦσιν οἱ ἐρμηνευταὶ ὅτι «πληθυντικῶς ἢ θεῖα Γραφή τοὺς οὐρανοὺς ὀνομάζει, ἐπειδὴ τῶν ἑβραίων ἢ γλωττα οὔτε τὸν οὐρανὸν, οὔτε τὸ ὕδωρ οἶδεν ἐνικῶς ὀνομάσκει οὐ τοῖνον ὡς πολλῶν ὄντων οὐρανῶν, ἀλλὰ τὸ ἰδίωμα φυλάξασκα τῆς ἑβραϊδος φωνῆς· ἐπεὶ ἐν ἑτέρῳ ψαλμῷ σαφέστερον ἡμᾶς τοῦτο διδάσκουσα, καὶ παραλιπούσα τὸ τῆς γλώττης ἐκείνης ἰδίωμα, οὕτως ἔφη· «ὁ οὐρανὸς τοῦ οὐρανοῦ τῷ Κυρίῳ»⁵, ὡς εἶναι δῆλον, ὅτι κατὰ οὗτος ὁ οὐρανὸς ἡμῖν ἐστὶν ὄροφος, ἢ δὲ γῆ ἑδαφος, οὕτως ὁ ὀρώμενος οὐρανὸς ὄροφον ἔχει τὸν ὑπερκείμενον οὐρανόν»⁶. Ἡ ἐρμηνεία αὕτη τοῦ ἱεροῦ Θεοδώρητου, τὴν ὁποίαν ὁ ἀοίδιμος Ἱεροσολύμων Ἀνθίμος μεταφέρει εἰς τὴν ὑπ' αὐτοῦ συγγραφείσαν Ἑρμηνείαν τῶν Ψαλμῶν, χρῆσιμεύσει εἰς ἡμᾶς καὶ μικρὸν κατωτέρω, διότι, κατὰ τὰ προσηγηγμένα, αἱ τῶν Θεῶν Πικτέρων ἐξηγήσεις θέλουσιν εἶναι εἰς ἡμᾶς ὁ χειραγωγὸς εἰς τὰς τοιαύτας βραχεῖας διατριβὰς, αἱ ὁποῖαι γράφονται πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ χορηγηθῇ τῷ τε κλήρῳ καὶ τοῖς ἄλλοις φιλομαθέσιν ἀναγνωστικὴ κάλλιστος, τὰ μὲν γνωσκόμενα εἰς τὴν μνήμην αὐτοῦ ἀναπολοῦσκει, τοὺς δὲ μὴ τυχόντας τῆς εὐκαιρίας τοῦ μελετήσκει παρορμῶσαι πρὸς ἐρεῦνας καὶ σπουδὰς εὐρυτέρας.

Πράγματι δ' οἱ Θεοὶ Πικτέρες ἐξηγουσύντες τὰ τοῦ Θεόπτου Μωσέως, ἢ ἀπὸ τῶν γραφομένων αὐτοῦ ἐμπνεόμενοι, καὶ θέματος ὕλην ἀρυόμενοι, οὐχὶ περὶ ἐνὸς μόνου διδάσκουσιν οὐρανοῦ, ἀφοῦ παρὰ τῷ οὐρανοβόμῳ τῶν ἔθνῶν ἀποστόλῳ καὶ τρίτον οὐρανὸν ἀναγινώσκουσιν⁷, ἀλλὰ διάφορον τοῦ Παραδείσου, καθὼς θέλομεν εἶπε ἐν καιρῷ. Κύριλλος ὁ Θεσπέσιος συγγραφεὺς τῶν Κατηχήσεων πρώτον μὲν οὐρανὸν νοεῖ τὸν φαινόμενον τοῦτον, μικρότερον τοῦ δευτέρου παραδεχόμενος, δεύτερον δὲ μικρότερον τοῦ τρίτου, οὐχὶ διότι τοσοῦτους μόνον δέχεται, ἀφοῦ μάλιστα γράφει «κύτη τῶν οὐρανῶν», ἀλλὰ διότι μέχρι τοῦ τρίτου τοῦτου ὠνόμασεν ἢ Γραφή «διότι τοσοῦτους μόνον ἡμῖν γινῶναι συνέφερε». Τὴν αὐτὴν

παραδίδωσι διδασκαλίαν εἰς ἡμᾶς ὁ Μ. Βασίλειος⁸, τὸν δ' ἀποστολικὸν τρίτον οὐρανὸν καὶ ὁ ἱερός Κασίριος ὡς ἕνα δέχεται τῶν πολλῶν· «οὐ μέντοι μέγιστος αὐτοῦ στήσας τὸν ἀριθμὸν· τὸ γὰρ φῆσαι ἄρπαγείτα ἕως τρίτου οὐρανοῦ, δι' ἄρθρου τοῦ ἕως, ὑπὴν ἔλατο ὑπερκείσθαι καὶ ἑτέρους τῶν τριῶν»⁹, ἄλλοι δ' ἀριθμοῦσιν ἑπτὰ, ὡς ἐπὶ παραδείγματι Ἀστέριος ὁ Ἀμασειάς, καὶ ὁ Φιλίστριος, ὅστις οὐδαμῶς ἐπιμένει εἰς τὸν καθορισμὸν τοῦ πολυαριθμοῦ τῶν οὐρανῶν¹⁰. Φειδωλύτερος ὁ ἱερός Θεοδώρητος, ἐν ἐρωτήσσει κα' εἰς τὴν Γένεσιν, ἐξ ἧς μικρὸν ἀποσπάσαντες τεμάχιον ἀνωτέρω παρεθέμεθα, διατείνεται καὶ διδάσκει πολὺ σαφῶς ὅτι, ὁ ἐπιβαλλόμενος νὰ ἀριθμῆ πλείους τῶν δύο, πλάττει μύθους «τῆς τοῦ Θεοῦ Πνεύματος διδασκαλίας καταφρονῶν». Σύμφωνας αὐτῷ γινόμενος ὁ χρυσοῦς τὴν γλῶσσαν Ἰωάννης ἀποδοκιμάζει τὴν περὶ πολλῶν οὐρανῶν διδασκαλίαν· «Τίς ἂν λοιπὸν μετὰ τὴν τοιαύτην διδασκαλίαν ἀνάσχοιτο τῶν ἀπλῶς ἐξ οικείας διανοίας φηγγεσθαι βουλομένων, καὶ ἀπ' ἐναντίας τῇ θεῖᾳ Γραφῇ πολλοὺς οὐρανοὺς λέγειν ἐπιχειρούντων;»¹¹.

Αἱ προταχθεῖσαι λέξεις αὗται εἶναι καὶ πολλὰ ἴσως ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐξήγησιν, τὴν ὁποῖαν ἢ διάκρισις ἀπαιτεῖ μεταξὺ τῶν λέξεων οὐρανοῦ καὶ οὐρανῶν, ἀφοῦ τὴν μὲν ἐπιγραφὴν τῆς παρούσης εἰς τὴν εὐμένειαν τῶν ἀναγνωστῶν ὑπεβαλλομένης διατριβῆς βλέπει κατὰ πληθυντικὸν ἐκφερομένην ὁ ἀναγνώστης, συνήθως δὲ καὶ καθ' ἡμέραν ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς ἀναγνώσεσι καθ' ἐνικὸν ἐκφερομένην καὶ πληθυντικὸν ἀριθμὸν τὴν λέξιν, τὴν ὁποίαν ἀπὸ τῆς Θεῖας Γραφῆς δανειζομένη καὶ ἡ ὁραθὴν ποίησις οὕτω μεγάλῳ ἠρμονέστερον, ἵνα μεταχειρισθῶμεν τὴν τοῦ Λογγίνου λέξιν, ἐκφέρει.

6'

Ἡ σύστασις τοῦ οὐρανοῦ (διότι ὁ τῆς Πεντατεύχου συγγραφεὺς ἀπ' ἀρχῆς οὐρανὸν λέγει¹²) διδάσκειται σαφῶς ὑπὸ τῶν Θεῶν Πικτέρων, ἐν δὲ τῇ Παλαιᾷ Θεῖᾳ Γραφῇ εὐρίσκειται παρὰ τῷ προφήτῃ Ἠσαΐᾳ παραβαλλομένη πρὸς καπνόν¹³. Ἀκάκιος δ' ὁ Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης ὁ κατὰ τὰ μέσα τῆς Δ' ἑκατονταετηρίδος ἀκμάσας οὐρανὸν ἕνα καὶ στερέωμα δεύ-

8. Ὁμιλ. Β' εἰς τὴν Ἑξῆήμερον.

9. Διαλ. Α', ἀπόκρ. γ'.

10. Ἀστερίου Ἀμασειάδου ἐν διμλίᾳ εἰς τοὺς ἁγίους Ἀποστόλους Πέτρον καὶ Παῦλον. Φιλιστρίου περὶ ἀρέσεων, κεφ. γδ'.

11. Χρυσ. ὁμιλία Γ' εἰς τὴν Γένεσιν. Τὰ εἰς τὸ μέρος τοῦτο τῆς Γενέσεως ἐρμηνευτικὰ κεφάλαια καὶ τεμάχια ἐξηγήσεων εὐρίσκει τις συνειλεγμένα ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ Νικηφόρου Θεοτόκου ἐκδοθείσῃ Σειρᾷ Ἰπομνηματιστῶν, εἰς ἣν καὶ παραπέμπεται ὁ φιλομαθής, ἵνα μὴ ταῖς σημειώσεσιν ὀγκώδης ἢ διατριβῆ ἀποβῆ.

12. Γενέσ. Α', 1 «ἐποίησε τὸν οὐρανόν». 8 «ἐκάλυψε τὸ στερέωμα οὐρανό». 9 «ἐτὸ ὕδωρ τὸ ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ».

13. Ἰσ. ΝΑ', 6.

3. Ψαλμ. ιη', 1, λβ', 6, ξξ', 9, γς', 6, ρμη', 1. Μκθ. ς', 9.

4. «Οἱ οὐρανοὶ τῶν οὐρανῶν» ψαλμ. ρμη', 4.

5. Ψαλμ. μθ', 4, σζ', 26, ριγ', 25.

6. Θεοδώρητος Σαδικός· ἐκδ. Βουλγάρων· τόμ. Α', σελ.

15. Ἀνθίμου Ἱεροσολύμων Ἑρμηνεία εἰς τοὺς Ψαλμούς· τόμ. Α', σελ. 79, τόμ. Β', σελ. 296 κατὰ τὴν ἐκ τοῦ Ἱεροσολυμιτικοῦ τυπογραφείου ἔκδοσιν.

7. Β' Κορινθ. ιβ', 2.

τερον οὐρανὸν φαίνεται δεχόμενος, καὶ τὸν μὲν πρότερον «λεπτομελέστερον σῶμα τυγχάνειν καὶ εὐκρινέστερον» διδάσκει, τὸ ὕδωρ δὲ συγκρινόμενον τῷ στερεώματι λέγει ἑλαφρὸν καὶ μαλακὸν σῶμα, τὴν τῆς Πεντατεύχου περὶ οὐρανοῦ διδασκαλίαν ἐξηγῶν. Ἐνῶ δ' ὁ Σευῆρος, οὗ ἐξ ἀνάγκης μιμητοσύμεθα, δύο δεικνύει παραδεχόμενος οὐρανοὺς καὶ τούτων αὐτῶν ἐπέκνω, ἀλλὰ τὸν ὀνομαζόμενον ἐξ ὑδάτων ἐποίησεν Θεός, πῆξας ὡς χρυσάλλου», ὁ Μ. Βασιλείος ἐν ἐκτάσει φυσιολογεῖ γράφων ὅτι, προκειμένου περὶ ἐξηγήσεως τῆς δημιουργίας τοῦ στερεώματος, διαχωρίζοντες ἀπὸ μέσου ὕδατος καὶ ὕδατος, ἀπορριπτεῖται πᾶσαι αἱ τῶν θύραθεν σοφῶν θεωρίαι ὅτι ἐκ τοῦ ὕδατος ἔλαβεν τὴν γένεσιν, ἢ ὅτι ὁμοίος ἐστὶ πρὸς πεπηγμένον ὕδωρ, ἢ πρὸς ὁμοίαν τινα ὕλην λαμβάνουσαν τὴν ἀρχὴν ἐκ τῆς τοῦ ὕγρου διύθησως, ὅποια παραδείγματος χάριν εἶναι ἡ τοῦ χρυστάλλου λίθου, «ὃν δι' ὑπερβάλλουσαν τοῦ ὕδατος πῆξιν μεταποιεῖσθαι φασίν»· εἰσάγει δὲ μόνον τὴν ἐρμηνείαν ὅτι τὸ ὑπὸ Μωσέως γραφόμενον¹⁴ ἀκριβῶς ἐγγράφη ὅπως διεγρήθη ὅτι τοῦ οὐρανοῦ τοῦ ὀνομαζόμενου ἡ φύσις καὶ σύστασις εἶναι στερεὰ πως εἰς τοσοῦτον, ὥστε νὰ δύνηται καὶ νὰ ἐξαρκῆ εἰς τὸ συγκρατεῖν καὶ υποβαστάζειν τὸ τοῦ ὕδατος ὀλισθηρὸν καὶ εὐδιόκλυτον. Καὶ περὶ μὲν τῶν ὑπὸ τοῦ οὐρανογράφου Πατρὸς διδασκόμενων οὐρανῶν ἐλέγησαν ἀνωτέρω τὰ δέοντα, τοῦ λόγου δὲ νῦν ὄντος κυρίως περὶ τῆς συστάσεως τοῦ οὐρανοῦ, τὸν ὅποιον βλέπομεν, ἀρκεῖ, νομιζόμεν ἢ ἐρμηνεία τοῦ Θεοδώρου¹⁵. Ἐκ τοῦ τρόπου τῆς δημιουργίας εἶναι δυνατὸν νὰ μάθωμεν τίς ἡ διαφορὰ τοῦ ἐν ἀρχῇ γραφομένου οὐρανοῦ, καὶ τοῦ στερεώματος, τὸ ὅποιο ὁ Θεὸς «ἐκάλεσεν οὐρανόν»· ὁ μὲν ἐγένετο ἀπὸ τοῦ φωτός καὶ οὐκ ἐκ τίνος», ὁ δὲ μετὰ τὴν δημιουργίαν τοῦ φωτός καὶ ἐξ ὑδάτων· καὶ ὁ μὲν δεῦτερος οὐρανὸς ὀνομαζέσθαι στερεώμα, ὁ δὲ πρότερος, ἐξ ἀρχῆς οὐρανός, οὐχὶ δὲ στερεώμα, καλεῖται, διότι ἐξ αὐτοῦ τοῦ πρᾶγματος τὴν ὀνομασίαν ἐδέξατο· ὀνομαζέσθαι δὲ στερεώμα ἐπειδὴ συνέστη ἐκ τῆς ρωθίδος τῶν ὑδάτων οὐσίας, ἢ δὲ ρευστὴ φύσις αὐτοῦ ἐγένετο στεγανωτάτη· προσωνομαζέσθαι δὲ οὐρανός, καθὼς ἐπιχειρούμενος ἄνωθεν, «καὶ τοῦ προτέρου οὐρανοῦ τὴν ἀνάγκην ἡμῖν πληρῶν». Εἰς δύο δὲ διαιρέσας ὁ Δημιουργὸς τὴν τῶν ὑδάτων φύσιν, τὰ μὲν ἄνωθεν ὕδατα ἐπέθηκεν ἐπὶ τοῦ στερεώματος τούτου, τοῦ οὐρανοῦ, κατέλιπε δὲ τὰ ὑποκάτω, διότι ἡ τῶν ἀπάντων δημιουργικὴ καὶ συνεκτικὴ Πρόνοια ὤρισε διὰ μὲν τῆς ὑγρότητος καὶ ψυχρότητος τῶν ἄνωθεν ἐπιχειρούμενων ὑδάτων νὰ μὴ βλάπτηται τὸ στερεώμα ὑπὸ τοῦ πυρὸς τῶν οὐρανίων φωστῆρων, τὰ δὲ ὑποκάτωθεν μένοντα διὰ τῶν ἀτμῶν νὰ διατηρῶσι τὸν ἀέρα καὶ δίδωσιν εἰς αὐτὸν ζωὴν ζηριζόμενον καὶ ἀραιούμενον ὡς ἐκ τῆς θερμότητος τοῦ ὑπεράνω κειμένου πυρός.

14. Γενέσ. Α', 6.

15. Θεόδωρ. Βουλγάρως ἱεδ. τόμ. Α', σελ. 14—15,

Τοῦ ἱεροῦ Θεοδώρου ἡ ἐξηγήσις, ἀρκούσα εἰς πάντα φιλομαθῆ καὶ τὴν ἱστορίαν τῶν ἐπιστημῶν ἐξετάζοντα, ἱκανὴ δὲ νὰ δείξη τὰς περὶ οὐρανοῦ καὶ κυρίως περὶ τῆς συστάσεως αὐτοῦ θεωρίας τῶν ἐπιστημόνων τοῦ Δ' καὶ Ε' αἰῶνος, ἐμπνεομένων τε καὶ καθοδηγούμενων ὑπὸ τῆς διδασκαλίας τῆς Πεντατεύχου, νομιζόμεν ὅτι ἱκανοποιεῖ τὸν ζητοῦντα τὴν ἐρμηνείαν τῆς μωσαϊκῆς παραδόσεως· ἀλλὰ ἡ παράθεσις δύο ἐτι ἐρμηνειῶν ἀπαιτεῖται πρὸς συμπλήρωσιν, πλὴν τῆς τοῦ Μ. Βασιλείου, ὁ ὅποιος λέγει ὅτι τὸ στερεώμα καθ' ὁμοιότητα τοῦ πρώτου οὐρανοῦ ἐδημιούργησεν ὁ Θεὸς «ἀπὸ χαύνης, καὶ μαλακῆς, καὶ ρευστῆς οὐσίας», συμπήξας αὐτὸν εἰς οὐσίαν τινα παρομοίαν τῇ οὐσίᾳ τοῦ πρώτου οὐρανοῦ.

Αἱ δύο περὶ ὧν εἵπομεν ἐρμηνεῖαι εἶναι τοῦ ἱεροῦ Ἰππολύτου καὶ τοῦ μακαρίου Γενναδίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως· ὁ πρῶτος, ἀποδιδούς τὸ ἐν ἀρχῇ τῆς Γενέσεως ἀόρατον καὶ ἀκατασκεύαστον τῆς γῆς εἰς τὴν ἐπὶ πρόσωπον αὐτῆς ἐπιπερομένην περίσσειαν τοῦ ὕδατος, ἐρμηνεύει ὅτι, ὅτε ἠθέλησεν ὁ Δημιουργὸς ὁρατὸν νὰ καταστήσῃ τὸ ἀόρατον, ἐν μέσῳ μὲν ἐπέθετο τὸ τρίτον τῶν ὑδάτων μέρος, τὸ τρίτον δὲ ἐχώρισεν εἰς τὸ ἄνωθεν «ἀναλαμβάνων τῇ ἑαυτοῦ δυνάμει, ἅμα τῷ στερεώματι»· καὶ τὸ μένον τρίτον κατέλιπε εἰς τὸ κάτω πρὸς χρῆσιν τῶν ἀνθρώπων· ὁ δὲ Γεννάδιος τὸ στερεώμα τῆς Γενέσεως παρομοῖον τῷ πρώτῳ οὐρανῷ διδάσκει, σύμφωνα τῇ τοῦ Μ. Βασιλείου ἐρμηνείᾳ, τὴν ἀρχὴν καὶ σύστασιν λαβὼν ἐκ τῶν ὄντων ἤδη ὑδάτων· ἵνα δὲ μὴ μένη ἡ γῆ ὑπὸ τῆς τῶν ὑδάτων πλησμονῆς ἀφανῆς, μέσον τῶν ὑδάτων ἐξετάθη τὸ στερεώμα παγῆν, οὕτινος ὑπεράνω μὲν μετεωρίσθησαν τὰ ἥμισυ, τὰ δὲ λοιπὰ ἥμισυα συνελέγησαν εἰς τὰς συναγωγὰς αὐτῶν, κατὰ τὴν Γραφήν¹⁶, καὶ τοιοῦτοτρόπως «ἠὑπερίσθη πρὸς τὴν ἀρμόζουσαν χρεῖαν τοῖς ἐπ' αὐτῆς, καὶ πάντα τὸν νῦν αὐτῇ προσόντα κόσμον ἀπέλαβεν». Τὸ στερεώμα αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ τῶν ὑδάτων, εἰκότως εἶναι κρυσταλλῶδες τὴν φύσιν καὶ σύστασιν, κατὰ τὴν τοῦ ἱεροῦ Γενναδίου διδασκαλίαν, ἡ ὅποια εἶναι, καθὼς δύναται νὰ μελετήσῃ ὁ εὐσεβῆς ἀναγνώστης καὶ νὰ πληροφορηθῇ. ὁμοίαν καὶ οὐδαμῶς ἀπομακρύνεται τῆς ἐρμηνείας τοῦ Θεοδώρου ἐπισκόπου Κύρου.

γ'

Μετὰ τὴν περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ συστάσεως καὶ φύσεως τοῦ οὐρανοῦ διδασκαλίαν ταύτην τῶν ἁγίων Πατέρων, οἱς συνηριθμήθη καὶ ὁ Σευῆρος, οὐδαμῶς προτιθέμεθα νὰ συγκατατάξωμεν καὶ προσθέσωμεν τὴν τοῦ ἰουδαίου Φίλωνος, ὁ ὅποιος, ἀποφύγων μετὰ δεξιότητος καὶ τέχνης νὰ εἴπῃ τι περὶ τῆς ἐξηγήσεως ταύτης, εἶπε τούναντιον πολὺ σαφῶς, ὅτι ἀκατάληπτος εἶναι

16. Γεν. Α', 9: «Συναχθήτω τὸ ὕδωρ τὸ ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ εἰς συναγωγὴν μίαν Καὶ συναχθή . . . εἰς τὰς συναγωγὰς, καὶ ὤρθη ἡ γῆ».

εις ἡμᾶς ἢ φύσις τοῦ οὐρανοῦ, διότι σφῆρες αὐτοῦ γνώρισμα πρὸς ἡμᾶς οὐδὲν ἔδειξεν, οὐδὲν γνωστὸν κατέστησε¹⁷. Ἐν δὲ τῷ τρίτῳ τῆς παρούσης διατριβῆς ἔδαφι τὸ σχῆμα τοῦ οὐρανοῦ θέλομεν ἐξετάσει, πρὸ τούτου δὲ ἀρκετὸν εἶναι νὰ εἴπωμεν ὅτι τὰ παρὰ τῷ προφήτῃ Ἰσαΐα φερόμενα δεικνύουσι φανεράν τὴν περὶ τοῦ σχήματος τούτου παρχόσιν τῆς ἀγίας Γραφῆς. Ἰσως δὲ μετὰ ταῦτα¹⁸ ἤθελε θεωρηθῆ περιττὴ πᾶσα περαιτέρω ἐξήγησις, ἂν μὴ προέκειτο τὸ μὲν ἢ ἀναδίφησις τῶν ἐπὶ τοῦ πρώτου κεφαλαίου τῆς Γενέσεως ἐρμηνειῶν καὶ ὑπομνημάτων, τὸ δὲ ἢ ἐπὶ τῶν τοῦ Ἰσαΐου θεμελιώσεως τῶν πατερικῶν ἐξηγήσεων. Εἰς χεῖρας τὴν ἐξήγησιν τοῦ Σευήρου λαμβάνοντες θέλομεν εὑρεῖ ὅτι αὐτὸς θεωρεῖ ὅτι κατεσκευάσθη ἐξ ἀρχῆς ὁ οὐρανὸς (πρόκειται δὲ περὶ τοῦ στερεώματος τῆς Γραφῆς) οὐχὶ σφαῖρα, καθὼς οἱ ματαιολόγοι μυθολογοῦσιν, ἀλλὰ καθὼς ὁ Ἰσαΐας λέγει· οὔτε πρέπει κατὰ τὸν τὸν Σευήρον νὰ πιστεύωμεν εἰς τὰς τοιαύτας ματαιολογίας, ἀφοῦ οἱ προφῆται λέγουσι ὅτι ὁ οὐρανὸς ἀρχὴν ἔχει καὶ τέλος¹⁹, καὶ ἡμεῖς δὲ γινώσκουμεν ὅτι· ἂν ἦναι σφαῖρα, ποῦ τὸ ἄκρον λοιπόν; ἀλλὰ καὶ τοὺς λόγους αὐτοῦ τοῦ Σωτῆρος εἰς στερέωσιν τῆς γνώμης αὐτοῦ ταύτης ὁ Σευήρος εἰσάγων²⁰ φαίνεται διδόντων οὐχὶ τὸ σφαιροειδὲς ἀλλὰ τὸ ἡμισφαιρικὸν τοῦ οὐρανοῦ σχῆμα. Βασιζόμενος ἐπὶ τῶν τοῦ Ἰσαΐου καὶ τῶν τοῦ Προφητῆν κατὰ λόγων ὁ Καισαρείας Ἀκάκιος ἀρνείται παντάπασι τὸ σφαιροειδὲς τοῦ οὐρανοῦ· θέλει τοῦτον ἡμισφαιρικόν, διότι τὰ παρὰ Δαυὶδ ἄκρα καὶ ἄκρα καὶ τὸ παρ' Ἰσαΐα «ἄκρον θεμελίου τοῦ οὐρανοῦ» οὐδαμῶς ἀρμόζουσιν ἐπὶ σφαῖρας, εἰς τὴν ὁποίαν οὔτε ἄκρον, οὔτε μέσον ὑπάρχει, διότι καὶ ἡ τῆς σφαῖρας ἐπιφάνεια τυγχάνει ἀπειρος, μὴ ἔχουσα πέρας, ὡς ἡ τοῦ κύκλου γραμμὴ, κατὰ Πλάτωνα· μεθ' ὃ ὁ Σευήρος ἀποδοκιμάζει τὸν Ὀριγένην εἰπόντα σφαιροειδῆ τὸν οὐρανόν. Κλείομεν τὸ μικρὸν ἐδάφιον τοῦτο δι' ὅσων ὁ Χρυσόστομος λέγει· «Ποῦ εἰσιν ὁ δονεῖσθαι λέγοντες τὸν οὐρανόν; Ποῦ εἰσιν οἱ σφαιροειδῆ εἶναι αὐτὸν ἀποφαινόμενοι; Ἀμφότερα γὰρ ταῦτα ἐνταῦθα ἀνήρηται».

§

Βραχέα εἶναι καὶ ὀλιγώτερα τῶν προσδοκωμένων τὰ νῦν ἐνταῦθα γραφόμενα, διότι νομίζομεν ὅτι κατὰ μικρὸν ἰκανοποιοῦσι τὸν πόθον τοῦ φιλομαθοῦς. Ἐπὶ τῆς ἐξηγήσεως τῶν θείων Πατέρων ὀδηγούμενοι θέλομεν ἐξετάζει ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὴν περὶ παρομοίων ἀντικειμένων καὶ θεμάτων διδασκαλίαν τῆς Γραφῆς, ἀφοῦ, καθὼς εἰκάζομεν ἐξ ὅσων ἀκούομεν καὶ βλέπομεν, πολὺ ὀλίγας βιβλιοθήκας κοσμεῖ τὸ θεῖον τῶν Θεοπνεύστων συγγραφέων ἔργον, τοῦ ὁποίου τὴν

17. Θεοτόκη Ἰπομνηματιστῶν Σειρά· τόμ. Α', στήλη 328.

18. Ἰστ. Μ', 22 «Ὁ στήσας τὸν οὐρανὸν ὡσεὶ καμῖραν, καὶ διατείνας αὐτὸν ὡς σκηνήν».

19. Ψαλμ. ιη', 6 «ἀπ' ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ ἡ ἔξοδος αὐτοῦ».

20. Ματθ. ΚΔ', 31 «καὶ συναζέουσι τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἀπ' ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ ἕως ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ».

διδασκαλίαν οὐδὲν βιβλίον εἶναι δυνατὸν νὰ φθάσῃ, καὶ τὸ ὅποιον εἰς πᾶσαν τοῦ βίου τοῦ χριστιανοῦ στιγμήν εἶναι ὁ πολυτιμότερος συνέκδημος.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΝ ΜΝΗΜΕΙΟΝ ΕΠΙΤΑΦΙΟΝ

Ἐν τινι ὑπογείῳ τῆς ἐνορίας Κωνσταντινουπόλεως Ξυλοπόρτης εὐρέθη ἐπιτύμβιος πλάξ ἐκ λίθου πωρότου, μήκους ἐνὸς γαλλικοῦ μέτρου καὶ τριάκοντα ἑκατοστῶν, πλάτους δὲ ἐξήκοντα ἑκατοστῶν. Τὸ σχῆμα αὐτῆς σύγκειται ἐκ δύο τριγώνων καθέτως πρὸς ἄλληλα τεμνομένων, καὶ ὧν αἱ κορυφαὶ πεπλατυμέναι κατὰ ἐπτὰ ἑκατοστὰ μορφοῦσι τοὺς τέσσαρας βραχιόνας σταυροῦ. Πρὸς τὸ τέμα ἐκείνου ἄκρου τῶν βραχιόνων, ὡπερ ἐστὶ κοῖλον, ἀναπτύσσεται σφαῖρα, ἧς ἡ διάμετρος ἐστὶν ὀκτῶ μόλις ἑκατοστῶν. Ἐκτέρωθεν τοῦ πρὸς τὴν βᾶσιν βραχιόνος τοῦ σταυροῦ ὑπάρχουσιν ἐν ἀναγλύφῳ ἀνά ἓν φύλλον φοῖνικος, οὗ ἡ κορυφή ἐστὶν ἐστραμμένη πρὸς τὸν σταυρόν. Ἐν τῷ τόφῳ, ἔνθα εὐρέθη ἡ πλάξ αὕτη, οὐδὲν ἕτερον ἔχνος τοῦ τάφου ὃν ἐκάλυπτεν ὑπάρχει, οὔτε καὶ λίθος τις τῶν περιβαλόντων τὸν τάφον, ἢ λάρναξ τις. Ὡστε ἐκ τούτων δηλοῦται ὅτι ὁ τάφος οὗτος πρὸ πολλοῦ ἐσουλῆθη καὶ ἴσως παρὰ τῶν κατασχόντων τὰς Βλαχερνὰς σταυροφόρων. Τὸ σχῆμα τῆς πλακῆς ταύτης ὃν ἰδιορρυθμον καὶ προδίδον ἐμπνεύσεις συμμετρίας καὶ πεπειραμένης τέχνης δύναται ἀναχθῆναι περὶ τὸν Η' αἰῶνα ἢ κατὰ τι μεταγενεστέρως. Τὰ δὲ φύλλα τοῦ φοῖνικος νομίζω ἐμφάνοντα ὅτι ἀνήκεν εἰς τάφον μάρτυρος. Ἐπὶ τῆς πλακῆς οὐδὲν μονόγραμμα ἢ ἕτερον τι σῆμα τῶν προγραφέντων ὑπάρχει.

ΠΕΛΟΠΙΔΑΣ Δ. ΚΟΥΡΑΣ
ἀρχιτέκτων.

ΑΓΓΕΛΙΑ ΒΙΒΛΙΩΣ

Ἀνάπλασις. Ἔτος Β', ἀριθμὸς 24. Φύλλον 15 Ἀπριλίου 1889. Περιεχόμενα — II. Καρολίδου λόγος ἐκφωνηθεὶς τῆν 25 μαρτίου κατὰ τὴν ἐπέτειον ἐορτὴν τοῦ Συλλόγου τῆς Ἀναπλάσεως. — I. Σκαλιτσούνη Ψυχολογικαὶ Μελέται. Ὁ Lucili καὶ τὸ δαιμόνιον τοῦ Σωκράτους. — B. Διαλεισμαὶ Τὸ ἔαρ, ποίημα. — Νπδ. Τὸ ζήτημα τοῦ Κλήρου· Β'. Ὡς πρὸς τὴν ἐκπαίδευσιν. — Ἀλήθειαι. — M. I. Γαλανοῦ Ἡ ἀνθρώποις τοῦ κλήρου. — Βιβλιοθήκη «Ἀναπλάσεως».

Ἀηλοποιήσεις

Ἡ διεύθυνσις τοῦ «Ἐσπερον» παρακαλεῖ τοὺς ἐνταῦθα κ. κ. συνδρομητὰς αὐτῆς ὅπως τὸ Β' φυλ. λάβωσι, τοῦ μηνὸς δεκεμβρίου, ζητήσωσι καὶ λάβωσι ἐκ τοῦ ἐν Γαλατῆ Βιβλιοπωλείου Σ. Λεμονίδου παρνούσαντες αὐτῷ μόνον τὴν ἀπόδειξιν τῆς πληρωμῆς.

Ὁ ὑπεύθυνος Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ.

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΑΠΑΞ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΚΑΤΑ ΤΕΤΑΡΤΗΝ

ΕΤΟΣ Θ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤ/ΠΟΛΕΙ, 27 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1889 ΑΡΙΘ. 48.

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ	ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ
† 'Ο Σισανίου 'Αθανάσιος (πρόεδρος)	καθ' ὄλον τὸ ὀθωμανικὸν Κράτος μετζίτια ἀργυρᾶ 5
'Αρχιγρ. 'Ι. Συνόδ. Κωνστ. 'Αλεξανδρίδης	ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾶ 25
Ν. Α. Νικολαΐδης (ταμίης)	ἐξαμηνιαία τὰ ἡμίση.
'Ιωάν. Δ. Τανταλίδης (γραμματεὺς)	'Η συνδρομὴ προκαταβάλλεται
'Αλκιβιάδης Μαυράκης.	Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Νοεμβρίου καὶ τὴν 1 Μαΐου.
'Αρχισυντάκτης Μανουὴλ 'Ιω. Γεδεών.	

Διὰ πᾶσαν αἴτησιν ἀφορώσαν εἰς τὴν 'Εκκλησιαστικὴν 'Αλήθειαν ἀπευθυντέον: α' Τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Σισανίου κ. 'Αθανασίῳ Προϊδρῷ τῆς τῆν 'Εκκλησιαστικῆν 'Αλήθειαν διευθυνοῦσης 'Επιτροπῆς. Εἰς τὰ Πατριαρχεῖα: ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΝ. — Αἱ ἀποδείξεις τῶν συνδρομῶν καὶ λοιπὰ ἔγγραφα τῆς ὕλικῆς διαχειρίσεως φέρουσι τὴν σφραγίδα τῆς 'Εκκλησιαστικῆς 'Αληθείας καὶ τὴν ὑπογραφήν τοῦ ταμίου. Οἱ τόπον διαμονῆς ἀλλόσπουτες συνδρομηταὶ πρέπει νὰ εἰδοποιῶσι τὴν Διεύθυνσιν, ἵνα μὴ παραπίπτωσι τὰ φυλλάδια

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

'Εκκλησιαστικὰ χρονικά — 'Ο οὐρανὸς καὶ ὁ παράδεισος — 'Εγγραφοὶ πλῆθι καὶ κερμίαι· ὑπὸ Μ. 'Ιω. Γεδεών
 Παράρτημα — Κανονικαὶ διατάξεις τῶν πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως (τόμος Β', σελ. 361 — 368).

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Τῇ κυριακῇ ἐγένετο ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ ἡ χειροτονία τοῦ νέου μητροπολίτου 'Αγχιᾶλου κ. Βασιλείου Γεωργιάδου, συνιερουργούντων τῶν σεβασμ. συνοδικῶν Νικαίας, Νικοπόλεως, Φιλιππουπόλεως, Ξάνθης, Σηλυβρίας, 'Ιμβρου, Μογλενῶν καὶ Λιτίτζης.
 — 'Επὶ τῇ βῆσει τοῦ Κανονισμοῦ περὶ συντάξεων τῶν λαϊκῶν ὑπαλλήλων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἐξελέγη ἐν τῇ τελευταίᾳ συνεδριάσει τοῦ Δ. 'Εθν. Μ. Συμβουλίου ἡ κατὰ τὸ 16 ἄρθρον τοῦ Κανονισμοῦ τούτου εἰδικὴ ἐπιτροπὴ ἐκ τριῶν ὑπαλλήλων, ἡ ἐπιτηροῦσα τὴν εἰσπραξίν τῶν ὀριζομένων ποσοστῶν καὶ φροντίζουσα τῆς ἐν ἀσφαλεί τινι Τραπεζῇ καταθέσεως τῶν κεφαλαίων τοῦ ταμείου τῶν συντάξεων. Μέλη τῆς 'Επιτροπῆς ταύτης διορίσθησαν οἱ κκ. Δ. Θ. Ξανθοπούλος, Ν. Νικολαΐδης, καὶ Ι. Χλωρός, οἵτινες θέλουσι συντάξει κατὰ τὸ 17 ἄρθρον τοῦ Κανονισμοῦ τούτου Μητρώον τῶν ὑπαλλήλων, τῆς ἡλικίας, καὶ τῶν ἐτῶν τῆς ὑπηρεσίας ἐκάστου, περιέχον καὶ πᾶσαν ἄλλην ἀναγκαίαν πληροφορίαν, ὅπερ ὑποβληθήσεται τῷ Συμβουλίῳ διὰ τὰ περαιτέρω.
 — 'Εν ταῖς τελευταίαις συνεδριάσει τοῦ Δ. 'Εθν. Μ. Συμβουλίου, ἐγκριθείσης τροποποιήσεώς τινος τοῦ 9 ἄρθρου τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς, ἀφορῶσης εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν μελῶν τῆς 'Ερρορίας αὐτῆς,

ὀριζομένων ἀπὸ τοῦδε ἐπτὰ ἀντὶ πέντε, προσετέθησαν οἱ ἀξιοτίμοι κκ. Δ. Πασπαλλῆς καὶ Δημοσθ. Εὐγενίδης, οἷς καὶ ἀνηγγέλθη ἡ ἐκλογή διὰ πατριαρχικῶν πιττακίων.
 — Τῇ παρελθούσῃ πέμπτῃ μετὰ μεσημβρίαν κατῆλθεν εἰς Φαναρίον πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου ἡ Α. 'Εξ. ὁ ἐν Μ. Ρεῦματι ιδιωτεύων πρῶην διοικητῆς τῆς 'Ανατολικῆς Ρωμυλίας Γαβριὴλ πασᾶς Κρέστοβιτς.
 — Τῇ πέμπτῃ ἐπεσκέψατο τὸν πατριαρχικὸν ναὸν καὶ τὰς ὑπερθε. οῦ Φαναρίου ἐκκλησίας ὁ διδάκτωρ 'Ιωσήφ Στριγκόρσκη, ὕμνηγτῆς τῆς 'Ιστορίας τῆς τέχνης ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Βιέννης, προερχόμενος ἐξ 'Αγίου 'Ορους. 'Ο κ. Στριγκόρσκη ἀπῆλθε τῇ παρασκευῇ, χάριν ἀρχαιολογικῶν ἰδίχ ἐπὶ τῆς βυζαντινῆς τέχνης ἐρευνῶν, εἰς Νίκαιαν τῆς Βιθυνίας.
 — Τῇ κυριακῇ ἀπὸ πρῶτας ἐπεσκέψαντο τὰ Πατριαρχεῖα οἱ ἐνταῦθα παρεπιδημοῦντες διδάκτορες καὶ καθηγηταὶ κκ. Εὐγένιος Abel τοῦ πανεπιστημίου τῆς Βουδαπέστης, 'Ιωάννης Csontos ἕφορος τῆς ἐθνικῆς βιβλιοθήκης καὶ τοῦ Μουσείου τῆς αὐτῆς πόλεως, 'Ιωσήφ de Korzeniewski καθηγητῆς ἐν Κρακοβίχ, καὶ ὁ ἐν τῇ ἡμετέρῃ πόλει διαμένων διδάκτωρ κ. 'Ιγνάτιος Kunos, συνοδευόμενοι ὑπὸ τοῦ πολυμυθοῦς καθηγητοῦ τῆς Φιλοσοφίας κ. 'Ι. Καραλίδου. Τούτους διαπρεπεῖς φιλολόγους, τούς τοσοῦτον φίλτρον τρέφοντας πρὸς τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν ἀρχαιολογίαν τῆς 'Ανατολῆς, ὑπεδέξατο μετὰ τῆς ἀπαιτουμένης τιμῆς ὁ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος, προθύμως παρασχῶν αὐτοῖς πᾶσαν εὐκολίαν ἐν τοῖς ἐν Κωνσταντινουπόλει ναοῖς ἀρχαιογραφικαῖς αὐτῶν ἐρεύμαις. Εἶτα μετέβησαν εἰς ἐπίσκεψιν τῆς βιβλιοθήκης τοῦ ἐν Φαναρίῳ 'Αγιοταξιάρχου Μετοχίου.

— Προεστώς τῆς ἐν Μουχλίῳ ἱερᾶς ἐκκλησίας τῆς Θεοτόκου διωρίσθη ὁ πονοσιολογ. κ. Ἀμβρόσιος Σταυρινός, τελειόφοιτος τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογ. Σχολῆς καὶ κῆρυξ τοῦ θείου λόγου δόκιμος.

Ἀφίκετο εἰς τὴν πόλιν ἡμῶν προερχόμενος ἐκ Κυθωνιῶν ὁ πανοσιολ. ἀρχιμ. κ. Ἰλαρίων Μακκαράνης ὁ καὶ ἀπὸ πολλοῦ προχειρισθεὶς ὑπὸ τοῦ σεβασμ. μητροπολίτου Ἐφέσου γενικὸς ἱεροκῆρυξ τῆς ἐπαρχίας ταύτης. Ὁ πανοσιολογ. ἀρχιμανδρίτης κ. Ἰλαρίων, σπουδᾶσας ἐν τε τῇ ἐκκλησιαστικῇ Ριζαρείῳ σχολῇ καὶ τῷ ἐθνικῷ πανεπιστημίῳ, ἐδίδαξεν ἐπὶ δεκαετίαν ἐν τοῖς γυμνασίοις Μιτυλήνης καὶ Κυθωνιῶν τὰ ἱερὰ, διακρίθεις διὰ τε τὴν χρηστότητα τῶν τρόπων καὶ τὴν εὐσυνειδήτην ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος.

— Ἐπανῆλθεν ἀπὸ τῆς ἐν τισὶ κώμαις τῆς μητροπόλεως Νικομηδείας πνευματικῆς ἐπισκέψεως αὐτοῦ ὁ θεοφιλ. ἐπίσκοπος Ἱεραιπόλεως κ. Ἀνανίας.

Ἀπεβίωσεν ἐν Παρισίοις, ὅπου εἶχε μεταβῆ πρὸς συμβουλήν τῶν ἐκεῖ ἱατρῶν, ἐν ἀρχαῖς τοῦ ἡδὴ λήγοντος μηνὸς ὁ ἐπίσκοπος **Ἱεροσιταίας Γρηγόριος**, πεντηκοντούτης περίπου τὴν ἡλικίαν, ἐπὶ ὁκαταετίαν ποιμένας τοὺς ὀρθοδόξους τῆς ἐπισκοπῆς ταύτης ἐν Κρήτῃ. — Ἐν ἀρχαῖς δὲ τοῦ παρελθόντος αὐγούστου ἀπεβίωσεν ἐβδομηκοντούτης καὶ ἐπέκεινα ἐν Κρήτῃ ὁ ἐπίσκοπος **Πέτρος Μελέτιος**, ὅστις ἀπὸ ἡγουμένου τῆς ἐν Κρήτῃ ἱερᾶς σταυροπηγιακῆς Μονῆς ἀγίας Τριάδος Τζαγκαρόλων ἐχειροτονήθη πρὸ τριακονταετίας σχεδὸν ἐπίσκοπος Πέτρος· ὁ Μελέτιος ἀπῆλθε τῆς ἀγάπης τοῦ ποιμνίου διὰ τὸ ἀπειριττον τῶν ἡθῶν καὶ τὸ φιλελεῆμον αὐτοῦ.

Παρόραμα. — Ἐν τῇ α' σελίδι τοῦ προηγουμένου φύλλου, παρελείφθησαν ἐκ τοῦ περὶ τῶν ἐν Ἀντιγόνη σχολείων χρονικοῦ δύο στίχοι, ὧν προστιθεμένων τὸ χρονικὸν οὕτως ἐπανορθωθήσεται: «Ἐν ἐνὶ καὶ μόνῳ ἔτει, τῷ 1888 — 89 ἔμεινε, μετὰ τὴν ἀφίεσιν τῶν ἐξόδων, πλεόνσμα 18130 γροσίων, ὡστε μετὰ τῶν προὑπαρχόντων κατέλιπεν ἡ τέως ἐφορία κτλ.

Ο ΟΥΡΑΝΟΣ ΚΑΙ Ο ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ

α'.

Ἐν τῷ 26 φυλλαδίῳ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» ἐγράφμεν ὀλίγα τινὰ περὶ τῆς δημιουργίας καὶ φύσεως τοῦ οὐρανοῦ, κατὰ τὰ ἐν τῇ Πεντατεύῳ γραφόμενα, καὶ συνωδᾶ ταῖς ἐξηγήσεσι καὶ ταῖς ἐρμηνείαις τῶν θεοπνεύστων Πατέρων, καθὼς ὑπεσχόμεθα ὅτι θέλομεν πράττει χάριν αὐτοῦ τοῦ κατωτέρου κλήρου, ὅστις ἴσως σπανίως εὐτυχεῖ νὰ ἔχῃ ἀνὰ χεῖρας τοὺς ἱεροὺς τούτους ἐρμηνευτὰς, ὅπως λύσῃ τυχὸν ἀπορίας αὐτοῦ τινὰς ἐπὶ τινῶν χωρίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

Καθὼς ὁμως ἔχει ὁ κλήρος ἀπορίας καὶ πόθον πρὸς λύσιν αὐτῶν, πολὺ περισσότερον εἶναι δυνατὸν καὶ προσδοκώμενον νὰ ἔχῃ καὶ ὁ λαὸς ἡμῶν ὁ ὀρθόδοξος, ὁ ὁποῖος συγχέζων εἰς τὰς ἱερὰς ἀκολουθίας ἀκροᾷται πάντοτε μετὰ προσοχῆς τῶσων τεμαχίων ἐκ τῆς ἀγίας Γραφῆς ἀναγινωσκομένων, πιστεύομεν δὲ ὅτι πολλοὶ τούτων ἔχουσι τὴν περιέργειαν νὰ διαπυθάνωνται παρὰ τῶν φίλων αὐτῶν λογίων καὶ διδασκάλων περὶ τῆς ἐννοίας καὶ τῆς ἐξηγήσεως τῶν ἀναγινωσκομένων καὶ ἀκουσμένων. Ὁ τοιοῦτος πόθος εἶναι ἅγιος καὶ πολλῶν ἐπαίνων ἄξιος, ἀλλὰ εἰς τὸ βαθὺ φρέαρ τῆς ἐννοίας τῶν θεοπνεύστων λογίων τῆς Γραφῆς ὁ θέλων νὰ ἀντλήσῃ πρέπει νὰ εὕρῃ τὸ ἀντλήμα, καθὼς ἔλεγεν ἡ Σαμαρείτις πρὸς τὸν Σωτῆρα· πόσοι δὲ τῶν ἡμετέρων διδασκάλων καὶ λογίων καὶ τῶν ἀπολαμβανόντων φήμην πολλῆς σοφίας καὶ γνώσεως εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἱκανοποιήσωσι τὴν ἐπιθυμίαν τῶν ἐρωτῶντων; διότι πολὺ ὀλίγοι (ἴνα μὴ εἴπωμεν οὐδεὶς) ἐδιδάχθησαν ἐν τοῖς σχολείοις τὰς ἀπαιτούμενας στοιχειώδεις γνώσεις, διὰ τῶν ὁποίων ἠδύναντο νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς εὐρυτέραν μελέτην, ἢ τοῦλάχιστον ἀνάγνωσιν, εἰς γνώσιν τοῦ τί γράφουσιν οἱ θεοὶ Πατέρες, ἐξηγοῦντες ἐκεῖνο καὶ τοῦτο τὸ γραφικὸν ἐδάφιον καὶ κεφάλαιον· ὀλίγοι δυστυχῶς (καὶ τοιοῦτοι εἶναι ὅσοι ἐδιδάχθησαν εἰς θεολογικὰς σχολὰς) εἰσὶν εἰς θέσιν νὰ ὑποδείξωσιν εἰς τοὺς διψῶντας καὶ θέλοντας τροφήν τῆς ψυχῆς ποῦ καὶ πῶς πρέπει νὰ ζητήσωσι καὶ νὰ εὕρωσι τὴν θείαν ταύτην τροφήν. Διὰ τοὺς λοιποὺς διδασκάλους οὐχὶ σπανίως δύναται τις νὰ ἐφαρμόσῃ λοιπὸν εἰς τοιαύτην τινὰ περίπτωσιν τὴν σωτήριον ἐκείνην ἐπιταγὴν «μὴ σκύλλε τὸν διδάσκαλον».

Ἡμεῖς εὐτυχεῖς ἠθελομεν θεωρηθῆ, ἐν δὲ τῶν ἄχρι τοῦδε καὶ τῶν μετὰ ταῦτα δημοσιεύσεων ἡμῶν δυνηθῶμεν νὰ ὑπανάψωμεν κατ' ἀρχὰς μὲν τὸ φίλτρον πρὸς τοιαύτας ἀναγνώσεις, βραδύτερον δὲ καὶ τὸν πόθον νὰ ζητῶσιν ἐξηγήσεις, παραπλησίως πρὸς τὴν σήμερον διδομένην, νὰ ζητῶσι τὴν τροφήν τῆς ψυχῆς, καὶ τὴν ἀληθῆ τοῦ ποιητοῦ κατανόησιν. Τίς ποτε χριστιανὸς ὀρθόδοξος θὰ φθῆσῃ εἰς τοιαύτην πώρωσιν, ὥστε νὰ ἀγνοῇ, ὥστε καὶ νὰ μὴ θέλῃ νὰ ὁμολογήσῃ, ὅτι καθὼς ἀγωνιζόμεθα νὰ θρέψωμεν καὶ συντηρήσωμεν τὸ σῶμα ἡμῶν, κατὰ πολὺ περισσότερον λόγον, πρέπει νὰ προσπαθῶμεν νὰ τρέψωμεν καὶ τὴν ψυχὴν; Εὐχόμενοι καὶ παρακαλοῦντες μετὰ τοῦ ψαλμοῦ! ὅπως οὐδὲν ἡμᾶς ὑστερήσῃ ὁ ποιμαίνων ἡμᾶς Κύριος, καὶ κατασκηνώσῃ εἰς τὸ πον γλόφῃ, ἦτοι, κατὰ τὸν ἱερὸν Θεοδώρητον, τὴν ἱερὰν τῶν θείων λογίων διδασκαλίαν, ὅπως ἐκθρέψῃ ἡμᾶς ἐπὶ ὕδατος ἀναπαύσεως, τοῦ Εὐαγγελίου αὐτοῦ. Ἐξ οὗ ὁ πίπνων, τουτέστιν ὁ τὴν γνώσιν αὐτοῦ κτώμενος οὐκέτι

1. Ψαλμ. KB' 1, 2.

2. Ἐρμην. εἰς Ψαλμ. KB'.

διψήσει, οὐκέτι πεινάσει³, πρέπει νὰ ζητῶμεν τὴν τροφήν ταύτην, ὅπως εὐρωμεν αὐτήν, ἀπὸ γινώσκωμεν ὅτι πᾶς ὁ ζητῶν εὐρίσκει, ἀπὸ καὶ εἰς τὰ συγκρίματα τῶν ἁγίων Πατέρων ἀναγινώσκωμεν προτροπὰς καὶ νοουθεσίας καὶ παρακλήσεις ὅπως χρῆσθαι εἰς τὴν ψυχὴν τὴν θεῖαν τροφήν ταύτην⁴. «Ὑψὸς δὲ τροφή, λέγει ὁ ἱερός Βασιλεὺς ὁ Σελευκεὺς τῆς Ἰσαυρίας, θεῶν λόγων ἐστισίαις· σὰρξ μὲν γὰρ σωματικαὶς ἐστισίαισι τρέφεται, διὰ φθαρτῶν ἢ φθαρτῆ δεχομένη τὴν αὐξήσιν· ψυχὴ δὲ τροφή τῆς ἀληθείας ἢ γνώσεως, ἢ τοῦ ποιητοῦ κατανοήσεως, τὸ τῶν θεῶν ἐμφορεῖσθαι διηγημάτων». Διότι, καθὼς ἐνοεῖ ὁ εὐσεβὴς ἀναγνώστης, ἢ ψυχῆ, ἢ ὑποία μετέχει τοιαύτης τροφῆς, ἢ ψυχῆ, ἢ ὑποία σώζει τὸ ἐρ' ὃ ἐδημιουργήθη κατ' εἰκόνα Θεοῦ, ἐκείνη οὐδεμίαν ἀνάγκην ἔχει τροφῆς αἰσθητῆς, τὴν ὑποίαν τροφήν ἐπιζητεῖ μόνον ἢ ψυχῆ ἢ ἀπολέσασθαι τὸ καλόν, ἢ σαρκική, ἢ περὶ τὰ γήινα ἀσχολουμένη, ἢ περὶ τὰ ὕλικα πτοουμένη, ὑποία ἦτον ἢ ψυχῆ τοῦ τῆς εὐαγγελικῆς παραβολῆς ἄφρονος πλουσίου⁵. Ἐὰν δὲ τις ἀπορῆ περὶ τῆς τροφῆς ταύτης, ἔχει σοφὸν ἐξηγητὴν καὶ χειραγωγὸν τὸν Χρυσορρήμονα, ὅστις κηρύττει τρανοῦθῶς, ὅτι ὁ τοιοῦτοτρόπως ἐκτρέφων τὴν ψυχὴν εἶναι μέτοχος τῆς ἀληθοῦς σοφίας. «Ὅσπερ γὰρ τρέφεται σῶμα, λέγει, οὕτω τρέφεται καὶ ψυχὴ· καὶ ὅτι τρέφεται, ἄκουε· οὐκ ἐπ' ἄρτω μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ρήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ». Ταύτην οὖν λέγει τὴν τροφήν, ἣν ἐξαίρετως ἔδωκε τοῖς φοβουμένοις αὐτόν, τὴν διὰ τοῦ λόγου διδασκαλίαν, τὴν παιδείαν, τὴν φιλοσοφίαν ἄπασαν». Ἐχει λοιπὸν κεκτημένην τὴν γνώσιν τῶν ὄντων ὁ τοιαύτην ζητῶν τροφήν.

Καὶ ταῦτα μὲν προεισχυομένως καὶ ἐν ὀλίγοις, διότι εἰς ἄλλον καιρὸν ἀναβάλλομεν τὸν ἀπαιτούμενον ἐκτενῆ λόγον περὶ τούτου τοῦ θέματος. Σήμερον ἐκτιθέμεθα τινα περὶ οὐρανοῦ καὶ παραδείσου, κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Γραφῆς καὶ κατὰ τὰς ἐρμηνείας τῶν ἁγίων Πατέρων, τηρούντες οὐ πάλαιαν ὑπόθεσιν⁶, καὶ ἀνάγνωσμα κάλλιστον καὶ ὄσιον τοῖς εὐσεβεῖσι χρῆσιμῶν ἀναγνώσταις ἡμῶν.

6.

Κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Πεντατεύχου περὶ παραδείσου, κειμένην ἐν κεφαλῇ Β' τῆς Γενέσεως, ὁ Θεὸς ἐρύτευσε παράδεισον ἐν Ἐδέμ κατὰ ἀνατολὰς, καὶ ἐν αὐτῷ ἔθεσε τὸν ὑπ' αὐτοῦ πλοσθέντα ἄνθρωπον, ἐξάνειλε δὲ ἐκ τῆς γῆς πᾶν ξύλον ὠρῆσιον μὲν εἰς ὕρασιν, καλὸν δὲ εἰς βρῶσιν, ἐν μέσῳ δὲ τοῦ

παραδείσου τὸ ξύλον τῆς ζωῆς καὶ τὸ ξύλον τοῦ εἰδέναι γνωστὸν καλοῦ καὶ πονηροῦ. Ποταμὸς δὲ ἐκπορεύεται, κατὰ τὴν Γραφήν, ἐξ Ἐδέμ, ποτίζων τὸν παράδεισον, καὶ μεριζόμενος εἰς τέσσαρας ἀρχαίς, τὸν ποταμὸν Φεισῶν, ὅστις κυκλοῖ πᾶσαν τὴν γῆν Εὐλάτ, ἀπὸ τῆς ὁποίας ὀρύσσεται χρυσὸν καλόν, καὶ ἄνθραξ, καὶ πράσινο λίθος, τὸν ποταμὸν Γῆων, τὸν κυκλοῦντα πᾶσαν τὴν γῆν τῆς Αἰθιοπίας, τὸν ποταμὸν Τίγριν, τὸν πορευόμενον κατέναντι Ἀσσυρίων, καὶ τὸν ποταμὸν Εὐφράτην. Ἐν τῷ παραδείσῳ τούτῳ τῆς τρυφῆς ἔθετο ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον ἐργάζεσθαι αὐτόν καὶ φυλάττειν⁷. Κατὰ τὸν Σευηριανόν, τὰ ὀνόματα τῶν ποταμῶν εἶναι Τίγρις, Νεῖλος, Εὐφράτης καὶ ὁ τῆς Γραφῆς Φεισῶν, «ὃν νῦν λέγουσι Δανούδιον», Νεῖλον δὲ λέγει τὸν Γῆων ὁ Σευηριανός, διότι τοῦτο κατ' αὐτόν εἶναι τὸ ἀρχαῖον αὐτοῦ ὄνομα, καὶ τῆς γνώμης αὐτοῦ φέρει μάρτυρα τὸν προφήτην Ἱερεμῆαν⁸· ἀλλὰ παραδόξως εἰσάγει γεωγραφικὰς γνώσεις περὶ τῶν ποταμῶν τούτων ἐν οἷς λέγει «προέρχεται ποταμὸς πολὺς πλούσιον ἔχων νάμα, καὶ ἀρδεύει τὸν παράδεισον· ἐκείθεν φέρεται εἰς ὑπόνομόν τι χάσος, καὶ δύνει ὑπὸ γῆν ἄπειρον, ὡς οἶδεν ὁ τὴν ὁδὸν στρώσας δεσπότης· καὶ λαυθάνει ἐπὶ πολὺ τὸ ρεῦμα, καὶ εἰς πολλοὺς τύπους ἀναδίδεται· καὶ εὐρίσκειται ὁ μὲν εἰς τὴν Αἰθιοπίαν, ὁ δὲ εἰς δύσιν, ὁ δὲ εἰς ἀνατολήν, τοῦ Θεοῦ οὕτω δι' ὑπόνομου ἐλκοντος τὸ ρεῦμα, καὶ ποιοῦντος ξένας πηγὰς τῷ πρώτῳ ποταμῷ· διὰ τί δὲ τοῦτο; ἵνα μὴ τοῖς ἴγνησι τῶν ποταμῶν ἀκολουθοῦντες εὐρωσι τὸν παράδεισον, ἵνα μὴ καταληπτὸς ἦ τοῖς ἀνθρώποις· εἰ γὰρ ἦν ὁδεῦσαι, οὐδεὶς ἂν ἦρε πρὸ τῶν πλουσίων τὸν παράδεισον· ἀλλ' ὁ Θεὸς ἀπέκλεισε καὶ πένησι καὶ πλουσίοις, ἵνα ἀρετῇ μόνον εὐρωσι τὴν ὁδόν». Καὶ Ἀκάκιος δὲ ὁ τῆς ἐν Παλαιστίνῃ Καισαρείας ἐπίσκοπος τὰ παρ' Ἰβραίοις ὀνόματα τῶν τεσσάρων τούτων ποταμῶν γράφει Φεισῶν, Γῆων, Φοράδ καὶ Ἐδδεκέλ· «παρὰ δὲ ἑλληνικῶν καλεῖται (λέγει) Γάγης, Νεῖλος, Εὐφράτης, Τίγρις».

Πρὶν ἔλθωμεν εἰς ἃ λέγει περὶ τοῦ κατ' αὐτόν παραδόξου τῆς τοποθεσίας ταύτης σοφός τις ἐκ τῶν νεωτέρων ὁ συγγραφεὺς τοῦ Dictionnaire Philosophique, πρέπει νὰ ἀνατρέξωμεν εἰς τὰς ἐξηγήσεις τῶν ἁγίων Πατέρων, ὅπως μάθωμεν ποῦ τοποθετοῦσι τὸν παράδεισον, τί λέγουσι περὶ τοῦ λόγου τῆς φυτεύσεως, καὶ πισχυῶς δέον νὰ θεωρήσωμεν αὐτόν, πότε μὲν ὡς αἰσθητὸν, πότε δὲ ὡς νοητὸν. Περὶ τοῦ ἐν Ἐδέμ παραδείσου ἐξηγῶν ὁ ἱερός Θεοδώρητος ἀποδοκιμάζει τὴν γνώμην ἐκείνων, οἱ ὅποιοι ἐφρόνουσι ὅτι οὗτος εἶναι ἐν τῷ οὐρανῷ, τολμηρὸν δὲ εὐρίσκει τὸ νὰ καταλίπη τις τὴν διδασκαλίαν τοῦ Πνεύματος, καὶ νὰ ἀκολουθῆ τοῖς ἰδίῳ λογισμοῖς, ἐνῶ σαφῶς ἡ θεία

3. Ἀθίμου Ἐρημ. εἰς τοὺς Ψαλμοὺς· ἐκδ. Κλιόπα, τόμ. Α', σελ. 102.

4. Κυρίλλου Κατήχ. Α'. Κλήμ. Ἀλεξανδρ. Στρωμ. Α', 2.

5. Λουκ. ΙΒ', 19. Βλ. καὶ Ἐρημ. εἰς Ψαλμ. ΟΖ', 19.

6. Ἐκκλησιαστ. Ἀλήθεια σελ. 205—208 τοῦ παρόντος τόμου.

7. Γενέσ. Β', 8—15.

8. «Τί σοι καὶ τῇ ὁδῷ Αἰγύπτου, τοῦ ποιεῖν ὕδωρ Γῆων» Ἱερμ. Β' 18.

Γραφή λέγει, ὅτι ὁ Θεὸς ἐκ τῆς γῆς ἐξανέτειλε πᾶν ξύλον. Τὸ αὐτὸ λέγει Ἀκάκιος ὁ Καισαρείας, Θεόδωρος ὁ Μοφουεστίας, καὶ ὁ Χρυσόστομος, ὁ ὁποῖος λαλεῖ περὶ τούτου πειστικῶς ὅτι ὁ Μωϋσῆς μηδαμῶς εἰς τοὺς θέλοντας φυλαρεῖν ἐπιτρέπων νὰ πλάττωσιν ὄνειροπολήσεις καὶ μυθολογίας, ὅτι δῆθεν ὁ παράδεισος εἶναι ἐν οὐρανῷ, ἐπίτηδες ὥρισε καὶ τὸ ὄνομα τοῦ τόπου· «καὶ ὅταν ἀκούσης, ἀγαπητέ, (λέγει), ὅτι ἐφύτευσε ὁ Θεὸς παράδεισον, τὸ μὲν ἐφύτευσε νόει θεοπρεπῶς, ὅτι προσέταξε, τὸ δὲ ἐξῆς, πίστευσον, ὅτι καὶ παράδεισος γέγονε, καὶ ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ, ἔνθα καὶ ἡ Γραφή ἐπεσημάνητο». Ἐκ τῆς ἐρμηνείας τοῦ Μ. Ἀθανασίου, ἡ μᾶλλον τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ περιβληθέντος τὸ ὄνομα τοῦ ἱεροῦ πατρὸς, μανθάνομεν, ὅτι ὑπῆρχον τινὲς διδάσκοντες ὅτι ὁ παράδεισος ἦτον ἐν Ἱερουσαλήμ, καὶ ἄλλοι πάλιν φρονούντες ὅτι ὁ παράδεισος, περὶ τοῦ ὁποῦ γράφει ὁ Θεόπτης Μωϋσῆς, εἶναι ἐν τῷ οὐρανῷ. Ἰδοὺ τί λέγει πρὸς ἀμφοτέρους τὰς γνώμας ἀντιτασσόμενος, τὰ ὁποῖα ἀπλούτερον ἐκτιθέμεθα: Οὐδεμία τῶν δύο γνωμῶν εἶναι ἀληθής· καὶ ὅτι μὲν ὁ παράδεισος δὲν εἶναι ἐν Ἱερουσαλήμ, μαρτυρεῖ αὐτὸς ὁ τῆς τοῦ γενάρχου Ἀδάμ ἐν τῷ Κρανίῳ κείμενος, εὐδῆλον δὲ ὅτι ὁ Ἀδάμ δὲν ἐτάφη ἐν τῷ παραδείσῳ, διότι ἐξεβλήθη αὐτοῦ· ὅτι δὲ ὁ παράδεισος δὲν εἶναι ἐν τῷ οὐρανῷ, μαρτυρεῖ ἡ θεία Γραφή λέγουσα, ὅτι ὁ Θεὸς ἐφύτευσε αὐτὸν ἐν Ἐδέμ κατ' ἀνατολὰς· διδάσκει λοιπὸν ἡμεῖς, ὅτι ἐξ ἀνατολῶν πάσης τῆς γῆς ἐστὶν ὁ παράδεισος· διὰ τοῦτο δὲ οἱ ἀκριβεῖς ιστοριογράφοι λέγουσιν, ὅτι τούτου ἕνεκα τὰ εὐώδη ἀρώματα ὑπάρχουσι περὶ τὰ ἀνατολικώτερα, ἤγουν τὰ Ἰνδικὰ μέρη, καθὼ πλησίον ὄντα τοῦ παραδείσου, ἐκ τοῦ ὁποῦ διὰ τῆς πνοῆς τοῦ ἀνέμου ἐξερχομένη τις εὐώδης καθίστησιν ἀρωματικά τὰ δένδρα τῶν ἐκεῖσε τόπων.

Βεβαίως ὁ ἀναγνώστης ἡμῶν δὲν ἀπαιτεῖ νὰ ἐνδιατριψωμεν εἰς τὸ ζήτημα, διατί κατ' ἀνατολὰς ἐφυτεύθη, καὶ πῶς πρέπει νὰ νοήσωμεν τὴν λέξιν· ἀρκεῖ ὁ Χρυσόστομος· «τί οὖν, εἶπέ, σκαπνῆς ἐδείθη, καὶ γεωργίας, καὶ τῆς ἄλλης ἐπιμελείας ὁ Θεός, ἵνα καλλωπίσῃ τὸν παράδεισον; Μὴ γένοιτο. Πάλιν οὖν καὶ ἐνταῦθα τὸ ἐφύτευσε οὕτω δεῖ νοεῖν, ὅτι προσέταξε παράδεισον ἐν τῇ γῇ γενέσθαι». Ἄλλως δὲ καὶ σαφῆ μὲν εἶναι τὰ λόγια τῆς Γραφῆς, θεοπρεπῶς δὲ πρέπει ταῦτα νὰ δεχθῶμεν ἐξηγούμενα, οὐχὶ δὲ ἀνθρωποπρεπῶς. Ὅτι δὲ ὁ τόπος Ἐδέμ εἶναι περιεκτικὸς τοῦ παραδείσου, καὶ τοῦτο σφρόδιστον.

Ἡ γραφή λέγει «ἐφύτευσε Κύριος ὁ Θεός παράδεισον ἐν Ἐδέμ κατ' ἀνατολὰς», ἐκ δὲ τῶν γραφομένων Διοδώρου τοῦ ἐπισκόπου Ἰαρσοῦ μανθάνομεν ὅτι κατὰ τὸν Δ' αἰῶνα ὑπῆρχε διοφωνία, διότι τινὲς μὲν ἔλεγον, ὅτι Ἐδέμ εἶναι ὁ παράδεισος, ἄλλοι δὲ, ὅτι οὕτως ὀνομάζεται ὁ ὕλος τύπος, ἐν τῷ ὁποῦ ἦτον ὁ παράδεισος. (ἔπεται συνέχεια).

ΕΓΓΡΑΦΟΙ ΛΙΘΟΙ ΚΑΙ ΚΕΡΑΜΙΑ

Συλλογὴ τῆς ἐπιγραφῶν ἐπὶ πλίνθων καὶ πετρῶν, ἡ μᾶλλον ἔθροισμα ἀλφαιτικῶν χαρακτῆρων ἐναποτετυπωμένων ἐν τισιν, ἐνόμισα ὅτι ἠδύνατο νὰ καταστῆ ἀποτελεσματικῶς γνωστὴ τῷ κερ' ἡμῶν δημοσίῳ καὶ τοῖς εἰς τὴν πάτριον ἡμῶν ἱστορίαν καὶ τοῖς εἰς τὴν τοπογραφίαν τῆς χριστιανικῆς Ἀνατολῆς ἀσχολουμένοις, καὶ ὅτι μονογραφία τις περὶ τῆς συλλογῆς ταύτης ἠδύνατο νὰ καταλάβῃ θέσιν ἀνεπίφθονον ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ παντὸς λογίου κυρίως διότι διὰ τῆς ἐκδόσεως αὐτῆς ἀφορμὴ χορηγηθήσεται τοῖς σοφοῖς ἵνα σοφώτεροι γίνωνται, συμπληροῦντες μὲν ὅσων ἔθροισαν ὕλην ἀναφερομένην εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς ἀρχαιολογίαν, ἐξάγοντες δὲ συμπεράσματα ἀντιρρητὰ, οὐχὶ δ' εἰκασίας, περὶ τινῶν παρ' ἡμῶν οἰκοδομημάτων καὶ ἀντικειμένων ἱερῶν, καὶ τῶν τυγῶν αὐτῶν, ἴσως δὲ καὶ περὶ συνηθειῶν τινῶν παρὰ τοῖς βυζαντινοῖς. Αἱ ἐγγραφὲς περὶ τούτων τε καὶ ἐκείνων μαρτυραὶ συνελήγησαν ὑπ' ἐμοῦ κατὰ τὰς ἀρχαιολογικὰς ἐκδρομὰς μου, μεταγράφονται δ' αἱ πλείους τῶν ἐπιγραφῶν ἀπὸ πετρῶν καὶ πλίνθων, ἀποσωζομένων ἐν τῇ ἐμῇ ἀρχαιολογικῇ βυζαντινῇ συλλογῇ, ἀφ' ἧς ἐξωρίσθη πᾶν τὸ ἀνκρηρόμενον εἰς τὴν πρό Χριστοῦ πολυθεϊκὴν ἀρχαιότητα.

Περὶ τῶν πετρῶν οὐδὲν ἔχων εἰπεῖν νῦν, ὀλίγας παρατίθημι λέξεις περὶ τῶν πλίνθων· αὐταὶ πᾶσαι εἰσι βυζαντιναί, πόθεν δὲ προέρχονται θέλει ἴδει βραδύτερον ὁ ἀνκρηρόστος· προλέγω ὅτι πᾶσαι εἰσιν ἐγγραφοί.

Α'

Αἱ πλίνθοι, ἅς ἐχρησιμοποιοῦν ἀπὸ τοῦ Δ' αἰῶνος οἱ βυζαντινοὶ ἐν τῇ οἰκοδομῇ τῶν δημοσίων ἰδρυμάτων, ἱερῶν ἢ κοσμικῆς χρήσεως, φέρουσιν ἐπ' αὐτῶν χαρακτῆρας τινὰς ἀλφαιτικούς, σπανίως συναπαρτίζοντας λέξεις· ὡς ἐπὶ πλείστον δὲ δύνανται νὰ θεωρηθῶσι συμβολικοί. Ἀπὸ εἰκασίας σχεδὸν ἐγένετο παραδεκτὸν ὅτι τὰ στοιχεῖα **IN** ἐξηγοῦνται ἢ συμπληροῦνται Ἰνδικτιῶν, ἢ κατὰ γενικὴν Ἰνδικτιῶνος, τὰ μετ' αὐτὰ **A**, ἢ **B**, ἢ **Γ** κ. ἐξ. μέχρι τοῦ **IE** τίθενται πρὸς δεξιὴν τοῦ τῆς Ἰνδικτιῶνος ἔτους, τὰ κατόπι τούτων **BA** ὅτι σημαίνουσι βασιλέως, τὰ δὲ τελευταῖα **ΘΕ** λόγου χάριν, ἢ **ΙΩ**, ἢ **ΡΟ**, ἢ **ΒΑ**, ἢ ἕτερά τινα, ἐξηγοῦνται συμπληρούμενα ὡς ἀρχικά γράμματα τοῦ ὀνόματος αὐτοκράτορος τίνος (Θεοφίλου, Ἰωάννου, Ρομνου, Βασιλείου, Θεοδοσίου) κττ.), εἰ δὲ τινες ἄλλως ἐξήγησαν, θέλουσιν ὡς εἰκάζω νὰ εἰσαγάγωσι καινὰ τινὰ δαιμόνια παρ' ἡμῶν, ὡς ἀνῆθελον ἐξηγήσει τὸ ΒΑΡΒΑΡΑΓΓΟΥ, διότι ἐξηγήθη ποτὲ βυζαντινῇ πλίνθος ὡς ἀναφερομένη εἰς ἄγγλον τινά¹.

Ὅτι παρὰ τοῖς βυζαντινοῖς αἱ πλίνθοι αἱ χρησιμεύουσαι εἰς δημοσίου οἰκοδομημάτων εἶχον ἐπ' αὐτῶν γράμματα πολλὰ, γνωστὸν ἐστὶν ἀπὸ πολλοῦ. Ἰδοὺ

1. C. G. Courtis καὶ Σ. Ἀριστάρχου, Ἀνέκδοτοι ἐπιγραφαὶ Βυζαντίου, ἐν παραρτήματι τοῦ Ἰς' τόμου τοῦ Ἑλλην.

τί λίγει ὁ παρὰ Bandurii ἀνώνυμος συγγραφεὺς τῆς περιγραφῆς τοῦ νοῦ τῆς Ἀγίας Σοφίας· «Ἀπέστειλε δὲ ὁ βασιλεὺς Γράϊλον τὸν κουβικουλάριον, καὶ Θεόδωρον πατρίκιον, καὶ Βασίλειον κοιμιστορα ἐν τῇ Ρόδῳ νήσῳ, καὶ ἔκαμον ἐκεῖσε μετὰ πηλοῦ βήσαλα ἰσόσταθμα καὶ ἰσόμηκα, παμμεγέθη, σφραγίζοντες οὕτως: ἰσοθεὸς ἐθεμελίωσεν αὐτήν, καὶ οὐ σαλευθήσεται. Βοηθήσει αὐτήν ὁ Θεὸς τὸ πρὸς πρῶτον καὶ δικμετροῦντες αὐτῶν τὴν ποσότητα ἀπέστειλλον τῷ βασιλεῖ»². Αἱ πλίνθοι αὗται ἦσαν ὀπταλέαι³. Νομίζω δ' ὅτι ὅσον ἰσόμηκα παμμεγέθη καὶ ἐν ὑποθεῶσι τὰ βήσαλα ταῦτα, ἐπειδὴ τὰ ἐπ' αὐτῶν γράμματα πιθανῶς εἶχον μῆκος ἄρκυτον, κατὰ τὸν τύπον τῶν σωζομένων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἢ τῶν πρὸ ταύτης ἐγγράφων πλίνθων, ἢ ψαλμική αὐτῆ ρῆσις ἐγγράφοιο συντεταγμένη, οὐχὶ δ' ὀλοκληρῶς. Οὐδεμίαν ἐτέραν γινώσκω παρὰ τοὺς ἀναφερομένην εἰς τὴν κατασκευὴν πλίνθων ἐτέρας τινος ἐκκλησίας, οὐδ' εἶδον ἔχρι σήμερον πλίνθους τοιαύτας καὶ βήσαλα, οἷα τὰ παρὰ τῷ ἀνώνυμῳ τοῦ Βυζαντινοῦ, πλὴν ἂν ὑποτεθῆ ὅτι πλίνθος τις παρ' ἐμοὶ σωζομένη, καὶ φέρουσα ἐντὸς σταυρικοῦ σχήματος τὰς λέξεις ΔΖ (Ἰνδικτ. Ζ') ΔΙΟΜΗΔΟ[ΥΣ], δηλοῖ τὸν νοῦν αὐτοῦ, τὸν ὑπὸ τοῦ Κωνσταντινοῦ ἀναφερόμενον ὡς κτίσμα τοῦ Μ. Κωνσταντίνου.

Ἀπορεύω ἄρα ἐπιμελῶς εἰς τὴν κατασκευὴν τούτων τε καὶ τῶν εἰς ἄλλας οἰκοδομὰς καὶ χρήσεις προσωρισμένων πλινθίων, ποιῶμαι δὲ λόγον μόνον περὶ τῶν ἐπ' ἐπ' αὐτῶν ὀνομάτων, ἀτινά εἰσι πολλὰ καὶ διάφορα, κακῶς δὲ, καθὼς ἐγὼ φρονῶ, μέχρι σήμερον ἐξηγήθησαν ἢ ἐξηγοῦνται. Ὁ περὶ τοῦτο τὸ κεφάλαιον ἀσχοληθεὶς Dethier, εὐρῶν ἐπὶ πλινθίων τινῶν εὐρεθεισῶν ἐν Μακροχωρίῳ γράμματα ἑλληνικά, καὶ κατασκευάσας διὰ συμπληρώσεως ἐπιτυχῶς τὰ ὀνόματα Παύλου, Δοσιθεοῦ, Δημοφίλου, Τρύφωνος, τὰ μὲν ἀπέδωκεν εἰς πατριάρχας Κωνσταντινουπόλεως, τὰ δὲ εἰς πλινθοποιεῖα, κείμενα παρὰ τοῖς νοικοῖς ἀγίων μαρτύρων ἢ πατριάρχων· ἄλλ' ὅμως συμπληρώσας τὴν ἐξηγήσας μονόγραμμα τι ὡς Γεωργίου, ἢ Γρηγορίου, ἐπέγραψε καὶ τοῦτο εἰς λογαριασμὸν πατριάρχου, ὡς καὶ κυκλόγραμμα τι: Θεοδώρου: καὶ τοῦτο εἰς πατριάρχην. Ὁ σοφὸς ἀνὴρ ἤπα-

Φιλολ. Συλλόγου, ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1875, σελ. 36, ἐπιγραφή ΡΜΓ'. Τὸ φυλλάδιον τοῦτο πιθανῶς ἡμέραν τινα ἀποδειχθήσεται πολὺ ἀόμιον ἐν τῇ συμπληρώσει τινῶν ἐπιγραφῶν καὶ τῇ ἐξηγήσει αὐτῶν.

2. Ἀνώνυμου περιγραφή τῆς Ἀγίας Σοφίας παρὰ Ἀνασίμου Βυζαντινοῦ. Imperium Orientalis, βιβλ. Δ', κεφ. 11.

3. Παύλου Σιλεντιζίου Ἐκφρασις Ἀγίας Σοφίας Β', σελ. 99. Σκ. Δ. Βυζαντινοῦ Κωνσταντινουπόλεως· τόμ. Α', σελ. 482. Πλίνθοι τινὲς ληφθεῖσαι ἐκ τῶν παρὰ τῇ Ἀγίᾳ Σοφίᾳ οἰκοδομῶν φέρουσι τὰ στοιχεῖα ΜΕΓΣ ΕΚΚΛΣ=Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἐκ τούτου δ' ἴσως ὁ Dethier ἐνόμισεν ὅτι αἱ ἐκκλησῆσαι εἶχον πλινθοποιεῖα.

τῆτο πιθανῶς ἐκ τοῦ πρὸ τῶν ὀνομάτων ἀναγινωσκόμενου σταυρικοῦ σημείου, σίγνου τοῦ σταυροῦ κατὰ τὴν βυζαντινὴν λέξιν⁴. Πρὸς ταῦτα δύναται τις ἀντιπαρητηρῆσαι ὅτι, τόσον ἔχουσι ταῦτα βεβαιωμένην τὴν ἐξήγησιν, ὅσον καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Βασιλικοῦ, ὅπερ, καθαρῶς ἀναγινωσκόμενον ἐπὶ τινος μακροχωριτίδος πλίνθου, μετέβλεπεν εἰς τὸ τοῦ Βασιλίσκου, μᾶλλον εἰπεῖν ἐνόμισεν ἐσφαλμένως ἐπὶ ταύτης γραφέν, ὅπως ἀποδῶ εἰς τὸν τύραννον Βασιλίσκον, τὸν γαμβρὸν τοῦ αὐτοκράτορος Ζήνωνος⁵.

Γινώμη τις, νεωτέρη ὡς πρὸς τινὰς εἰκασίας ἢ συμπεράσματα, δυνατὸν ὅπως ἀσπαστῆ γένηται παρὰ τοῖς ποθοῦσι ἄρα μὴ μετεωρίζονται εἰς πιθανότητος, μὴ λυούσας τὴν ἀπορίαν τῶν φιλαρχαίων, μηδ' ἱκανοποιούσας τοὺς πόθους αὐτῶν. Ἐν τέλῃσι κρημιζόμενοι εὐρίσκομεν πλίνθους φέρουσας τὴν Ἰνδικτιῶνα μετὰ τοῦ βασιλικοῦ ὀνόματος ἢ ἐνὸς μόνου ἀλφαβητικοῦ χαρακτῆρος, ὡς λ. γ. τοῦ Μ, παμμεγέθους, ὅπερ πολὺ ὀρθῶς δυνάμεθα θεωρῆσαι πυρεκβόλον, τὸ σύμβολον δηλοῦν τῶν Παλιολόγων⁶. Ὅπου ἡ Ἰνδικτιῶν ἀπαντᾶται, καὶ παρ' αὐτῇ τὰ ἀρχικὰ στοιχεῖα τοῦ ὀνόματος αὐτοκράτορος τινος, φρονῶ ὅτι τὰς πλίνθους ἐχορήγει τὸ δημόσιον ταμεῖον ἢ τὸ τοῦ αὐτοκράτορος⁷. ἄλλ' ἐν αἷς εὑρῆνται ὀνόματα διάφορα, χωρὶς τῆς σημειώσεως τῆς Ἰνδικτιῶνος, δύο τινὰ δέον ἄρα παραδεξώμεθα: ἢ ὅτι πρὸς τὴν κατασκευὴν τῶν πλινθίων ἐκείνων καὶ ταμεῖα συνεισήνεγκον ἰδιωτικά, ὡς ἐπραξεν ὁ ἡγούμενος Ἀνδρέας, προεστὼς Μονῆς τινος παρὰ τὸ Μακροχόριον, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Dethier, ἴσως τῆς τοῦ ἀγίου Μάμαντος, ἢ ὅτι ἡ πλίνθος φέρει τὸ ὄνομα τοῦ πλινθοποιοῦ φρονῶ δ' ὅτι πλινθοποιοὶ ἦσαν ὁ Βασιλικὸς, ὁ Ἀρταουάσδος, ὁ Δόμνος, ὁ Δημόφιλος, ὁ Παῦλος, ὁ Γρηγόριος, ὁ Τρύφων, ὁ Δοσίθεος, ὁ Κωνσταντῖνος, ὁ Ρωμκνός, ὁ Θεόδωρος, ὁ Ἰου-

4. Dethier, Περὶ τινῶν ἐπιγραφῶν πλινθίων τοῦ Μακροχωρίου. Φιλολ. Συλλόγου τὰ περιωθέντα ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1871, σελ. 161--168.

5. Dethier, αὐτόθι, σελ. 167, ἀριθ. Κ'.

6. Ἡ πλίνθος, ἐν τῇ ἐμῇ συλλογῇ σωζομένη καὶ φέρουσα τὸ Β, εὐρέθη κρημιζομένου πρὸ τινος τέλους τινὸς ἐν Φαναρίῳ, μικρῶ δυτικώτερον τῆς πόλεως.

7. Τοῦτο φρονεῖ καὶ ὁ Dethier, αὐτόθι, σελ. 168, εἰ καὶ ἐν τοῖς συμπεράσμασιν αὐτοῦ λέγει ὅτι μετ' ἐπιφυλάξεως ἐκφέρει ταῦτα, ἅτε τῆς τέχνης τοῦ ἀναγινώσκαι τὰ σήματα τῶν πλινθίων εὐρίσκομένης ἐν σπαργάνοις, ὡς λέγει. Ἰπατάτω μόνον ὁ σοφὸς ἀνὴρ γράφων ἐμέχρι τοῦδε δύναται τις νὰ βεβαιώσῃ, ὅτι τὰ ἐπὶ τῶν βυζαντινῶν πλινθίων ὀνόματα οὐδένα ἐσημαίωσαν πλινθοουργῶν, ἢ τοῦλάχιστον οὐδεμίαν παρέσχον τρανήν ἀπόδειξιν περὶ πλινθοουργῶν! Μὴ τοι ἠδύνατο ἄρα βεβαιώσῃ ὁ Dethier ὅτι τὰ ὀνόματα Δημοφίλου, καὶ Παύλου, καὶ Δοσιθεοῦ, καὶ Τρύφωνος σημαίνουσι πλινθοποιοῦς πατριάρχας καὶ πλίνθους πατριάρχικας, καὶ ὅτι τὸ Δόμνος δηλοῖ τὸν ἐπὶ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου γερουσιστήν; Γινώσκω πλίνθον Δόμου πολὺ νεωτέρην τοῦ Δ' αἰῶνος.

λιανός, οί παρὰ Delhier, καὶ ὁ ἡμέτερος Πανάρετος⁸, ὧν ἄγνωστος ἡ ἐποχὴ. Ἐὰν γραφόμενα ταῦτα περὶ τῶν ὀνομάτων τῶν πλινθοποιῶν δυνάτων ὑπὸ τοῦ χρόνου ἂν ἀνκιρεθῶσιν, ἐάν ἀποδειχθῆ ὅτι τὰ ὀνόματα, ἂ σημεῖω, ἔφερον οὐχὶ πλινθοποιοί, ἀλλὰ δημόσιοι ὑπάλληλοι, ἢ βιομήχανοι πλούσιοι δωρησάμενοι τὰς πλίνθους ταύτας, ἰδίᾳ δαπάνῃ κατασκευασθείσας· διότι μήτε εἰς πατριάρχας, μήτε εἰς αὐτοκράτορας ἀποδίδωμι τὸ ἔργον καὶ ἐπάγγελμα τοῦ κατασκευαστοῦ καὶ προμηθευτοῦ πλίνθων, ἢ τὸ τοῦ ἐμπορίου αὐτῶν, φρονῶν ὅτι τὰ αὐτοκρατορικοῖς ἀναλώμασι κατασκευαζόμενα διακρίνονται διὰ τῆς ἐπιγραφῆς τῆς Ἰνδικτιῶνος, τὰ δ' εἰς πατριάρχας ἀναφερόμενα ἠδύναντο ἵνα φέρωσιν ἐπ' αὐτῶν δύο ἢ τρία στοιχεῖα δηλωτικὰ τούτου, λ. χ. ΠΤΡ. Πρὸς ἀκριβείαν λέγω, ὅτι αἱ παρ' ἐμοὶ ἀποκειμένοι πλίνθοι μετὰ τῶν ἐν δυσὶ στίχοις φερομένων γραμμῶν **ΩΔΩ**, καὶ **ΠΕΤΡΟ** ἴτοι Θεο-

ΠΟΤΑΤ ΝΑΚΑΣ

δώρου Δεποτάτου, καὶ Πετρωνᾶ Ἐκκλησιάρχου κατ' ἐμὲ, ἢ Πέτρον Ναυκλήρου κατὰ τὸν φίλον I. Mordtmann, εὑρεθῆσαι ἢ μὲν πρώτη περὶ τὴν Μονὴν τοῦ Μανουὴλ (Κεφελεῖ-τζίμι), ἢ δὲ ἐν Τεκύρ-σεραγίω, ἀναφέρονται εἰς δωρητὰς πλίνθων. Ἐνίοτε δ' ἔφερον τὸ ὄνομα τοῦ τόπου, ὡς ἔφερον τὸ ὄνομα τοῦ ναοῦ, δι' ὃν ἦσαν προωρισμένοι, ὡς αἱ πλίνθοι τῆς Ἀγίας Σοφίας, αἱ τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Διομηδούς, καὶ εἴ τις ἄλλη. Πλίνθος εὑρεθῆσα οὐ μακρὰν τοῦ Ἐξωκιονίου καὶ φέρουσα τὰ γράμματα **ΑΒΑΣ** προδήλως ἀνήκει εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἀρχιστρατήγου τὰ Ἀββάκια· δύο δ' ἕτεροι εὑρεθῆσαι ἐν τοῖς τείχεσι μετὰ τῆς πύλης τοῦ ἁγίου Ρωμανοῦ καὶ τῆς τοῦ ἁγίου Αἰμιλιανοῦ μετὰ τῶν γραμμῶν **ΒΑΡΕΘ** καὶ . . **ΑΡΙΩΑΝ** νομίζω ὅτι ἐξηγοῦνται Βασιλέως Ρωμαίων ἐν Θεῶ, καὶ βασιλέως Ρωμαίων Ἰωάννου, ἢ μᾶλλον οὕτω συμπληρῶ ταύτας, ἄχρις οὗ σοφός τις ἐξηγητὴς τῶν μνημείων τῆς τέχνης ἐξηγήσῃ προσφωῶς καὶ πειστικώτατα, ὡς καὶ τὴν ἐτέρωτιν ἐπιγραφὴν **INΒΑΔΟΙ**.

Β'

Τούτων οὕτως ἐχόντων, δύο πλίνθοι καὶ τρία μάρμαρα γενήσονται ἀντικείμενον λόγου ἐν τῷ Β' μέρει τῆς παρούσης διατριβῆς· ταῦτα προέρχονται ἐκ τῶν χωρίων τῶν κειμένων κατὰ τὰς ἀρκτώας ὑπωρείας τοῦ βιθυνικοῦ Ἀργυροθωρίου ὄρους, τοῦ σήμερον τουρκιστὶ Σαμκλῆ-δᾶγ καλουμένου, οὗ μνεῖν ἐποίησάμην ἐν ταῖς «Βιθυνικαῖς ἀναμνήσεσι» μου, δημοσιευθείσας ἐν τῷ περιοδικῷ «Προῦθω» τῆς Βιέννης. Ἀμρότεροι αἱ πλίνθοι, ὁμοίαι ταῖς καὶ ἐν τοῖς χερσαίοις τείχεσι τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀνευρισκομέναις, φέρουσι τὸ ὄνομα **ΚΩΝΣΤΑΝ** μετὰ τοῦ σίγνου τοῦ σταυροῦ. Ἐὰν

8. Βλέπε τὴν διατριβήν μου: «Ἐντεπίγραφα Βυζαντινὰ κερράμια», ἐν τῷ ἐκδοθέντι Α' καὶ μόνω Δελτίῳ τῆς Ἐταιρίας τῶν Μεσαιωνικῶν ἐρευνῶν, 1880, σελ. 55—58. Καὶ τότε δ' ὑπεμίμνησκον τῷ σοφῷ ἀνδρὶ ὅπως μὴ σπεύδῃ ἐν τοῖς συμπεράσμασιν αὐτοῦ.

πλινθία ταῦτα πρέπει ἵνα ἀπασχολήσωσιν ἡμᾶς ἐπὶ μακρὸν, διότι, μὴ λύοντα τὴν ἀπορίαν ἡμῶν περὶ τοῦ τίς ἦν ὁ Κωνσταντῖνος, ἢ Κώνστας, ἢ Κωνσταντῖνος, ὁ δωρησάμενος ταῦτα καὶ ὅσα ἄλλα βλέπει εἰς ἐν ἐρείπιοις Μονῆς τινος τοῦ ἁγίου Γεωργίου, παρέχονται ὅμως τὴν ἀφορμὴν καὶ τὴν ἠδίστην εὐκαιρίαν, ὅπως ἀναδράμωμεν, ὑπὸ τῆς εὐμενεῖς χειραγωγούμενοι τῶν ἡμετέρων ἀγνωστῶν, εἰς χρόνους ἀρχαιότερους, καὶ μάθωμέν τι πιθανὸν περὶ τῶν ἐκεῖσε Μονῶν, ἢ καὶ εἰκάσωμεν ὅ,τι ἐπιτρέπει ἡμῖν ἡ σιωπὴ τῶν χρονογράφων.

Δύο σημεῖα τίθημι περιορίζοντα τὰς περὶ τῶν θέσεων καὶ κωμῶν τῶν μερῶν τούτων τοῦ Ἀστακηνοῦ κόλπου μελέτης μου: τὸ Κουρί πρὸς τὴν Νικομήδειαν, καὶ τὸ Ἀρμουτλί παρὰ τῷ Ποσειδίῳ ἀκρωτηρίῳ, τῷ νῦν Μπόζ-μπουρνού, ὅπερ τίθησι τὰ ὄρια τοῦ Ἀστακηνοῦ κόλπου, χωρίζον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ κόλπου τῆς Κίου· τὸ τελευταῖον χωρίον μὴ δυνήθεις ὅπως ἐπισκεφθῶ πρὸς διετίαν οὐδαμῶς ἀναφέρω νῦν.

Τὸ Κουρί, ἄγνωστον πότε μεταβαλὼν ὄνομα, πιστεύομεν ὅτι κατέχει τὸν τόπον τῆς βυζαντινῆς Σωτηροπόλεως, τῶν ἀρχαίων Πιλοποθίων. Ὁ χρονογράφος Ζωναρᾶς ἐν τῷ IB' αἰῶνι λέγει: «Σωτηρόπολιν, ἢ νῦν ὀνομάζεται Πύθια»⁹. Κατὰ τὸν Κεδρηνόν, οἱ Ἀργοναῦται ἐκτίσαν αὐτόθι ναὸν ἐπ' ὀνόματι Ρέας τῆς μητρὸς τῶν Θεῶν, τὸν δὲ ναὸν τούτον οἱ βυζαντινοί, Ζήνωνος ἀναρχοῦντος, ἠγάσαν κηροσιώσαντες τῇ μητρὶ τοῦ ἀληθοῦς Θεοῦ· ἰδοὺ τὰ γραφόμενα τοῦ Κεδρηνοῦ: «Ἐν τοῖς χρόνοις τῶν Κριτῶν καὶ οἱ Ἀργοναῦται, οἱ περὶ Ἰάσωνα τὸν θεσσαλόν, καὶ Πολυδεύκη, καὶ Ὑλκην, καὶ Τελαμῶνα καὶ τοὺς λοιποὺς, πρὸς τὴν Κολχίδα ἐκπλέοντες, καὶ διὰ τοῦ Ἀνάπλου πρὸς τὴν Ποντικὴν θάλασσαν διαβῆναι θέλοντες, ἀντιστάντος αὐτοῖς Κυζίκου τοῦ ἐν Ἑλλησπόντῳ τοπαρχοῦντος ἐν ναυμαχίᾳ, τὸν μὲν ἐφόνευσαν, τὴν δὲ Κυζίκον ἔλαβον, μητρόπολιν οὖσαν Ἑλλησπόντου· καὶ μαθόντες ὅτι Κύζικος ὁ σφαγὴς παρ' αὐτῶν συγγενὴς ἦν αὐτοῖς, συγγνώμην ἠτοῦντο, καὶ κτίζουσι ἱερόν θαυμασίον οἶον· πρὸς δὲ τὸ τῶν Θερμῶν μαντεῖον γενόμενοι, καὶ θυσάμενοι ἐπίθοντο: Προφήτευσαν ἡμῖν, Φοῖβ' Ἀπολλων, τίνος ἂν εἴη δόμος οὗτος· Καὶ ἀκούουσιν: Ὅσα μὲν πρὸς ἀρετὴν καὶ κόσμον ὄρωρε ποιεῖτε· Ἐγὼ δὲ ἐφετμείω τρεῖν ἕνα μόνον ὑψιμέδοντα Θεόν, οὗ Λόγος ἄφθιτος ἐν ἀδαεὶ κούρη ἔγγυος ἔσται· οὗτος, ὡς περ τὸζον πυριφόρον, μέσον διαδραμῶν ἅπαντα κόσμον, ζωγράφας πατρὶ προσάξει δῶρον. Αὕτῃς ἔσται δόμος οὗτος. Μαρία δὲ τοῦ ὀνομα αὐτῆς. Τούτον τὸν χρησμὸν ἐν λίθῳ μαρμαρίνῳ χαλκέοις γράμμασι γράψαντες εἰς τὸ τοῦ ναοῦ ὑπέμβυρον ἀνέθεσαν, τότε μὲν καλέσαντες τὸν οἶον Ρέας μητρὸς Θεῶν· ὕστερον δὲ ἐπὶ Ζήνωνος τοῦ βασιλέως ναὸς τῆς ἁγίας Θεοτόκου μετωνόμασται»¹⁰.

9. Ζωναρᾶ Ἐπιτομὴ ἱστοριῶν· Migne Ἑλληνικὴ Πατρολογία, τόμ. ΡΑΔ', στήλη 1116.

10. Κεδρηνοῦ Σύνοψις ἱστοριῶν· ἐκδ. Βόννης, τόμ. Α'.

Ὅσον καὶ ἀν περιβάλλεται μύθους ἢ παρὰδοσις, ἢ ἡ εὐπιστία ἢ ἡ φιλοπονία τοῦ Κεδρηνοῦ περιέσωσεν ἄκρις ἡμῶν, τίς ἀρνείται ὅτι τρία εἰσι τὰ βέβαια πορίσματα τῆς ἀρηγήσεως;—1) ὅτι ἐν τοῖς Πύθιοις θερμοῖς (ὕδασι δῆλον οὖν) ὑπῆρχε Μαντεῖόν τι κατὰ τοὺς χρόνους τῶν Ἀργοναυτῶν, ἢ, κατὰ τὸν Κεδρηνόν, ἐπὶ τῶν Κριτῶν τοῦ Ἰσραὴλ (1240—1100 κατὰ τὴν ὀθνησίαν τοῦ Μαρσαχίου, ἢ κατὰ τὴν τοῦ Οὐσσερίου 1245—1115),—2) ὅτι συνεπέειξ τῆς ἰαμακτικῆς φύσεως τῶν παρὰ τῷ Κουρίῳ θερμοῶν ὑδάτων, ὁ εἰδωλοατρικὸς κόσμος, πιστεύων εἰς παρουσίαν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν αὐτοῖς, ἤγειρε τὸ Μαντεῖον,—3) ὅτι ἠγέρθη κατὰ τὸν ΙΓ' ἢ ΙΒ' π. Χριστοῦ αἰῶνα ναὸς εἰς τιμὴν τῆς Ρέας, ὅστις διέρρευσε σὺν τῷ χρόνῳ, κατὰ τὸ παρ' αὐτῷ ῥέον ἰαμακικόν ὕδωρ. Τῆς παρὰδοσεως ὅμως ταύτης μένει βέβαιον τὸ τελευταῖον μέρος, ὅτι μεταξὺ τῶν ἐτῶν 474—490 μετεπολίτησαν οἱ χριστιανοὶ τὸ τῆς Ρέας εἰδωλεῖον εἰς ναὸν τῆς Θεομήτορος. Πρόσθετος ὅτι ὁ Κεδρηνὸς ὀνομάζει καὶ κατὰ τοὺς χρόνους αὐτοῦ Πύθια τὸ μέρος τοῦτο, φρονῶ δ' ὅτι ἡ μὲν πόλις ἐκαλεῖτο Σωτηρόπολις, καί μιν πιθανῶς ἔθλα καὶ ἡ νῦν κωμόπολις, τὸ δὲ μακρότερον τοῦ σημερινοῦ Κουρίου καί μιν μέρος τῶν θερμοῶν πηγῶν: Πύθια· τὸ σύνολον δὲ τῆς τοποθεσίας ἐκαλεῖτο Πιλοπούθια καὶ μέχρι τῶν μέσων τοῦ ΙΓ' αἰῶνος, ὅτε γράφει αὐτὸ οὕτως ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Γερμανὸς ὁ Β', οὗ γράμμα συνοδικὸν ἐκδιδῶμι κατωτέρω.

Εἰκάζω ὅτι ὁ Μ. Κωνσταντίνος ἐπεσκέψατο τὴν Σωτηρόπολιν πρὸς ἴσπιν αὐτοῦ· «καὶ κακωθεῖς» (λέγει ὁ Κεδρηνός)¹¹, ἤτοι τῆς νόσου πρὸς τὰ χεῖρω χωροῦσης, ἤλθεν εἰς Ἐλενόπολιν, τὴν νῦν Γιάνθοβα, ἀπὸ δὲ ταύτης εἰς Χάρκακ, τὴν νῦν Χίρεκε, ὅπου ἀπεβίωσεν. Ἄλλ' ὅτι τὰ λουτρὰ ταῦτα εὐλαχθεῖς καὶ τῆς εὐλαχθείας πολλὰ καὶ ὄντως βασιλικὰ τὰ τεκμήρια παρὰσχόμενος ἦν ὁ Μ. Ἰουστινιανός, ὃν ἐμμεῖτο ἐν τούτῳ καὶ ἡ σύζυγος αὐτοῦ Θεοδώρα· ὁ Ἰουστινιανὸς ἠντρέπισε τὰ λουτρὰ, ἐκτίσεν ἀνάκτορα, ἤγειρε δὲ καὶ ναὸν ἐπ' ὀνόματι τοῦ ταξάρχου τῶν ἀγγελικῶν δυνάμεων Μιχαὴλ, οὗ ἔνεκεν εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ λαοῦ, καθὼς εἰκάζω, παρεθάρη τὸ ὄνομα εἰς Μυριαγγέλους. Παρὰ τῷ Θεοφάνει εὗρισκω ὅτι κατὰ ὀκτώβριον τοῦ 563 ἀπέπληθον ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς χάριν εὐχῆς ἐν τοῖς Μυριαγγέλοις, ἤγουν ἐν Γερμαῖσι πόλει τῆς Γαλατίας¹², ἀλλ' οὐδέποτε πιστεύω ὅτι ἤθελεν ἀπέλθει τόσῳ μακρὰν τῆς πρωτεύουσας «χάριν εὐχῆς», ἐνῶ τοσοῦτον ἠλάθειτο τὰ Πιλοπούθια καὶ ἠγάπα τὸν τύπον τοῦτον, τοιαύτας δὲ μεγαλοπρεπεῖς καὶ ἀνεῖσι χορηγούσας αὐτοκρατορικὰς οἰκοδομὰς ἤγειρεν ἐν τῇ Σωτηρόπολει, ὅπως ἔχη πάσαν εὐμέλειαν ἐφ' ὅσον χρόνον ἠδύσκει ἵνα διαμείνη ἐν τῇ πόλει ταύτῃ· ἐπειδὴ δὲ οὐδ' εὗρισκω

σελ. 209, ὅπου κακῶς ἔγραψεν ὁ ἐκδότης Θεσσαλονικὴ τὸν Ἰάσωνα, ἀντὶ Θεσσαλῶν.

11. Κεδρηνοῦ, κατὰ τὴν αὐτὴν ἐκδόσιν, τόμ. Α', σελ. 519.

12. Θεοφάνους Χρονογραφία· ἐκδ. Βόννης, τόμ. Α', σελ. 371.

τι παρὰ Προκοπίου περὶ κτισμάτων καὶ ἐπισκέψεων τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ ἐν τοῖς γαλατικαῖσι Γερμαῖσι, φρονῶ ὅτι κατὰ λάθος ἐφέρειτο παρὰ τοῖς τοῦ Θεοφάνους ἀντιγράφοις ὡς καὶ νῦν φέρεται Γέρμια Γαλατίας· καὶ μετιτέον μὲν ὅσα γράφει ὁ Jacobus Goar ἐν ταῖς Note posteriores ad Theophaniam Chronographiam¹³, ἀλλὰ μὴ ἐπιλαθώμεθα ὅτι ὑπῆρχον ἐν Γαλατίᾳ Γέρμια, ἐπισκοπῆς τιμῇ τιτιμημένα, καὶ ἔχοντα ναὸν τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ¹⁴.

Προκοπίου μαρτυροῦντος, γινώσκωμεν ὅτι μετήνεγκεν ὁ Μ. Ἰουστινιανὸς ὕδωρ εἰς Σωτηρόπολιν, τὸν ἐπιχωρῶν πρότερον ἀνελὼν αὐγμὸν, ὅπερ καὶ εἶδει γενέσθαι, διότι πολλοὶ ἀπήρχοντο εἰς τὰ Πύθια λουτρὰ, καὶ παραψυχὴν εἶχον ταῦτα, διαφερόντως δὲ βυζάντιαι¹⁵. Θεοδώρα ἡ σύζυγος αὐτοῦ πολλὰς ἐποίησατο δωρεὰς εἰς τὰς πέριξ μονὰς καὶ τοὺς ναοὺς καὶ τὰ αὐτότε πτωχοτροφεῖα¹⁶, γινώσκωμεν δ' ὅτι καὶ νοσοκομεῖον ἤγειρεν ὁ Ἰουστινιανὸς κατὰ τὰ Πιλοπούθια. Οἷαν δὲ περιοχὴν, οἷον εὖρος εἶχε τὸ τε χωρὶον ὅλον—οὗ ἔνεκεν ὀνομάζω πόλιν—καὶ τὰ ἰουστινιανεία ἀνάκτορα, δεῖκνυται ἐκ τῆς ἀρηγήσεως τοῦ Θεοφάνους, ὅτι τῷ 532 ἡ Θεοδώρα ἀπελεύθουσα εἰς τὰ Πύθια «πρὸς τὰ θερμίσια» παρέλαθε μετ' ἐαυτῆς κουβικουλάριους, κοιτωνίτας δῆλον οὖν, καὶ πατρικίους, καὶ σατράπας τετρακισχιλίους¹⁷.

Ἢ μαρτυρεῖ τὸ Θεοφάνους ἀναφέροντος δωρεὰς αὐτοκρατορικὰς εἰς ἐκκλησίας καὶ μοναστήρια χρησιμεύει ἡμῖν, ἅτε δεικνύουσα ὅτι εἶχε μονὰς ἐκεῖ που κατὰ τὰ μέσα καὶ πρὸ τῶν μέσων τοῦ ΣΤ' αἰῶνος. Ἐκ τε τῶν παρὰ τοῖς χρονογράφοις φερομένων, ἕκ τινος ἐπιγραφῆς, ἦν ἀναφέρω, καὶ ὧν πρὸ διετίας συνήγαγον εἰδήσεων, γινώσκω κατὰ τὰ Πιλοπούθια, ἐντὸς ἡ πλησίον αὐτῶν, κατὰ διαφόρους ἐγερθεῖσας καιροῦς, τὰς ἐξῆς ἐκκλησίας καὶ μονὰς:

1) ἐκκλησίαν τῆς Θεοτόκου, πρότερον εἰδωλεῖον τῆς Ρέας, ἐπὶ Ζήνωνος αὐτοκράτορος μεταποιηθὲν εἰς ναὸν χριστιανικόν·

2) ἐκκλησίαν τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ, ἀνεγερθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Μ. Ἰουστινιανοῦ, μετὰ τὴν τῷ 532 ἐπίσκεψιν τῆς Θεοδώρας, ὡς εἰκάζω· τὴν ἐκκλησίαν ταύτην, προὔπάρχουσαν, ἀπολύθησε μεγαλοπρεπεστέρην ὁ Μ. Ἰουστινιανός, ἀπολύουσαν πολλοῦ τοῦ σεβασμοῦ τῶν ὀρθοδόξων. Τοιοῦτου σεβασμοῦ δ' ἀ-

13. Goar ὡς ἄνω· τῆς αὐτῆς ἐκδόσ. σελ. 458.

14. Βλέπε σημείωσιν 19.

15. Προκοπίου περὶ τῶν Ἰουστινιανοῦ κτισμάτων· βιβλ. Ε'· κατὰ τὸν Προκοπίον, ὁ Ἰουστινιανὸς πλὴν τῶν ἀνακτόρων, οὐ πρότερον ὄντων, ἐκτίσσε καὶ λουτρῶνα, «καὶ τοῦ Ἀρχαγγέλου τὸ τέμενος, καὶ τὸ τῶν νοσοῦντων ἀναψυστήριον μεζῶν τε καὶ κατὰ πολὺ ἐπιφανεστέρων κατεστήσατο». Προὔπρχον ἔρα. Βλ. Προκοπίον, ἐκδ. Βόννης, τόμ. Β', σελ. 315—316.

16. «Καὶ πολλὰ ἔχαρίσατο ταῖς ἐκκλησίαις, καὶ πτωχείοις, καὶ μοναστηρίοις». Θεοφάνους, Βόννης, Α', σελ. 286.

17. Θεοφάνους, αὐτόθι.

πήλασε διὰ τὰ Θαύματα αὐτῆς, ἀποδοθέντα εἰς τὴν ἐν τοῖς Θαυματουργοῖς ὕδασι ἐπιφοίτησιν τῆς ἀρχαγγελικῆς χάριτος, ἢ ἐν Μυριαγγέλοις ἐκκλησία. Παντολέων ὁ δίακονος καὶ χαρτοφύλαξ τῆς Μ. Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, γράψας αἰωνάς τινας μετὰ τὸν Ἰουστινιανόν, παραδίδωσιν ἡμῖν ταῦτα: «Ἡ δὲ τῶν Γερμίων ὑδάτων πηγὴ τίς ἀγνοεῖ ὅτι παντοίων νοσημάτων γίνεται φυγαδευτήριον, νεύματι Θεοῦ ἀγιαζομένη, καὶ τῇ ἐπιφοιτήσει τοῦ πρωτοστάτου τῶν ἀγγέλων Μιχαήλ· ἡνίκα γὰρ ἂν τις μετὰ πίστεως θερμῆς τὰ οἰκεία ἐξαγορεύσας ἀμαρτήματα, ἔπειτα ἐν τοῖς ὕδασι ἐκείνοις εἰσέλθῃ καταδύς ἕως τοῦ πώγωνος, τὸ τοῦ ἀρχαγγέλου ἐπικαλούμενος ὄνομα, εὐθέως θεῖα δύναμις οἱ ἐκείσε ἰχθύς συναθροίζόμενοι περιλείγουσι διόλου τὸ σῶμα αὐτοῦ, καὶ παραυτίκα ἀνέρχεται ὑγιής καὶ ὁ Θεοσεβὴς ἀνὴρ καὶ περίβλεπτος Στουδίου συντόνῳ σπουδῆ καὶ πίστει κατέλαβε τὰ τῶν Γερμίων τοῦ ἀρχαγγέλου ἄγια ὕδατα, καὶ ἀνήλθεν αὐτίκα διόλου ἔρρωμένος καὶ ὑγιής τότε μεγάλως εὐχαριστῶν ἀνωκοδόμησε καὶ κατεκόσμησε τὸν πύργον τοῦ ἀρχιστρατήγου ἱκόν, ἐς τὸ κρεῖττον καὶ εὐπρεπέστερον προβιβάσας αὐτὸν, ὅσον ἐξῆν· ἔτι γηροκομεῖα, καὶ ξηνοδοχεῖα ἐν τοῖς πέριξ αὐτοῦ πλείστα δεικνύμενος, ὡσπερ καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει, προσκυρώσας αὐτοῖς ἀγρῶν πολλῶν προσόδους»¹⁸. καὶ τοῦτο μὲν μενεῖ παρ' ἡμῖν ἀμφιβαλλόμενον, ἐφ' ὅτι μάστιστα Γεώργιος μοναχός, ὁ γράψας τὸν βίον Θεοδώρου τοῦ Συκεώτου, οὐδὲν λέγει περὶ τοῦ κτίτορος τοῦ ναοῦ τῶν Μυριαγγέλων ἐν τοῖς Γερμίοις τῆς Γαλατίας, οὐδὲ περὶ τῶν παρὰ Παντολέοντι θαυμάτων¹⁹.

18. Παντολέοντος δίακονου καὶ χαρτοφύλακος Διήγ. Θαυμάτων ἀρχαγγ. Μιχαήλ. Τὸ παρατιθέμενον τεμάχιον μετεγράφη ἐκ χειρογράφου μεμβράνου τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὁρει ἱεράς Μονῆς τῶν Ἰβήρων. Τὸ ὑπ' ἀριθμὸν ΧΛΔ' χειρόγραφον τῆς πατριαρχικῆς βιβλιοθήκης γράφει περὶ τοῦ περιφανοῦς Στουδίου· «καὶ τὸν ἀρχάγγελον ἐμεγάλυνε, καὶ κατεκόσμησε τὸν ἔνδοξον ναὸν, κτίσας ἐν τοῖς πέριξ αὐτοῦ γηροκομεῖα καὶ νοσοκομεῖα πλείστα, καὶ ἕτερον ἐν Κωνσταντινουπόλει». Οὐδενὸς ἀγαθοεργοῦ τοιοῦτου κτίσματος μνηστικεῖται ἢ βιογραφία Θεοδώρου τοῦ Συκεώτου· βλ. τὴν κατωτέρω σημείωσιν 19.

19. Ὁ ναὸς τῶν Μυριαγγέλων ἔκειτο ἔξω τῶν γαλατικῶν Γερμίων, ὁ δὲ τοῦ Ἀρχαγγέλου ναὸς ἐν τῇ πόλει, σὺν τῶν ἄλλοις τέλους τοῦ ΣΤ' αἰῶνος λείψανα τοῦ ἁγίου Γεωργίου: μέρος τῆς κεφαλῆς, ἓνα τῶν ὀδόντων, καὶ δάκτυλον τῆς χειρὸς, ἅτινα ὁ ἐπίσκοπος Γερμίων Λιμιλιανὸς ἐδώρησεν τῷ ἁγίῳ Θεοδώρῳ τῷ Συκεώτῃ, ἀποθησαυρίσαντι ἐν τῇ Μονῇ αὐτοῦ· ἐξ ὧν δ' ὁ βιογράφος τοῦ Συκεώτου γράφει, βλέπομεν ὅτι τῶν Μυριαγγέλων ὁ ναὸς οὐ μακρὸν ἔκειτο τῆς Πετινοῦδος, πόλεως τιμωμένης ἀξίᾳ μητροπολίτου, καὶ ναὸν ἐχούσης καθολικὸν ἐπ' ὀνόματι τῆς ἁγίας Σοφίας. Ἀνάγνωθι τὴν πολυτιμοτάτην βιογραφίαν τοῦ ἁγίου Θεοδώρου ἐν «Ἀγιολογικοῖς Μνημείοις», ἐκδοθεῖσιν ὑπὸ τοῦ διδάκτορος τῆς Φιλολογίας ἱεροδιακόνου Θεοφίλου Ἰωάννου, ἐν Βενετίᾳ 1884, ἰδίως δὲ τὰς σελίδας 450 καὶ 451.

3) μονὴν τοῦ ἁγίου μάρτυρος (Γεωργίου ἢ Δημητρίου, ἢ) Ἰσως Ἐλευθερίου, ὡς εἰκάζω ὀδηγούμενος ὑπὸ τοῦ γράμματος τοῦ πατριάρχου Γερμανοῦ Μονῆς τοιαύτης γνώσιν παρέχει ἡμῖν ἡ ἐκδοθεῖσα ὡς ἐπιγραφή, ἥτις, ἠκρωτηριασμένη ὑπὸ βεβήλου σμίλης ἀμαθοῦς γλύπτου, σώζεται νῦν ἐντετειλισμένη ἐν τῇ κρήνῃ τῇ ἔξωθεν τοῦ ἐν τῇ κωμοπόλει Κουρίῳ ναοῦ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, καὶ ἐν ἣ ἀναφέρεται δίακονός τις καὶ παραμονάριος τῆς Μονῆς, ζήσας ἐν τῷ Ζ' ἢ Η' αἰωνί· αὕτη δ' ἔχει οὕτω:

///HCEYΛA///
 HΘEOΔOPOCΓEM///
 MENOCΔIAKONOC
 ///AIΠAPAMONAI///
 ///OYKAI///
 ///MAPTY///
 ///IOY///

ἥτοι, ὡς νομίζω: [ἐνθάδε κεῖται ὁ τῆς μακαρίας μνημῆ]ης εὐλα[βέστατος] η(;) Θεόδωρος γεν[ά]μενος δίακονος [κ]αὶ παραμονά[ριος μονῆς (ἢ ναοῦ) τ]οῦ κα[λλινίκου] μάρτυ[ρος Ἐλευθερ]ίου.

4) μονὴν τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου· ταύτης μέρος τῶν ἐρείπιων σώζεται σήμερον παρὰ τὴν θάλασσαν, ἥς τὰ κύματα τοῦτ' αὐτὸ κατέφαγον αὐτήν· εἰς τὴν Μονὴν ταύτην Χριστόδουλος τις καὶ Θεόδωρος ἐδώρησαντο γρόσια εἴκοσι τῷ 1769, ὅτε φαίνεται ὅτι ἐσώζετο εἰ οὐχὶ αὕτη, ἀλλ' ὁ ναὸς αὐτῆς²⁰.

5) μονὴν, ἢ μετόχιον τῶν Πατρῶν, ἢ κατ' ἐμὲ τῶν Πατέρων, ὅπερ ἐσώζετο ἔτι κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΔ' αἰῶνος, ἔχον ἐξ μοναχοῦς, ὧν ὁ εἰς ἱερεὺς· τὸ μετόχιον τοῦτο ὁ αὐτοκράτωρ Μιχαήλ ὁ Παλαιολόγος προσήρτησεν εἰς τὴν ὑπ' αὐτοῦ πλουτισθεῖσαν Μονὴν τοῦ ἁγίου Δημητρίου τῶν Παλαιολόγων, ἢ μᾶλλον εἰς τὰς ὑπ' αὐτοῦ συνενωθεῖσας δύο Μονάς, τὴν τοῦ ἁγίου Δημητρίου καὶ τὴν τῶν Κελλιβάρων²¹.

(ἔπεται συνέχεια)

M. I. ΓΕΔΕΩΝ.

Φαίνεται ὅτι οἱ ἐπ' ὀνόματι τῶν ἀγγελικῶν δυνάμεων ἐγγηγεμένοι ναοὶ κοινῶς ἐλέγοντο: τῶν Μυριαγγέλων.

20. Περὶ τῶν ζημιῶν, ἃς ἐπήνεγκον τὰ θαλάσσια κύματα ἐπὶ τῶν ἐν Κουρίῳ οἰκοδομῶν βλέπε ὅσα ἐγράψα ἐν τῷ περιοδικῷ «Προόδῳ» τῆς Βιέννης, τόμ. Α', σελ. 7 καὶ 8. Τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην ἴδε ἐν τῷ τοῦ φιλοπόνου διδασκάλου Π. Γ. Μακροῦ φυλλαδίῳ: «Τὸ Κατιρλί καὶ αἱ πέριξ αὐτοῦ κῶμοι» ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1888, σελ. 49.

21. Imperatori Michaelis Palæologi De vita sua opusculum, necnon Regula, quam ipse monasterio S. Demetrii præscripsit fragmentum. Nunc primum editit Ioannes G. Troitzki. Περουπόλει, 1885, σελ. 19, §. 18.

Ὁ υπεύθυνος Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ.

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΑΠΑΞ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΚΑΤΑ ΤΕΤΑΡΤΗΝ

ΕΤΟΣ Θ'. ΕΝ ΚΩΝΣΤ/ΠΟΛΕΙ, 11 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1889 ΑΡΙΘ. 50.

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ	ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ
+ Ό Σισανίου Άθανάσιος (πρόεδρος)	καθ' όλον τὸ ὀθωμανικὸν Κράτος μετζίτια ἀργυρᾶ 5
Ἀρχιγρ. Ἰ. Συνόδ. Κωνστ. Ἀλεξανδρίδης	ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φρίγκα χρυσᾶ 25
Κ. Α. Νικολαΐδης (ταμίας)	ἐξαμηνιαία τὰ ἡμίση.
Ἰωάν. Δ. Τανταλίδης (γραμματεὺς)	Ἡ συνδρομὴ προκαταβάλλεται
Ἀλκιβιάδης Μαυράκης.	Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Νοεμβρίου καὶ τὴν 1 Μαΐου.
Ἀρχισυντάκτης Μανουὴλ Ἰω. Γεδεών.	

Διὰ πᾶσαν αἴτησιν ἀφορῶσαν εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν ἀπευθυντέον: αὐτῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Σισανίου κ. Ἀθανασίῳ Προδρῶ τῆς τῆν Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν διευθυνούσης Ἐπιτροπῆς. Εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ.—Αἱ ἀποδείξεις τῶν συνδρομῶν καὶ λοιπὰ ἔγγραφα τῆς ὑλικῆς διαχειρίσεως φέρουσι τὴν σφραγίδα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας καὶ τὴν ὑπογραφήν τοῦ ταμίου. Οἱ τόπον διαμονῆς ἀλλάσσοντες συνδρομηταὶ πρέπει νὰ εἰδοποιῶσι τὴν Διεύθυνσιν, ἵνα μὴ παραπίπτωσι τὰ φυλλάδια.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἐκκλησιαστικὰ χρονικά— Ὁ οὐρανὸς καὶ ὁ παράδεισος— Ἐγγραφοὶ πλίνθοι καὶ κερμίαι· ὑπὸ Μ. Ἰω. Γεδεών— Ἐκκλησιαστικὸν δικαστήριον— Ἀγγελία.
 Παράρτημα—Κανονικαὶ διατάξεις τῶν πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως (τόμος Β', σελ. 377—384).

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ὑποβληθείσης τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς παραιτήσεως τοῦ πανιερ. μητροπολίτου Βέρνης κ. Γαβριήλ, ἡ ἱερά Σύνοδος ἐν τῇ χθεσινῇ αὐτῆς συνεδρικῇ συνεδρίᾳ προέβη εἰς πλήρωσιν τῆς κενωθείσης μητροπόλεως· ἐφ' ᾧ, γενομένων τῶν κανονικῶν ψήφων ἐν τῷ σεπτῷ πατριαρχικῷ ναῷ, ἐκ τῶν τριῶν τεθέντων υποψήφων, ἦτοι τοῦ πανιερ. μητροπολίτου Καστορίας κ. Γρηγορίου, τοῦ θεοφιλ. ἐπισκόπου Σινάδων κ. Ἀνθίμου καὶ τοῦ πανοσιολ. ἀρχιεπισκόπου καὶ προεστῶτος τῆς ἐν Μασσαλίᾳ ὁμογενοῦς ὀρθοδόξου κοινότητος κ. Γρηγορίου Ζυγαβανοῦ ἐξελέγη μητροπολίτης Βέρνης ὁ πανιερ. μητροπολίτης Καστορίας κ. Γρηγόριος.

— Κενωθείσης τῆς ἱερᾶς μητροπόλεως Καστορίας, ἐγένοντο χθὲς ὡσάυτως αἱ πρὸς ἐκλογὴν νέου μητροπολίτου Καστορίας κανονικαὶ ψῆφοι· ἐκ τῶν τριῶν υποψήφων, τοῦ πανιερ. μητροπολίτου Τραπεζοῦντος κ. Φιλαρέτου Βαφειδοῦ καὶ τῶν θεοφιλ. ἐπισκόπων Καλλιουπόλεως καὶ Μεδύτων κ. Ἀβερκίου καὶ πρώην Κίτρους κ. Ἰωαννικίου, προκρίθει ἐνεδείχθη μητροπολίτης Καστορίας ὁ πανιερ. μητροπολίτης Τραπεζοῦντος κύριος Φιλάρτος.

— Εἰς πλήρωσιν τῆς κενωθείσης μητροπόλεως Τραπεζοῦντος, ἡ ἱερά Σύνοδος ἐξελέξατο ἐκ τῶν τριῶν υποψήφων, τῶν παν. μητροπολιτῶν πρώην Βέρνης κ. Γαβριήλ, καὶ Χαλδεῖας κ. Γερβασίου, καὶ τοῦ θεοφιλ. ἐπισκόπου Λεύκης κ. Λεοντίου, τὸν τέως μητροπολίτην Βέρνης κ. Γαβριήλ.

— Τῇ παρελθούσῃ πέμπτῃ παραστάς συνοδικῶς ὁ παν. μητροπολίτης Ἰωαννίνων κ. Γρηγόριος ἐποίησατο τὴν νενομισμένην ἐπὶ τῇ μεταθέσει αὐτοῦ εὐχαριστίαν.

— Ἐξάρχος πρὸς παραλαβὴν τῆς περιουσίας τοῦ μακαρίτου μητροπολίτου Ἰκονίου Ἀμβροσίου ὤρισθη συνοδικῶς ὁ πανοσιώτ. ἀρχιεπίσκοπος κ. Πανάρετος Ἰμβρίου.

— Τῇ κυριακῇ ἐτελέσθη ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ τὸ ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀειμνήστου μητροπολίτου Βιζύης Κωνσταντίου ἱερὸν μνημόσυνον, συνιερούργούντων τῶν σεβασμ. συνοδικῶν μητροπολιτῶν Νικαίας, Νικοπόλεως, Φιλιππουπόλεως, Ξάνθης, Σηλυβρίας, Ἰμβρου, Σιτανίου, Μογλενῶν, καὶ Λιτίτζης.

— Τῇ κυριακῇ (8) γενομένων τῶν ἀρχαιρεσιῶν τῆς ἐν Φαναρίῳ Λέσχης «Μνημοσύνης» ἐξελέγη πρόεδρος αὐτῆς καὶ συνεπῶς μέλος τῆς ἐφορίας τοῦ Ἑθν. Ἰωακείμειου παρθεναγωγείου ὁ καθηγητὴς τῆς Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς κ. Κωνστ. Ζαχαριάδης.

Τῇ δευτέρᾳ πρωτὴ ἀνεχώρησεν εἰς Ἀδριανούπολιν, ὅπως ἐκείθεν μεταβῆ εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ ὁ πανιερ. μητροπολίτης Βιζύης κ. Ἰερόθεος.

— Τῇ παρελθούσῃ τετάρτῃ (4 τρέχοντος) ἀνεχώρησεν εἰς Κυθωνίας ὁ πανοσιολ. ἀρχιεπίσκοπος καὶ καθηγητὴς τῶν ἱερῶν κ. Ἰλπίων Μακκαρώνης.

Ο ΟΥΡΑΝΟΣ ΚΑΙ Ο ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ*

Και οὔτε εἶχε τοιαύτην φύσιν τὸ ξύλον τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρὸν, ἀλλὰ λέγω ὅτι «τοιαύτην ἐπήνεγκεν ὑπόθεσιν τὸ ἰδίωμα τῶν Γραφῶν». Λόγου χάριν, ἐκλήθη ἐν τῇ ἐρήμῳ μία πηγὴ ὕδατος ὕδωρ ἀντιλογίας¹³. μήπως εἶχε τάχα τὸ ὕδωρ τοιαύτην φύσιν, ὥστε νὰ φέρῃ τὸν λαὸν εἰς ἀντιλογίας; διατί λοιπὸν ὁ Μωϋσῆς πίων ἐκ τούτου δὲν ἀντεῖπε τῷ Θεῷ; Ἀλλὰ καθὼς τὸ ὕδωρ ὠνομάσθη ὕδωρ ἀντιλογίας, καθὼς ὁ Ἰακώβ πάλιν εἶδε τὸν Θεὸν καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα τοῦ τόπου, «εἶδος Κυρίου»¹⁴, τοιοῦτοτρόπως ἐκλήθη καὶ τὸ ξύλον γνώσεως ξύλον, οὐχὶ διότι γινώσιν εἶχεν, ἀλλὰ διότι ὁ περιπεσὼν εἰς ἀμαρτίαν ἔλαθε συνειδήσιν αὐτῆς. Τοῦ Γρηγορίου Νύσσης, ἢ τοῦ λαβόντος τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἡ ἐρμηνεία εἰσάγει πολλὰς γνώσεις, καὶ γινώσιν τούτων πρέπει νὰ λάβωμεν, διότι διὰ ταύτης ἀνακρίεται ἡ γνώμη πολλῶν, ὅτι τὸ ἀπηγορευμένον ξύλον ἦτο τὸ δένδρον τῆς συκῆς· ἐν ὁμοίᾳ οὕτως εἶχε τὸ πᾶγμα, (λέγει) καὶ ἐν ἧτον ἡ συκῆ τότε θανατηφόρος, ἔπρεπε νὰ μὴ εἶναι καὶ σήμερον ἐδώδιμος· ἀλλὰ καὶ ἐμάθημεν ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ Σωτῆρος ὅτι «οὐδὲν ἐστὶ τῶν εἰσπορευομένων διὰ στόματος, ὃ δύναται κοινῶσαι τὸν ἄνθρωπον»¹⁵. Ἀλλ' ἐν τούτοις ὁ Πηλουσιώτης Ἰσίδωρος ἀπὸ τοῦ 8 ἐδαφίου τοῦ Γ' κεφαλαίου τῆς Γενέσεως ὀρμώμενος, διασώζει τὴν ὑπὸ σοφῶν γερόντων ἕως αὐτοῦ διαφρονήσασαν παράδοσιν, ὅτι τὸ ξύλον τῆς παραβάσεως ἦτο τὸ δένδρον τῆς συκῆς, οὐτινος τὰ φύλλα ἐχρησιμοποίησαν οἱ πρωτόπλαστοι μετὰ τὴν παραβάσιν τῆς θείας ἐντολῆς, ῥάψαντες αὐτὰ καὶ ποιήσαντες ἑαυτοῖς περιζώματα. Οἱ ἀναγινώσκοντες ἐρμηνείας ἁγίων Πατέρων γινώσκουσιν ὅτι τὰ φύλλα τῆς συκῆς σύμβολα τῆς ἀμαρτίας ἐθεώρησεν ὁ ἱερός Ἰππόλυτος· διότι τὸ φύλλον τοῦ δένδρου τούτου προξενεῖ κνησμὸν εἰς ὅποιονδήποτε μέρος τοῦ σώματος ἐγγίσωμεν αὐτό, καθὼς ὁ περιπεσὼν εἰς ἀμαρτίαν κίσθ' ἀνεταί τὴν τύψιν τοῦ συνειδότης. Πρόσθετες δ' ὅτι Γεννάδιος ὁ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ Θεόδωρος ὁ Μοψουεστίας σοφώτατα κρίνουσιν, ὅτι οἱ παραβάτες τὴν ἐντολήν, ὅτε ἐνόησαν ὅτι ὁ Θεὸς περιεπάτει ἐν τῷ παραδείσῳ,

* Συνέχ. ἀπὸ σελ. 386—387 τοῦ μετὰ χειρὸς τόμου.

13. Ἀριθμ. Κ', 13.

14. Γενέσ. ΑΒ', 30. Ἰσίδωρος ὁ Ἀκύλας μετέφρασε ἀπὸ ἰσχυροῦ· ὁ Σύμμαχος, Φανουήλ. Ἐπὶ τούτοις ὁ Ἰώσηπος ἐξηγεῖ «Πῦθεις δὲ τούτοις Ἰακώβος, Φανουήλων ὀνομάζει τὸν τόπον· σημαίνει δὲ Θεοῦ πρόσωπον». Πρόσθετες ἐνταῦθα καὶ τὰ τοῦ Κυρίλλου· «Συνεῖς δὲ πάλιν ὁ μακάριος Ἰακώβ, ὅτι Θεὸς ἂν εἴη λοιπὸν, ἢ μηδὲν ὄνομα προσκείτο ἂν ἰδικόν, ἐκάλεσε τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκεῖνου «εἶδος Θεοῦ» . . . εἶδε δηλονότι, ὡς ἐγγυρῆ ἄνθρωπον ἰδεῖν τὸν Θεὸν ἐν εἶδει ἀνθρώπου».

15. Ματθ. ΙΕ', 11.

ἔρραψαν φύλλα συκῆς, διότι ὑπ' αὐτὸ τὸ δένδρον εὔτυχε νὰ εὐρεθῶσι καὶ τούτου τὰ φύλλα εἶχον πρόχειρα.

Τοιαύτη τῶν θείων Πατέρων ἡ διδασκαλία, καὶ τοιαύτη ἡ ἁγία Γραφὴ γορηγεῖ τοῦ παραδείσου περιγραφὴν· ἀλλὰ μνεῖαν τοῦ παραδείσου καὶ τοῦ οὐρανοῦ εὐρίσκομεν πολὺ συνεχῶς εἰς τοὺς ἁγίους Πατέρας, ὁ περὶ τούτου δὲ λόγος θέλει γίνεαι ἀντικείμενον τοῦ Γ' κεφαλαίου τῆς παρούσης διατριβῆς.

(Ἔπεται συνέχεια).

ΕΓΓΡΑΦΟΙ ΛΙΘΟΙ ΚΑΙ ΚΕΡΑΜΙΑ*

Ταῦτα κατὰ τὰς ὑπ' ὄψιν μου πηγὰς, καὶ κατὰ τὰς παρατηρήσεις, ἃς ἐποίησάμην ἐπισκεψόμενος τινὰ τῶν κατὰ τὴν δεξιὰν ἀκτὴν (εἰσερχομένων) τοῦ Ἀστακηνοῦ κόλπου κειμένων χωρίων. Τὰς παρατηρήσεις ταύτας καὶ τὰ πορίσματα τῶν ἐμῶν ἐρευνῶν ὑποβάλλω τῇ κρίσει τῶν ἐπαϊόντων, μηδὲν προσέγων εἰς τὰ γραφέντα ὑπὸ ξένου τινὸς παραδικῶς αὐτὰ διελθόντος, ἐφ' ὅσον μάλιστα γινώσκω ὅτι οὗτος στερεῖται τῶν ἐντὸς τῆς τελευταίας τριακονταετίας γενομένων ἐκδόσεων, ἃς, ὡς εἶδεν ὁ ἀναγνώστης, συνεβουλεύθη. Ὡστε ἀρχαιοτέρως ἀθεντικῶς πηγὰς, πλὴν τοῦ γράμματος τοῦ πατριάρχου Γερμανοῦ, καὶ μετὰ τὰς ἐπιγραφὰς, ἃς εἶδον, καὶ μεθ' ὅσα ἤδη ἐγραψα, ἔχομεν μνημεῖα δύο· ἐν μὲν τῆς ΙΒ' ἐκατονταετηρίδος, ἀλλ' ἀορίστως γράφον περὶ μοναστηρίων περὶ τὸν κόλπον τῆς Νικομηδείας κειμένων· τοῦτο δ' ἐστὶ τὸ χρυσοβούλλον τοῦ Μανουήλ Κομνηνοῦ, ὅπερ ἐνταῦθα παρατίθημι¹⁵, καὶ ἐν ὡσαύτως χρυσο-

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 387—391 τοῦ μετὰ χειρὸς τόμου.

45. Τὸ χρυσοβούλλον ἔχει ὡδε, μετὰ τὸν πρόλογον.

..... «Ἐβρασε μὲν οὖν πρὸ χρόνων τινῶν χρυσοβούλλον λόγον ἐπιβραβεῦσαι ἡ βασιλεία μου τοῖς τε κατ' αὐτὴν τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων διακειμένοις εὐγενεστάτοις μοναστηρίοις, καὶ τοῖς κατὰ τὸ δυτικὸν μέρος τοῦ Στενοῦ, ὅτον τε κατ' αἰγιαλὸν, καὶ ὅσον πόρρωθεν· ὡσαύτως καὶ τοῖς περὶ τὸν κόλπον τῆς Νικομηδείας, καὶ μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς Νικομηδείας, καὶ τοῖς ἐν ταῖς νήσοις, τῇ Ὀξείᾳ, τῇ Πρώτῃ, τῇ Χάλκῃ, τῇ Πλατείᾳ, τῇ ἁγίᾳ Γλυκερίᾳ, τῇ Πριγκίπῳ, τῇ τοῦ Ἀντιγόνου, τῷ Τραγονησίῳ, τῇ Τερεβίνθῳ, τῷ ἁγίῳ Ἀνδρέᾳ, τῷ ἁγίῳ Τρύφωνι, τῷ ἁγίῳ Ἐλευθερίῳ, τῷ Κωδωνῷ, τῷ Πελαγίῳ, τῇ Θεοτόκῳ, τῷ Μεσονησίῳ, τῇ Ἰάτρῳ, καὶ τῷ ἁγίῳ Δημητρίῳ, καὶ τοῖς ἐν ταῖς κτήσεται τῶν πορτῶν, καὶ ἄχρι τῆς περιοχῆς τοῦ Ἀθύρα· καὶ ἀπλῶς τοῖς πέριξ τῆς βασιλείδος τῶν πόλεων ἀσκούμενοις μοναχοῖς, ἀνδράσι τε καὶ γυναιξί, πολλὰ τούτοις φιλοτιμησαμένη δίκαια, καὶ τὸ ἀδιάσειστον αὐτοῖς δωρησαμένη ἐπὶ τῇ κατοχῇ καὶ δεσποτείᾳ τῶν ἀκινήτων, τῶν ἀπὸ τινῶν δικαιοματίων διαφερόντων τούτοις, καθὼς ὁ τοιοῦτος χρυσοβούλλος λόγος πλατύτερον ταῦτα διεξίστην. Ἐπεὶ δὲ τοὺς θηρολέκτας οὐκ ἦν ἡμεμεῖν, ἀλλὰ τῷ τοῦ δημοσίου προσήματι βαρεῖαν τούτοις ἐπήγον οὗτοι τὴν κάκωσιν, ἡ βασιλεία μου ἄμα μὲν τὸ θεῖον ἐξευμενίσαι θελήσασα καὶ ἐξιλιώσασθαι, ἐφ' οἷς ὡς ἄνθρω-

βουλλον Μιχαήλ τοῦ Πιπλιολόγου, δωρομένου τῷ 1272 κτηματὰ τινὰ τῇ Μ. Ἐκκλησίᾳ Κωνσταντινουπόλεως. Ἐξ αὐτοῦ μνησθέναι ὅτι Ἰωάννης Δούκας ὁ Βατάτζης, τὴν τῶν Ὀπιτιμῶν χώραν κατὰ λαβῶν,

πρὸς τούτῳ προσέκρουεν ἄμα δὲ βουλομένη καὶ τοὺς στρατιώτας τοῦ μεγάλου βασιλέως. Χριστοῦ δὴλονότι, τοὺς δι' αὐτὸν τὸν μονῆρ βίον προελόμενους, καὶ τὴν πανοπλίαν ἐνδυσταμένους τοῦ Πνεύματος, συμμίχρους ἔχειν, καὶ συνασπιστάς ἰσχυροὺς κατὰ τῶν ἐρωμένων καὶ θορότων ἐχθρῶν, τῷ ἀγαθῷ ἐκείνῳ θεμελίῳ καὶ ἄρῳφον ἐπιθεῖναι ἀνάλογον ἡρετίσματο, καὶ τὸν παρόντα γρυσόβουλλον ἀπολέλυκεν εὐλόγως, δι' οὐ θεσπίζει καὶ διορίζεται, πάντα τὰ σήμερον νεμόμενα ἀκίνητα παρὰ τῶν ἄνωθεν ἀριθμηθέντων μοναστηρίων, ἢ καὶ ἡσυχαστηρίων, ἢ καὶ ἀναχωρητικῶν κελλίων, ἢ λαυρῶν, καὶ ἀπλῶς κατοικητηρίων μοναχικῶν, κἂν οἴῃ ἂν καλοῖντο ὀνόματι, τοὺς τε παροίκους, τὰ αὐτούργια, τὰς πανηγύρεις, τοὺς φόρους, τοὺς πόρους, τὰς λίμνας, τοὺς ποταμούς, τὰ θαλάσσια δίκαια, καὶ καθολικῷ λόγῳ, οἰονδηποτοῦν δίκαιον ἐν ἀκινήτοις κτήμασι θεωρούμενον, καὶ ἐν οἴφθῃ τὸ πᾶν δικαίωτο, παρ' αὐτῶν κατεχόμενον νῦν, ἐφ' ᾧ δὴλονότι μέχρι τοῦ νῦν οὐκ ἐδόθη τοῖσι διαχώνσις παρὰ τῶν κατὰ χώραν ἀναγραφῶν, τὸ τοῦ δημοσίου μέρος ἐπὶ τούτῳ προσδικαιοῦσα, ἔχειν τὰς ρηθείσας μονὰς κατὰ διηγετὴ δεσποτεῖαν, ὡς δωρον καὶ φιλοτίμημα τῆς βασιλείας μου, καὶ δεσπότην αὐτῶν εἰς τοὺς ἐξῆς ἅπαντας καὶ διηγετὴς γρόνουσ, κἂν εὐλόγως, κἂν παραλόγως τούτων τινῶν, ἢ τὰ ὅλα ἰσως ἕως τοῦ νῦν κατεῖχον, κἂν διχαί τινος δικαιομάτος, ἢ ἀπὸ δικαιοματίων μὲν, κικῶς δὲ ἐλότων, ἢ ψευδῶς συντεθέντων. Πάντα γὰρ τὰ παρ' αὐτῶν κατεχόμενα ἐν οἴφθῃ τινι θέματι κατὰ τε δύσιν καὶ ἀνατολήν, κἂν ἐξ αὐτῶν τῶν εἰς ἐνοχλαίτημα ὄντων τῶν κατὰ τὴν ἡμέραν βασιλείων, κἂν ἀπὸ κλασματῶν ὡσι, κἂν ἀπὸ συμπαθειῶν, ἢ ἀποκεκινημένων, ἢ ἄλοπτῶν, ἢ ἀπὸ ταπεινῶν τελουμένων διακρίων, ἢ ἀπὸ ταπεινῶν κλασματισθέντων, ἢ καὶ δυνατοῖς διαπραθέντων, ἢ τούναντίον, ἢ ἐξ ὀρθώσεων κικῶς γεγονουῶν διαπράσεων, κἂν ἐν ἄλλοις τόποις ὀρθωθέντων δωρηθῆναι ἐν ἄλλοις παρεδόθησαν, ἢ δωρηθέντα οὐ παρεδόθησαν, ἢ παρεδόθητα οὐκ ἔδωρηθησαν, ἢ καθ' ἕτερον τινὰ λόγον κικῶς παρ' αὐτῶν κατέχωνται, ἀδισείστωσ καὶ ἀπολυπραγμονήτως κατέχονται παρὰ τῶν ρηθειῶν πασῶν μονῶν, ἢ βασιλεία μου βούλεται εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα, ὡς δωρον τῆς βασιλείας μου, καὶ καθαρὴν φιλοτίμημα· μόνης γὰρ τῆς παρ' αὐτοῖς εὐρισκομένης νῦν κατοχῆς τῶν ἀκινήτων ὀφειλοῦστος ἀρκεῖν αὐτοῖς ἀντὶ παντὸς δικαιομάτος, περιττόν ἐστι τὸ πολυπραγμονεῖν περὶ ἐτέρων. Ἐπὶ πᾶσι γὰρ οἷς κατέχουσι σήμερον, (ἄνευ μέντοι τῶν ἐφ' οἷς ἐδόθησαν αὐτοῖς διαχώνσεις παρὰ τῶν κατὰ χώραν ἀναγραφῶν, τῶν δημοσίων δικαιοῦσαι, ὡς εἴρηται), ὀφείλει ἀρκεῖν ἢ παροῦσα γρυσόβουλλος γραφὴ τῆς βασιλείας μου, καὶ ἀντὶ δωρεῆς, καὶ ἀντὶ πρίστωσ, καὶ ἀνθ' ἑτέρου παντὸς δικαιομάτος, κἂν οἰονδηποτοῦν σέκρετον ἐπ' αὐτῶν δικαιοῖτο· οὐδὲ ἀναγκασθῆσονται αἱ μοναὶ, ἐφ' οἷς κατέχουσι νῦν ἀκινήτοις, προκομίζεσθαι ἕτερα παλαιγενῆ προσόντα αὐταῖς δικαιοματὰ· ἀλλὰ τῇ παρούσῃ γρυσόβουλλῃ γραφῇ τῆς βασιλείας μου ἀντὶ παντὸς δικαιομάτος χρωμέναι, ἀρκεσθῆσονται ταύτῃ καὶ μόνη, ὀφειλοῦστος ἀρκεῖν αὐταῖς, ὡς προεγράφη, καὶ ἀντὶ δωρεῆς, καὶ ἀντὶ παραδόσεωσ, καὶ ἀντὶ παντὸς ἐτέρου δικαιομάτος. Εἰ δ' ἰσως, καιροῦ καλοῦστος, θελήσει οἰονδηποτοῦν μοναστηρίων χρίσασθαι καὶ τοῖς προσοῦσαι αὐτῶν δικαιομασιν, ὑπὲρ ἐκευτοῦ ταῦτα προκομίζον, παρ' οἰουδήτινος πρὸς τοῦτο οὐ κωλυθήσεται· ἀναγκαστικῶσ γὰρ τοῦτο οὐ ποιήσει. Εἰ δὲ οἰκείῳ θελήματι αὐτὸ ἀφεί-

τὸ χωρίον Τρίμμικιαν ἐδώρησατο τῇ Μ. Ἐκκλησίᾳ, σὺν τοῖς ὑπ' αὐτὸ προσοῦσαι, δὴλα δὴ τῷ χωρίῳ Βασγούλῃ, τῇ πλκικῇ Μονῇ τοῦ ἀγίου Φωτίου, καὶ τῇ ἐν Δεβῶρῃ πανηγύρει· τὰ χωρία ταῦτα ἔκειντο ἐν τῷ

τίσεται, οὐδεὶς ὁ ἐμποδίζων ἐσείτῃ. Οὐ μόνον δὲ ἐπὶ τῇ δικαιοῦσαι τῆς γῆσ συμβλαίεται τοῖς μοναστηρίοις ἢ παροῦσα γρυσόβουλλος γραφὴ, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῖς παροίκοις, τοῖς νῦν παρ' αὐτῶν κατοικημένοις, καὶ τοῖς αὐτουργίοσ, φόροις, πανηγύρει, διαχάτοις, λίμναις, ποταμοῖς, θαλασσίοις δίκαιοις, καὶ ἐτέρῳ οἰουδήτινι δικαιοῦσαι παρ' αὐτῶν κατοικημένοις, ἄνευ μέντοι τῶν ἐφ' οἷς ἔλαβον διαχώνσεις ὑπὲρ τοῦ δημοσίου, ὡς πολλῶσ ἀνωτέρω διεληφται. Εἰ δὲ καὶ προσετέθησαν λογισθῆναι, ἢ ἐκκοπήσαι τινὰ τελέσματα, ἢ πίκτα, ἢ στρατεῖαι, ἢ δημοσῖα, ἢ λιβελλικὰ, ἢ ἕτερον τι τῷ δημοσίῳ ἀνήκον, καὶ οὐ γέγονε τὸ λελογισμένον, ἢ ἕτερον τι ἔχει ἐπιλήψιμον τὸ δικαιοματ, οὐδὲν τι ἐκ τούτου βλαθῆσεται τὰ μοναστηρία. Ἐἰ δὲ γρη τὰ πολλὰ καταλέγειν, καὶ ἀπαριθμεῖσθαι, καὶ χάριν παραδείγματος ἀπογράφασθαι, τὴν πολυλογίαν ἢ βασιλεία μου παρατρέχουσα, ἴνα μή τις τῶν περὶ ταῦτα δεινῶν, τινῶν μὲν ἐκφωνηθέντων ἐκ τῶν τὰ ἀκίνητα κατατεόντων αἰτιῶν, τινῶν δὲ παρασιωπηθέντων, ἐπιδράττοιο τῶν ρημάτων, καὶ κατ' Ἰουδαίοσ τῷ γράμματι ἐπικάθηται, καὶ ἐπιχειρεῖ ἐπὶ τοῖς μὴ ἐκφωνηθεῖσι διασείειν, καὶ παρενοχλεῖν ταῖς μοναῖς, καθολικῷ λόγῳ καὶ περιεκτικῷ τοῦτο ἢ βασιλεία μου βούλεται τε καὶ διορίζεται, ὡς ἂν πᾶν ὕπερ ἐπὶ τοῖς σήμερον παρὰ τῶν μοναστηρίων κατοικημένοις, ἢ ἐπ' αὐταῖς ταῖς καθέδραις τῶν μοναστηρίων νοηθῇ ὑπὲρ τοῦ δημοσίου, παρὰ τινος, ἢ νῦν, ἢ διεδήποτε, αὐτὸ τοῦτο δεδορημένον λογιζεσθαι τῇ μονῇ. Καὶ ἄμα τις τοῦτο διανοήσεται τε καὶ φηλέσεται, καὶ εὐθὺς ἀντιλήψεται αὐτοῦ ἢ μονῆ, ὡς σήμερον δωρημένον ταύτῃ παρὰ τῆς βασιλείας μου. Ὅσον γὰρ ἐφ' οἷς κατέχουσι νῦν ἀκίνητοι, περὶ ὧν διαχώνσεις ὑπὲρ τοῦ δημοσίου οὐκ ἔλαβον τὰ προεγραφέντα μοναστηρία, δημοσίον βούλεται ἢ βασιλεία μου λογιζεσθαι ἐν ἕκαστον τούτων, κατὰ μόνον τὸ ἔχειν τὸ ἀδίκαιστον, καὶ μὴ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεσθαι. Καὶ ὅν τρόπον ὁ δημοσίος οὐ πολυπραγμονεῖται ὑπ' ἐκευτοῦ, οὕτως οὐδὲ τὰ ἱερὰ σεμνεῖα, ἢ ἡσυχαστηρία, μοναστηρία τε, καὶ λοιπὰ, ὑπὸ τινος τῶν τοῦ δημοσίου φροντιστῶν ἀνακρίθησεται· κἂν τι εὐλογον δικαιολογηταί τις, κἂν παρὰλογον, κἂν ὅποιον ἂν εἴη τὸ λαληθησόμενον· πῶσ γὰρ ὁ τοιοῦτόν τι ἐπιχειρήσων ποιήσει ἀνίσχυρα ὄσει λέγων, καὶ τῶν ἰσθῶν ἀβέβαια, καὶ ἀσυμπαθῶσ ἢ τούτου περιουσία τῷ δημοσίῳ καθοσιωθήσεται, καὶ αὐτὸς ἀτιμος ἐσείτῃ παντάπασιν, ὡς ἀντιπίπτων βασιλεῖ, εὐθεῶσ τε καὶ φιλοθέωσ τὸ ἀνερόκλητον ταῖς μοναῖς ἀποχρηζόμενῳ, ἐπὶ τοῖς δεδορημένοις αὐταῖς διὰ τοῦ πρῶντος γρυσόβουλλου λόγου, καὶ δι' αὐτοῦ βραχὺ τι δῶρον προσάγοντι τῷ Θεῷ, ἀνθ' ὧν μυρίων εὐεργεσιῶν παρὰ τῆς πλουσιοπαρόχου δεξιᾶσ αὐτοῦ παραπήλαυτεν. Οὐκ ἐξέσται οὖν οὔτε ἀναγραφεῖ, ἢ προκληθῆναι οἰουδήτινος σέκρετου, ἢ ἐξισωτῆ, ἢ ἐτέρῳ τινὶ ἐνεργοῦντι προσώπῳ τοῦ δημοσίου, τὰ τῶν μοναστηρίων ἀκίνητα ἀναγράφεσθαι, ἢ καπνολογεῖν, ἢ ἀναζητεῖν μέτρα γῆσ, ἢ ποσότητος, ἢ γῆσ τὸ ὑπὲρπλεον, ἢ ὑπὲρτιμον, ἢ τὸ ἀδίκαωσ κατεχόμενον ἐξετάζειν. Ἄλλ' ἐπεὶ ἐκ προστάξεωσ τῆς βασιλείας μου μέλλουσι γενέσθαι πρακτικὰ τῶν σήμερον κατοικημένων παρὰ τῶν μονῶν ἀκινήτων καὶ παροίκων, τότε μόνον ὀκληθήσεται ἢ μονῆ, καὶ τὸ ἀδίκαωσ κατεχόμενον ἀφαιρεθήσεται, ὅτε ὁ ἀναγραφεὺσ δεικνύει, ὡς ἐπέκεινα τοῦ περιορισμοῦ κατέχει ἢ μονῆ τόπια, ἢ παροίκους, ἢ ἕτερα δίκαια. Οὐδὲ γὰρ ἐπ' ἀδέις ἐξέουσι αἱ μοναὶ τὰ σήμερον παρ' αὐτῶν κατεχόμενα, εἴτε παροικοὶ εἶεν, εἴτε τόποι, εἴτε αὐτούργια, ἐπαύσειν, καὶ εἰς πλη-

θέματι τῶν Ὀπτιμάτων ἦτοι τῆ ἀπό Νικαίας μέχρι τῶν ἐγγὺς τῆς Κωνσταντινουπόλεως (Μπολοῦ) περιοριζομένη ἐπαρχίᾳ. ἡς ἐπίσημοι πόλεις ἀναφέρονται μόνον Νικαμάδεια, Ἐλενόπολις, Ἀσταχός, Πραίνετος καὶ Παρθενόπολις⁴⁶.

Γ'

Τέσσαρες ἐκ τῆς νήσου Λέρου καὶ τρεῖς ἐκ τῆς νήσου Καλύμνου ἐπιγραφαί. χριστιανικαὶ πᾶσαι, ἀλλ' οἱ δύο τούτων ἀπὸ τῶν πρώτων ἐπὶ τῆς ΙΣΤ' ἑκατονταετηρίδος χρονολογούμεναι, διδάσκει μοι τὴν ἀπορροὴν ἵνα καθοσιώσω τὸ τρίτον μέρος τῆς παρούσης διατριβῆς εἰς τὴν χριστιανικὴν ἱστορίαν τῶν νήσων Καλυδωνῶν. ἦτοι ὡς νομίζω τῶν δύο τούτων νήσων, ἐξ ὧν προέρχονται καὶ οἱ ἐπιγραφαί, ὧν ἐνταῦθα χορηγῶ πανομοιότυπα⁴⁷. Τὴν ἐπὶ τῆς πολυθεῖ-

θουτῶν ἄγειν πλείονα· πλὴν τῆ τοιαύτῃ προσάτει οὐκ ἐξέστι πρᾶκτορι, ἢ ἀναγραφῇ σφιδῆται, ἢ καπνικῶν, ἢ μετρητικῶν, ἢ ἑτερόν τι ἀναγραφικῶν, ἢ πρακτορικῶν φορολόγημα ἀπὸ τῶν υποκειμένων ταῖς δηλωθείσαις μοναῖς ἀκινήτων ἀναλυθῆναι. Εἰδέναι γὰρ δεύει δὲ τοῦτο τοιάυτην, ὡς οὐ μόνον ἐπὶ τὸ πολυλαποῦν ἀντιστρέφει, ὅπερ ἂν ἀναλύθηται, ἀλλὰ καὶ τελεῖα δημεύσει ὑποδληθήσεται, καὶ ἄτιμος ἔσται, καὶ ἀπολίτευτος. Οὕτω γὰρ θέλει ἡ βασιλεία μου, τὰ τῶν δηλωθεισῶν μονῶν ἀκίνητα πάντα λογιζέσθαι ὑπ' ἐκείτου τῶν πρακτόρων, ὡς μὴ ὅντα ὑπὸ τὴν ἐκυτοῦ ἀρχὴν τε καὶ ἐξουσίαν· καὶ οὐ τρόπον οἱ πράκτορες ἐπὶ τοῖς μὴ υποκειμένοις αὐτοῖς θέματι οὐδέν τι δικαίον ἔχουσιν ἐνεργεῖν, ἢ ὄλωσ ποιεῖν τι ἐπ' αὐτοῖς· οὕτως οὐδὲ ἐπὶ τοῖς τῶν μοναστηρίων ἀκινήτοις οἱ πράκτορες τῶν θεμάτων, ὑπ' οὗς τελοῦσι τὰ τοιαῦτα ἀκίνητα, πράκτορες λογισθήσονται. Τὰ μέντοι γεννηόμενα πρακτικῶς, καὶ οἱ περιορισμοί, παρ' ὧν ἂν ὀφείλει ἡ βασιλεία μου εἰς παραστάτην τῶν σήμερον παρὰ τῶν μοναστηρίων νενομημένων τοῖς προσφάτοις σεκρέτοις δι' εἰδῆται ἐγκαταστρωθήσονται. Ὁφείλουσι δὲ εἰδέναι πάντα τὰ μοναστήρια, ὡς, εἴον ἂν ἐξ αὐτῶν εὐρεθῆ ραδιουργίαν τινα ποιησάμενον ἐπὶ τοῖς σήμερον παρ' αὐτῶν κατεχομένοις ἀκινήταις, ἢ συμπαίγνιαν, ἢ ὄλον πλητμελήσιν τινα, οὐ μόνον ἀπὸ τῆς παρὰ τοῦ παρόντος χριστοβούλλου λόγου τῆς βασιλείας μου ὄφρα εἰς οὐκ εὐμοιρήσει τὸ σύνολον, ἀλλὰ καὶ τοῦ προσφλοιστηθέντος αὐτῶν ἐκπεσεῖται δικαίου, διὰ τοῦ προγεγονότος πάντας ταῖς δηλωθείσαις μοναῖς ἐτέρου χριστοβούλλου λόγου τῆς βασιλείας μου».

46. Μιχαὴλ Παλαιολόγου Χρυστοβούλλου, ἐκδοθέν ὑπὸ I Σακελλίωνος: «Εὐαγγελικοῦ Κήρυκος» τόμ. II', σελ. 559 — 572. Προφρογενοῦ περὶ Θεμάτων, βιβλ. A', θέμα Ὀπτιμάτων, εἰ καὶ καταχρηστικῶς ἐκάλουν θέμα τὴν τῶν Ὀπτιμάτων ἐπαρχίαν. — Τὰ ὀνόματα τῶν πόλεων γράζονται κατὰ τὸν Ἱεροκλέους Συνέκδημον. Τὰ δὲ ὄντα σημειοῦνται κατὰ τὸν παρὰ Βανδουρίφ χάρτην.

47. Καλύμνος ἔλεγον οἱ παλαιοὶ, Στράβωνος μαρτυροῦντος, τινὲς μὲν τὰς Σποράδας πάσας, τινὲς δὲ μόναις τὰς δύο νήσους, Κάλυμνον καὶ Λέρου, ἃς καὶ νοεῖ Ὀμηρος ἐν Ἰλιάδῃ B, στίχ. 275, κτισνομαζῶν χωρὶς τῆς Νήσουρον, τῆς Κράπαθον, τῆς Κίτσον, καὶ τῆς Κῶν. Ὁ συγγραφεὺς «τῶν Ἑλλητικῶν» Ίλιως P. Ραγκαβῆς (τόμ. Γ', σελ. 370 — 398) τὰς δύο ταῦτα θέλει παρ' Ὀμήρῳ καλεούμεναι Καλύμνας, ὡσαύτως δὲ καὶ Οἰκονομόπουλος (Λερισκὰ Ἀθήνας, 1888, σελ. 3 — 4). Παρὰ τοῖς βυζαντινοῖς ἀκόμη τῆς κοινῆς ταύτης ἐπι-

κῆς περιόδου ἱστορίαν αὐτῶν καταλείπων εἰς σοφοὺς ὁμογενεῖς, φιλτρὸν εἰς τὴν τοιαύτην ἐνασχολίαν ἔχοντας, ἐπιμένω μικρὸν εἰς τὴν χριστιανικὴν ἱστορίαν τῆς Λέρου καὶ Καλύμνου, κατὰ τὰς ἐπιγραφάς, ἃς συνέλεξα, καὶ τὰς πηγὰς, ἃς συνεβουλεύθη κατὰ τὴν πρό δωδεκαετίας εἰς αὐτὰς καὶ τὴν ἐν Πάτμῳ βιβλιοθήκην ἐπίσκεψίν μου.

Ἡ παράδοσις, σώζουσα ὅτι ὁ τοῦ Σωτῆρος ἐπιστήθιος μαθητὴς ἐξωρίσθη εἰς Πάτμον⁴⁸ ἐστὶ μᾶλλον ἀξιοπίστος ὅτι κατ' αὐτὰ τὰ τελευταῖα ἐπὶ τοῦ A' αἰῶνος οἱ κάτοικοι τῶν παρὰ τὴν Πάτμον νήσων κτύπησαν ἵνα ἀκούσῃ τῆς διδασκαλίας ἐκείνου τοῦ θεοῦ ἀποστόλου, ὅστις ἀναπεσὼν ἐπὶ τὸ στήθος τοῦ Θεακηνῆρου καταξιώθη, πρῶτος καὶ ἔσχατος τῶν ἐπὶ γῆς θνητῶν ἵνα ἀκούσῃ τοῦς ὑποκαρδίους παλμοὺς τῆς Θεότητος, ὡς αὐταῖς λέξεσιν ἐγράψεν ὁ συγγραφεὺς τῶν Δημοτικῶν Ἀσμάτων. Οὕτω δὲ, καθὼς ἐν Πάτμῳ καταγωνίσαστο τὸν γόστα Κόνωπω, κατὰ τὴν παράδοσιν, καὶ κατέλυσε τὴν λατρείαν τοῦ Ἀπόλλωνος, οὕτως, ὡς ἐστὶ μοι συμπεραίνειν, αὐτὸς ἢ τις τῶν ἀκολουθούντων αὐτῷ μαθητῶν οὐδαμῶς ἦν δύσκολον ἐν Λέρῳ ἵνα διδάξῃ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν, καταλύων τὴν λατρείαν τῆς παρθένου Ἀρτέμιδος, ἧς καὶ ἱερὸν ἕνεκετο⁴⁹, καὶ ἡ μνήμη ἐπὶ πολλὰς ἑκατονταετηρίδας, ἢ χριστιανικὰ εἰπεῖν ἐπὶ τρεῖς καὶ πλέον χυλιαετηρίδας, διεσώθη, νῦν ἐπὶ τόπου τινὸς Παρθένου καλουμένου, ἢ κατὰ τὴν ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ προσφάτην Παρτένιον⁵⁰. Μνεῖν ὡς βεβίαιον

κλήσεως ἔμεινε καθὼς καὶ κατωτέρω λέγω, ἢ περιληπτικῆ παρ' αὐτοῖς ὀνομασίᾳ Λεροκάλυμνος (ὡς ἔχουεν Μεθονοκόρων, Παροναξία κ.λ.π. Ἰωάννου Σακελλίωνος Ἀποκαταστατικὰ γράμματα Λέοντος Εὐσκαμμαρίου ἀπογραφῆος [μετὰ τὰ μέσα τοῦ II' αἰῶνος]: «Ἀθήνη» τόμ. Δ', σελ. 239), ὅπερ ἄγνωστος ὁ Ross ἐν οὐδετέρῳ γένει τὰ Λεροκάλυμνα ἔγραψε: *Reisen auf den Griechischen Inseln der Aehaeischen Meers* Στουτγάρτη, 1843, τόμ. B', σελ. 109.

48. Εὐσεβίου Ἐκκλ. Ἱστορ. βιβλ. Γ', κεφ. ιη'. «Ἐν τούτῳ κατέχει λόγος τὸν ἀπόστολον καὶ εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην εἶναι τῷ βίῳ ἐνδιατριβόντα, τῆς εἰς τὸν θεῖον λόγον ἕνεκα μαρτυρίας, Πάτμον οἰκῆν καταδιώκθηναι τὴν νῆσον». Εὐγενίου Βουλγάρεως Ἐκατονταετηρίς, εἶπε γ' — γζ'.

49. Κλύτος ὁ Μιδήσιος ἀναφέρει τὸ ἐν Λέρῳ ἱερόν τῆς «Παρθένου» Ἀρτέμιδος βλ. Σακελλίωνος σημειώσεις παρεκβολικὰς εἰς τὸν χριστοβούλλου λόγον Ἀλεξίου A' τοῦ Κομνηνοῦ «Πανδώρας», τόμ. Ιζ', σελ. 132.

50. Τὸ στοιχεῖον ἢ ἐναλλασσεται πῶς καὶ ἐν πολλαῖς ἑλλαικῆς νήσοις, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Κωνσταντινουπόλει· εἶδον δ' ἐν τῇ ἐγγράφῳ ἐν Λέρῳ τὸ ὄνομα Μαρμαρίθα διὰ τοῦ ἢ=Μαρμαρίθα γραφόμενον· ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ τοποθεσίᾳ τις καλεῖται Βρομολίτος=Βρομολίθος. Κατ' ἐμὲ=Δρομολίθος. Καὶ ἡ γῶμα αὕτη κείσθω μέχρις ἂν ἀποδειχθῇ τὸ ἐναντίον· διότι τὸ ἔπιπροσον γινώσκουμεν ἄλλαχθὺ συνεπιχόμενον, ἦτοι τὸ ἔπιπροσον εἰς δ' N. Γ. Παταλῆ Θερακικῆς γλωσσολογικῆς ὄλης τέρχως A'. Ίλιωτικῶν Ἀθῆναι, 1876, σελ. 38· ἀλλὰ γινώσκω, ὅτι καὶ τὸ δ

καί μαρτύριον τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ χριστιανισμοῦ ἐν ταῖς Καλύδναις νήσοις Λέρῳ καὶ Καλύμνῳ ἔχουσαν κατὰ τὴν ΣΤ' ἑκατονταετηρίδα τὴν ἐν τῇ Ε' οἰκουμένηκῃ Συνόδῳ (553) παρουσιάσιν Ἰωάννου ἐπισκόπου Λέρου· ὑπὲρ ταύτην ὅμως τάττω τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ross, εὐρόντος⁵¹ ἐν Λέρῳ, καθὼς καὶ ἐν Ἀστυπάλαιῳ, Κῷ, Ρόδῳ καὶ Καρπῶν, τὸ τοῦ σταυροῦ σημεῖον ἐν πολλοῖς τῶν νῶν ἀναγεγλυμμένον εἰς σχῆμα Ρ διασταυρωμένου, καθὼς ἐγράφετο, κατὰ τοὺς πρώτους μετὰ Χριστὸν αἰῶνας. Ἐπιγραφὴ δὲ τις, ἣν εἶδον πρὸ δωδεκαετίας ἀνεστηλωμένην ἐπὶ τῆς μεσαίας πύλης τοῦ κατὰ τὴν τοποθεσίαν Λακκί ἐν Λέρῳ ναύσκου τοῦ ἁγίου Νικολάου, καίπερ τεθραυσμένη κατὰ τὰ ἄκρα, δηλοῖ, νομίζω, ὅτι ὁ ναὸς ἀνηγέρθη μετὰ τὰ μέσα τῆς ΣΤ' ἀπὸ τοῦ σωτηρίου κηρύγματος ἑκατονταετηρίδος, ἐὰν τὸ ἔννατον αὐτῆς στοιχείον ἀναγνωσθῇ ζ' , καὶ τὸ δέκατον υ ἢ $\xi\zeta\sigma\Xi=552$ ἢ $\zeta\upsilon=582$. Τούτης ἐκτυπον ἐνταῦθα δημοσιεύω γενόμενον ὑπ' ἐμοῦ, ὅσον τὸ δυνατὸν ἀκριβῆς, τοῦτο·

ΜΑΞΙΔΟΜΑΧ(Θ)ΥΣ ΠΤΕΡΩΣ

Ἄλλ' ἐν ἐγγράφῳ τινι σωζόμενῳ ἐν τοῖς ἀρχαίοις τῆς ἐν Πάτμῳ Μονῆς Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, οὗ τεμαχίον ἐδημοσίευσεν ἄλλοτε διὰ τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας»⁵², ἀναφέρονται οἱ ἐξῆς ἐν Λέρῳ ναοὶ τῷ 1087 σωζόμενοι:

1) ναὸς τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ Παρθενίου, ὃν τὸ ἐπίσημον ἐγγράφον λέγει λιθοπηλόκτιστον, ὑποκέρχμον, ἄζωγράφιστον, δρομικόν, πέντε μὲν ἁγίων εἰκόνας ἔχοντα, τραπεζοφόριον δὲ σώζοντα ἄσπρον λινόν·

2) ναὸς τῶν ἁγίων Ἀναργύρων, ὃν λέγει τὸ γράμμα τοῦτο δρομικόν τὸ σχῆμα, θολωτόν, τεθυρωμένον καὶ ζωγραφισμένον, ἔχοντα μετὰ τὰ μέσα τοῦ ΙΑ' αἰῶνος «εἰκόνας χρυσοπετάλους μικρὰς δύο: τοὺς ἁγίους Ἀναργύρους, καὶ τὸν ἅγιον Γεώργιον, σταυρὸν μέγαν ξύλινον, τὸ ἅγιον κάγκελλον μετὰ συστηματίων, κοσμηταρίτζιν χυτόν, μετὰ κηροπηγίων τεσσάρων, καὶ σταυροῦ»·

3) ναὸς τῆς Θεοτόκου ἐν τῷ πύργῳ τῆς περιοχῆς Τεμενίων, ἐν ἣ ἐκεῖτο καὶ ὁ τῶν ἁγίων Ἀναργύρων· τοῦ ναοῦ τούτου τὸ βῆμα ἦν κατεσκευασμένον

τρέπεται εἰς β. = δέλαρ, βέλερ, δελφιν βελφίν· ἢ δὲ τζακωνική λέγει βεργάει τὸ δορκάδιον, καὶ ὕβατ τὰ ὕδατα. I. N. Σταματέλλου Φιλολογία τῆς ἑλλην. γλώσσης· ἐν Ζακύνθῳ. 1878, σελ. 43, § 85.

51. Ross, ἐνθ' ἄνωτ. Α', σελ. 17. Βλέπε Ἄντ. Μηλιζαράκη Κυκλαδικά· Α', σελ. 337. Ὁ πόλις Ross φρονεῖ (αὐτ.) δεῖ πρὸ τῶν διωγμῶν ὁ χριστιανισμὸς διαδεδομένος ἦν, κατεκτήσας τοὺς τῶν νήσων τούτων κατοίκους. Ἀνίσχυρος δὲ φαίνεται μοι ἡ γνώμη τοῦ ἱατροῦ Οἰκονομοπούλου ἰπέναντι τῆς μαρτυρίας τοῦ Ross· βλ. Οἰκονομοπούλου Λερισκία· σελ. 108—109.

52. «Ἐκκλητ. Ἀληθεία» τόμ. Δ', σελ. 3, 4 κ. ἐξ.

δ' ὀλογραφίας. Τὰ δύο ταῦτα προάστεια ἢ ἐπάλλεις εἶχεν εἰς τὴν κατοχὴν αὐτοῦ ὁ ὄσιος Χριστόδουλος⁵³ πρὶν ἰδρῶσθαι τὴν ἐν Πάτμῳ Μονήν. Ἐκτός ὅμως τῶν νῶν τούτων, ὑπῆρχον, πρὸ τοῦ ΙΑ' αἰῶνος ἐκτισμένοι, ὡς συμπεραίνω σπουδᾶς τούτους·

4) ναὸς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ἐν ᾧ, κατὰ τὴν ἐπιχώριον παράδοσιν, ἐμόνασεν ἐπὶ μικρὸν πρὶν μεταβῆ εἰς Πάτμον ὁ ὄσιος Χριστόδουλος· ἀνεγείρεται δ' οὗτος ἐν τῇ περιοχῇ Λακκί κομψότατος, ἐπι σωζόμενος ἀκέραιος, μετὰ τρούλλου, τὸ παρεκκλησίον ἐν πολλοῖς ἔχων λεωθρημένον, ὡς καὶ τὰς τοιχογραφίας, ὧν ἐν τῷ παρεκκλησίῳ μίαν μόνον ἀνδρᾶ ἴχνη διασώζουσα ἐπιτρέπει μοι ἵνα εἶπω ὅτι ἀριθμητέος·

5) ναύσκος τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας, ἣ τοῦ ἀββα Ζωσιμᾶ, παρεκκλησίον τοῦ κομψοτάτου ναοῦ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου·

6) ναὸς Μονῆς τινος «ἐν τῷ Παλαιόκαστρῳ, κακῶς περιτετευλισμένης, καὶ οἰκοδομηθείσης ποτὲ ἐπὶ συντριμμάτων ἑλληνικοῦ φρυκτωρίου μετὰ τῆς συνήθους αὐτῷ αὐλῆς ἐκ πελεκητῶν ὀρθογωνίων πλῆκῶν» —κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Ἰακώβου Ρ. Ραγκαβῆ μαρτυροῦντος καὶ τούτου τὴν ἐν πολλοῖς τῆς Λέρου μέρεσιν ὑπαρξίαν λειψάτων τῆς βυζαντινῆς ἐποχῆς καὶ τῶν πρώτων χρόνων τῆς χριστιανωσύνης⁵⁴.

7) ναὸς τῶν ἁγίων Τεσσαράκοντα μαρτύρων, κατὰ τὴν τοποθεσίαν Ἄλυντα, οὗτινος εἶδον λείψανα τῆς πλικοστρώσεως τοῦ ἰδῆφους, ἐν ᾧ ἦν ἐγκεκαυμένον διὰ πετραδίων ὄνομά τι, οὗ μόνον ἴχνη τινὰ διεσώζοντο ἄλλοτε·

8) ναὸς τῆς ἁγίας Κυρκῆς=Ματρώνης, ἐν τῇ τοποθεσίᾳ Πλουφούτη, ἣν τὸ ἐγγράφον τοῦ 1087 ὀνομάζει Πολυφούτην·

9) ναὸς Ζαχαρίου τοῦ Προφήτου, κατὰ τὴν τοποθεσίαν Σχινῶντα·

10) ναὸς τῆς Θεοτόκου Λιμνωτίσσης, ἐν τῇ τοποθεσίᾳ Λακκί·

11) ναὸς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, κατὰ τὴν τοποθεσίαν Δρυμῶνα· καὶ

12) ναὸς τῆς Παναγίας τῆς κοινῶς ἐπικαλουμένης Γουρλομάτας, ἐν τῷ αὐτῷ μέρει· ἡ εἰκὼν τῆς Θεοτόκου ζωγραφεῖται ἐν τῷ ναῷ τούτῳ φέρουσα μεγάλους ὀφθαλμούς· ὁ ναὸς οὗτος, ἀρχαιότατος ὢν, ἐπεσκευάσθη κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΔ' αἰῶνος, ὅτε ἐζωγραφήθη ἐν τῇ κόγχῃ τοῦ ἱεροῦ βήματος εἰκὼν τῆς Θεοτόκου, τέχνης ἐξόχου ἐν ἀντιβολῇ πρὸς τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἐγένετο· τὰ ἴχνη τῆς λαμπρᾶς ταύτης εἰκόνας, ἦν καλὸν ἵνα διασώσῃ διὰ φωτογραφίσεως ἢ μεταγραφῆς οἱ φιλότιμοι τῆς νήσου κάτοικοι, παρωθησάν με κατὰ τὴν 25 μαρτίου 1878, ὅτε ἐπέσκε-

53. Ὑποτύπωσις ὁσίου Χριστοδούλου, ἐν Ἀκολουθίᾳ αὐτοῦ· βλ. τὴν Β' αὐτῆς ἐκδόσιν, ἐν Ἀθήναις, 1884 σελ. 77—79.

54. Ἰ. Ρ. Ραγκαβῆ Ἑλληνικά· τόμ. Γ', σελ. 387.

ψάμην τὸν ἡμελημένον τοῦτον ναὸν ἵνα βρέζω τὸ κοι-
νίαμα, ἐπέτυχον δὲ ἵνα καθάρω τὸ καλλιτέχνημα,
καὶ ἵνα ἀνακαλύψω ὑπὸ αὐτὸ τὴν ἐκδιδομένην ὧδε
ἐπιγραφὴν ἣτις γνωρίζει ἡμῖν τὸν χρόνον τῆς ἀνοι-
κοδομήσεως· ἔστι δ' αὕτη:

+ ΑΝΕΚΕΝΙΣΘΗ ὁ Θῆος Δομος

ΥΠΕΡΕΙ ΜΕΝ ΔΕΣΠΝ

ΥΜΩ ΘΚΘ ΚΥ ΔΑΠΡΘΕΝ

ΚΥ ΚΟΠΩ ΦΡΕ ΗΛΙΘ ΚΥ ΕΙΡΗΝ

ΚΥ ΤΩΝ ΤΕΚΝΩΡΑΥΤΩΝ ΕΥ

ΨΕΤΑ ΨΩΛΕ

ἦτοι + Ἀνεκαινίσθη ὁ θεῖος ὄμος τῆς ὑπερε[υ-
λογη]μένης Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ ἀειπαρ-
θένου [δι' ἐξόδου] καὶ κόπου Φρε' Ἡλίου καὶ Εἰρή-
νης καὶ τῶν τέκνων αὐτῶν. Ἐν ἔτει ,σωλε' = 1327.

13) πρόσθει τοῖς ναοῖς τούτοις τὸν τῆς Θεοτό-
κου, Παναγίαν τοῦ Κάστρου λεγόμενον κοινῶς, ὃν
ἐπιτόπιον ἐγγράφον τοῦ 1773 ὀνομάζει μεγαλό-
χαρη, καὶ οὗ ἡ χρηματικὴ περιουσία τῷ 1818 ἀνήρ-
χето εἰς 7131 γρόσια, σχεδὸν ἐπτακισχίλια φράγκα.
Ἐπιγραφὴ τῆς σωζομένη
παρὰ τῷ ἀριστερῷ παρα-
στάτῃ τῆς θύρας τῆς ἱε-
ραῆς προθέσεως γνωρίζει
ἡμῖν τὸν ζωγράφον τοῦ
εἰκονοστασίου (1745), οὗ
τὸ γρῦσμα συνετελέσθη
τῇ 23 αἰτίου 1785· ταύ-
της ὁμοιότυπον ἔχει ὁ
ἀναγνώστης παραθετει-
μένον.

Μοναὶ δὲ δύο ἀ-
ναφέρονται ἐν ἐγγράφῳ
Ἀνδρονίκου Παλαιολόγου
τοῦ νεωτέρου, ἐκδεδομέ-
νῳ τῷ 1331, κείμεναι ἐν
τοῖς προκαταλείτοις Παρθε-
νίου καὶ Τεμενίου⁵⁵. Ὀλι-
γῳ πρὸ τῶν χρόνων τού-
των, ἴσως ἀπὸ τοῦ IB'
αἰῶνος, δύναμαι ἵνα θεω-
ρήσω χαρακτηθεῖσαν ἐπὶ μαρμαῶρου τὴν ἐξῆς χριστιανι-
κὴν ἐπιγραφὴν, ἣτις ἐσώζετο ἐν τῇ ἀκροπόλει τῆς

71
+ ΕΓΙΝΕ ΤΟΤΑ
ΡῶΝ ΕΡΡΓΩΝ
ΑΙΑ ΨΥΧΗΚΗΣ
ΣΟΤΙΡΙΑΣ ΑΙΑ
ΕΞΟΔΩ ΜΑΝΟΥ
ΗΛ. ΣΗΥ ΤΙ ΣΥΒΗ
ΑΥΤΩ ΚΑΙ ΗΤΕ
ΦΡΟΥΝΥ ΚΑΙ ΙΩ
ΑΝΥ ΤΩ ΡΧΧΥ ΚΑ
ΥΣΩΡΘΗ ΙΩΑΚΥ
Μ ΙΕΡΟ ΜΟΝΑΧ
ΣΑΥΙΟΗ
ΕΣΤΟ ΧΛΕΘ
ΑΥΜΘ
ΟΡΗΘ ΚΥ

55. Χρυσόβουλλον Ἀνδρονίκου Παλαιολόγου τοῦ νεωτέρου,
ἐκδιόντος Ἰωάννου Σακελλίωτος· «Πανδώρας» τόμ. ΙΕ', σελ.
546-551.

νήσου, ἐν ἣ τοποθεσίᾳ ἄλλοτε ἔκειτο τὸ οἰκῆμα τοῦ
φράγκου διοικητοῦ, ἐν δυσὶ στίχοις:

ΡΥΣΕ ΜΕ ΠΑΣΙΣ ΑΝΑΚΙΣ Κ, ΚΙΝΔΥΝΟΝ
ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΟΣ Κ, ΣΥΝΦΟΡΑΣ ΤΟΥ ΒΙΟΥ
ΟΠΙΠΙΣΤΙΝ⁵⁶ Κ, ΤΟ ΟΝΟΜΑ
ΣΟΥ ΚΠΟΠΟΥΝΙΠΝΑΝΕ,

ἐξ ἧς ὁμως οὐδὲν ἐξάγων, φρονῶ ὅτι κακῶς ἐγλύψεν
αὐτὴν ἐσπερίως τὶς γλύπτῆς, ἀγνοῶν τὴν ἡμετέραν
γλώσσαν.

Ἐκ τινῶν ἐγγράφων τῆς ἐν Πάτρμῳ Μονῆς Ἰωάν-
νου τοῦ Θεολόγου γινώσκουμεν ὅτι κατὰ τὰ μέσα τῆς
ΙΑ' ἑκατονταετηρίδος ἦν ἡ νῆσος Λέρος ἐν μέρει μὲν,
ὡς ἐξάγω, μετόχιον τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μο-
νῆς τοῦ Μυρελαίου, μέρος δ' ἦν κτήμα τοῦ μοναχοῦ
Ἀρσενίου τοῦ ἐν τῇ Στροβίλῳ⁵⁷. Τεμάχια τῶν ἐγ-
γράφων, τῶν ἀφορώντων εἰς τὴν ἀφιέρωσιν τῶν τρι-
νῶν τῆς Λέρου εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου, ἐξέδωκα
ἄλλοτε⁵⁸. Εἶχε δ' ἡ Μονὴ τῆς Πάτμου μετόχιον αὐ-
τόθι, ἐν ᾧ ἐτρέφετο τῷ 1497 Ἰωακείμ ὁ μητροπο-
πολίτης Φιλαδελφείας, πιθανὸς λέριος· ἐκ τοῦ μετο-
χίου τούτου, κατὰ τι πρόσταγμα τοῦ μεγάλου μα-
γίστρου Πέτρου δ' Ὠβουσσῶν ἀπολελυμένον τῇ 8 σε-
πτεμβρίου 1497 πρὸς τὸν ἡγούμενον τῆς Μονῆς τῆς
Πάτμου Θεόδουλον, ἔφρεπεν «ὁ λεγόμενος μητροπο-
λίτης (νοεὶ δὴλον οὖν ὁ μισαλλόδοξος τὸν ἐπίσκοπον)
να ἔχη ἀπὸ τὸν ἐπίτροπον τοῦ μοναστηρίου διὰ τὴν
ζωτροφὴν τοῦ κρασίν, μισοτέταρτα Ρόδου ἑκατὸν
πεντήκοντα· σιτάριν, μόδια Ρόδου εἴκοσι· λάδι, κάρ-
τες Ρόδου ἑκατὸν· καὶ ἐλιές, μόδια δύο· καὶ ἀσκι-
δια, μόδια δύο· καὶ ὄσπρικὰ μόδια τρία· καὶ ἕναν
ἕκαστον πρᾶμαν ἀπ' αὐτὰ ὅπου ἕνεον κρατημένος ὁ
ἐπίτροπος να τὸν δώσῃ, να τὸν δίδῃ ἕναν ἕκαστον
εἰς τὸν καιρὸν του»⁵⁹.

Γράψας ἄλλοτε τινα περὶ τῆς ἐν τῇ νήσῳ βι-
βλιοθήκης, τῆς αὐτόθι σχολῆς καὶ τῶν πειρατικῶν
ἐπιδρομῶν, ἐκτείνω μὲν πως ἐν προσεχεῖ διατριβῇ
τὸν λόγον περὶ σχολῆς, ἔγραψα δὲ τὰ παῦρα ταῦτα
σήμερον περὶ τῶν τοῦ χριστιανισμοῦ μνημείων, εἰς
συμπλήρωσιν ἀκριβῶς τῶν ὀλίγων ἐπὶ τούτῳ πληρο-
φοριῶν, ἅς ὁ ἐν Κεῖρῳ σοφὸς ἰατρός Οἰκονομάπουλος
χορηγεῖ ἐν τῷ σπουδαίῳ αὐτοῦ περὶ τῆς νήσου ταύ-
της βιβλίῳ⁶⁰.

56. Ἐνταῦθα λήγει ὁ πρῶτος στίχος τῆς ἐπιγραφῆς ταύ-
της· τοῦ δευτέρου στίχου αἱ πρῶται λέξεις εἰσὶ διεφθαρμέναι.

57. «Ἐκκλῆσ. Ἀληθείας» τόμ. Δ', σελ. 4. Ἀκολουθεῖ
ἐπίου Χριστοδούλου· ἐκδ. Β', σελ. 77, 78, 141.

58. «Ἀληθείας» αὐτόθι.

59. «Πανδώρας» τόμ. ΙΔ', σελ. 551.

60. Τὰ περὶ τῶν ἐν Λέρῳ καὶ Καλύμῳ σχολῶν ἐκτεθῆ-
σονται κατ' ἔκτασιν ἐν τῇ διατριβῇ μου: «Ὁρθόδοξων μητροπο-
λιτῶν οἱ ἐκδεδομένοι κατάλογοι συμπληρούμενοι», ἧς μέρος ἐλά-
χιστον, περὶ δύο μητροπολιτῶν Ἱερικλείας πραγματευόμενον,
ἐξέδωκα ἐν «Ἐκκλῆσ. Ἀληθείας» τόμῳ Η', σελ. 399-402,
καὶ τόμῳ Θ', σελ. 13-15. Ἐν τῷ αὐτῷ τόμῳ, τῷ ἄρτι λή-
γοντι, ἐξέδωκα διατριβὴν «Ἡ μητρόπολις Λέρου καὶ Καλύμους»·
σελ. 106-107 καὶ 118-120. Τὰ δ' εἰς τὴν μητρόπολιν ταύ-
την, τὴν τῶς ἐπισκοπῆς, ἀναφερόμενα ἔγραψα βλέπε ἐν Δ'
τόμῳ «Ἐκκλῆσ. Ἀληθείας», σελ. 150 κ. ἐξῆς.

5

Φαίνεται ότι τὴν μνήμην τῶν Καλυδνῶν, ἢ τοῦ τῶν νήσων Λέρου καὶ Καλύμνου διέσωσεν ἡ ἐκκλησιαστικὴ παράδοσις, εἰς μίαν ἐπισκοπὴν ἐνώσασα τὰς δύο ταύτας νήσους, περὶ ἧς ἐγγραφέα τινα, συμπληρῶν τὰ κατὰ τὸ 1884 ἐκδεδωμένα ὑπ' ἐμοῦ ἔγγραφα τὰ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἐπισκοπῆς ταύτης ἀναφερόμενα⁶¹. Βεβαίως καθ' ὃν καιρὸν ἡ ἑτέρα τῶν νήσων τούτων ἐδέχθη τὸν χριστιανισμόν, οὐδ' ἡ γείτων αὐτῆς ὑστέρησεν· ἐκ δὲ τῶν γραφομένων τοῦ Ross, ἔπερ ἐν τοῖς ἐμπροσθεν ὑπέμνησα (σελ. 397) δεῖκνυται τρανῶς ἡ τοῦ χριστιανισμοῦ διάδοσις ἐν ταῖς νήσοις ταύταις ἀπὸ τοῦ Β' αἰῶνος, οὐδ' ἔστιν ἀποδεκτὴ, ἐμοὶ τοῦλάχιστον, ἡ γνώμη τοῦ πολυμαθοῦς ἱατροῦ Οἰκονομοπούλου ὅτι ἐκ τινῶν λόγων τοῦ Αἰλιανοῦ⁶² φαίνεται ἡ Λέρου - δικτὶ ὄχι καὶ ἡ Κάλυμνος; —εἰδωλὰ λατρεύοντα κατὰ τὸν Γ' μ. Χ. αἰῶνα· διότι ἡ ὑπαρξὶς εἰδῶλων ἐπιτρέπει μόνον 'ἀποδεξώμεθα οὐχὶ πάντες οἱ κάτοικοι ἐνστερνίσαντο τὴν τοῦ Εὐαγγελίου διδασκαλίαν· οὕτως ἐνῶ, κατὰ τὴν παράδοσιν, ἀπεδέχθη τὸν χριστιανισμόν οἱ πάτριαι, βιογράφος τις τοῦ ὁσίου Χριστοδοῦλου λέγει ὅτι μετὰ τὰ μέσα τοῦ ΙΑ' αἰῶνος εὗρε καὶ συνέτριψεν ὁ ὅσιος ἀγαλμὰ τι τῆς Ἀρτέμιδος ἀπὸ λίθου λευκοῦ τεργηέντως ἐξεργασμένον⁶³. Μαρτυρεῖ δὲ τὴν ἀκμὴν τοῦ χριστιανισμοῦ ἐν Καλύμνῳ ὁ κατὰ τὴν ἐπιγράφιον παράδοσιν ὑπὸ Θεοδοσίου τοῦ Α' κτισθεὶς ναὸς τῆς Ἱερουσαλήμ, ἡ μὲλλον μεταπονηθεὶς ἀπὸ ναοῦ τοῦ Καλυδνέως Ἀπολλωνοῦ⁶⁴, οὗ μόνον ἡ κόγχη τοῦ ἱεροῦ βήματος ἀποσώζεται σήμερον, εἰς καλὸν μεταβεβλημένη ναὸν φέροντα τὴν ἀγίαν τράπεζαν πρὸς νότον ἀνεστηλωμένην, καὶ ὑπομνησκουσαν ἰδιόχουσαν τινα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἀντιοχείας συνήθειαν, παρ' αἷς οὐ πρὸς ἀνατολὰς τὸ θυσιαστήριον ἀλλὰ πρὸς δύσιν ὄρα, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἱστορικοῦ Σωκράτους Σχολαστικοῦ⁶⁵. Ὁ δὲ τῶν Ἑλληνικῶν ἀριστος συγγραφεὺς Ἰάκωβος Ραγκαβῆς, πλὴν τοῦ 1) ναοῦ τῆς Ἱερουσαλήμ, ὄλην χορηγήσαντος ἐν τῷ αἰῶνι ἡμῶν ἀκούσαν πρὸς οἰκοδομήν

61. α' Ἐκκληστ. Ἀληθείας τόμ. Θ', σελ. 106—107 κλπ. ὡς ἐν σημ. 60.
 62. Οἰκονομοπούλου Λερισκῆ, σελ. 108· μετῴθη σημ. 51.
 63. Ἀκολουθία ὁσίου Χριστοδοῦλου ἐκδ. Β', σελ. 124. Ὁ φίλος Σακκαλιῶν μετὰ ψυχικοῦ ἄλγους ἀναφέρει τὴν πρᾶξιν, ἐν σημειώσει εἰς σελ. κ' τοῦ προλόγου τῆς Ἀκολουθίας. Πολλῶν χερῶν τολμῶνται καὶ σήμερον ἀλλαγῶν, λήγοντος ΙΘ' αἰῶνος· βλ. Ἐμμ. Μανωλακίτικη Δωρικὴν ψήφισμα Καρπάθου, μεταφρασθὲν ἐκ τῆς γαλλικῆς· μετὰ γενικῆς περιγραφῆς τῆς νήσου. Ἀθῆναι· 1878, σελ. 44, σημ. 1 καὶ 2.

64. Στέφανος Βυζάντιος ἐν λξ. Κάλυμνος· «ὁ πολίτης Καλυδνῶτος, καὶ Καλυδνὸς τὸ θηλυκόν· καὶ Καλυδνεὺς ὁ Ἀπόλλων, καὶ Καλυδνεῖος»

65. Σωκρ. Ἐκκληστ. Ἱστορίας βιβλ. Ε', κεφ. κδ'.

τριῶν εὐρυγῶρων σημερινῶν νηῶν, θεωρεῖ βυζαντινοὺς ναοὺς ἐν Καλύμνῳ

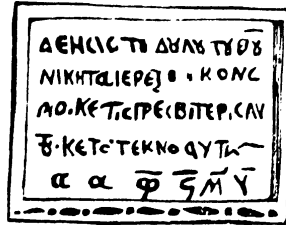
2] τὸν ναῖσκον τῆς Ἵπαπαντῆς, ἀριστερὰ τοῦ ναοῦ τῆς Ἱερουσαλήμ, πολλὰς ἐγγράφους σώζοντα πέτρας, ἀφρώσας εἰς τὴν ἐπὶ τῆς εἰδωλολατρικῆς ἐποχῆς ἱστορίαν τῆς Καλύμνου·

3] ναὸν τῆς Θεοτόκου, κείμενον οὐ μακρὰν τοῦ λιμένος, πολλοὺς ἔτι καὶ νῦν ἐπιδεικνύμενον ἐκ λευκοῦ μαρμαῖρου κίονας·

4] ναὸν μετοχικὸν τῆς ἐν Πάτριω Μονῆς πρὸς τὸ νοτιοδυτικὸν τῆς παλαιᾶς πόλεως·

5] «ἐκκλησίαν μεγάλην εἰς μνήμην τοῦ Σωτῆρος, μίαν τῶν ἀρχαιοτάτων τοῦ χριστιανισμοῦ, ὀλοκλήρως ἐκ μαρμαῖρου λευκοῦ κατεσκευασμένην, ἥδη δὲ ἐγκαταλειμμένην» καὶ κειμένην πλησίον τῆς τοποθεσίας Φυλακῆ⁶⁶.

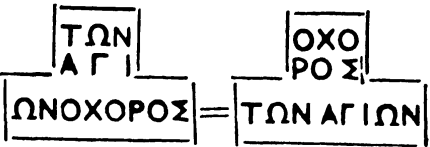
Οἱ μετὰ τὸν ΙΕ' αἰῶνα κτισθέντες ναοὶ ἦσαν μικρότατοι, ἀλλὰ καὶ οἱ κάτοικοι ἦσαν ὀλίγοι· τῷ 1457 λ. χ. λοιμοῦ γενομένου πολὺ τοῦ πληθυσμοῦ μέρος ἀπώλεσεν ἡ Κάλυμνος, ἐδοκιμάσθησαν δὲ καὶ αἱ πέριξ νῆσοι⁶⁷. οἱ ναῖσκοι οὗτοι ἠγέρθησαν ἐντὸς τοῦ Κόστρου τῆς νήσου, ἐν αὐτοῖς δὲ δύο μόνον εὐρον ἐπιγράφας, τῶν πρώτων ἐτῶν τοῦ ΙΣΤ' αἰῶνος, τὴν μὲν πρώτην ἐπὶ τοῦ τοίχου τοῦ ναῖσκου τοῦ Σταυροῦ, γνωρίζουσαν ἡμῖν Νικήταν ἱερέα καὶ Οἰκονόμον Καλύμνου, τὴν δὲ ἐπὶ τοίχου τοῦ αὐτοῦ ναοῦ τῶν ἀγίων Ἀναργύρων, ἐξ ἧς μακρόνδημ ἐπιγράφον Νικόλαον Θε[οδωρῆν] οὐκ ἀκομψότερον τῶν αὐτῶν συγχρόνων ἐπιγράφων ζωγραφουντα· τούτων ἐνταῦθα δίδωμι πανομοιούτυπον:

ΤῶΝ ΤΟΝΑΘΝ
 ΤΟΝ ΓΑΝΘΑΥΜΑΘΘ
 ΟΝ ΘΕΩΡΠΤΕ ΝΙΚΟ
 ΛΑΘ ΙΘΘΟΡΙΚΕΘΕ
 Ν ΚΑΙ ΚΑΙ ΣΟΓΡΑΦΕ

ἦτοι: ὅτι τὴν μὲν ἐκαλλώπισε Νικήτας ἱερεὺς καὶ οἰκονόμος Καλύμνου, τῷ 1506, τὴν δὲ ἐζωγράφησεν ὁ ζωγράφος Νικόλαος Θεοδωρῆς (·);

Προστεθῆσθω δ' ὅτι ἐν τῷ ἑτέρῳ τῶν δύο τούτων ναῖσκων εὐρον κόσμημά τι μαρμαῖρινον, ἀπὸ τοῦ ΙΒ' πιθανῶς αἰῶνος τὴν γένεσιν χρονολογοῦν, ἐν σχήματι Γ κεκομμένον, ἐκατέρωθεν δὲ φέρον τὰς λέξεις:

66. Ραγκαβῆ Ἑλληνικά· τόμ. Γ', σελ. 395.
 67. Ἵπομνημάτιον Ἱστορικόν· «Πανδώρας» τόμ. ΙΘ', σελ. 166.

Ἄγνοῶ πρὸς τίνα χρῆσιν ἀνέκειτο καὶ ἐν τίνι παλαιῷ ναῷ τὸ κόσμημα τοῦτο. Ὁ σοφὸς καθηγητῆς τῆς Χριστιανικῆς Ἀρχαιολογίας ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τοῦ Βερολίνου F. Piper ἔγραφε μοι τῇ 18 ἰουλίου 1878, τὸν λόγον ποιούμενος περὶ τοῦ ἐν Ἀνατολῇ πλήθους τῶν τῆς Χριστιανικῆς τέχνης ἀντικειμένων, ὅτι ἐν Ἀθήναις εὗρε ποτε σταυρὸν ὀρειχάλκινον παλαιὸν μετὰ γραμμάτων, οὗ τύπον δίδωμι, καὶ ἀγνωσθῆναι ποῦ καὶ πότε ἔχρωντο τῷ ἱερῷ κοσμημάτι τούτῳ⁶⁸.

Ἀρκούντα ταῦτα περὶ τῶν νήσων Κλυδωνῶν θεωρῶν, εἰς ἃ ἀφορμὴν ἔδωκέ μοι ἡ ἀνεύρεσις τῶν ἐπιγραφῶν, τῶν ἐκδιδομένων ἡδὴ⁶⁹, μεταβίβω εἰς τὰς εὐρεθείσας ὑπ' ἐμοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ τοῖς πέριξ, ἀφορμὴν ἡδίστην παρεχομένης ὅπως περὶ τῶν κωμῶν τινῶν λησμονηθεισῶν καὶ περὶ τινῶν πατριάρχικῶν χωρίων γράψω λέξεις οὐχὶ ὀλίγας, ὡς καὶ περὶ τινῶν ἐπιτυμβίων. Μ. Ι. Γ. (ἔπεται συνέχεια)

68. Ἴδου τὰ γραφόμενα τοῦ διακεκριμένου ἀρχαιολόγου. Einige werthvollste denkmäler habe ich 1870 von meiner reise in den Orient nirtgebracht: aus Athen ein kleines in einem Grabe gefundenes broncckreuz mit der Inschrift⁷⁰ und eine wichtige constantinische Münzeaus Constantinopel eine gemme mit der figur des guten Hirten und ΙΧΘΥΣ auch einen Stein aus der Sophienkirche, in dem umgebenden terrain gefunden, mit einem Stempel, den mir der damalige griechische gesandte Herr Rangabe verschafft hat, und einen grabstein mit inschrift.

69. Ὁ Ross ἔωσεν ἐν τῷ βιβλίῳ αὐτοῦ μόνον τὰ τῆς Καλύμνου φραγκικῆ οἰκόσημα, παρεῖδε δὲ τὰ τῆς Λέρου.

70. βλέπε τὸ σχῆμα τοῦ Σταυροῦ ἄνω.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Διὰ ταῦτα

Διὰ τὴν ἐρήμην τῆς ἐννοημένης Μαρίας Φερδινάνδου Diens Κηρύττει διαλελυμένον τὸν μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ Ζανῆ Νομικοῦ ὑφιστάμενον γάμον ἐξ ὑπαιτιότητος τῆς γυναικός·

Ἐπιτίθησιν αὐτῇ τὰ ἐξόδα τῆς παρούσης ἀποφάσεως τῶν διαζευκτηρίων ἐγγράφων καὶ λοιπὰ δικαστικὰ τέλη, ἀνιόντα εἰς γρόσια 1270 προκαταβαλλόμενα ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος·

Ὅριζει αὐτῇ προθεσίαν πρὸς χρῆσιν τῶν ἐνδίκων μέσων ἀνακοπῆς καὶ ἐφέσεως τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζομένην (Πολιτ. Δικονομ. Ἀρ. 153 καὶ 181) καὶ

Διατάσσει τὴν δημοσίευσιν τοῦ διαζευκτικοῦ τῆς παρούσης τρὶς εἰς τὰς ἐφημερίδας «Ἐκκλητ. Ἀλήθειαν», «Νεολόγον», καὶ «Moniteur Oriental».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῇ 2 ὀκτωβρίου 1889.

Ὅτι ἀκριβὲς ἀντίγραφον

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῇ 5 ὀκτωβρίου 1889.

Ὁ Πρόεδρος

+ Ὁ Σισανίου ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ.

ὁ γραμματεὺς

Ἱεροδ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΤΑΝΤΑΛΙΑΝΗΣ.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Διὰ ταῦτα

Διὰ τὴν ἐρήμην τοῦ ἐννοημένου Ἰωάννου Λαμπρινούδη, Κηρύττει διαλελυμένον τὸν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς ἐννοημένης Ἀναστασίας Ἀντωνίου ὑφιστάμενον γάμον.

Ἐπιτίθησιν αὐτῷ τὰ ἐξόδα τῆς παρούσης ἀποφάσεως τῶν διαζευκτηρίων ἐγγράφων καὶ λοιπὰ δικαστικὰ τέλη ἀνιόντα εἰς γρόσια 550 προκαταβαλλόμενα ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος.

Ὅριζει προθεσίαν ἀνακοπῆς εἰκοσι καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ τῆς δημοσίευστος τοῦ διαζευκτικοῦ τῆς παρούσης, καὶ

Διατάττει τὴν δημοσίευσιν τοῦ διαζευκτικοῦ ταύτης τρὶς εἰς τὰς ἐφημερίδας «Νεολόγον» καὶ «Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῇ 18 Σεπτεμβρίου 1889.

Ὅτι ἀκριβὲς ἀντίγραφον.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῇ 28 Σεπτεμβρίου 1889.

Ὁ Πρόεδρος

+ Ὁ Σισανίου ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

Ὁ γραμματεὺς

Ἱεροδ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΤΑΝΤΑΛΙΑΝΗΣ

ἈΓΓΕΛΙΑ

Πρὸς τοὺς ἀξιολύτους ἀγαθὸν ἡμῶν

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῶν προσεχῶς τελεσησομένων γάμων τῆς Αὐτοῦ τοῦ Ἰψηλότῃτος τοῦ διαδόχου τῆς Ἑλλάδος Κωνσταντίνου μετὰ τῆς πριγκίπισσης Σοφίας τῆς Πρωσίας, ἡ Διεύθυνσις τῆς «Κλειοῦς» ἐξέδωκεν ἥδη εἰς πολλὰς χειράδας ἀντετύπων τὰς ἀκολούθους πρωτοφανεῖς ἐπὶ τελειότητι τῆς ἐπεξεργασίας νέας εἰκόνας:

1. Ὁ διάδοχος τῆς Ἑλλάδος Κωνσταντίνος καὶ ἡ πριγκίπισσα Σοφία εἰς σύμπλεγμα. Εἰκὼν μεγάλη ἦτοι 56 ἐπὶ 41 ἑκατοστ. τοῦ μέτρου ἐπὶ ἀρίστου χάρτου. Τιμᾶται μόνον φρ. χρ. 1.50.

2. Ὁ αὐτοκράτ. τῆς Γερμανίας Φρειδερίκος, πατὴρ τῆς πριγκίπισσης Σοφίας, εἰς μέγεθος 48 ἐπὶ 36 τοῦ μέτρου. Τιμᾶται φρ. χρ. 1.25.

3. Ὁ νῦν αὐτοκρ. τῆς Γερμανίας Γουλιέλμος II., ἀδελφὸς τῆς πριγκίπισσης Σοφίας, εἰς μέγεθος 48 ἐπὶ 36 τοῦ μέτρου. Τιμᾶται φρ. χρ. 1.25.

Τὰς ἄνω εἰκόνας συνιστῶμεν θερμῶς πρὸς ἅπαντας τοὺς ὁμογενεῖς, μαζὶ ὡς ἀπαραίτητον κόσμημα παντὸς ὁμογενεοῦ οἴκου, σχολείου κτλ. καὶ διαβεβαιώμεν αὐτοὺς ὅτι μόνον εἰς μεγάλην κατανάλωσιν ἀποθλέποντες ὄρισαμεν τὰς τιμὰς αὐτῶν τόσο μικράς.

Οἱ ἐπιθυμοῦντες ὀλιγωτέρως τῶν 3 εἰκόνων παρακαλοῦνται ν' ἀποταθῶσι πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ ἐπιστάτας τῆς Κλειοῦς.

Οἱ ἀποστέλλοντες τὴν ἄξιν 10 εἰκόνων λαμβάνουσι τὴν ἑνδεκάτην δωρεάν. Αἱ παραγγελίαι ἐκτελοῦνται ἀμέσως καὶ μόνον μετὰ τὴν παραλαβὴν τοῦ τιμήματος, αἱ δὲ ἀποστολαὶ γίνονται ἐλεύθεραι ταχυδρομικῶν τελῶν.

Ἐν Λειψίᾳ, κατὰ Σεπτέμβριον 1889.

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

ΤΗΣ ΚΛΕΙΟΥΣ.

Ἀπευθυντέον

An die Administration der «Klio», Leipzig.

Σημ. Μόνον εἰς μεγάλην κατανάλωσιν ἀποθλέποντες ὄρισαμεν τὰς τιμὰς τόσο μικράς.

Ὁ ὑπεύθυνος Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ.

ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟΝ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΑΠΑΞ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΚΑΤΑ ΤΕΤΑΡΤΗΝ

ΕΤΟΣ Θ'.

ΕΝ ΚΩΝΣΤ/ΠΟΛΕΙ, 18 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1889

ΑΡΙΘ. 51.

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

+ 'Ο Σισανίου 'Αθανάσιος (πρόεδρος)
'Αρχιγρ. 'Ι. Συνόδ. Κωνστ. 'Αλεξανδρίδης
Ν. Α. Νικολαΐδης (ταμίας)
'Ιωάν. Δ. Τανταλίδης (γραμματεὺς)
'Αλκιβιάδης Μαυράκης.
'Αρχισυντάκτης Μανουήλ 'Ιω. Γεδεών.

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὄλον τὸ ὀθωμανικὸν Κράτος μετζίτια ἀργυρᾶ 5
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκῳ χρυσᾷ 25
ἐξαμνηνία τὰ ἡμίση.

'Η συνδρομὴ προκαταβάλλεται
Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται τὴν 1 Νοεμβρίου καὶ τὴν 1 Μαΐου.

Διὰ πᾶσαν αἰτησὴν ἀφορῶσαν εἰς τὴν 'Εκκλησιαστικὴν 'Αληθεῖαν ἀπευθυντέον: αὐτῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Σισανίου κ. 'Αθανασίῳ Προέδρῳ τῆς τῆν 'Εκκλησιαστικῆν 'Αληθεῖαν διευθυνούσης 'Επιτροπῆς. Εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΝ. — Αἱ ἀποδείξεις τῶν συνδρομῶν καὶ λοιπὰ ἔγγραφα τῆς ὀλικῆς διαχειρίσεως φέρουσι τὴν σφραγίδα τῆς 'Εκκλησιαστικῆς 'Αληθείας καὶ τὴν ὑπογραφήν τοῦ ταμίου. Οἱ τόπον διαμονῆς ἀλλάσσοντες συνδρομηταὶ πρέπει νὰ εἰδοποιῶσι τὴν Διεύθυνσιν, ἵνα μὴ παραπίπτωσι τὰ φυλλάδια.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

'Εκκλησιαστικὰ χρονικά — 'Ο οὐρανὸς καὶ ὁ παράδεισος — 'Εγγραφοὶ λίθοι καὶ κεράμια ὑπὸ Μ. 'Ιω. Γεδεών — 'Εκκλησιαστικὸν δικαστήριον — Δελτίον κινήσεως 'Εθν. Φιλανθρ. Καταστημάτων.

Παράρτημα — Κανονικὰ διατάξεις τῶν πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως (τόμος Β', σελ. 377 — 384).

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Τῇ κυριακῇ (15), μνήμη τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Ζ' οἰκουμενικῆς Συνόδου, συνεχοροστάτησαν τῇ Α. Θ. Η. τῷ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ ἐν τῷ πατριαρχικῷ καὶ οἱ σεβασμ. συνοδικοὶ Νικαίας, Νικοπόλεως, Φιλιππουπόλεως, Σηλυβρίας, Ξάνθης, 'Ιμβρου, Σισανίου, Μογλενῶν καὶ Λιτίτζης, ὡς καὶ οἱ πκνιερ. μητροπολίται 'Ιωαννίνων, Τραπεζούντος, 'Αγχιάλου καὶ Σωζογαθουπόλεως. Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν ἡ Α. Θ. Η. ἐπεσκέψατο κατ' οἶκον τὸν ἀπὸ ἐβδομάδος ἀσθενοῦντα σιβ. μητροπολίτην 'Ερέσου κ. 'Αγαθάγγελον.

— Αἱ δημογερονταὶ Τραπεζούντος καὶ Βάρνης ὑπέβηλον τηλεγραφικῶς τῇ Μ. 'Εκκλησίᾳ τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτῶν ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ τῶν νέων αὐτῶν μητροπολιτῶν, ὡσαύτως δὲ τηλεγραφικῶς ἠύχαρίστησε καὶ ὁ πκνιερ. νέος μητροπολίτης Καστορίας κ. Φιλῆρετος.

— Τῇ παρελθούσῃ δὲ πέμπτῃ παρεστάς ἐνώπιον τῆς ἱερᾶς Συνόδου ὁ πκνιερ. μητροπολίτης Τραπεζούντος κ. Γαβριὴλ ἐποίησατο τὴν νενομιμμένην εὐχαριστίαν.

— Εἰς τὸν σεβασμ. μητροπολίτην Θεσσαλονίκης κ. Σωφρόνιον, αἰτήσῃ αὐτοῦ, ἐχορηγήθη συνοδικῶς ἡ ἀδεια, ὅπως ἀπὸ 'Ιωαννίνων μεταβῇ εἰς Θεσσαλονίκην, ἅτε δυσχεροῦς οὖσης, ἐνεκα τῆς ὥρας τοῦ ἔτους, τῆς εἰς τὴν πόλιν ἡμῶν ἐλεύσεως τῆς Α. Σ. καὶ τῆς ἐντεύθεν μεταβάσεως εἰς τὴν νέαν αὐτοῦ ἐπαρχίαν.

— 'Αποφάσει τοῦ Δ. 'Εθν. Μ. Συμβουλίου καὶ συνοδικῇ ἐκλογῇ ἀνεχώρησε τῇ παρελθούσῃ παρασκευῇ ἀποσταλαῖς ἐξοχρικῶς εἰς 'Αγιὸν 'Όρος ὁ Β' Γραμματεὺς τοῦ Συμβουλίου τούτου κ. 'Αλκιβιάδης Μαυράκης ἐντεταλμένος τὴν ἐνέργειαν τῶν δεόντων πρὸς ἐκτέλεσιν δικαστικῆς ἀποφάσεως τοῦ Συμβουλίου ἐπὶ ἰδιωτικῆς ὑποθέσεως.

— Σήμερον ἀνεχώρησεν εἰς 'Αθήνας πρὸς σπουδὴν τῆς Θεολογίας ὁ ἱερολογ. ἱεροδ. κ. Λεόντιος Γιαγκάκης ἐκ Κρήνης, τελειόφοιτος τῆς Πατριαρχ. Μ. τοῦ Γ. Σχολῆς.

Ο ΟΥΡΑΝΟΣ ΚΑΙ Ο ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ*

Γ'.

Εἰς τὸν περὶ παραδείσου λόγον, καὶ μάλιστα συχνὰ γινόμενον, ὠθοῦσι τοὺς ἁγίους Πατέρας ἐδάξιά τινα τῆς Γραφῆς, κυρίως τῆς Νέας Διαθήκης, ὡς τὸ πρὸς τὸν ληστὴν ἐν τῇ σταυρώσει λεχθὲν ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος: «Σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ», καὶ τὸ παρὰ Παύλῳ ἐν Β' πρὸς Κορινθίους (1Β', 2), ἐν ᾧ λέγεται, ὅτι ὁ Παῦλος ἠρπάγη μέχρι τρίτου οὐρανοῦ, καὶ ὅτι πάλιν ἠρπάγη εἰς τὸν παράδεισον. Εἶναι χρήσιμον νὰ γινώσκωμεν προκαταβολικῶς, ὅτι τὸ πάλι τρεῖς ἦσαν διαδεδομένοι περὶ τοῦ παραδείσου γνῶμαι· ἡ μὲν ἀπεδέχετο τὸν παράδεισον αἰσθητὸν, ἐπὶ τῆς γῆς· ἡ δὲ τούναντίον, ὅπως νοητὸν καὶ πνευματικόν, οὐχὶ δ' ἐπίγειον· ἡ τρίτη δὲ, ἡ ὁποία καὶ παρὰ τοῖς περισσοτέροις τῶν θεολόγων ἐπεκράτησεν, ἀπεδέχετο δύο παραδείσους, τὸν αἰσθητὸν ἐκεῖνον, εἰς

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 394 τοῦ μετὰ χειρὸς τόμου.

τόν ὅποιον ὁ Δημιουργὸς ἔθετο τὸν ἄνθρωπον, καὶ τὸν νοητὸν, εἰς τὸν ὅποιον ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἀνηπάγη. Νοητὸν δὲ παράδεισον ἔνοουμέν τὸν ἐν οὐρανοῖς τόπον τῆς τῶν δικαίων μακαριότητος, πρὸς τὸν ὅποιον ἀντιθέτως, καὶ ὅπως ἀπ' αὐτοῦ διακρίνηται, λέγεται ὁ ἐπίγειος. Διέκρισιν αἰσθητοῦ καὶ νοητοῦ παραδείσου ποιοῦνται οἱ ἱεροὶ πατέρες Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς, Εἰρηναῖος, Μεθόδιος, Κασιάρης, καὶ Φώτιος Κωνσταντινουπόλεως ἐν Ἀμφιλοχίῳ, πρόσθετες δὲ τούτοις τοῖς ἁγίοις καὶ τὸν Ἱεροσολύμων Κύριλλον, ἂν καὶ ἀλληγορικῶς πως φαίνεται ἔνοου ὁ ἱερός οὗτος πατήρ ὡς νοητὸν παράδεισον τὴν διὰ τοῦ βραχίονος εἰσοδὸν εἰς τὴν μυστικὴν καὶ θείαν ἀναγέννησιν, διότι λέγει πρὸς τοὺς προσερχομένους εἰς τὸ βράχτιον . . . ἀκαταρτεῦθαι λοιπὸν εἰς τὸν νοητὸν παράδεισον, λαμβάνεις ὄνομα καινόν . . . μεταρτεῦθαι εἰς τὰς ἐλαίας τὰς νοητάς, ἐξ ἀγριελαίου εἰς καλλιέλαιον ἐγκεντριζόμενος, ἐξ ἀμαρτιῶν εἰς δικαιοσύνην, ἐκ μολυσμῶν εἰς καθαρότητα». Ἄλλ' ἐν Κατηγήσει ΙΔ' φαίνεται πάλιν δεχόμενος, ὅτι ὁ ληστής εἰσῆλθεν εἰς αὐτὸν τὸν παράδεισον, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ ἐξεβλήθη ὁ Ἀδάμ· λέγει γὰρ «ἐν τῷ καιρῷ, ᾧ ἀπώλεσε τοῦτο, ἐν τούτῳ καὶ διόρθωσις ἐγένετο· ὅτε ὁ κατασκευασθεὶς ἄνθρωπος παρακούσας ἐξεβλήθη τοῦ παραδείσου, τότε ὁ πιστεύσας ὑπακούσας εἰσηνήθη».

Ἄλλ' οὐχὶ μόνος ὁ Κύριλλος ἔχει τὴν ἰδέαν ταύτην, διότι καὶ ὁ Μ. Ἀθανάσιος γράφει «εἰσοδὸν ἐν τῷ παραδείσῳ ἐξ οὗ ἐκβέβληται Ἀδάμ, εἰς ὃν πάλιν εἰσῆλθε διὰ τοῦ ληστοῦ, ὡς εἶπεν ὁ Κύριος «σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσθε» κτλ. Τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχει καὶ ὁ ἱερός Χρυσόστομος, ἐκ παραλλήλου θέτων τὴν ὑπὸ τοῦ διαβόλου ἔξωσιν τοῦ Ἀδάμ, καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος εἰσαγωγὴν ἐν αὐτῷ τοῦ ληστοῦ. Τὰ αὐτὰ διδάσκει ὁ Κασιάρης, παραλληλιζὼν Ἀδάμ καὶ ληστοῦ τὴν εἰσοδὸν καὶ τὴν ἔξοδον· ἀλλὰ καὶ τὰ ἱερὰ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ἄσφακτα κατατείνουσιν εἰς τοιοῦτό τι νόημα. Καὶ εἰς τὴν ἐρμηνείαν ὁμοῦ ταύτην δὲν εἶναι σύμφωνοι πάντες οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας· Γρηγόριος ὁ Νύσσης, Μακάριος ὁ Αἰγύπτιος, καὶ Θεοφύλακτος ὁ Βουλγαρίας νοητὸν μόνον ἔνοουσι τὸν παράδεισον ἐκεῖνον, ἐν ᾧ μακρὰν πόνου καὶ λύπης θὰ μετέχωσιν οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες μιᾶς πνευματικῆς καὶ μακαρίας ἀναπάσεως, καὶ εἰς τοιοῦτόν τινα παράδεισον ἀκριβῶς εἰσήγαγεν ὁ Σωτὴρ ἡμῶν τὸν ληστήν, ὡς γνωμοδοτοῦσιν Ἀναστάσιος ὁ Ἀντιοχεύς, Ἀμβρόσιος ὁ Μεδιολάνων, καὶ Ἰλάριος ὁ Πικταύων. Ὡστε καθὼς ὁ περὶ τούτου λόγος ἦτο βραχύς, τοιοῦτοτρόπως καὶ τὸ συμπέρασμα τοῦ μέρους τούτου τῆς διατριβῆς ἡμῶν εἶναι βραχύτατον, ἀφ' οὗ μάλιστα δὲν πρόκειται νὰ ἐκταθῶμεν ποσῶς εἰς εἰδικὸν τι ζήτημα, ἐὰν π. γ. ὁ ληστής εἰσῆλθεν, ἢ ἀπλῶς ἔλαθεν ὑπόσχεσιν μόνον τῆς εἰς τὸν παράδεισον εἰσοδου κατὰ τὴν ἀνέσπερον ἐκείνην ἡμέραν, ἐὰν εἰσῆλθε πρὸ τῶν ἄλλων δικαίων, τῶν ἀπ' αἰῶνος εὐαρεστησάντων Θεῷ, ἐὰν εἰσήγαγεν αὐτὸν μεθ' ἑαυτοῦ τῆ θεότητι μόνον ὁ Σωτὴρ· διότι τινὰς τῶν θεολογούντων ἀπηγόρευον καὶ τοιαῦτά τινα ζητήματα. Τὸ συμπέρασμα λοιπὸν εἰς τούτο συνοψίζεται· ὅτι, κατὰ τοὺς Πατέρας, διακρίτεον τοῦ παραδείσου τὸν οὐρανόν, καὶ ὅτι συνεκδοχικῶς ὀνομάζουσι παράδεισον οἱ ἄγιοι Πατέρες τὴν ἐπιγγεγεμένην εἰς τοὺς τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντας μακαριότητα. Πρόσθετες ὁμοῦ ὅτι ὁ θεὸς Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, ὡσεὶ συνδυάζων τὰς δύο γνώμας, δέχεται παράδεισον αἰσθητὸν, καὶ παράδεισον νοητὸν, διότι (παρατηρεῖ) καθὼς ὁ ἄνθρωπος αἰσθητός· ἀλλὰ συνάμα καὶ νοητός ἐδημιουργήθη, οὕτω καὶ ὁ παράδεισος, ὡσὰν τέμενος αὐτοῦ ἦτο συνάμα καὶ αἰσθητὸν καὶ νοητὸν, διπλὴν ἔχον τὴν ἔμφρασιν. Θεοστυγῆς δὲ κηρύττει τὸ νὰ νομιζόμεν ὅτι ἡ μακαρία καὶ προσκνητή τοῦ Θεοῦ Λόγου θεότης εἰσῆλθε μετὰ τοῦ ληστοῦ εἰς ὕλικόν καὶ ρευστόν παράδεισον.

(ἔπεται τὸ τέλος).

ΕΓΓΡΑΦΟΙ ΛΙΘΟΙ ΚΑΙ ΚΕΡΑΜΙΑ*

Α'.

Μακροθέτες πολὺ ἀπὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐπισκεπετόμεθα νῦν αὐτῆς ταύτης τὰ περίχωρα καὶ προάστεια, καίτοι καθῆκόν ἐστὶ πάντων τῶν εἰς τὴν βυζαντινὴν τοπογραφίαν ἀσχολουμένων ὅπως ὀρίσωσι τὴν λέξιν προάστειον, ὡς αὐτὴν ἐξελάμβανον ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὴν πρωτεύουσιν οἱ βυζαντινοί· ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἄλλου χρόνου καὶ μερίμνης ἄλλης ἡμῖν ἐσται πόρισμα, μηδαμῶς σήμερον ἐπιείγον, διότι ὁ περὶ τὴν πρωτεύουσιν τῶν σουλτάνων κύκλος, ἐν ᾧ συσφίγγονται νῦν αἰ μελέται τοῦ ταῦτα γράφοντος, ἐστὶν οὐχὶ εὐρύς, μολὶς τριῶρον περίξ αὐτῆς ἀπέχων, καὶ ἀπὸ τῶν ἔξω τῆς πύλης Χαρσίας ἢ Καλλιγαρείας ἀρχόμενος, λήγων δ' εἰς τὸ χωρίον Φλώριον, καθὼς οἱ βυζαντινοὶ ἐκάλουν τοῦτο. Μία μόνη κέραιος στέγης, τεμάχιον ὑπερθύρου ναοῦ τινος, ὡς εἰκάζω, καὶ τι ἐπιτύμβιον ἐπιγράμμα ἐσοντι ἀρομή λόγου περὶ τῶν περίξ τῆς ἡμετέρας πόλεως ἀρχαίων κωμῶν, ὧν τινες ἀντικείμενον ἐγένοντο πατριαρχικῶν γραμμῶν, ὀλίγιστα δ' ἔτυγον ἐπισταμένης ἐξετάσεως, διότι ὁ μόνος περὶ τούτων δυνάμενος ἵνα γράψῃ ἔλαθεν ὑπὸ τὴν ἔρευναν αὐτοῦ παραλίους τινὰς κώμας καὶ μίαν δῖωρον ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἀπέχουσαν, οὐδὲν δ' ἔγραψε περὶ πολλῶν κωμῶν τε καὶ τοποθεσιῶν μεσογειῶν⁷⁰.

Σπουδαιοπάτην ὁμοῦ ἀρομήν λόγου καὶ μελέτης εἰς τοὺς ἀσχολουμένους εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς χριστιανικῆς ἀρχαιότητος παρέχεται τὸ τρεῖς ὥρας ἀπὸ

* Συνέμειξε ἀπὸ σελ. 394—400 τοῦ μετὰ χεῖρας τόμου.

70. Νόει μοι τὸν ἱατρὸν Α. Γ. Πισπάτην ἐκδόντα διατριβὴν πραγματευομένην ἀτὰ θρακικὰ προϊστία τοῦ Βυζαντίου ἐν τόμῳ ΙΒ' τοῦ περιοδικοῦ τοῦ ἑλληνικοῦ φιλολογ. συλλόγου, σελ. 33—42.

τῆς Κωνσταντινουπόλεως νοτιοδυτικῶς ἀπέχον ἀγίασμα, κατὰ τὴν ἐπιχώριον παράδοσιν τοῦ προφήτου Ἠλίου, μικρὸν τι σπήλιον, ὑπὸ τινι λόφον λελαξευμένον, γῆν, κλωστήν ἔχον τὴν εἰσοδὸν καὶ μύλις χωροῦσαν ἀνθρώπων, ὅστις ὅπως εἰσέλθῃ πρέπει ἵνα σφραγίσῃ. Ὁδὸς ἀπὸ τῆς εἰσοδοῦ μικρὰ, πλάτους ἐνὸς σχεδὸν μέτρου, καὶ ὕψους δύο, μέτρους δ' ὀλίγου, εἰσάγει εἰς δωμάτιον εὐρὺ, φέρον ἐν μέσῳ κίονα παχύτατον, τετράπλευρον· ἐντὸς τοῦ δωματίου εὕρηται μέρος περιωρισμένον, λαξευτὸν, ὡσεὶ τις εὐπερίγραπτος δεξαμενὴ, πλήρης ὕδατος οὐχὶ ψυχροῦ, ἀπὸ τῆς γῆς ἀναβρόντος. Οὐδὲν ἴχνος γραμμάτων εἶδον ἐν τῷ εἶδει τούτῳ τῆς κατακόμβης, ἢ φρονῶ ὅτι οἱ τῶν πρώτων αἰώνων χριστιανοὶ ἐχρησιμοποιοῦν ἐν καιρῷ διωγμῶν κρυπτόμενοι, πιθανόν δ' ἐστὶν ὅτι ὁμοίαν ἐποιοῦντο χρῆσιν ταύτης, οἷαν καὶ τοῦ παρὰ τῷ Ρηγίῳ σπηλαίου, ὅπου πολυμαθεῖς ἀρχαιολόγοι εὗρον καὶ θυσιαστηρίου ἵχνη⁷¹. Συναϊκισμοῦ τῶν περὶ τὴν Κωνσταντινουπόλιν χωρίων οὐδεμίαν ἀρχαίαν γινώσκω μαρτυρίαν, ἢ δ' ἀρχαιότερα ἀναφέρεται εἰς τὰ μέσα τοῦ ΣΓ' αἰῶνος, καὶ ταύτην ἀπὸ τοῦ Θεοφάνους ἀρυσμεῖα, αὕτη δ' ἐστὶν χρήσιμος ἡμῖν, ἀναφέρουσα τὸ ὄνομα χωρίου οὕτω καὶ νῦν μετὰ πάροδον δεκατριῶν καὶ πλέον αἰώνων ὀνομαζομένου, καθὼς τότε τὸ χωρίον τοῦτό ἐστιν αἱ Νύμφαι, καὶ εἰς αὐτάς εἰσῆλθον τῷ 559 οἱ Οὐνοὶ καὶ οἱ Σκλάβοι, «εύρόντες τόπους τινὰς τοῦ ἀναστασιακοῦ τείχους πεπτωκότας ἐκ τῶν σεισμῶν, ἠγματούευσαν ἕως Δρυπίας καὶ Χιτοῦ κώμης»⁷². Λείψανα τοῦ τείχους τῶν Νυμφῶν μέχρι τοῦδε σώζονται, οὐ πολὺ μακρὰν δ' αὐτῶν πρέπει ἵνα τῶν καὶ τὰς δύο κώμας Χιτοῦ καὶ Δρυπίας, παρθούσας καὶ κατ' ἀρχὰς τοῦ II' αἰῶνος ἕνεκα τῶν βουλγαρικῶν ἐπιδρομῶν⁷³, καὶ κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς αὐταρχίας Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου, ὅτε καὶ χειμῶν μέγας ἐν Θράκῃ γενόμενος ἀναφέρεται⁷⁴. Ἄλλ' ἔπαθον ἕνεκα βουλγαρικῶν ἐπιδρομῶν καὶ κατόπιν, ὡς ἐγκαίρως σημειωθήσεται.

Κατὰ τὴν ζώνην ταύτην, ἣν διέδραμον, κείνται σήμερον κωμοπόλεις μὲν καὶ χωρὶα δέκα καὶ τέσσαρα, ἀν μὴ ἀπατώμαι, μία Μονή· ἢ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, καὶ πέντε τοποθεσίαι γνωσταὶ τοῖς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἢ μᾶλλον τοῖς οἰκοῦσι τὰς ἀγγλιτέρονας τοῖς χωρίοις τούτοις συνοικίαις, τούτων δὲ ἀναφέρονται παρὰ τοῖς βυζαντινοῖς χρονογράφοις αἱ καὶ ἡμῖν γνωσταὶ κώμαι, Ἀφαμείας, τῆς σήμερον Μακροχωρίου, Ἁγίου Στεφάνου, Γαλαταρίων, Νυμφῶν καὶ Ζε-

φυρίου· ἢ Μονὴ τῆς Πηγῆς· τὸ προκείμενον Φλωρίου· ἢ τοποθεσία τῆς Μονῆς ἀγίου Μάμαντος· καὶ ὁ λόφος τῶν Ἀρετῶν. Κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρονογράφους ἀναφέρονται ὡς ἐντὸς τῆς ζώνης ταύτης κείμεναι πλὴν τῶν ἄνω σημειωθεισῶν ἑννέα, αἱ κώμαι καὶ τοποθεσίαι, Χιτοῦ, Δρυπία, Κατασύρται, (ἴσως καὶ τὸ Βουλγαρόφυτον), Ἁγροὶ τοῦ Δαμιανοῦ, Θερμόπολις, Πηλαμυδίου, καὶ Μελιτιάς· τέσσαρα παλάτια· τὰ τῶν Πηγῶν, τὰ τῆς Θεοδώρας, τὰ κατὰ Ἀφάμειαν, καὶ τὰ τῶν Ἀρετῶν· καὶ Μοναὶ πέντε· ἢ γυναικεία τῆς Πηγῆς, ἢ τῶν Ἀβραμιτῶν, ἢ τοῦ ἀγίου Κυριακοῦ, ἢ τοῦ Πηλαμυδίου, καὶ ἢ τοῦ ἀγίου Θεοδώρου, ἐν ἣ τὸν δίκυλον τῆς μοναδικῆς ἀσκήσεως ἦν ἐν ὁ πατριάρχης Εὐθύμιος ὁ ἀπὸ συγγέλλων πρὸ τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ, κατὰ τὰ τελευταῖα δῆλον οὖν ἔτη τοῦ Θ' καὶ τὰ πρῶτα τοῦ I' αἰῶνος.

Καὶ τῆς μὲν Μονῆς Ἀβραμίου ἢ Μονῆς τῶν Ἀβραμιτῶν ἡ θέσις ἐστὶν ὅπως δῆποτε ὠρισμένη· ἔκειτο ἔξω τῆς Χρυσῆς πύλης, ἀγνωστον εἰ ἐγγύς ἢ μακρὰν, ὡς ἀγνωστον καὶ παρὰ τίνος ἀκριβῶς ἐκτίσθη· παράδοσις ἦν ὅτι ἀνηγέρθη ὑπὸ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, ὁ δὲ Δουκάκιος εἰκάζει ὅτι ὁ ἅγιος Ἀβράμιός ἐστιν ὁ τῷ 29 ὀκτωβρίου ἑορταζόμενος⁷⁵· καὶ ὑπογράφονται μὲν ἐν τισὶ συνοδικαῖς πρακτικαῖς ἡγούμενοι ταύτης ὁ Ἀλέξανδρος καὶ ὁ Ἀντωνίνος κατὰ τὰ μέσα τοῦ ΣΓ' αἰῶνος, εἰ καὶ δέον ἵνα γινώσκωμεν ὅτι γράφονται «Μονῆς τοῦ Ἀβραμίου», ἢ «τοῦ ἐν ἀγίοις Ἀβραμίου», ἀλλὰ τὸ βέβαιόν ἐστὶν ὅτι ἐπὶ Ταρσίου πατριάρχου ὁ ἡγούμενος τῆς Μονῆς, ἐν ἣ ἰμόναζεν ἢ ὅσια Ἄννα, ἢ μετονομασθεῖσα Εὐφημιανός, ἔκτισε τὴν Μονὴν τῶν Ἀβραμιτῶν «λαβὼν τὸ πον ἐρείπιον»· ὥστε τείνω ἵνα πιστεύσω ὅτι ἑτέρα παρὰ τὴν τοῦ Ἀβραμίου ἦν ἡ ἔξω τῆς Χρυσῆς πύλης Μονὴ τῶν Ἀβραμιτῶν, οὕτω κληθεῖσα βεβαίως ἐκ τοῦ ὅτι μοναχὸς ἐκ τῆς πρώτης ὁ κτίτωρ ἐν αὐτῇ συνήκισεν, ὡς ὁ Στούδιος ἐκ τῆς Μονῆς τῶν Ἀκοιμήτων⁷⁶. Περὶ τῆς τοῦ ὁσίου Κυριακοῦ Μονῆς γινώσκωμεν ἐκ τῶν τοῦ Θεοφάνους ὅτι ταύτην ἤγειρε Γρα-

75. Du Cange Constantinopolis Christiana· βιβλ. Δ', κεφ. 5', τίθησι δ' αὐτὴν ἐν τοῖς ἐντὸς τῆς πόλεως μοναστηρίοις. Οὐ προσέσχε δ' ὁ πολὺς Δουκάκιος εἰς ἃ παράγει ἐν αὐτῷ τῷ μέρει τῆς διατριβῆς, ἀπὸ τοῦ Μηναίου τοῦ ὀκτωβρίου ἀρυσόμενος· «καὶ λαβὼν διὰ δωρεᾶς αὐτοῦ (τοῦ πατριάρχου Ταρσίου δηλ.) τόπον ἐρείπιον, τὰ τῶν ἢ Μονῆ τῶν Ἀβραμιτῶν λεγόμενον», ἐξ οὗ φαίνεται κατὰ τὰ τέλη τοῦ II' αἰῶνος ἐγειρομένη τὸ πρῶτον ἢ ἔξω τῆς Χρυσῆς πύλης Μονὴ αὕτη. Τὰ τοῦ Δουκακίου σχεδὸν ἀπαράλλακτα μετεγράψεν, ὡς ἔθος, ὁ μακαρίτης Σκ. Δ. Βυζάντιος. Κωνσταντινούπολις· τόμ. Α', σελ. 330.

76. Θεόδωρος Ἀντινόστης. Ἐκκλησι. Ἱστορίας ἐκλογαί, ἀπὸ φωνῆς Νικηφόρου Καλλίστου· Α', 17· περὶ δὲ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει δύο Μονῶν τῶν Ἀκοιμήτων βλέπε τὰς τοῦ Henrici Valesii annotationes εἰς κεφ. 19 τοῦ Γ' βιβλίου τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τοῦ Εὐαγγρίου.

71. Dethier καὶ Mordtmann Epigraphik von Byzantion· ἐν Βιέννῃ, 1864, σελ. 73· Φιλολαλ. Συλλόγου Ἰὰ περιωρίοντα· σελ. 162, διατριβὴ Dethier περὶ κλίθων ἐγγράφων.

72. Θεοφάνης· Βόννης, σελ. 197.

73. «Τῶν βουλγαρῶν ἕως τῆς Χρυσῆς πόρτας διαδραμόντων, καὶ τὴν ἅπασαν Θράκην αἰμαλωτισάντων»· Θεοφ. 320.

74. Θεοφ. 331 καὶ 332.

τὸν ὅποιον ὁ Δημιουργὸς ἔθετο τὸν ἄνθρωπον, καὶ τὸν νοητὸν, εἰς τὸν ὅποιον ὁ ἀπόστολος Πάυλος ἀνηρέχη. Νοητὸν δὲ παράδεισον ἐνοοῦμεν τὸν ἐν οὐρανοῖς τόπον τῆς τῶν δικαίων μακαριότητος, πρὸς τὸν ὅποιον ἀντιθέτως, καὶ ὅπως ἀπ' αὐτοῦ διακρίνεται, λέγεται ὁ ἐπίγειος. Διάκρισιν αἰσθητοῦ καὶ νοητοῦ παραδείσου ποιοῦνται οἱ ἱεροὶ πατέρες Κλήμης ὁ Ἀλεξανδρεὺς, Βίρηναιος, Μεθόδιος, Κασιάρης, καὶ Φώτιος Κωνσταντινουπόλεως ἐν Ἀμφιλοχίαις, πρόσθε δὲ τούτοις τοῖς ἁγίοις καὶ τὸν Ἱεροσολύμων Κύριλλον, ἃν καὶ ἀλληγορικῶς πως φαίνεται ἐνοῶν ὁ ἱερός οὗτος πατήρ ὡς νοητὸν παράδεισον τὴν διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰσοδὸν εἰς τὴν μυστικὴν καὶ θεῖαν ἀναγέννησιν, διότι λέγει πρὸς τοὺς προσερχομένους εἰς τὸ βάπτισμα . . . «Καταφυτεύη λοιπὸν εἰς τὸν νοητὸν παράδεισον, λαμβάνεις ὄνομα καινόν . . . μεταφυτεύη εἰς τὰς ἐλαίας τὰς νοητὰς, ἐξ ἀγριελαίου εἰς καλλιέλαιον ἐγκεντριζόμενος, ἐξ ἀμαρτιῶν εἰς δικαιοσύνην, ἐκ μολυσμῶν εἰς καθαρότητα». Ἄλλ' ἐν Κατηγήσει ΙΔ' φαίνεται πάλιν δεχόμενος, ὅτι ὁ ληστής εἰσῆλθεν εἰς αὐτὸν τὸν παράδεισον, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ ἐξεβλήθη ὁ Ἀδάμ· λέγει γὰρ «ἐν τῷ καιρῷ, ᾧ ἀπώλεσε τοῦτο, ἐν τούτῳ καὶ διόρθωσις ἐγένετο· ὅτε ὁ κατασκευασθεὶς ἄνθρωπος παρακούσας ἐξεβλήθη τοῦ παραδείσου, τότε ὁ πιστεύσας ὑπακούσας εἰσηνήθη».

Ἄλλ' οὐχὶ μόνος ὁ Κύριλλος ἔχει τὴν ἰδέαν ταύτην, διότι καὶ ὁ Μ. Ἀθανάσιος γράφει «εἰσοδὸν ἐν τῷ παραδείσῳ ἐξ οὗ ἐκβέβληται Ἀδάμ, εἰς ἐν πάλιν εἰσῆλθε διὰ τοῦ ληστοῦ, ὡς εἶπεν ὁ Κύριος «σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ» κτλ. Τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχει καὶ ὁ ἱερός Χρυσόστομος, ἐκ παραλλήλου θέτων τὴν ὑπὸ τοῦ διαβόλου ἕξωσιν τοῦ Ἀδάμ, καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος εἰσαγωγὴν ἐν αὐτῷ τοῦ ληστοῦ. Ἐὰν αὐτὰ διδάσκει ὁ Κασιάρης, παραλληλίζων Ἀδάμ καὶ ληστοῦ τὴν εἰσοδὸν καὶ τὴν ἕξωδον· ἀλλὰ καὶ τὰ ἱερά τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν ἕσματα κατατείνουσιν εἰς τοιοῦτό τι νόημα. Καὶ εἰς τὴν ἐρμηνείαν ὁμοῦς ταύτην δὲν εἶναι σύμφωνα πάντες οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας· Γρηγόριος ὁ Νύσσης, Μακάριος ὁ Αἰγύπτιος, καὶ Θεοφύλακτος ὁ Βουλγαρὸς νοητὸν μόνον ἐνοοῦσι τὸν παράδεισον ἐκεῖνον, ἐν ᾧ μακρὰν πόνου καὶ λύπης θὰ μετέχωσιν οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες μιᾶς πνευματικῆς καὶ μακαρίας ἀναπαύσεως, καὶ εἰς τοιοῦτόν τινα παράδεισον ἀκριβῶς εἰσήγαγεν ὁ Σωτὴρ ἡμῶν τὸν ληστήν, ὡς γνωμοδοτοῦσιν Ἀναστάσιος ὁ Ἀντιοχείας, Ἀμβρόσιος ὁ Μεδιολάνων, καὶ Ἰλάριος ὁ Πικταύων. Ὡστε καθὼς ὁ περὶ τούτου λόγος ἦτο βραχὺς, τοιοῦτοτρόπως καὶ τὸ συμπέρασμα τοῦ μέρους τούτου τῆς διατριβῆς ἡμῶν εἶναι βραχυτάτον, ἀφ' οὗ μάλιστα δὲν πρόκειται νὰ ἐκταθῶμεν ποσῶς εἰς εἰδικὸν τι ζήτημα, ἐὰν π. χ. ὁ ληστής εἰσῆλθεν, ἢ ἀπλῶς ἔλαθεν ὑπόσχεσιν μόνον τῆς εἰς τὸν παράδεισον εἰσοδου κατὰ τὴν ἀνέσπερον ἐκείνην ἡμέραν, ἐὰν εἰσῆλθε πρὸ τῶν ἄλλων δικαίων, τῶν ἀπ' αἰῶνος εὐχρηστησάντων Θεῷ, ἐὰν εἰσήγαγεν αὐτὸν μεθ' ἐκτουτῶ τῆ θεότητι μόνον ὁ Σωτὴρ· διότι τινὰς τῶν θεολογούντων ἀπρησῶλησαν καὶ τοιαῦτά τινα ζητήματα. Τὸ συμπέρασμα λοιπὸν εἰς τοῦτο συνοψίζεται· ὅτι, κατὰ τοὺς Πατέρας, διακρίτεον τοῦ παραδείσου τὸν οὐρανόν, καὶ ὅτι συνεκδοχικῶς ὀνομάζουσι παράδεισον οἱ ἅγιοι Πατέρες τὴν ἐπηγγελμένην εἰς τοὺς τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντας μακαριότητα. Πρόσθε ὅμως ὅτι ὁ θεὸς Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, ὡσεὶ συνδυάζων τὰς δύο γνώμας, δέχεται παράδεισον αἰσθητὸν, καὶ παράδεισον νοητὸν, διότι (πρακτικῶς) καθὼς ὁ ἄνθρωπος αἰσθητὸς ἀλλὰ συνήμα καὶ νοητὸς ἐδημιουργήθη, οὕτω καὶ ὁ παράδεισος, ὡσὰν τέμενος αὐτοῦ ἦτο συνήμα καὶ αἰσθητὸν καὶ νοητὸν, διπλὴν ἔχον τὴν ἔμφρασιν. Θεοστυγὲς δὲ κερύττει τὸ νὰ νομίζωμεν ὅτι ἡ μακαρία καὶ προσκυνητὴ τοῦ Θεοῦ Λόγου θεότης εἰσῆλθε μετὰ τοῦ ληστοῦ εἰς ὕλικὸν καὶ ρευστὸν παράδεισον.

(ἔπεται τὸ τέλος).

ΕΓΓΡΑΦΟΙ ΛΙΘΟΙ ΚΑΙ ΚΕΡΑΜΙΑ*

Α'.

Μακροθύεντες πολὺ ἀπὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐπισκεπτόμεθα νῦν αὐτῆς ταύτης τὰ περίχωρα καὶ προάστεια, καίτοι καθ' ἑκὸν ἐστὶ πάντων τῶν εἰς τὴν βυζαντινὴν τοπογραφίαν ἀσχολουμένων ὅπως ὕρσσωσι τὴν λέξιν προάστειον, ὡς αὐτὴν ἐξελάμβανον ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὴν πρωτεύουσαν οἱ βυζαντινοί· ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἄλλο χρόνον καὶ μερίμνης ἄλλης ἡμῖν ἐστὶ πόρισμα, μηδαμῶς σήμερον ἐπείγον, διότι ὁ περὶ τὴν πρωτεύουσαν τῶν σουλτάνων κύκλος, ἐν ᾧ συσφίγγονται νῦν αἰ μελέται τοῦ ταῦτα γράφοντος, ἐστὶν οὐχὶ εὐρύς, μὲν τριῶρον περίξ αὐτῆς ἀπέχων, καὶ ἀπὸ τῶν ἕξω τῆς πύλης Χαρσίας ἢ Καλλιγαρίας ἀρχόμενος, λήγων δ' εἰς τὸ χωρίον Φλώριον, καθὼς οἱ βυζαντινοὶ ἐκάλουσαν τοῦτο. Μία μόνη κέραμος στέγης, τεμάχιον ὑπερθύρου ναοῦ τινος, ὡς εἰκάζω, καὶ τι ἐπιτύμβιον ἐπίγραμμα ἔσονταί ἀφορμὴ λόγου περὶ τῶν περίξ τῆς ἡμετέρας πόλεως ἀρχαίων κωμῶν, ὧν τινες ἀντικείμενον ἐγένοντο πατριαρχικῶν γραμμῶν, ὀλίγιστα δ' ἔτυχον ἐπισταμένης ἐξετάσεως, διότι ὁ μόνος περὶ τούτων δυνάμενος ἵνα γράψῃ ἔλαθεν ὑπὸ τὴν ἔρευναν αὐτοῦ παραλίους τινὰς κώμας καὶ μίαν δίωρον ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἀπέχουσαν, οὐδὲν δ' ἔγραψε περὶ πολλῶν κωμῶν τε καὶ τοποθεσιῶν μεσογείων⁷⁰.

Σπουδαιοτάτην ὁμοῦς ἀφορμὴν λόγου καὶ μελέτης εἰς τοὺς ἀσχολουμένους εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς χριστιανικῆς ἀρχαιότητος παρέχεται τὸ τρεῖς ὥρας ἀπὸ

* Συνέχεια ἀπὸ σελ. 394—400 τοῦ μετὰ χεῖρας τόμου.

70. Νόμι μοι τὸν ἱατρὸν Λ. Γ. Πισπίτην ἐκδόντα διατριβὴν πραγματευομένην ἀτὰ θρακικὰ προάστεια τοῦ Βυζαντίου ἐν τόμῳ ΙΒ' τοῦ περιοδικοῦ τοῦ ἑλληνικοῦ φιλολογ. συλλόγου, σελ. 33—42.

τῆς Κωνσταντινουπόλεως νοτιοδυτικῶς ἀπέχον ἀγίασμα, κατὰ τὴν ἐπιχώριον παράδοσιν τοῦ προφήτου Ἠλίου, μικρὸν τι σπήλαιον, ὑπὸ τινι λόφῳ λελαξευμένον, γῆ, κλωστήτη ἔχον τὴν εἰσοδὸν καὶ μύλις χωροῦσταν ἀνθρώπων, ὅστις ὅπως εἰσέλθῃ πρέπει 'να σφραγίσῃ. Ὁδὸς ἀπὸ τῆς εἰσοδοῦ μικρὰ, πλάτους ἐνὸς σχεδὸν μέτρου, καὶ ὕψους δύο, μέτρους δ' ὀλίγου, εἰσάγει εἰς δωμάτιον εὐρὺ, φέρον ἐν μέσῳ κίονα παχύτατον, τετράπλευρον· ἐντὸς τοῦ δωματίου εὐρηταί μέρους περιωρισμένον, λαξευτὸν, ὡσεὶ τις εὐπερίγραπτος δεξαμενὴ, πλήρης ὕδατος οὐχὶ ψυχροῦ, ἀπὸ τῆς γῆς ἀναβρόντος. Οὐδὲν ἴχνος γραμμάτων εἶδον ἐν τῷ εἶδει τούτῳ τῆς κατακόμβης, ἢ φρονῶ ὅτι οἱ τῶν πρώτων αἰώνων χριστιανοὶ ἐχρησιμοποιοῦν ἐν καιρῷ διωγμῶν κρυπτόμενοι, πιθανόν δ' ἐστὶν ὅτι ὁμοίαν ἐποιοῦντο χρῆσιν ταύτης, οἷαν καὶ τοῦ παρὰ τῷ Ρηγίῳ σπηλαίου, ὅπου πολυμαθεῖς ἀρχαιολόγοι εὗρον καὶ θυσιαστηρίου ἵχνη⁷¹. Συνοικισμοῦ τῶν περὶ τὴν Κωνσταντινουπόλιν χωρίων οὐδεμίαν ἀρχαίαν γινώσκω μαρτυρίαν, ἢ δ' ἀρχαιότερα ἀναφέρεται εἰς τὰ μέσα τοῦ ΣΓ' αἰῶνος, καὶ ταύτην ἀπὸ τοῦ Θεοφάνους ἀρῶμεθα, αὕτη δ' ἐστὶν χρήσιμος ἡμῖν, ἀναφέρουσα τὸ ὄνομα χωρίου οὕτω καὶ νῦν μετὰ πρόθεσιν δεκατριῶν καὶ πλέον αἰῶνων ὀνομαζομένου, καθὼς τότε τὸ χωρίον τοῦτό ἐστιν αἱ Νύμφαι, καὶ εἰς αὐτάς εἰσῆλθον τῷ 559 οἱ Οὐνοὶ καὶ οἱ Σκλάβοι, αεϋρόντες τύπους τινὰς τοῦ ἀναστασιακοῦ τεύχους πεπτωκότας ἐκ τῶν σεισμῶν, ἠγματοῦσαν ἕως Δρυπίας καὶ Χιτοῦ κώμης⁷². Αἰψάνα τοῦ τεύχους τῶν Νυμφῶν μέχρι τοῦδε σώζονται, οὐ πολὺ μακρὰν δ' αὐτῶν πρέπει 'να τῶν καὶ τὰς δύο κώμας Χιτοῦ καὶ Δρυπίας, παθούσας καὶ κατ' ἀρχὰς τοῦ Η' αἰῶνος ἕνεκα τῶν βουλγαρικῶν ἐπιδρομῶν⁷³, καὶ κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς αὐταρχίας Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου, ὅτε καὶ χειμῶν μέγας ἐν Θράκῃ γενόμενος ἀναφέρεται⁷⁴. Ἄλλ' ἐπαθὼν ἕνεκα βουλγαρικῶν ἐπιδρομῶν καὶ κατόπιν, ὡς ἐγκρίτως σημειωθήσεται.

Κατὰ τὴν ζώνην ταύτην, ἣν διέδραμον, κείνται σήμερον κωμοπόλεις μὲν καὶ χωρὶα δέκα καὶ τέσσαρα, ἀν μὴ ἀπατώματι, μία Μονὴ: ἢ τῆς Ζωωδόχου Πηγῆς, καὶ πέντε τοποθεσίαι γνωσταὶ τοῖς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἢ μᾶλλον τοῖς οἰκοῦσι τὰς ἀγγλιτέρμονας τοῖς χωρίοις τούτοις συνοικίας, τούτων δὲ ἀναφέρονται παρὰ τοῖς βυζαντινοῖς χρονογράφοις αἱ καὶ ἡμῖν γνωσταὶ κώμαι, Ἀφαιμείας, τῆς σήμερον Μακροχωρίου, Ἁγίου Στεφάνου, Γαλαταριῶν, Νυμφῶν καὶ Ζε-

φυρίου· ἢ Μονὴ τῆς Πηγῆς· τὸ προάστειον Φλωρίου· ἢ τοποθεσία τῆς Μονῆς ἀγίου Μάμαντος· καὶ ὁ λόφος τῶν Ἀρετῶν. Κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρονογράφους ἀναφέρονται ὡς ἐντὸς τῆς ζώνης ταύτης κείμεναι πλὴν τῶν ἄνω σημειωθεισῶν ἐννέα, αἱ κώμαι καὶ τοποθεσίαι, Χιτοῦ, Δρυπία, Κατασύρται, (ἴσως καὶ τὸ Βουλγαρόφυτον), Ἁγροὶ τοῦ Δαμιανοῦ, Θερμόπολις, Πηλαμυδίου, καὶ Μελιτιάς· τέσσαρα παλάτια: τὰ τῶν Πηγῶν, τὰ τῆς Θεοδώρας, τὰ κατὰ Ἀφαιμείαν, καὶ τὰ τῶν Ἀρετῶν· καὶ Μοναὶ πέντε: ἢ γυναικεία τῆς Πηγῆς, ἢ τῶν Ἀβραμιτῶν, ἢ τοῦ ἀγίου Κυριακοῦ, ἢ τοῦ Πηλαμυδίου, καὶ ἢ τοῦ ἀγίου Θεοδώρου, ἐν ἣ τὸν δίκυλον τῆς μοναδικῆς ἀσκήσεως ἦνεν ὁ πατριάρχης Εὐθύμιος ὁ ἀπὸ συγκελλῶν πρὸ τῆς ἐκλογῆς αὐτοῦ, κατὰ τὰ τελευταῖα δῆλον οὖν ἔτη τοῦ Θ' καὶ τὰ πρῶτα τοῦ Ι' αἰῶνος.

Καὶ τῆς μὲν Μονῆς Ἀβραμίου ἢ Μονῆς τῶν Ἀβραμιτῶν ἡ θέσις ἐστὶν ὅπως δὴ ποτε ὠρισμένη· ἔκειτο ἔξω τῆς Χρυσῆς πύλης, ἀγνωστον εἰ ἐγγὺς ἢ μακρὰν, ὡς ἀγνωστον καὶ παρὰ τίνος ἀκριβῶς ἐκτίσθη· παράδοσις ἦν ὅτι ἀνηγέρθη ὑπὸ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου, ὁ δὲ Δουκάκιος εἰκάζει ὅτι ὁ ἅγιος Ἀβραμῖός ἐστιν ὁ τῇ 29 ὀκτωβρίου ἑορταζόμενος⁷⁵· καὶ ὑπογράφονται μὲν ἐν τισὶ συνοδικαῖς πρακτικαῖς ἡγουμένοι ταύτης ὁ Ἀλέξανδρος καὶ ὁ Ἀντωνίνος κατὰ τὰ μέσα τοῦ ΣΓ' αἰῶνος, εἰ καὶ δέον 'να γινώσκωμεν ὅτι γράφονται «Μονῆς τοῦ Ἀβραμίου», ἢ «τοῦ ἐν ἀγίοις Ἀβραμίου», ἀλλὰ τὸ βέβαιόν ἐστὶν ὅτι ἐπὶ Τραρσίου πατριάρχου ὁ ἡγούμενος τῆς Μονῆς, ἐν ἣ ἐμόναζεν ἢ ὅσια Ἄννα, ἢ μετονομασθεῖσα Εὐφημιανός, ἔκτισε τὴν Μονὴν τῶν Ἀβραμιτῶν «λαβὼν τὸ πον ἐρείπιον»· ὥστε τείνω 'να πιστεύσω ὅτι ἑτέρα παρὰ τὴν τοῦ Ἀβραμίου ἦν ἡ ἔξω τῆς Χρυσῆς πύλης Μονὴ τῶν Ἀβραμιτῶν, οὕτω κληθεῖσα βεβαίως ἐκ τοῦ ὅτι μοναχὸς ἐκ τῆς πρώτης ὁ κτίτωρ ἐν αὐτῇ συνήκισεν, ὡς ὁ Στούδιος ἐκ τῆς Μονῆς τῶν Ἀκοιμητῶν⁷⁶. Περὶ τῆς τοῦ ὁσίου Κυριακοῦ Μονῆς γινώσκωμεν ἐκ τῶν τοῦ Θεοφάνους ὅτι ταύτην ἤγειρε Γρα-

75. Du Cango Constantinopolis Christiana· βιβλ. Δ', κεφ. 5', τίθησι δ' αὐτὴν ἐν τοῖς ἐντὸς τῆς πόλεως μοναστηρίοις. Οὐ προσέσχε δ' ὁ πολὺς Δουκάκιος εἰς ἃ παράγει ἐν αὐτῷ τῷ μέρει τῆς διατριβῆς, ἀπὸ τοῦ Μηναίου τοῦ ὀκτωβρίου ἀρῶμενος: καὶ λαβὼν διὰ δωρεῆς αὐτοῦ (τοῦ πατριάρχου Τραρσίου δηλ.) τὸ πον ἐρείπιον, τὰ τῶν ἢ Μονῆ τῶν Ἀβραμιτῶν λεγόμενα, εἰ οὐ φαίνεται κατὰ τὰ τέλη τοῦ Η' αἰῶνος ἐγειρομένη τὸ πρῶτον ἢ ἔξω τῆς Χρυσῆς πύλης Μονὴ αὕτη. Τὰ τοῦ Δουκακίου σχεδὸν ἀπαράλλακτα μετέγραψεν, ὡς ἔθος, ὁ μακαρίτης Σκ. Δ. Βυζάντιος. Κωνσταντινουπόλις· τόμ. Α', σελ. 330.

76. Θεόδωρος Ἀναγνώστης. Ἐκκλησ. Ἱστορίας ἐκλογαί, ἀπὸ φωνῆς Νικηφόρου Καλλίστου· Α', 17· περὶ δὲ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει δύο Μονῶν τῶν Ἀκοιμητῶν βλέπε τὰς τοῦ Henrici Valesii annotationes εἰς κεφ. 19 τοῦ Γ' βιβλίου τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τοῦ Εὐαγγρίου.

71. Dethier καὶ Mordtmann Epigraphik von Byzantion· ἐν Βιέννῃ, 1864, σελ. 73· Φιλολογ. Συλλόγου Τὰ περισσώδη· σελ. 162, διατριβὴ Dethier περὶ πλίνθων ἐγγράφων.

72. Θεοφάνης· Βόννης, σελ. 197.

73. «Τῶν βουλγαρῶν ἕως τῆς Χρυσῆς πόρτας διεδραμόντων, καὶ τὴν ἄπασαν Θράκην αἰμαλωτισάντων»· Θεοφ. 320.

74. Θεοφ. 331 καὶ 332.

τίσιμος ὁ πραιπόσιτος ἐπὶ Λέοντος τοῦ Ἠρακλῆος, ἐφ' οὗ φαίνεται ὅτι καὶ γυναικείον ἐν τοῖς περὶ τὴν Ζωοδόχου Πηγῆν μέρεσιν ἠγείρετο μοναστήριον⁷⁷. Ἐκείσε που Λογγίνος ὁ τοῦ βασιλέως Ζήνωνος ἀδελφός, κατορθόστατος γενόμενος καὶ λύσας καὶ σύστημα μοναστηρίων, κατὰ τὰ σωζόμενα ἀποσπάσματα τοῦ ἱστορικοῦ Μάλγου, ἀεὶ δεινῶ ἐνδικοιτώμενος ταῖς κληϊζόμενας Πηγὰς ἔπεμφεν αὐταῖς ὄσπρια καὶ ξηρῶς ἄρτους, εἶτα χιτῶνας, ἄλλα τέ τινα, ὡς προνοῶν αὐτῶν δῆθεν Καὶ ἀνιῶν ἐν τῷ σεμνείῳ πολλὰς τούτων πειθιχάγκη κατήγαγεν⁷⁸. Κατὰ τὰ περίξ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς ὡσαύτως ὑπῆρχε καὶ ἡ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου Μονῆ, ὡς συμπερνῆται τις ἐκ τῆς βιογραφίας τοῦ Εὐθυμίου· διότι ὁ τε Λέων ὁ σοφός, καὶ ἡ βασίλισσα Θεοφανῶ θέλοντες ἵνα ἴδωσι τὸν ὄσιον τοῦτον, τὸν καὶ κατόπι πατριάρχην χρηματίσαντα Κωνσταντινουπόλεως, ἦλθον οὐχ ἄπαξ εἰς τὸν ναὸν τῆς Πηγῆς⁷⁹. Τὸ δὲ μοναστήριον Πηλαγίδιον ἐκτίσθη δῆθεν ὑπὸ Λέοντος φιλοσόφου, κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Μ. Κωνσταντίνου⁸⁰. Δύναμαι ἵνα εἶπω ὅτι πᾶσαι αὗται αἱ Μοναὶ κατεστράφησαν ὑπὸ Συμεῶν καὶ τῶν ὑπ' αὐτὸν βαρβάρων ὀρδῶν, αἵτινες, ὡς ὁ Κεδρηνός καὶ Λέων ὁ Γραμματικὸς λέγουσι, «κατὰ πολλὴν τοῦ κωλύσοντος ἐρημίαν, τὰ τε παλῆτα τῶν Πηγῶν ἐνέπρησαν, . . . ἐπυρπόλησαν δὲ καὶ τὰ κύκλω συμπαντα»⁸¹. Ταῦτα δ' ἐπέκλωσεν ἡ μοῖρα τοῖς σεμνεῖοις τούτοις τὰ κακὰ τῷ 913 κατὰ σεπτέμβριον,

77. Θεοδ. Ἀναγνώστου Ἐκκλ. ἱστορ. Α', 17. Θεοφ. σ. 97.

78. Σουίδας ἐν λέξ. Λογγίνος. Μάλγου ἀποσπάσματα, ἐν ἐκδόσει ἐλλήνων ἱστορικῶν ἐλασσόνων, ἐπιμελεῖα Λουδ. Διονδоруφου· Λειψία, 1870, σελ. 422—423.

79. Βιογραφία Εὐθυμίου πατριάρχου, ἐπιμελεῖα Κερόλου De Boor, Βερολίνω, 1888, σελ. 3, 2, 9, 24, 26. 10, 2. Εἰ δ' ἡ Μονὴ αὕτη ἐστὶν αὕτη ἡ ὑπὸ τοῦ Μ. Ἰουστινιανοῦ κτισθεῖσα, ἔκειτο λοιπὸν κατὰ τὴν πρὸς τὸ Ρήγιον (κιοτσούκ-Τσεκμετζέν) ὁδόν, ἴσως ὅμως ἠγείρετο ὅπου κεῖται σήμερον τὸ ἁγίσμα τῆς ἁγίας Παρρασκευῆς, Ἰσομπὰν ἁγιῶμα κοινῶς γνωριζόμενον ἴδε Προκοπίου περὶ κτισμ. βιβλ. Α', 4· καὶ Ἄνναν Κομνηνὴν· Βόννης, σελ. 226. Ἄδεκτα δ' ὅλως καὶ ἀδόκιμα ἄ γράφει περὶ τῆς Μονῆς ταύτης ὁ Dethier ἐν Περισοσθεῖσι φιλολογ. Συλλόγου, σελ. 165 καὶ 168, νῦν μὲν ὅτι πλίνθος τις ὄνομα φέρουσα Θεοδώρου, κατ' ἐμὲ δὲ δηλοῦσα πλινθοποιῶν, εὐρεθεῖσα ἐν Μακροχωρίῳ, «θῶναται νὰ ἀνήκει εἰς τὸ πλινθοποιεῖον τοῦ μοναστηρίου τούτου, ὅπερ ἔκειτο ἐν τῷ Μακροχωρίῳ ἢ ἐκεῖ που πλησίον», νῦν δὲ ὅτι βεβαίον ἐνόμιζεν ὅτι ἡ ἐκκλησία αὕτη (ἁγ. Θεοδ.) ἀνήκει εἰς τὸ Μακροχωρίον. Πόθεν ἡ εἰκασία ἐπιρρύνεται; Οὐδεμία μνεῖα τῆς Ἀρχμείας ὡς γειτονιζούσης τῷ ἁγίῳ Θεοδώρῳ. Εἰρήσθω δ' ὅτι ταύτην νομίζει λεγομένην ἀρχαιότερον «Νέαν Ἀποικίαν».

80. Κωδινός, σελ. 54· βλ. κατωτέρω περὶ τοῦ ἑμῶν-μου χωρίου.

81. Κεδρηνός· Βόννης, Β', σελ. 621 καὶ 623. Λέων Γραμματικὸς· τῆς αὐτῆς ἐκδόσεως σελ. 500.

μόλις ἓνα αἰῶνα μετὰ παλαιῶν τοῦ ἁγίου Κρούμου ἐπιδρομῆν, καθ' ἣν οὗτος ἀβρῆζόμενος ἐμπυρρίζειν κατέκασε . . . πράσσεια Καὶ πιάσαντες τὸ δεξιὸν μέρος τῆς πόλεως πρὸς ἀνατολὰς, κατέκασαν τὸ ἐξῶθεν τῆς Χρυσῆς πόρτης ἕως τοῦ Ρηγίου⁸².

Νοεὶ τις ὅτι κατὰ τὴν τοῦ Κρούμου λεηλασίαν ταύτην ἔπαθον τὰ χωρὶα πάντα, καὶ κυρίως τὰ παρῆλια· ἡ Ἀρχμεία, καὶ ὁ Ἅγιος Στέφανος, ἐκτὸς ἦν ὑποτεθῆ ὅτι ἡ κώμη αὕτη οὐκ ἦν ἐτι συνωκισμένη. Ἀλλὰ τὸ μὲν οἱ σεισμοὶ, τὸ δὲ καὶ λοιμοὶ συνετέλουν τὴν ἐρειπίωσιν τῶν χωρίων τούτων καὶ τὴν διασπορῶν τῶν κατοικούντων αὐτῶν· ἰδίως ἐδοκιμάσθησαν αἱ κώμη, καθὼς καὶ τὸ κράτος ὅλον, ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορίας Ἰουστινιανοῦ τοῦ Α', ἐφ' οὗ ἡ μᾶλλον ἀμειλιχτος ἐκ τοῦ σεισμοῦ καταστροφή συνέβη τῇ 19 8]βρίου (νοκτι δὲ τῆς παρρασκευῆς πρὸς τὸ σάββατον, λέγει Θεοφάνης) τοῦ 558, καὶ τῇ 14 δεκεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, ὅτε «κατέπεσον ἐν ἐξαίρετῳ ἐκκλησίαι, καὶ τὰ ἐπέκεινα τοῦ Ἐβδόμου, (νοεὶ πιθανῶς τὰ ἐξῶ τῆς Χαρσίας καὶ τῆς Καλλιχαρίας—Ἐγρί καὶ Ἐδιρνεκαπὶ) καὶ πολλὰ θυσιαστήρια ἐκκλησιῶν καὶ κιβουρία ἀπὸ τῆς Χρυσῆς πόρτης ἕως τοῦ Ρουσσίου· καὶ οὐκ ἦν τόπος, ἢ προάσειον, ὃ οὐκ ἔπεσεν ἀπὸ τῆς φοβερῆς ἀπειλῆς τοῦ σεισμοῦ. Τὸ δὲ Ρήγιον (Κιοτσούκ-Τσεκμετζέ) οὕτως ἔπεσεν ἕως ἐδάφους, ὡστε μὴ γνωρίζεσθαι αὐτό καὶ ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Στρατονίκου καὶ Καλλινίκου ἕως ἐδάφους αἰ οὔσαι ἐν τῷ Ρηγίῳ Τῷ δὲ φεβρουαρίῳ μηνὶ (559) γέγονε θνήσις ἀνθρώπων ἀπὸ βουβῶνος, μάλιστα δὲ τοῖς νέοις, ὡστε μὴ μὴ ἐπαρκεῖν τοὺς ζῶντας θάπτειν τοὺς τεθνεώτας· ἐκράτησε δὲ ἡ θνήσις ἕως μηνὸς ἰουλίου»⁸³. Ταῦ-

82. Συνεχιστὰ Θεοφάνους· Βόννης, σελ. 433.

83. Θεοφάνης· Βόννης, Α', σελ. 196. Κακῶς δ' ἐξέλιθεν ὁ Jacobus Goar ὡς τοποθεσίαν τὸ κατέπεσον ἐν ἐξαίρετῳ διὸ καὶ μετέφρασε quae in Exaereto ecclesiarum· τοῦτον δὲ διώρθωσε Φραγκίτικος ὁ Compellis, μεταφράσας ἐν ταῖς Notae posteriores τὰς λέξεις· praesertim ecclesiarum. Τὰ δὲ τῆς θνήσεως ἐκτενῶς ἀφηγεῖται Κεδρηνός (Βόννης, σελ. 385—386) ἐν τοῖς ἐξῆς· «γέγονε θνήσις ἀνθρώπων καὶ μάλιστα τῶν νέων ἐν Κ]Π. ὡστε μένειν ἀτάφους τοὺς ἀποθνήσκοντες· ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς, διὰ τὸ μὴ ἐπαρκεῖν τοὺς κρατῶντες τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν εὐαγῶν οἴκων πρὸς τὸ ἐκφέρειν τοὺς τελευτῶντας· ὅθεν ποιήσας ὁ βασιλεὺς ἕτερα κρατῶντα χίλις, καὶ μηδ' οὕτως ἐξαρκούντων, ἀμάξας προσέταξε πλείστους εὐτρεπισθῆναι, καὶ ἄλογα δέδωκε μυρία πρὸς τὸ ἐκφέρειν τοὺς νεκρούς». Ἐν δὲ τῇ διακρίσει τοῦ βουβωνικοῦ πάθους σοῦ ἤγειρον διέφθειρε τοῦ προτέρου θανατικοῦ πᾶσαν τὴν πόλιν, καὶ τὰ πόρρω ταύτης. — Εἰρήσθω δ' ἐνταῦθα ὅτι ἡ γῆσις τῆς λέξεως ἄλογον εἰς τὴν σημασίαν ἵππου ἐστὶν ἀρχαιότερα καὶ τῶν τοῦ Κεδρηνοῦ χρόνων. Ἰδὲ ὁ Θεοφάνης ἐγράφει κατὰ τὰ τέλη τοῦ II' αἰῶνος· «ὁ βασιλεὺς εὐρῶν ἀνάπαυσιν τοῦ τε στρατοῦ καὶ τῶν ἀλόγων» «ἐκ τοῦ μὴ εὐρίσκειν αὐτὸν διπλῆς, πολλὰ τῶν ἀλόγων αὐτοῦ

ται κατ'αποφασίαν ἐπισυνέβησαν καὶ κατόπι πολλὰς, ὡς ὁ κατὰ τὸν ἰανουάριον τοῦ 1011 σεισμός, ἐν δὲ νεωτέροις χρόνοις ὁ τῆς 14 Σεπτεμβρίου 1509, καθ' ὃν καὶ χάσματα γῆς ἀνοιγόμενα λέγεται ὅτι κατέπιον ἑκατοντάδας ἀνθρώπων ἐν αὐτῇ τῇ Κωνσταντινουπόλει⁸⁴. Ἐντεῦθεν ἐννοοῦμεν πῶς, καὶ ἐπιδρομῶν μὴ γινομένων, τὴν αὐτὴν ἐκκλησίαν ἢ τὴν αὐτὴν μονὴν εὐσεβεῖς αὐτοκράτορες ἢ πλοῦσιοι ἰδιῶται ἀποκοδόμουν, καὶ μετὰ τὴν 16^η ἑκατονταετηρίδα. Οὕτως ἐπὶ παραδείγματι, καὶ μετὰ τὴν 13^η, χωρὶς τινὰ καὶ ναοὶ καὶ προσκυνήματα πολλῆς ἀπολαύοντα τῆς εὐλαθείας ἤρειπιοῦντο. Ὁ ναὸς λ. χ. τοῦ χωρίου Φλωρίων ἀναφέρεται ἐν ἐγγράφῳ τοῦ 1660 ὡς ἀμειληθεὶς καὶ γενόμενος ἐρείπιον, ἀνακαινισθεὶς δὲ τότε, φαίνεται ἐν ἐγγράφῳ νεωτέρῳ, πιθανῶς τοῦ 1727, πάλιν οἰκοδομούμενος· ὀνομάζεται δὲ ρητῶς χωρίον τὸ Φλωρί. Ἐκτοτε πλᾶξ θανάτου καλύπτει καὶ χωρίον καὶ ναόν, νῦν μολίς, εὐμενεῖ νεύσει τῆς κοσμητικῆς ἀρχῆς, πενιχρῶς ἀνεγειρόμενον. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν βλέπει κατωτέρω ὁ ἀναγνώστης· ἡμεῖς δὲ νῦν ὀλίγα περὶ τῶν πατριαρχικῶν χωρίων καὶ τῶν ἡμῖν ἐρευνηθέντων περὶ τὴν Κωνσταντινουπόλιν γράφοντες, σοφοῖς ἀπορῆν γορηγοῦμεν πρὸς τὸ γράψαι βελτίω καὶ βέλτερον, μετ' ἐπισταμένην ἐπιτόπιον ἐξερῆνσην, ἀνέριχτον ἡμῖν ἐνεκεν ἐλλείψεως ἀρχαιολογικῶν γνώσεων.

Ἡ κώμη Μελιτιάς, λόγου βραχέως ἀντικείμενον οὖσα, καθίσταται γνωστὴ ἡμῖν ἐκ τῆς βιογραφίας Εὐθυμίου τοῦ πατριάρχου, ὡς κειμένη παρὰ τῇ Ἀρκαμείᾳ. Εἰς τὰ ὑπερθεῖν τῶν δύο τούτων κωμῶν δόξα ἐξελθὼν Βασίλειος ὁ Μακεδὼν τῇ 21 αὐγούστου 886 πρὸς ἄρχων ἐλάφων εὖρεν οἰκτρὸν ἐν τῷ κυνηγίῳ θάνατον⁸⁵. Ἰσως ἐκεῖτο κατὰ τὸ μέρος Α α γ κ α δ α τ ο ὕ φ ρ έ α τ ο ς (κουγιὸν δερὲ) ὕπου νῦν ὄρωνται σωροὶ πετρῶν καὶ πλινθῶν, καὶ θεμέλια κτιρίων βυζαντινῶν⁸⁶ μεταξύ Ἁγίου Στεφάνου καὶ Ρηγίου. Ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ, καὶ ἐπὶ τόπου σώζοντος ἔτι τὴν ὀνομασίαν, ἠγείροντο τὰ παλάτια τοῦ Ἁγίου Μάξιμου, περιφανῆ ὄντα, κατὰ τοὺς χρονογράφους Συμεὼν Μάξιτρον καὶ Γενέσιον⁸⁷, λαθόντα τὴν κλήσιν ἀπὸ παρακειμένου ναοῦ τοῦ ἁγίου τούτου. Ἐν αὐτοῖς

διεφθέρησαν· Θεοφ. Βόνν. σ. 262, 265. Τὴν ὑπόμνησιν ταύτην ἐνταῦθα τίθημι γάρην τοῦ περὶ τῆς μεταπτώσεως τῆς λέξεως «ζωολογον» γράψαντος πολυμαθοῦς γερμανοῦ Ἀυγούστου Boltz ἐν τῷ περιοδικῷ «Ελλάδι» τοῦ ἐν Ἀμστελδάμῳ φιλελλ. Συλλόγου· τόμ. Α', σελ. 9—20.

84. Βλ. περὶ τῶν τρομερῶν διὰ τὴν Κ.Π. σεισμῶν τοῦ 1509 καὶ 1802 τὴν «Κωνσταντινουπόλιν» τοῦ Σκ. Δ. Βαζαντιοῦ, τόμ. Α', σελ. 28.

85. Βιογρ. Εὐθυμίου, σελ. 1—2.

86. Α. Γ. Παπατάη· Ἐθνικὰ προάστεια· Φιλ. Συλλ. τόμ. 1Β', σελ. 41.

87. Γενέσιος· Βόννης, σελ. 102. Συμεὼν, τῆς αὐτ. ἐκδ. σελ. 614.

συχνὰ διήγε κορυβαντιῶν ὁ δυστυχῆς αὐτοκράτωρ Μιχαὴλ ὁ μέθυτος, αὐτοῖσι δ' ἔμενεν, ὡς ὁ Γραμματικὸς Λέων λέγει, Εὐδοκία ἡ Ἰγγερίνη τῇ νυκτὶ τῆς ἐναντίον τοῦ Μιχαὴλ ἐπιβουλῆς τοῦ Βασιλείου Μακεδόνος.

Ἐκ τῶν κατὰ τὴν παραλίαν μεταξὺ τοῦ Ἑπταπυργίου καὶ τοῦ Ρηγίου κειμένων χωρίων, ἡ μὲν Ἀρκαμεία ἀναφέρεται καὶ μέχρι τοῦ 16^{ου} αἰῶνος, ἰδίᾳ τὰ κατ' αὐτὴν ἀνάκτορα· ἡ δὲ Μελιτιάς ἐν τῇ βιογραφίᾳ Εὐθυμίου τοῦ πατριάρχου· τὰ δὲ χωρία Φλωρίων καὶ Γαλατάρια ἀναφέρονται ἐν χρυσοβούλλῳ λόγῳ, διότι παρ' αὐτοῖς ἔκειντο δύο προάστεια, δῆλον οὖν ἐπαύλει, ἀνήκουσαι κατὰ τὰ μέσα τοῦ 16^{ου} αἰῶνος εἰς τὸν Νικόλαον τὸν ἐπὶ τῶν δεήσεων⁸⁸. ἦσαν ἄρα συνωκισμένα. Κατὰ τὰ μέσα τοῦ 17^{ου} αἰῶνος ἔγραψον πατριαρχικὸν καλεῖ τὸ Φλωρίον «τοποθεσίαν», οὐχὶ δὲ χωρίον. Χρυσόγονός τις, πλοῦσιος τοῦ Ἁγίου Στεφάνου κάτοικος, ἐδαπάνησε τότε πρὸς ἔγερσιν τοῦ ναοῦ τῶν Φλωρίων, ὅστις ἐκηρύχθη σταυροπηγιακός, καὶ ἐν ᾧ διέμενον ἱερεῖς ὑπηρετοῦντες ἐν τῷ αὐτοῦ ἀγιάσματι. Τοὺς ναοὺς τούτου τε καὶ τῶν Γαλαταρίων ἀνήγειρε, δαπάναις τῶν κατοίκων τῶν πέριξ μερῶν, πρὸ τοῦ 1730 Νικόδημος ὁ μητροπολίτης Δέρκων, ἐξοδευθέντων ἑπτακοσίων γροσίων εἰς τὴν οἰκοδομήν, ἧτοι τρισχιλίων περίπου φράγκων τῆς σήμερον⁸⁹. Ἐν νεωτέρῳ πατριαρχικῷ γράμματι, αὐτοῦ δὴ τούτου, ἀρ' οὗ τὴν εἰδήσιν ἀρῶμαι περὶ τῆς ὑπὸ Νικόδημου ἀνοικοδομῆς, τὰ μὲν Φλωρία λέγονται «χωρίον», ὡς καὶ τὸ ἕτερον, οἱ δὲ ναοὶ τούτων ἀναφέρονται τιμώμενοι· ὁ μὲν ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς ἀποδόσεως τῆς Κοιμήσεως (23 αὐγούστου), ὁ δὲ ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῆς συνάξεως τῶν Ταξιάρχων (8 νοεμβρίου). Μέχρι σήμερον ἀμφοτέροις τηροῦσι τὰ ὀνόματα τῶν αὐτῶν πατρῶων ἁγίων. Ἐκ τοῦ ναοῦ τῶν Γαλαταρίων ἀπεσάθη παρ' ἐμὰ τεμάχιον μαρμάρου, ναοῦ πινος ἴσως ὑπέρθυρον, φέρον τὰς λέξεις ΤΟΚΕΒΟΗΘΗ οὐχὶ νεώτερον, ὡς νομίζω, τοῦ 16^{ου} αἰῶνος. Ρ.·C1

Τὸ περὶ τοῦ ναοῦ τῶν Φλωρίων ἔγραψον τοῦ πατριάρχου Παρθενίου Δ' τοῦ Μογιλάου, μεταγραφέν ἀπὸ τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 1 κώδικος τοῦ πατριαρχικοῦ Γραμματοφυλακείου, ἔχει ᾧδε:

+ Παρθένιος ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

Πο.Ι.Ι. τῶν ἀξιολόγων πραγμάτων ἐπὶ ραθυμίας ἀμειλοβμετα τῷ συνεχεῖ χρόνῳ ἐρείπια γίνονται, καὶ εἰς παρτελῆ ἐρήμωσιν παραδίδονται, ὅθεν ὡς καὶ ἀ.Ι.Ι.α πο.Ι.Ι. τῶν ἀναγκαιοτάτων ἐστὶ τῇ πατριαρχικῇ φροτίδι καὶ μεγαλειότητι, οὐχ' ἥττον καὶ τοῦτο ἀναγκαῖον ἐστὶ διὰ φροτίδος ἀξιοῦν τὰ τοιαῦτα, καὶ

88. Κ. Ν. Σάλα Μετρίων. βιβλ. τόμ. Β', σελ. 213—217.

89. Τὸ ἔγραψον ἐξέδωκα πρὸ τριετίας ἐν τῷ βιβλίῳ: Ἡ Ζωδόχος Πηγὴ καὶ τὰ ἱερά αὐτῆς προσαρτήματα· σελ. 225—228. Ἐν τῷ ἐγγράφῳ τὸ προάστειον λέγεται παράπολα—παρὰ τὴν πόλιν.

κα.λ.λωπισμὸν τινα ἐπεισφέρειν αὐτοῖς καὶ βελτίωσιν προμηθεύεσθαι. Διδὸν δὴ καὶ ἐν τοῖς πατριαρχικοῖς χωρίοις, πλησίον τοῦ ἁγίου Στεφάνου ἐδρῶκεται ἐκκλησιῶν μετὰ ἀγιάσματος, τιμώμενον τῇ παρσέπτω κοιμήσει τῆς ὑπεραγίας μου Θεοτόκου, Φλώρι ὀνομαζόμενον, ὅπερ, ἀμεληθὲν, οὐ μόνον ἐρείπιον ἐγγράφει, ἀλλὰ καὶ τελείως ἔν κατηδάριστο, εἰμὴ τῷ θεῷ ζήλω κινούμενος ὁ χρησιμώτατος κυρίτζη Χρυσόγονος, ὁ ἀπὸ ἁγίου Στεφάνου, ὁ κατὰ πνεῦμα υἱὸς ἀγαπητὸς τῆς ἡμῶν μετριότητος ἀνήγγειλεν ἔν ἡμῖν, καὶ τὴν αὐτοῦ πρὸς αὐτὸ πᾶσαν εὐλύθειαν ἀπήγγειλε, διαροθεις, καὶ θελήσας ἰδίους αὐτοῦ ἀναλώμωσιν ἀνακαιρίσαι, καὶ ἀφιερῶμασι πρὸς κυβέρνησιν διευθετησάσιν, ὅπως οὐ μόνον κατὰ τὴν παρήγγυρι, τὴν πάντιμον καὶ σεβασμίαν ἐορτὴν τῆς κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου παρήγγυρι συγκροτοῖτο, καὶ ἱερὰ μυσταγωγία ἐκτελοῖτο, ἀλλὰ καὶ κατὰ πᾶσαι τὰς ἡμέρας τοῦ ἔτους ἀδιαλείπτως ἐκτελεῖται γίνονται εἰς δόξαν μὲν τοῦ τῶν ὁλων Θεοῦ, εἰς μνήμην δὲ τῆς ὑπεραγίας αὐτοῦ μητρὸς, καὶ αἰτησάμενος τὴν παρ' αὐτοῦ ἄδειαν, καὶ πρὸς τὸ θεάρεστον βωβ.λημα ἡμετέρων ἐπικουρίαν, δεῖν ἐγνωσται οὐ μόνον τὴν αἴτησιν αὐτοῦ ἀποδέξασθαι, ὡς Θεῷ φίλην, καὶ εὐλαβείαν ὅ,τι π.λειστης τεκμήριον, ἀλλὰ καὶ γράμμασιν ἡμετέροις σιγ.λλ.ιδώδεσι συστήσασιν τοῦτο, καὶ πᾶσαν ἐλευθερίαν ἀφθόρως βραβεύεσθαι, ἐφ' ᾧ εἰς τοῦπιόν ἀνώτερον παρτὸς κατεδαφισμοῦ γίνονται. Καὶ δὴ ἡ μετριότης ἡμῶν μετὰ τῆς ὑπερτελεστάτης ἱερᾶς τῶν ἀρχιερέων συνόδου, τῶν ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, γράφει, καὶ ἐν ἁγίῳ ἀποφαίνεται Πνεύματι, ἵνα τὸ διαληθθὲν αὐτὸ ἐκκλησιῶν, μετὰ τοῦ ἐν αὐτῷ ἀγιάσματος εἰς ὄνομα τῆς ὑπεραγίας μου Θεοτόκου τιμώμενον, καὶ Φλώρι ὀνομαζόμενον, κατὰ τοποθεσίαν πλησίον τοῦ ἁγίου Στεφάνου, εἴη καὶ λέγοιτο ἀπὸ τοῦ νῦν, καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, πατριαρχικὸν παρεκλήσιοι, καὶ πάντῃ ἐλεύθερον, καὶ οὐδὲν οὐδενὶ παρέχον, εἰμὴ ἑκατὸν περτήκορτα ἄσπρα τῇ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, ἀπολαθὸν ἐλευθεριότητος ἀπάσης, καὶ κατὰ τὰ προνόμια τῶν πατριαρχικῶν χωρίων καὶ ἐκκλησιῶν διοικουμένων, καὶ παρ' οὐδενὸς κατεπεμβαίνόμενον, ἱερωμένου, ἢ λαϊκοῦ, ἀρχοτος, ἢ ἀρχομένου, ἢ καὶ τοῦ χειροτονησομένου Δέρων καὶ Νεοχωρίου μητροπολίτου, καὶ τῶν ἐκεῖνου μετέπειτα, ἢ ἀπαιτούμενον, πολὺν, ἢ ὀλίγον, ἐν βάρει ἀργίας ἀσυγγνώστου, καὶ ἀφορισμοῦ ἀλθτου καὶ αἰωρίου τοῦ ἀπὸ Θεοῦ παρτοκράτορος ὄφει.λόντων καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἀσκηθισομένων πατέρων ζῆν θεαρέστως, καὶ ἀμέμπτως πολιτεύεσθαι, καὶ φροντίζειν καὶ ἐπιμελεῖσθαι τῆς ἐπιδόσεως αὐτοῦ καὶ ἀνέξεως, καὶ ἀντέχεσθαι τῶν ἀφιερωμάτων αὐτοῦ, καὶ φυλάττειν, καὶ καλλιεργεῖν ταῦτα, τὰ τε ὄντα ἤδη, καὶ τὰ ἀφιερωθόμενα, ἀμπέλια, χωράγια, καὶ ἄλλα παρτοια κινητὰ, καὶ ἀκίνητα, μηδεὶν ἔχοντος ἄδειαν ἀποσπᾶσαι τι ἢ ἀποξερῶσαι τοῦτων, διοικουμένων καὶ διακυβερνωμένων αὐτῶν τῇ προνοίᾳ καὶ προμηθείᾳ τοῦ ἀνακαιρίσατος

τοῦτο, διὰ μνημόσυρον καὶ ψυχικὴν σωτηρίαν αὐτοῦ τε καὶ τῶν γονέων αὐτοῦ, μνημορευομένου καὶ τοῦ ἡμετέρου πατριαρχικοῦ ὀνόματος ἐν πᾶσαι ταῖς ἱεραῖς ἀκολουθίαις, κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν πατριαρχικῶν ἐκκλησιῶν, καὶ μοναστηρίων. "Ὅστις δ' ἔν τῶν πάντων βουληθεῖ ἀνατρέψαι τὴν βραβευθείσαν αὐτὴν ἐλευθερίαν, καὶ πρᾶξαι τὰναντία ὡς γράφομεν, καὶ εἰς δήμευσιν πάλιν ὑπαγαγεῖν θελήσει ταῦτα, καὶ αἴτιος τοῦ ἐρημοῦσθαι αὐθις γίνονται, ὅποιοι ἔν καὶ εἴη, ἀφωρισμένος εἴη ἀπὸ τῆς ἀγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ ἰσοποιοῦ καὶ ἀδιδαιρέτου καὶ ἀσυγχύτου Τριάδος, τοῦ ἐνὸς τῇ φύσει μόνου Θεοῦ, καὶ κατηραμένος, καὶ ἀσυγχώρητος, καὶ ἄλτος μετὰ θάνατον ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, καὶ ταῖς πατριαρχικαῖς καὶ συνοδικαῖς ἀραῖς ὑπόδικος. "Ὅθεν εἰς τὴν περὶ τοῦτου δὴλωσιν ἐγγράφῃ τὸ παρὸν σιγ.λλ.ιδώδεσι ἐν μεμβράναις γράμμα τῆς ἡμῶν μετριότητος, καὶ ἐπέδθη τοῖς πατράσι τοῖς ἐνασκουμένοις τῷ διαληθθέντι αὐτῷ πατριαρχικῷ ἐκκλησιδίῳ τῆς ὑπεραγίας μου Θεοτόκου, τοῦ Φλώρι. Ἐν ἔτει σωτηρίῳ, αχξ', μάλῳ, ἰδικτιῶνος ΙΓ'.

† Παρθένιος ἐλέφ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ οἰκουμένης πατριάρχης.

† ὁ Ἡρακλείας Μεθόδιος.—† ὁ Κυζικίου Μητροπόλεως.—† ὁ Χαλκηδόνος Γαβριήλ.—† ὁ Φιλιππουπόλεως Γαβριήλ.—† ὁ Ἀδριανουπόλεως Νεόφυτος.—† ὁ Δρύστρας Μακάριος.—† ὁ Κορίνθου Γρηγόριος.—† ὁ Προύσης Μελέτιος.—† ὁ Παρναξίας Μακάριος.—† ὁ Νέων Πατρῶν Ἀθανάσιος.

Τὸ χωρίον "Ἁγίου Στέφανον ὁ Ville—Hardouin ὀνομαζέει Abbaye,⁹⁰ πιθανῶς ἡγουμενεῖον, ἐξ οὗ τεκμαίρεται τις ὅτι ἦν χωρίον πατριαρχικόν· εἶχε δὲ πύργον, ὡς εἶχον καὶ ἄλλα χωρία πρὸς φύλαξιν τῶν κατοικῶν ἐν καιρῷ ἐπιδρομῶν⁹¹. Ἐπιγραφή τις σώζεται καὶ νῦν ἐν τῷ νάρθηκι τοῦ ναοῦ τῆς κόμης ταύτης, ἐν ἣ τῇ 23 ἰουνίου 1203 ἀπέβησαν αἱ τῆς Δ' σταυροφορίας ὀρδαί, καὶ ἐκεῖθεν ἐθαύμασαν τὴν πόλιν καὶ τὰς ἱεράς αὐτῆς οἰκοδομὰς καὶ τὰ καλὰ⁹². Πολλὰ λέγονται αὐτόσε περὶ τινος ἀρχαίου ἀναγλύφου παριστῶντος τὴν Θεοτόκον, μετακομισθέντος πρὸ τινων ἐτῶν ἀπὸ τῆς κόμης ταύτης ἀλλαχῶ. Τῷ 1669 ὁ

90. Ville-Ardouin De la conquete de Constantinople. ἔκδ. Βενετίας, 1729, σελ. 20, §. 66. Ὁ Βιλλαρδουῖνος λέγει τὴν ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως ἕως Ἀγίου Στεφάνου ἀπόστασιν 3 λευγῶν ὁ Leunclavius ἐν Pandectæ Turcarum, κεφ. Κς', 5 μιλίων.

91. Α. Γ. Πασπάτη· Ἐραχικὰ προάστεια· ἐνθ' ἴνωτ. σελ. 40.

92. Ἴδου ἡ ἐπιτάφιος αὐτῆς ἐπιγραφή·
Ἐνταῦθα κείται Γεώργιος τὸ μνημῆμα (ἢ, τὸ δνομα)
Υἱὸς ὑπάρχων Ἰω.φ καὶ Μαρίας·
Ἐκοιμήθη δὲ ἐν μηνὶ δεκεμβρίῳ
Καὶ τέθαπται ἐν τούτῳ τῷ μνημείῳ.

πατριάρχης Παρθένιος Δ' ὁ Μογιλᾶλος ἀπέσπασε τὴν κώμην Ἁγίου Στέφανου ἀπὸ τῆς μητροπόλεως Δέρκων, καὶ προσέθηκεν αὐτὴν εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν πατριαρχικῶν χωρίων, ἐκδοὺς τὸ ἐξῆς γράμμα⁹³:

+ Παρθένιος ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

Τὰ ἀνάκαθεν πατριαρχικὰ προνόμια δεόντως φυλάττεσθαι ἀπαρενοιάλευτα, καὶ τηρεῖσθαι ἀπαρεργχεύητα, οὐ μὴν ἄλλῃ καὶ διὰ τῆς αὐτῶν ἐνεργείας πᾶσι κατὰ τὴν γένεσθαι ἕκαστον γὰρ τῶν ὄντων τῶν τε καθ' ἑαυτὰ ἐφαστῶτων, καὶ τῶν ἐν ἄλλοις τὸ εἶναι ἐχόντων, τῆς οἰκειᾶς ἐνεργείας ἕνεκα πέφυκε πᾶσα γὰρ ἕξις, ὡσαύτως καὶ ἀπόστασις, ἐνεργείας ἀμοιροδοῦσα, ὡς μὴ οὐσα λογιζέται προνόμιον ἄρα, καὶ τῶν προνομίων ἐξαιρέτων τῶν πατριαρχικῶν, τὸ ἐπ' ἀδειᾶς ἔχειν τὸν τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου προϊστάμενον σταυροπήγια ἔκτελεῖν, ναοὺς τε καὶ μοῦσας, καὶ χώρας παρτελευθέρους ἀποκαθιστᾶν, καὶ δεικνύειν ἐμπράκτως τὸ τῆς πατριαρχικῆς αὐθεντίας ἀξίωμα. Τοῦτον καὶ κατὰ τὴν πληροῦσιν ἡμῶν ταύτην μητρόπολιν Δέρκων καὶ Νεοχωρίου τὸ ἐδρισκόμενον χωρίον Ἁγίου Στέφανου διὰ πολλὰς αἰτίας ἀποκτεῖσθαι τῇ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ, καὶ ἔποτε λέει τῷ οἰκουμεικῷ θρόνῳ ἀποκαταστήσθαι εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐπιμέλειαν τῆς ἡμῶν μετριότητος, καὶ μάλιστα διὰ τὸ ἐνοχλεῖσθαι ἀδιαλείπτως, μὴ φανόντων τῶν ἐν αὐτῷ χριστιανῶν ἀπολογεῖσθαι τὰ τοιαῦτα, δευθέρων ἐπικουρίαν τινὰ καὶ βοήθειαν ἐσχηκέναι κτλ. παρὰ τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίας, καὶ γενέσθαι μετρία τις χάρις αὐτοῖς τῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαιωμάτων, καὶ τινὰ μετρίαν ἀποκοπήν δίδοσθαι τὸ καθ' ἕτος παρ' αὐτῶν εἰς τὸν οἰκουμεικὸν θρόνον, διὰ τε τὸ ἐμβατοίκιον, καὶ τὸ λεγόμενον καροικίδιον, καὶ τοῦτο σημεῖον ἐποταγῆς εἰς τὴν Μεγάλῃν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, κοιλὰ κριθῆς δέκα, καὶ ἀχθῶν καρτάρια δέκα, καὶ ἄλλο οὐδὲν, πληρῶν συνοικισίων, διὰ τὸ γίνεσθαι τὴν ἐρευναν παρὰ τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας τῶν γαμικῶν συναλλαγμάτων, ἐπὶ τῷ μὴ συμβῆναι τινὰ ἀποπία, ὅθεν καὶ τῆς αἰτήσεως ταύτης εὐλόγου καταγαρείσης, δεῖ γὰρ τῶν ἀδυνάτων βαστάειν τὰ βάρη, ἀπεφηνάμεθα, καὶ τὴν τοιαύτην ἀπόφασιν ἐπὶ τοῦ παρόντος σιγίλλου γράμματος ἐπιβεβαιούμενοι, γράφομεν, εἰδήσει καὶ τῶν παρατεχόντων ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερέμων, ἐν ἁγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα τὸ κατὰ τὴν μητρόπολιν Δέρκων καὶ Νεοχωρίου κείμενον χωρίον Ἁγίου Στέφανου, τῇ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκ-

κλησίᾳ ἀπαχθῆν, καὶ ἐποταχθῆν, λέγοιτο ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς πατριαρχικὸν σταυροπήγιον, ἀκαταπάτητον, ἀκαταλήτητον, καὶ ἀκαταδούλωτον παρὰ παντὸς προσώπου ἱερωμένου τε καὶ λαϊκοῦ, καὶ ἀπὸ τοῦ καιροῦ μητροπολίτου Δέρκων καὶ Νεοχωρίου, παρέχον μόνον καθ' ἕτος πρὸς τὴν καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃν Ἐκκλησίαν τὴν ρηθείσαν ἀποκοπήν τῶν δέκα κοιλῶν τὴν κριθῆν, καὶ τὰ δέκα καρτάρια τῶν ἀχθῶν, καὶ ἄλλῃ μηδεὶ μηδὲν, χάριν τοῦ ἐμβατοίκιου, καὶ τοῦ καροικικοῦ, πληρῶν τῶν συνοικισίων, καὶ ψάλλειν ἐν αὐτῷ τῷ σταυροπηγιακῷ χωρίῳ ὅν ἔν ὧν οἱ ἐγχώριοι γέροντες ἐθέλωσι, καὶ μετ' εἰδήσεως ἡμετέρας, παραπολαβοῦντι πάντων τῶν προνομίων τῶν πατριαρχικῶν σταυροπηγίων, διευθυνόμενῳ τε καὶ διοικουμένῳ παρ' ἡμῶν τε, καὶ τῶν κατὰ καιροὺς πατριαρχενόντων, μηδεὶς μηδεμίαν ἄδειαν ἔχοντος, ἱερωμένου τε καὶ λαϊκοῦ ἀρχοντος, ἢ ἀρχομένου, κληρικοῦ τε ἢ ἰδιώτου, ἢ καὶ τοῦ ἡδὴ μητροπολίτου Δέρκων καὶ Νεοχωρίου, καὶ τῶν μετ' ἐκείνους κατεπεμβαίνειν τοῦ σταυροπηγιακοῦ τούτου χωρίου, καὶ ζητεῖν τι παρ' αὐτοῦ, πολὺ ἢ ὀλίγον, ἢ ἀργεῖν τὸν ἐν αὐτῷ ψάλλοντα ἱερέα, ἢ ἀφορίζειν τινὰ τῶν ἐγχωρίων, ὡς οὐδεμίαν μετοχήν ἐν αὐτῷ κεκτημένων, ἐν βάρει ἀργίας ἀσυγγνώστου, καὶ ἀφορισμοῦ ἀλύτου καὶ αἰωνίου τοῦ ἀπὸ Θεοῦ Πατοκράτορος. Ὅθεν εἰς τὴν περὶ τούτου δήλωσιν καὶ ἀσφάλειαν, γραφὴν τὸ παρὸν τῆς ἡμῶν μετριότητος σιγίλλιδες ἐν μεμβράναις γράμμα, ἐπεδόθη τῷ πατριαρχικῷ σταυροπηγιακῷ αὐτῷ χωρίῳ τοῦ Ἁγίου Στεφάνου.

Ἐν ἔτει σωτηριῷ αχξθ'. Ἰαννουαρίῳ. Ἰνδικτιῶνος ΙΒ'.

+ Παρθένιος ἐλέω Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ οἰκουμεικὸς πατριάρχης.

+ Παῖσιος ἐλέω Θεοῦ πατριάρχης τῆς Ἁγίας πόλεως Ἰερουσαλήμ.

+ ὁ Ἡρακλεῖας Μεθόδιος. — + ὁ Κυζικίου Μητροπόλεως Νεόφυτος. — + ὁ Φιλιππουπόλεως Γαβριήλ. — + ὁ Τορνόβου Γεράσιμος. — + ὁ Ἀμασειῶν Γεράσιμος. — + ὁ Θεσσαλονίκης Ἰωακείμ. — + ὁ Λαρίσσης Διονύσιος. — + ὁ Σερρῶν Κύριλλος. — + ὁ Μονεμβασίας Σωφρόνιος. — + ὁ Τραπεζοῦντος Φιλόθεος. — + ὁ Διδυμοτείου Ἰάκωβος. — + ὁ Ἰωαννίνων Καλλίνικος. — + ὁ Πικροναξίας Μιχαήλ. — + ὁ Δρύστας Μιχαήλ. — + ὁ Μικραναξίας Παχράτιος. — + ὁ Σοφίας Δανιήλ. — + ὁ Ἀκκεδαιμονίας Γαβριήλ. — ὁ Εὐρίπου Ἀπυρέντιος. — + ὁ Νέων Πατρῶν Ἀθανάσιος. — + ὁ Ἀθητικῆς Θεοδοσίος. — + ὁ Νευροκόπου Φιλόθεος. — + ὁ Ἐλκασσῶνος Γερμανός.

(ἕπεται συνέχης).

Μ.Ι.Γ.

93. Σώζεται καὶ τοῦτο καθὼς καὶ τὸ προηγούμενον ἐγγράφον ἐν τῇ τοῦ Δοσιθέου Νομικῆ Συνωγαγῇ διὰ τὸ ἀκριβὲς διωκτικῶν μεταγρήψιν ἀπὸ τοῦ 1 κώδικος τοῦ οἰκουμεικοῦ Πατριαρχείου. Ἐσφαλμένως παρὰ Κ. Σάχη κεῖται ὅτι τὸ γράμμα ἐξέδωκε τῷ 1629 Κύριλλος ὁ Λούκας. Μεσαιων. βιβλιοθ. τόμ. Γ', σ. 567.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Διὰ ταῦτα

Διχάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου·
Κηρύττει διαλελυμένον τὸν μεταξύ Δημητρίου Καγιοπούλου
καὶ Σοφίας Καγιοπούλου ὑφιστάμενον γάμον·

Ἐπιτίθει τῷ ἀνδρὶ τὰ ἐξόδα τῆς παρουσίας ἀποφάσεως
καὶ λοιπὰ δικαστικὰ τέλη ἀνιόντα εἰς γρόσια 460 προκαταβαλ-
λόμενα ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος·

Ὅρίζει προθεσίαν πρὸς χρῆσιν τοῦ ἐνδίκου μέσου τῆς
ἀνακοπῆς 31 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ διατακτικοῦ
τῆς παρουσίας ἀποφάσεως· καὶ

Παραγγέλλει τὴν δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ ταύτης τρίς
εἰς τὰς ἐφημερίδας «Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλήθειαν» καὶ «Νεο-
λόγον».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῆ 7 αὐγούστου 1889.

Ὁ Πρόεδρος

† Ὁ Σιστανίου ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

Ὁ γραμματεὺς

Ἱεροδ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

Ὅτι ἀκριβὲς ἀντίγραφον τῆ 24 αὐγούστου 1889.

Ὁ γραμματεὺς

Ἱεροδ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Διὰ ταῦτα

Διχάζον ἐρήμην τῆς ἐναγομένης Μαρίας Φερδινάνδου Diens
Κηρύττει διαλελυμένον τὸν μεταξύ αὐτῆς καὶ τοῦ Ζηνῆ Νο-
μικοῦ ὑφιστάμενον γάμον ἐξ ὑπαιτιότητος τῆς γυναίκος·

Ἐπιτίθει αὐτῇ τὰ ἐξόδα τῆς παρουσίας ἀποφάσεως τῶν
δικαστηρίων ἐγγράφων καὶ λοιπὰ δικαστικὰ τέλη, ἀνιόντα εἰς
γρόσια 1270 προκαταβαλλόμενα ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος·

Ὅρίζει αὐτῇ προθεσίαν πρὸς χρῆσιν τῶν ἐνδίκων μέσων
ἀνακοπῆς καὶ ἐφέσεως τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου ὀριζομένην (Πολιτ.
Δικονομ. Ἄρ. 153 καὶ 181) καὶ

Διατάττει τὴν δημοσίευσιν τοῦ διαζευκτικοῦ τῆς παρού-
σης τρίς εἰς τὰς ἐφημερίδας «Ἐκκλητ. Ἀλήθειαν», «Νεολό-
γον», καὶ «Moniteur Oriental».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῆ 2 ὀκτωβρίου 1889.

Ὅτι ἀκριβὲς ἀντίγραφον

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῆ 5 ὀκτωβρίου 1889.

Ὁ Πρόεδρος

† Ὁ Σιστανίου ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ.

Ὁ γραμματεὺς

Ἱεροδ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ

Διὰ ταῦτα

Διχάζον ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου Ἰωάννου Λαμπρινούδη·
Κηρύττει διαλελυμένον τὸν μεταξύ αὐτοῦ καὶ τῆς ἐναγοῦ-
σης Ἀναστασίας Ἀντωνίου ὑφιστάμενον γάμον·

Ἐπιτίθει αὐτῷ τὰ ἐξόδα τῆς παρουσίας ἀποφάσεως τῶν
δικαστηρίων ἐγγράφων καὶ λοιπὰ δικαστικὰ τέλη ἀνιόντα εἰς
γρόσια 550 προκαταβαλλόμενα ὑπὸ τοῦ ἐπισπεύδοντος·

Ὅρίζει προθεσίαν ἀνακοπῆς εἴκοσι καὶ μιᾶς ἡμερῶν ἀπὸ
τῆς δημοσιεύσεως τοῦ διατακτικοῦ τῆς παρουσίας· καὶ

Διατάττει τὴν δημοσίευσιν τοῦ διατακτικοῦ ταύτης τρίς
εἰς τὰς ἐφημερίδας «Νεολόγον» καὶ «Ἐκκλησιαστικὴν Ἀλή-
θειαν».

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῆ 18 Σεπτεμβρίου 1889.

Ὅτι ἀκριβὲς ἀντίγραφον

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῆ 28 Σεπτεμβρίου 1889.

Ὁ Πρόεδρος

† Ὁ Σιστανίου ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ

Ὁ γραμματεὺς

Ἱεροδ. ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΔΕΛΤΙΟΝ ΚΙΝΗΣΕΩΣ

ΤΩΝ ΕΝ ΤΟΙΣ ΕΘΝ. ΦΙΛΑΝΘΡ. ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΣΙ ΠΕΡΙΘΑΛΠΟΜΕΝΩΝ
μηνὸς Σεπτεμβρίου 1889.

	Οἱ καθ' ὅλον τὸν μῆνα										Οἱ κατὰ τὴν 30 Σεπτεμβρ. μείναντες·		
	Οἱ κατὰ τὴν 1 Σεπτεμβρ. εὑρεθέντες·		Εἰσελθόντες			Ἐξεληθέντες		Ἀποθανόντες					
	ἄνδρες	γυναί- κες	ἄνδρες	γυναί- κες	τὸ ὅλον	ἄνδρες	γυναί- κες	ἄνδρες	γυναί- κες	ἄνδρες	γυναί- κες	τὸ ὅλον	
Ἀσθενεῖς	198	22	369	32	631	367	22	25	8	175	34	631	
Γηροκομούμενοι	90	27		1	118	2			1	88	27	118	
Φρενοβλαβεῖς	310	126	12	4	452	3	3	6	1	313	126	452	
Ὀρφανοὶ	109		19		128	4				124		128	
Περιωρισμένοι													
Προσωπικὸν ἔμμισθον καὶ μὴ	106	25		1	132	1				105	26	132	
	813	210	400	38	1461	377	25	31	10	805	213	1461	

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῆ 9 Ὀκτωβρίου 1889

Ἐκ τοῦ Γ. Γραφείου τῶν Ἐθν. Φιλανθρωπικῶν Καταστημάτων
Ὁ Διευθυντῆς **Ἡ. ΚΑΒΑΔΑΣ.**

1. Προσφώνηθη ἐν τῷ κελίῳ Καστανιάδων:
ἐπὶ κούρᾳ μοναχοῦ Παράγνωτος
ἱερομναχοῦ

Ἐν Ἀγίῳ Ὁρει τῇ 20-5-55

Ἀγαπητοὶ καὶ Λεβαστοὶ μου Λυκάβηθοι.
Τὴν 21-5-55 ὁ Λεβαντὸς μοι καὶ ἀγαπητὸς
ἄγιος Θεοφάνης ἀδελφός, ἔγραψεν.

αὐτὸ σηκαίει ὅτι ὁ πόντος οὗτος τῇ ἔκτα-
σίᾳ ὁ ἐκτετατότερος εἶχε ἀποζηροῦν, καθηγε-
μένη ὑπὸ τῶν ρωστικῶν μεγάλων ἐκείνων ἰου-
χασιῶν καὶ χείρων ὑπερβαλλόντων διότι δια-
σώφισμα τὴν κατὴν ἀνεργότητα.

οἱ τῶν μεγάλων τούτων ἄγιων πατέρων
ὑπερβαν οἰκητικῶς, ὁ ἴδιος τοῦτο κερζιον,
ὁ ἴδιος καὶ τῆς ἴσου καὶ ἰσότητος ἰσότη-
των, ὁ ὑψιζῶν δαυδαίων ἰσότητος κερζιον
ὁ κατασκευαστή, καὶ ὁ ἴδιος ἀποζηροῦν κερζι-
ων, ὁ φωτιστὴς τὸν τὸν Δία Χάριτι, καὶ
φάσμα καὶ τὰ ὑπὲρ ὑπὲρ φάσμα, ἀποζηροῦν
καὶ κερζιον καὶ τὴν Μορὴν Μ. Λαύρα, ἰδὲ
σε κερζιον φωτιστὴς καταβαίνουσαν ὑπὸ
τοῖς οὐρανοῖς καὶ ἐκείνη τὴν ἴδιον τὴν
κων Μορὴν ἴδιον ἰσότητος ἡ ἴδιον τὴν
Τηροζία, καὶ σάκια ἰδὲ τὴν φωτιστὴς

Παλι τοσ γαβ...
του...

1281
Οδοι...-Συρ...
του...

Συμπληρωματικά

A. Morffmann. Βορβάν Σέραι ήλο
μουτι του ενδ. παρ. προφορ. ή εστ
υψηλάν ησ Παλαιάσ Πόλεσ,
αρχαιολ. παρ. 16' ίου.
του ελ. φάσ. Σερλ. κτλ. 533

τὸν συνδυασμὸν τούτων μετὰ τῆν θεωρητικὴν ἔκκλιον ἔχει ἤδη προελα-
βράσει ὁ Ναθαναὴλ Γρηγόριος ἐπὶ ἀμοιβαίῳ ἀγαθῷ τῶν ἐρημητικῶν καὶ μοναστη-
ριακῶν: "Τοῦτοίνυν ἐρημητικὸς βίος καὶ μεγάλας μακαρίας ἑπὶ ἀλλήλους ἐν-
τάωλλὰ καὶ διδασκίμων καὶ οὐδετέρου πάσης ἢ λόγιακὸν ἢ γόφαιον ἀνεπιμ-
κτον ἔχοντος, ἀλλὰ τοῦ μὲν ἡσυχίου ὄντος μάλλον καὶ μαθητευόσιος καὶ διωσινάγον-
τος, οὐκ ἀψύχου δὲ διὰ τὸ τῆς ἀρετῆς ἀβαρῆσιον καὶ ἀσχηρῆτον. τοῦ δὲ ὁρακίμου
τέρου μὲν μάλλον καὶ χρησιμωτέρου, τὸ δὲ δουρῶδες οὐ φεύγοντος." Τούτων οὕτως
ἔχοντων ἐπιβάλλεται περὶ τοῦ συνελεσθέντος ἡρώ τοῦ Μ. Βασιλείου ἱεροῦ, ὅτι
"τούτους ἀρίστα μαθήλας ἐν ἀλλήλοις καὶ συνεκέρρασαν ἀσκητήρια καὶ μοναστη-
ρια δειμάμενος μὲν, οὐκ ὠρῶν δὲ τῶν μοναχικῶν καὶ βρυγῶδων, οὐδὲ ὡς ἑρ τεχνικῶν
τενί βίον ταῦτα διαλαβὴν καὶ ἀπὸ ἀλλήλων χωρίσας, ἀλλὰ πλησίον συναΐτας καὶ
ἕτετό ὁρακίμων ἀφιλόσοφον.

1/2 Προεβλήθη ἐν τῷ κελίῳ Καστανιάδων, ἀντιδότης ἐγγίαν δόξαν θεοῦ
ἐπὶ κουρᾷ μοναχοῦ Παράφρασις
ἱερατικοῦ
ἐν ἁγίῳ ὄρει τῇ 20-5-55

ἀντιδότης ἐγγίαν δόξαν θεοῦ
ρος τοῦ ἁγ. Ἀθανασίου βιογράφου
των πατέρων καὶ ἐπὶ μεγάλῃ καὶ τῶν
τῶν μοναχικῶν μαθημάτων βίῳ
, ἢ τοῦ οὐραίου ἐπέσειαν ἀνακλι-
ἀθανασίῳ) γρηγορώτατον; τῆς
τῶν ὠρῶν ἐν τούτῳ παρα-
καὶ μαλακίαι καὶ σιναρῶ-
ση δ. 98-99) "Ἴνα δὲ ἴσῃ" ἀβίου
βε καὶ τὸν κατόνα τῆς ἐπὶ καλ-
την ἀποκατάστασιν ἐν ἡλικίᾳ
ὁ ποιητὴς ἡμεῖν ἀθανάσιος ἐδε-
κος τοῦ ἁδωνος. Καὶ ἡλο θεοῦ οὐ-
ρια συγκεντρωθῆναι τῶν πλείων
εὐδωροῦν τῶν ἐν τῇ Ἰουδα-
τορεῖ ὁ αὐτοῦτος θεόδοτος;
τας καὶ τῆς ἀπόθεο τῶν τῶν
ἀρετῶν κοινῶν ἐργασίμων, ὁ τῆς
ἐργασίμων ἐξελεχμένος μακροσπύ-
οὐρανὸν αἶρε τὸ πένθος καὶ τὸν τῆς
μάξει, μεμνημένους τῶν τῶν δια-
τημοῦ καὶ νεῖος καὶ καλύβας καὶ οὐ-
τῆν πρόσθεν ἀνδρότητα νῦν ἀδρότητα
ἐκείνην ἀσπιδρωσῆν ἀνηρημένῃ
οὐρανοῖς δὲ τὸ πολέτευμα κατέβη
αὐτῶν σπῆσι προσῆναι ἀλοχορμῆται
μοσχομῆται, τῶν δ' οὐκ ἔτι ταύτης
ἐννοιαμένῃ ἄγῳ μετὰ θεοῦ τετα-
κῶθεν ἐκείνησαν!... Ἐγὼ μὲν οὖν καὶ
ἴδως ἀν ἐπεπόνθει... καὶ τῶν ἐν ὄρα-
καὶ ὁρατῶν καὶ ἀδῶν καὶ φάσι καὶ ἀδῶν...
τοῦ ἁγ. Νουμανίου ἀποστόλου

ἄγαστοι καὶ λιβαστοὶ καὶ ἐναγίτοι.
Τῆν 21-5-55 ὁ λιβαστός καὶ ἀγαστός
ἄγιος Θεοφάνης καὶ ἐνδόξος, ἔγραψεν.
αὐτὸ σημαίνει ὅτι ὁ ἴσως οὗτος τῆς ἔρη-
σίας ὁ ἐκτενέστερος εἶχε ἀποζητοῦν, καὶ ἡγε-
ῖσθη ἐπὶ τῶν νεωτέρων μεγάλων ἰουάνων καὶ οὐ-
χαρῶν καὶ χαίρων ὑπερβαρότητας διότι δια-
σώφισμα τῆν κατὰ τὴν ἡγεροχίαν.
οἱ τῶν μεγάλων τούτων ἁγίων πατέρων
ὡς ἡρῶν οἰζυτοῦτες, ὁ ἴσως τοῦτο κείνην,
ὁ ἴσως καὶ τῆς ἴσου κατὰ τὴν σοφίαν τῶν ἰουάνων
καὶ ὁ ἴσως τῶν δαυμάτων ἰσαρῶν κείνην τῶν
ὁ καταφυγῆται, καὶ ὁ ἴσως ἀποζητοῦν τῆς ἡ-
καὶ ὁ φωτισθῆναι τὸν νοῦν διὰ χαίρει, καὶ
φάσι καὶ τῶν ἴσως τῶν δαυμάτων, ἀποζητοῦν
καὶ ἀποζητοῦν καὶ τῆς Μονῆς Μ. Μαύρας, ἔβρι-
σε κατὰ τὴν φωτισθῆναι κατὰ τὴν ἴσως ἀπὸ
τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐκείνη τῆς ἴσως τῆς
καὶ Μονῆς ἴσως ὅπου ἴσως τῆς ἴσως τῆς
τῆς ἴσως, καὶ ἴσως ἴσως τῆς φωτισθῆναι

νικήσην ἀναβαίνουσα μετὰ τὸν οὐρανόν.

Ὅτι ὁ εὐχρηστὸς πάντες ἀγαστοὶ καὶ
ἐνδοξοὶ ὅσῳ ὁ ἀγαστός μετὰ τὸν οὐρανόν
ἀβυσθὴ τῶν χειρῶν τῆς χάριτος καὶ τῆς
μικτῆς, ἢ ὡς βίβλος τῶν ἐκείνων ἐπιγραφῶν
ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῶν, ἵνα διὰ τὸ καὶ ἡμεῖς
ἐλευσθῶμεν καὶ ἀγαστοὶ μετὰ τῶν ἐκείνων
ἐν τῇ ἐπιγραφῇ καὶ τῶν ἡμῶν. Ἀμήν

Ἰωάννης Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως
ἱερομόναχος Λαζαριστάκης

75

Τὸν συνδυασμὸν τούτων μετὰ τῆν δαυριασίνην δεικνύοντες ἔχει ἡδη πρόφασις ἡ
 γράφει ὁ Ναθανιὴν Γρηγόριος ἐπὶ ἀμοιβαίῳ ἀγαθῷ τῶν τε ἐρημητικῶν καὶ μοναστη-
 ριακῶν: "Τοῦ τοίνυν ἐρημηικοῦ βίου καὶ μεγάλης μαχομένης ἐπὶ ἀλλήλους ἐν-
 τὰ ὠκλή καὶ διδραμένη καὶ αὐτετέρου πάντως ἢ λόγιαλόν ἢ τό φαυλὸν ἀνεπίμη-
 κτον ἔχοντος, ἀλλὰ τοῦ μὲν ἠοικίου ὄντος μάλλον καὶ μαδσοπηκόσιος καὶ δῶ οὐνάγον-
 τοι, οὐκ ἀνώγου δὲ διὰ τὸ τῆς ἀρετῆς ἀβασιάνιον καὶ ἀσχηρετον. τοῦ δὲ ἰσρακιμα-
 τέρου μὲν μάλλον καὶ χρησιμώτερου, τὸ δὲ δαυριώδῃ οὐ φεύγοντος." Τούτων οὕτως
 ἔχοντων ἐπιγράφεται περὶ τοῦ συνελεσθέντος ἰσῶ τοῦ Μ. Βασιλείου ἱεροῦ, ὅτι
 "τούτους ἀρίστα μαθήλας ἐν ἀλλήλοις καὶ συνεκίρασεν ἀσχητηρία καὶ μοναστη-
 ρια διμαρμένους μὲν, οὐ ὠρόρω δὲ τῶν μαθητικῶν καὶ μαδσοπῶν, οὐδὲ ὡσπερ τεκνῶν
 περὶ μέσου ταῦτα διαλαβὴν καὶ ἀπ' ἀλλήλων χωρίσας: ἀλλὰ πλησίον συνάψας καὶ
 διαζύξας, ἵνα μήτε τὸ φιλόσοφον ἀμανητῆτον ἢ, μήτε τὸ ἰσρακιμῶν ἀφιλόσοφον.
 ὡσπερ δὲ γῆ καὶ θάλασσα τὰ ὡσπ' αὐτῶν ἀλλήλοις ἀνεκιδόντες ἐν ἑαυτοῖς ὁμοίως
 συντρέχουσιν". 1 Ταῦτα ἔχει ἰσῶ ὅτι καὶ ὁ δεύτερος τοῦ ἁγ. Ἀθανασίου βιογράφος
 γράφει: "ἔστην ἐθνησάντων τῶν τὰ ὠρώτα φερόντων πατέρων καὶ ἐπὶ μεγάλῃ καὶ τῶ
 ἄλλων ἰσοφρέσῃ ματορδύματι, ὅτι τὸν ἐρημητικὸν τῶν μοναχικῶν μαθητῶν ἐν
 καὶ τὸ μονάζειν ἐν τῇ ἐπιστάσει τοῦ τρόπου μάλλον ἢ τοῦ σώματος ἐπέισαν ἀνακω-
 ρήσου κατακτηρίζεσθαι. τούτω δὲ οὐ τούτω (τῷ Ἀθανασίῳ) γρηγορώτατον; τίς
 γὰρ τούτου ταχὲρ τοιαῦτα δομητῶντος; ἢ τῆν τῶν ὠρωτικῶν ἐν τούτῳ ὡσπρ-
 χωρήσει, ὅς οὐ τοῦτο μόνον σοφὸς ἦν τὸ συνάψαι καὶ μαθητῶν καὶ ὡσπρ-
 σοῦσαι... ἀλλὰ καὶ μαδσοπῶσαι..." (ἐκδ. Πορμαχόπουλη σ. 98-99). Ἴνα δὲ ἴσῳ
 ἐκείνου καὶ ἀνεσίους" περιουναζήτη, παρέβλεψε καὶ τὸν καλὸν τῆς ἐν κατ-
 ηυδὸν συνόδῳ περὶ ξηνοκουρετικῶν, τὸν ὡσπρ ἀπομαρτυροῦσθαι ἐν τῇ ἐκείνῃ
 τὸν ἁγ. Τυπικὸν τοῦ ἁγ. ὁρους. Ἀμακίω ἄρα ὁ πατήρ ἡμεῶν Ἀθανάσιος, ἐδε-
 ωρήθη καὶ ὁ κατ' ἐξοχίαν οὐμεικτῶν καὶ πολιούχος τοῦ ἁγίου. 2 Καὶ ἡ τοῦ
 ἡσπρ ἡ καὶ τὰς μονὰς, καὶ ἐν ἀπόρρητα φρούρια συγκεντρωσὴ τῶν πλείων
 μοναχῶν: διότι οὐδὲν θα ἐὼν ζετο μαρὰ τῆς ἐκδορῆς τῶν ἐν τῇ ἰσρα-
 κίας ληστοσυραλῶν. ταῦτων δαυριασίνην ἐξιστορεῖ ὁ αὐτῆς ἁγίου ἁγίου
 "παρὰ τὸ λελαντε δ' οἶμοι! καὶ ἄδως τῆς σφιφῆρας καὶ τῆς ἀπόθοι ταυτέσοι τῶν
 μαδσοπῶν ἐπιτροπῶν, τὸ μόνον καὶ ἀληθῆς ἀσπρ τῆς ἀρετῆς μόνον ἐργασίαν, ὅτι
 ἐκασταχοῦ τῆς οἰκουμένης (ὡς ἂν εἴπωμε) ὁμολόγησιν ἐξελεγγόμενος μαδσοπῶν
 καὶ... πάντα ἐποικίους ὀλέγου δὲν ἀσπρ τῆς ἐν οὐρανὸν αἶρε τοῦ πένθος καὶ τῶν τε
 ὄντων, τοῖς τε ἀνεπιστάς ἰού! ἰού! ὅσων ἀναμάξαι, μεμνημένους τῶν τὰ θεῶν
 φιλοσοφῶντων ἐραῖς στυαυλίας καὶ φροντιστήρια καὶ σπῆρους καὶ νεῶν καὶ καλύβας καὶ σπ-
 τηρίου διαίτας χαρίζων ἐκπλεως, ἀμαδ ὡσπρ βολῆν πρόσθεν ἀνδρῶν τῶν ἀδρόν ἀ-
 πείσθη μαδσοπῶν ρείσαντα, τῶν ἐνοικιστῶν τῶν διέστην ἐρεῖν ἀσπρ ἀνδρῶν ἀνηρημένων
 καὶ ὡσπρ ἀν' ἐν ἡλώσειν, ἀνδρῶν μὲν ἐν γῆ ὄντων, ἐν οὐρανοῖς δὲ τὸ πολέτευμα κτετῆ-
 ρῶν καὶ μαρὰ τοῖς ἐξ Αἰγύπτου Πρωτῶν, ὅτι σωματικῶν σπῆροι πρόσθεν ἀσπρ ἀνδρῶν
 τῶν μὲν νεῶν, τῶν δὲ πρεσβυτέρων, τῶν μὲν ἰσρακίαν ὡσπρ ἀνδρῶν, τῶν δ' οὐκ ἄλλων
 ἡξιομένων, ἀσπρ ἐν βλεπόντων καὶ τούτων αὐτῶν ἐνοικιστῶν ὡσπρ ἀνδρῶν
 χθαε περιφανῆ. ἢ χερῶν ἐκείνων, αἱ ἐξίθη τότε ἀρσθεν ἐκείνησαν!... ἔγω μὲν οἶν καὶ
 πρὸς μόνον ἐξίστην τῶν ἀσπρ, καὶ ἐπαρῶν, τὸ τῆς Νιόβης ἀν' ἐκείνησαν... καὶ τῶν ἐν ὄφθα-
 φοῖς τοσαῦτα μὲν τὸ πλῆθος, τῶν μαδσοπῶν δὲ καὶ τὸ μέγεθος... δαυρια καὶ ἀσπρ καὶ ἀσπρ καὶ ἀσπρ... 3
 1 Ἐπιτομὴ τῆς βιογραφίας... 2 Ἐπιτομὴ τῆς βιογραφίας... 3 Ἐπιτομὴ τῆς βιογραφίας..."

Πολύτιμος ισηγή προς γένου της παραστάσεως τῶν μενυφρίων τούτων κατὰ
 τὸν 11' αἰῶνα, ὅτε ἐλάβανον ἡ τὴν ἀπὸ ἡσυχαστηρίων μοναστηριακῆν οὐ
 σασιν, εἶναι ὁ ἐν λόγῳ κώδικς τοῦ Κυρίλλου, ἐξ οὗ ἵνα ἐδημοσιεύθησαν
 τὰ τῶν ἐκδοτῶν τῶν Actes de Lanza κατὰ παρακλήσιν τοῦ μαρ. Σπυ-
 ριδωνος Καμπικῆς ἱατροῦ τῆς τῆς λαϊκῆς τότε ἀέθροτος - ἐν τῷ ἡδονατο γὰ
 ἀνεγράφη τὰ φρωτοτύπα, ὅσαρ εἶχεν ἐν χεῖράς - τῶν ἔγγραφον περὶ τὰ 1000
 περίπου ἐκδοτῶν ἡ περὶ τῶν νοτίων, τῶν διακεκμημένων κατὰ τὸν Μυλοπόταμον,
 ὅσαρ περιέχει τὸ πλῆθος ἐπινοῦν τῶν ἐνταῦθα μενυφρίων, ἡρώσμεν μετὰ τῶν
 ὑπογεγραμμένων ἡ "Μιχαὴλ μοναχὸν ἡ ἡγούμενον τοῦ Ραβδά" (actes σ. 42, 68).
 ἡ ἐς ἕτεροι ἔγγραφον μετὰ δεκαετίαν ἐπίσης (αὐτ. σ. 52, 49) ἡ ἐν ἄλλο μετὰ ἐν ἑλὸς
 "Μιχαὴλ μοναχὸς τοῦ Ραβδά." 1 τῷ 1021; ὑπογράφεται μετὰ τὸν Πρωτὸν ἡ τοῖς
 Ἰβηρίταις "Ἀδυνασιος ἱερομειναχος ἐπιτηρητής ἡ καθηγούμενος τοῦ Ραβδά" (σ. 60, 4)
 τὸ ὄνομαστικόν τούτο ἡσυχαστηρίων ἐκείτο ἐγγὺς τῶν Καρεῶν καὶ τῶν πρὸς Ἀμάλμον
 τῆς τοῦ Κουιλουμουσις μονῆς πέραν τοῦ Ραβδύχου ἡ τοῦ Ἀλυπίου - Μετὰ τὰ μετὰ
 τοῦ 11' αἰῶνος ἔχε περιέρχεται ἐν τῶν ἐξουσίαν τοῦ πρώτου· διὸ ἡ ὁ Σάββας (ὅσαρ
 ὑπογράφεται σκαῖσι) γράφει ἐν πράξιν τοῦ 1369, δὲ τῆς ὑποσάφαιλας τὸ ἐκεῖ πλη-
 σίον μενυφρίων τοῦ ἁγ. Νικολάου ἐν τῶν τοῦ Κουιλουμουσις, "οὐ δὲ τὰρ ἡ κατὰ
 γνήμη τῶν γεμωτάτων καθηγούμενων ἡ τῶν λοιπῶν γερόντων συνάθροισιν ταῖς τὸ
 τοῦ ἐν ἁγίοις τριμιάκωρος ἡ δαυματουρχῆς Νικολάου κελλίον (βοιούλον εἶχε κατὰ τὴν
 σι τότε) τὸ διακεκμημένον πλῆθος τῶν ἡμετέρων κελλίων τοῦ Ραβδά." 3 τὸ ἡσυχαστήριον
 κατὰ ταῦτα ἦν ἀφροισμα κελλίων, ἡλο σιτήν, ἄρον ὃν εἰσίσκω ἐν τὸ εἰσόμενον ἡ
 γραφὸν τοῦ αἰῶλου ἑλὸς ἡ πρώτου Σάββα, ἡ δὲ τὰ κελλία λέγονται ἡσυχαστήρια" (σ. 106, 12
 μετ' ὁ ἑρῶδετων τὸ ἐρημικόν κελλίον τοῦ ἁγ. Νικολάου γράφει "τὸ διακεκμη-
 τον πλῆθος τῶν ἡσυχαστηρίων τοῦ Ραβδά... διαρρέχεται τῶν ὁδῶν τῶν ἐρχομένην ἀπὸ
 τοῦ Ἀλυπίου ἡ ἀκουμβίξει ἐν τὸ σύνορον τοῦ κελλίου τοῦ Ἰωνᾶ· κατερχεται τὸν
 μέγαν ρύσκα, τὸν κατερχόμενον ἐν τῆ σιτήν τῆ λεγομένη τοῦ Ραβδά... ἐξ ὁδοῦ
 τῶν ῥηδιῶσαν σιτήν ἡ κατερχομένη τὸν ῥηδιῶτα μέγαν ρύσκα κατὰ τὴν εἰλὸ
 σινοραν τῶν Ἰβηρίων... ἀνέρχεται τῶν καδολικῶν στρατῶν." 4 Δύο ἕτερα ἔγγραφα ἔχο-
 μεν τὰ σιτοριακά. τὸ 1 ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ 1012 ἔχομεν τῶν πρώτων ρητικῶν: "ἔσιν
 δὲ ὁ διαχωρισμὸς τοῦ τοιοῦτου τόπου καθὸς ἀδαρχεται τὸ ποταμίζιν, τὸ ἄρ-
 χων τοῦ μελεσαρχίου τοῦ Ραβδά ἡ ἀνατρέχει τῆ ἡσὸν...". (σ. 36, 14) τὸ ῥητικὸν
 τούτο ρίει ἀπὸ τοῦ Διονυσιατικοῦ μοναχῆς ἡ κατερχεται, ἀρῆνον δὲ ἀρσιερα
 τῶν σιτήν τοῦ ἁγ. Παντιμετήμονος, τῶν ἀνήκουσαν ἐν τὸ Κουιλουμουσιον, κίβη
 χε ἐν τῶν μέγαν ρύσκα ἡ ἡσυχαστηρίων τὸν κατερχόμενον ἀπὸ τοῦ Ἰωνᾶ ἡ ἡδονα
 σιὰ τῆ κεινῆ ὁδοῦ: "Συνεφανήθη δὲ ἡ τούτο, εἶνα τὸ νηρόν τὸ ἐξερχόμενον ἀπὸ τοῦ σιτάσκα
 τος, εἶνα ἔχη αὐτὸ ἡ μετὰ τοῦ κερ Γρηγορίου ἡσὸν τοῦ Ραβδά" (σ. 36, 28) τὸ ἡδονα
 γερὸν ἔχει μετὰ σιμερον ἡ ἐρημικῆ σιτήν, ἡ δὲ ἡ φαίνεται κατερχεται τῶν δεινῶν τοῦ Ραβ
 ἐν τετραμῶγγλον ἀρ. 45 τῶν τοῦ Πατοκράτορος τοῦ 1123 προτάσσεται τὸ σιμη-
 ῶμα: "Γεωνάδιος ἐπίσκοπος ἡ ἀρχιεὸς μοναχὸς ὁ ἐν τοῖς ἡσυχαστηρίοις τοῦ μεγάλου ἡ
 σωτήρος ἡσὸν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῖς γεγομένοις τοῦ Ραβδά ἀποκαρῶν μετὰ τὸ σιμη-
 ῶμα σιὰ ἡ ἡσὸν ἀνάθημα κατὰ τῶν σιμερον κατὰ τῶν 11' τοῦ σιμηφίου μνησ τῶν ἡδ
 τῆ κεινῆ, β' ἡδονα τῶν τῶν δεινῶν ἡ σωτήριμου, τῶ ἐν τοῖς ῥηδιῶσαν ἡσὸν κα.

1 Σημειώσιον, ὅτε ὁ εὐλογημένος Σπυρίδων διὰ δευτέρως πάντοτε ἀνεγράφε χεῖρός ἡ
 ἐσσιδὲ οἱ ἡμερῶδες βροναχοὶ καίμενον τὸν λογικώτατον ἐδωρδυναί τὰ κελίενα. ὁ
 κύριλλος ἔχε πάντοτε τοῦ Ραβδά, ἡ ἐν τῶ ἐνταῦθα κεινῶν ὁφείκει ἐν τὰ σέβηται
 2 ὁδὸς ἐλέγχο ὁ τῶν ἐπιστάτων τῆς ἑσὸς κοινότητος τοῦ Ἰωνᾶ. [ἐν τῶν γραφῶν τοῦ κώδικου
 3 archives de l' Athos II. Actes de Kaitheum, édition diplomatique par Paul Lemerle
 Paris 1945, ἔγγρ. 25, 10, σ. 100. ἐκδοτῶν περὶ τὰ 100 ἔγγραφα κατὰ τὸν ἀριστὸν διηρημ. τρόπον.
 4 καθὸν στρατῶν εἶναι ἡ ἡσὸν ἀπὸ ἐν τὸ λεγομένη κίβη τῶν Καρεῶν οὐ κατερχεται
 τὸ κελλίον, ὅσαρ ἰσκαίως ἡλο ρητικῶν.

vare da una certa distanza la tristezza da cui era marcata la faccia di Hoxha. Egli non lasciò subito la tribuna. Rimase ad aspettare che i russi gli passassero innanzi. Solamente allora Hoxha ed i suoi ministri lasciarono la tribuna d'onore, come deboli cuccioli i quali sono costretti a leccare una ciotola vuota dopo che i grandi cani hanno mangiato la loro porzione."

LIMITATO ESCLUSIVAMENTE AL BLOCCO SOVIETICO IL COMMERCIO DELL'ALBANIA.
Siamo in grado di dare alcuni dati interessanti circa il commercio estero dell'Albania, dati forniti da un ex-funzionario statale rifugiatosi nell'Occidente libero.

Anteriormente alla seconda guerra mondiale, gli scambi della Albania con i paesi facenti ora parte del blocco sovietico comprendevano appena il 5% di tutto il suo commercio con l'estero. Nel 1948, prima della rottura di Tito col Cremlino, 38% del commercio dell'Albania avveniva con i paesi ora compresi nel blocco sovietico, 60% con la Jugoslavia ed il resto, cioè il 2%, con i paesi occidentali. Nel 1949, 1950 e 1951, il commercio dell'Albania si svolgeva per il 100% con i paesi del blocco sovietico e precisamente per il 57% con l'Unione Sovietica e per 43% con i suoi satelliti. Per cui il solo vestigio di rapporti fra l'Albania e l'Occidente libero è fornito dalla presenza delle Legazioni di Roma e Parigi.

SONO DA ASCRIVERSI AL COLTORE LE DEFICIENZE DEL PIANO QUINQUENNALE ALBANESE? Il Comitato Nazionale Albania Libera, il quale analizza nei minuti dettagli le mosse del regime rosso albanese, ha seguito con una certa preoccupazione la propaganda corrente in relazione al piano quinquennale.

La linea di propaganda attualmente seguita fu tracciata lo scorso autunno quando Hoxha ed i suoi accoliti si resero conto che lo Stato albanese mancava regolarmente le mete del piano quinquennale prefisse dal Cremlino. Quest'anno Hoxha ed i suoi ministri non intendono fare

HOKHA VERO PRIGIONIERO DEL CREMLINO. Un fiduciario del C.M.I. il quale il 29 Novembre 1952 ha coraggiosamente intrapreso un viaggio fino a Tirana per assistere alle manifestazioni indette per la ricorrenza della cosiddetta "festa della liberazione nazionale" (giorno in cui il governo di Hoxha, agli ordini di Mosca, si è impadronito del potere nel 1944) è giunto a salvamento ed il suo rapporto è finalmente pervenuto in nostre mani. Il nostro fiduciario scrive:

"Quando Hoxha prese posto nella tribuna, rimasi colpito dal suo aspetto. Egli appariva invecchiato, stanco e sconvolto. I suoi movimenti erano quelli di un uomo il cui corpo era presente mentre la sua mente agitata era altrove. Osservandolo, mi veniva fatto di pensare "Ecco un uomo i cui pensieri sono ancora occupati a rimuginare gli avvenimenti dei giorni scorsi e specialmente le varie conferenze". L'uomo che stava lì, attorniato da dignitari russi e dai loro tirapiedi dell'Europa sud-orientale, stava facendo sforzi disperati onde mostrare agli albanesi una "faccia" di circostanza e solamente a gran pena egli riusciva a resistere.

"Con il suo comportamento egli sembrava voler dire, "Eccomi qui. Porto un'uniforme identica a quella del generale russo Galitsky che dietro a me risponde al saluto della guardia d'onore che sta sfilando. Sono in trappola. Ho tradito il mio Paese e me stesso -- ma ormai non mi resta altro da fare che continuare fino alla fine".

"Ma il momento più triste di tutta la cerimonia venne quando due bambine si avvicinarono a Hoxha per offrirgli un mazzo di fiori. Enver fece mossa di volerlo prendere e mi è sembrato che gli venisse da piangere quando le guardie che gli stavano vicino strapparono i fiori dalle mani delle bambine e li gettarono lontano in uno spazio libero dietro la tribuna, evidentemente per tema che il mazzo potesse contenere una bomba nascosta la quale avrebbe potuto recar danno ai dignitari russi presenti.

"Quando la cerimonia ebbe termine, io rimasi per un po' ad osser

... .. να φανώσιν αρωγαί αἱ
Ἱεραὶ Παναί ἐπὶ τοῦ ἑνὸς πέμπτου καὶ μόνου. Τὰ δὲ ὑπόλοιπα σώματα εἰς προ-
τίσω ἐγὼ νὰ τὰ διαθέσω εἴτε ἐντὸς εἴτε ἐκτὸς τοῦ ἁγίου ὄρους.

αυρίου δοξαζομένου, το ιδιόκτητόν μου τούτο ε ε άρον τετραεκάγγυλον, ένα είν αναβαί-
 ριτον από του άγιού σου ναού έως τερμάτων άιώνων" (κατ. Λίμπρχ, τόμ. Α', σ. 94)¹
 ο Γράσιμος Ξυρονάκης, ο συνοδικός της αδελφικής ιστορίας, ο αυτηγρά-
 φων τον Ρωσον παρφυριον ούσπέναιεν, αλλά μη φρονίζω να σκεβέβαιση ε
 να συναρτιολογηση τα γραφομένα, παλλή δέ ήτιον να έφελξη ταύλα, γρά-
 φει εν σ. 535: "εί ην μονήν του παντοκράτορος ύπαίγεται η η άλλοτε ύπαρ-
 ξασα μονή του Ραβδά ή του Ραβδούχου, κανήν κελλίον ημάρμενοι επί ην
 μητήρη τω εισοδίω της Διοσίμου μικρόν κώκωδω ΒΑ τας μονής Κουιλουμι-
 σίου, κατωδαφωθίντος γιατά τό ήμιου του πύργου αδελφ ή επιστολασθίν.
 τος τω 1851..." άλλάμειως κατωτέρω δημοσιεύω τό ως άνω σημειώμα

της του Ραβδά μονής δέν σαφηνήρησε την άκρίβειαν, ες ην περιέχεται.
 τίξιν τας δύο μονάς διαφόρους, διότι εκεινηρήν έτεράτω εν όνομα
των εισοδίων, αλλη δε της (Μεγαμορφώσεως) του Σωτήρος. έννωθεν πα-
 ρινύρη η ο Louis Petit εν Actes de Pantocrator σ. V.

Ότι ήσαν δύο διαφόροι, αλλά γεινιάζουσαι, μονάι αποδεικνύουσι ταύτα:
 1) Ότι εν τω αλλή έγγράφω έχομεν ύπογεγραμμένους άντιπροσώπους των
δύο μονών κατά μέρος. Είς πράξιν του πρώτου Ιωσάκ του 1329 (1329)
 "Καίμηνδω μοναχός η ήγούμενος της μονής του Ραυβούχου" Actes de κατ
 15, 108, σ. 75) η μετά τρεις ύπογραφάς "Μετέιος ιεραμόναχος η κνωριακι-
 τός ο Ραυδάς" (109). Αωραλλάντως τα αύλα όνόματα έσυναγαγεβάνον-
 ται η εν τω έγγράφω 16 του 1330 (σ. 79).

2) Είς προς την τοποθεσίαν ειατέρας των μονών έχομεν άκριβεί, περιγρα-
φας εν τοις έγγράφοις της μονής Κουιλουμινών η ήριμ του Ραβδούχου
επιμένεται προς τα άνω της μονής αλλή, η δε του Ραβδά ανεδελως προς
τα κάτω. Παλαιγενής όριακόν έγγράφον της μονής του Ραβδύ είναι τό 1
 εν η συλλογή τούτη του Lemerle εισοδίω τω 1012 επί του πρώτου Νικηφό-
 ρου, όστις τωρίη προσδιορίζει τά της μονής των κατω πρόντων όρια.
 ταύλα δε είχαν την άρχην από "του μεμισουρχία του Ραβδά" (σ. 36, 16).
 ήτοι κώκωδω της μονής του Ραβδούχου. Επίσης άκριβέστερον είναι ως πρό-
 τούτω τό άνωτέρω διαμνημόν έγγρ. 25 η η το 24 καθορίζονα τά όρια του προ-
 σαρωμένου εκ του Κουμοροουχίς μεμισουρχία του άγ. Νικολάου. Τα σημεία
ταύλα συμφέροντα προς την τοποθεσίαν της τίν ύφισταμένης σπηλι
του άγίου Πανσεβήμονος. Έαν δέ ο Millet ήρώνα επιτοπίως η εξήγησε
 τα σημεία ταύλα δέν διαστάριζε τας δύο μονάς? είναι δέ ταύλα ούχι
 άκόλα συνήδη εν τοις όριακοις του άγ. όρους πέτρα ριζομαίαι, τροχαλοι,

αυράι, ναστανιαί ή άλλα άδύφρα, αλλά ενάκις ασταμοί, πηλαι ύδάτων, βου-
 νόν κττ. άνωτρίη αιωνίη άμετακίνητα. Είναι δέ όντως η διοική της
 εν λόγω σπηλιη μοναδική προς ήσυχίαν, η εν τω κώκωδω τα ήσυχασή-
 ρια ταύλα του Ραβδά έφρον η τό όνομα σπηλιην έγγράφω 27 του 1369 σ. 101

¹ Κατάλογος των εν τω βιβλιοθήκω του άγίου όρους έλλ. κώδικων υπό Στ. Λομπρού, τόμ. Α', Κωνσταντινία 1895, σ. 97. φαίνεται, δε η διαδυδύσα μονή του Ραυδά περιή-
 σεν εν τίν του Ραβδούχου η εν τω κώκωδω το ενιαγγέλιον ειρησικτα εν τω μετρίω-
 λο κελλίω τουτου επί ην του παντοκράτορος. ο δέ κατάλογος των πραγματι-
 κών του Ραβδούχου είναι σήμερον επί ην του Βασιτοπέδου (βλ. κατάλογον των
 κώδικων της μονής Βασιτοπέδου, Παρις, 1923, άρθρ. 628, του ΧΙV αιώνος, σ. 123 κώδ.
 2 παρά Lemerle εν δ' αινε. σ. 266. διατείνεται δε ότι το Ραβδάς είναι δημόδικω
 προς του Ραβδούχου, ένω είναι τώπος γημοτος εν άδω εσαγγελματικος, ως τό στα-
 ραί. Καμμαναχάς κττ. τό δέ Ραβδούχος είναι όφφικιον, διότι η ήγούμενος της
 μονής ταύλη παρουσιάζετο εν τω βιβλίω ασταμοί ούκείνη.

Al ritorno di Hoxha a Tirana furono firmati in rapida successione accordi commerciali e culturali d'ogni genere fra l'Albania e gli altri satelliti della Russia. Entro un periodo di sessanta giorni (25 dicembre 1952 - 25 febbraio 1953) furono firmati non meno di una ventina di simili istrumenti. Accordi commerciali furono perfezionati con la Cecoslovacchia, la Germania Orientale, Rumania e tutti gli altri satelliti. Questi furono seguiti dalla firma di convenzioni culturali in base alle quali sono previsti scambi di informazioni culturali e scientifiche.

Cra però sembra che l'accettazione dei detti consigli avuti da Hoxha attraverso i suoi contatti col Cremlino non sia stata troppo accorta, non solamente perchè tali trattati potrebbero essere contrari ai desideri del nuovo governo del Cremlino ma anche perchè essi potrebbero avere tristi risultati per il regime di Tirana. In primo luogo, è poco probabile che Malenkov, lo sconosciuto, sia disposto ad assistere ad accordi fra i satelliti della Russia che potrebbero portare ad una deviazione dal controllo di Mosca e potrebbero condurre a defezioni di genere titista. Secondariamente, la situazione interna dell'Albania ha raggiunto uno stato disastroso, e Hoxha e Shehu ed i loro accoliti fanno assegnamento su di un diretto intervento sovietico onde evitare un completo collasso economico e le susseguenti insurrezioni che sarebbero una conseguenza inevitabile della caduta del loro governo. Hoxha ha sempre ceduto più facilmente degli altri satelliti, la sua propaganda dopo la morte di Stalin è stata molto imprudente; tutto questo potrebbe rendergli difficile l'avvicinamento con Malenkov e quindi procludergli aiuti od anche la semplice simpatia del Cremlino per la sua causa.

Dobbiamo guardare al futuro con crescente interesse. Le sommosse nell'Albania del Nord che sono oggetto di notizie riportate giornalmente dalla stampa mondiale sono forse ampliate dagli osservatori locali i quali inviano le notizie stesse; tuttavia esse possono avere un effetto

Εν αντιθέσει με την εντύπωση, ο οποίος είναι ο πιο συνηθισμένος, ότι η κατάσταση στην Αλβανία είναι σταθερή, η πραγματικότητα είναι διαφορετική. Η κατάσταση είναι πολύ δύσκολη και η κυβέρνηση είναι πολύ αδύναμη. Η κατάσταση είναι πολύ δύσκολη και η κυβέρνηση είναι πολύ αδύναμη. Η κατάσταση είναι πολύ δύσκολη και η κυβέρνηση είναι πολύ αδύναμη.

Εἰς τὸν νόμο τοῦ Leterle δημοσιωδῶνται Κανονισμοὶ (σ. 255-259) ἡ σὺντη τοῦ ἁγ. Παν-
τευχήμενος φέρεται ἰδρυθεῖσα τὴν 1790 κατὰ τὸν νόμον τῆς ἁγίας ἁγίας, ἢ τῆς πρωτοαρχι-
κῆς συνεσθῆθι ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς Μεγίστης Λαύρας ἀποδὲν ἄρχῆν τοῦ 15' αἰῶνος.¹ Ἄλλ' ἡ σὺν-
τη τοῦ ἁγ. Παντευχήμενος φαίνεται ὑφ' ἀνωδοῦσα τότε, διὸν πρὸ 100 ἐλῶν ἐπίσκει ἐν τῶν-
δοιμῆ Λαύρας Π145 ἐν τῆς τῶν ἐξῆς σημείων: "αχὸδ (1679) ἐν μηνί Ἰουλίῳ ἐξήμερα Σαβ-
βάτω ἦλθεν ἕνας ἐφορμόνακος ἀποδὲν ἁγίου ἁγίου ἀποδὲν Κουτλουμουσίς τῶν σκήτων, ἦδη
ἐν τῶν Κωνσταντινουπόλεω ἔμαρτύρησε διὰ τῶν ἁγίων τοῦ Χριστοῦ ἔμοφαν τῶν νεφάρων
ἡμεροσθῆν ἐν τοῦ πατριαρχεῖου τῶν σκήτων. βασιλεὺς ὁ Σουλτάν Μωμέτης ἔδωκεν τῶν
καρὰ Μουσιφῆς κισῆς ἔτὸ ὄνομα τοῦ μαρτύρου Κηριακῆς ἐφορμόνακος, πατριαρχῆς ὁ
κυρ Διονύσιος ὁ Σεροζάνης" (βλ. Γρηγ. Παλ. Α', 765)

¹ Εἰς τὸν Α' νόμο τῶν "Ὁμολογῶν" τῆς Λαύρας φ. 3^α τὸ ἀρχαιότερον ὁμολογῶν, ἢ τῶν ἐγγράφων
τῆς παρακωπώσεως καλύθης φέρεται ἔτος 1575. ἐν τῶ βίῳ τοῦ ὁμομαρτύρου Ἰακώβου περὶ τὸ 1520
ἰσαφῆρται "σκήτη τοῦ ἁγίου" ἔτὸ φροῦ, ὅτι εἶναι ἡ ἁγία Ἄννα (βλ. Συναγρ. Δουκιανῆ Νοεμ. 369,
Πάνω) ἡ σημαση αὐτῆ εἶναι ἡ ἀρχαιότερα τῶν τῶν σκήτων. Οἱ σκηνάκια εἶχον ἐν ὅρις παιδαί-
ων σκηνάκιον: "Διατάξῃ ἐσωφελῆς λογίτε ἔτὸ μαρτυρῶν διατάξῃ καὶ τῶν σκηνάκιον, διοικητικῶν
ἔτὸ βελτίου κατιστάσεως τῆς καὶ ἁγίας ἐφορμῆς τοῦ Κουτλουμουσίς ἐν τῶν σκήτων ἀφλαρόνι
Μαίῳ. Προηγούμενος ἔτὸ σκηνάκιον μεγίστου Λαύρας, Καλλένιος." Κισ. ἁγ. Παντευχήμενος 757, σ.
175-184, τισὶν ἀντιγράφοις καλλιγράφοις ἐν σκηνάκιον.

brutta figura agli occhi dei loro padroni moscoviti e perciò la tattica da loro usata ha lo scopo di far spostare sui contadini la colpa delle deficienze che stanno per manifestarsi.

Ecco il tono della propaganda che riempie quotidianamente le ore libere dei lavoratori e dei contadini:

Al 19° Congresso del Partito Comunista Sovietico, il compagno Malenkov ha dichiarato: "E' erroneo credere che la critica dal basso possa essere indipendente. La critica dal basso può venir sviluppata solamente se ogni cittadino che muove una critica è certo di ottenere l'aiuto delle nostre organizzazioni e se gli errori da lui scoperti vengono eliminati."

Radio Tirana e la stampa della capitale albanese stanno ora arringando gli albanesi di tutti i ceti affinché sviluppino l'arte della critica dal basso.

Per incoraggiarli, i dirigenti di Tirana stanno quotidianamente propagandando gli atti di cattiva amministrazione, lo sperpero ed il deplorabile dispendio di mano d'opera e di mezzi tecnici che si verificano nei cantieri e nelle cooperative statali. Essi dicono al popolo che alcune delle cooperative non riescono a coprire le quote loro assegnate in quanto i mezzi tecnici forniti dalla benevolenza del defunto Stalin vengono male usati e che i capi locali del partito sono trascurati nella direzione degli affari.

Recentemente, il compagno Enver Hoxha, il fantoccio rosso, ha dichiarato in un discorso: "La critica bolscevica deve venir rinforzata specialmente quella dal basso, senza prendere in considerazione il fatto che la critica potrebbe venir diretta contro i gerarchi del partito. La critica e l'autocritica non tollerano condizioni o limitazioni. Esse devono aver libero corso da parte di ogni cittadino contro qualsiasi cittadino il quale commetta errori. La critica deve essere un'arma particolarmente potente contro i dirigenti che occupano cariche nella amministrazione statale."

ΕΝΑΝΤΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΧΕΙΡΑΤΗΣ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ
30 ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΩΝ, ΟΤΕΡ ΕΙΣ ΕΝΩΣΗΝ ΑΤΙ ΙΙΟΝΟΝ ΜΕΤΑ ΤΩΣ ΕΝΔΟΧΕΙΣ, ΑΝ ΤΟ
ΕΝΑΝΤΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΧΕΙΡΑΤΗΣ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ